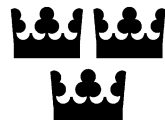


Samhällsekonomi och finansförvaltning

2



Förslag till statens budget för 2014

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling	14
2.3	Redovisning av mål, resultat m.m. för utgiftsområdet	16
3	Finansmarknaden.....	17
3.1	Omfattning.....	17
3.1.1	Mål för finansmarknadsområdet	17
3.1.2	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	17
3.1.3	Analys och slutsatser	17
3.2	Politikens inriktning	18
3.2.1	Ramverk för finansiell stabilitet.....	18
3.2.2	Väl fungerande finansmarknader	23
3.2.3	Bättre förutsättningar för konsumenter.....	28
3.2.4	Försäkringsområdet	30
3.2.5	Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.....	31
3.2.6	Stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet	31
3.2.7	Effektivare kontanthantering	32
3.2.8	Den statliga betalningsmodellen stärks	32
3.2.9	Riksgäldskontorets centrala roll.....	32
3.2.10	Satsning på finansmarknadsforskning	32
3.2.11	Pensionsfrågor.....	33
3.3	Finansinspektionen	33
3.3.1	Omfattning.....	33
3.3.2	Mål	33
3.3.3	Resultatredovisning	33
3.3.4	Politikens inriktning	39
3.4	Riksgäldskontoret	41
3.4.1	Omfattning.....	41
3.4.2	Resultatredovisning	42
3.4.3	Politikens inriktning	55
3.5	Finansmarknadsforskning	55
3.5.1	Mål	55
3.5.2	Resultatredovisning	55

3.6	Budgetförslag.....	56
3.6.1	1:11 Finansinspektionen	56
3.6.2	1:17 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter	58
3.6.3	1:12 Riksgäldskontoret.....	58
3.6.4	Riksgäldskontorets förvaltning av Statens järnvägars obligationsportfölj.....	60
3.6.5	1:16 Finansmarknadsforskning.....	60
3.6.6	Krediter till Sjunde AP-fonden.....	61
4	Statlig förvaltningspolitik.....	63
4.1	Omfattning	63
4.2	Mål.....	63
4.3	Resultatredovisning.....	63
4.3.1	Statsförvaltningens utveckling.....	63
4.3.2	Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder	64
4.3.3	Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet.....	66
4.3.4	Analys och slutsatser.....	67
4.4	Politikens inriktning.....	68
4.5	Budgetförslag.....	71
4.5.1	1:1 Statskontoret	71
4.5.2	Statens servicecenter.....	71
4.5.3	1:2 Kammarkollegiet	72
4.5.4	1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	73
4.5.5	1:8 Ekonomistyrningsverket.....	74
5	Statliga arbetsgivarfrågor.....	77
5.1	Omfattning	77
5.2	Mål.....	77
5.3	Resultatredovisning	77
5.3.1	Indikatorer	77
5.3.2	Resultat.....	78
5.3.3	Analys och slutsatser.....	92
5.3.4	Årlig revision.....	94
5.4	Politikens inriktning.....	94
5.5	Budgetförslag.....	95
5.5.1	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	95
5.5.2	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	95
6	Offentlig upphandling.....	99
6.1	Omfattning	99
6.2	Mål.....	99
6.3	Resultatredovisning	100
6.3.1	Resultat.....	100
6.3.2	Analys och slutsatser.....	104
6.4	Politikens inriktning.....	106
7	Statistik.....	109
7.1	Omfattning	109
7.2	Mål och villkor.....	109
7.3	Resultatredovisning	109
7.3.1	Resultat.....	109
7.3.2	Analys och slutsatser.....	113

7.4	Politikens inriktning	113
7.5	Budgetförslag	113
7.5.1	1:9 Statistiska centralbyrån.....	113
8	Prognos- och uppföljningsverksamhet	115
8.1	Omfattning.....	115
8.2	Mål	115
8.3	Resultatredovisning	115
8.3.1	Resultat.....	115
8.3.2	Analys och slutsatser	120
8.4	Politikens inriktning	120
8.5	Budgetförslag	121
8.5.1	1:6 Finanspolitiska rådet.....	121
8.5.2	1:7 Konjunkturinstitutet	122
9	Fastighetsförvaltning.....	123
9.1	Omfattning.....	123
9.2	Mål	123
9.3	Resultatredovisning	123
9.3.1	Indikatorer.....	123
9.3.2	Resultat.....	124
9.3.3	Analys och slutsatser	125
9.4	Politikens inriktning	125
9.5	Budgetförslag	128
9.5.1	Statens fastighetsverk	128
9.5.2	1:10 Bidragsfastigheter.....	129
9.5.3	Fortifikationsverket	130
10	God redovisningssed för företag och organisationer.....	133
10.1	Omfattning.....	133
10.2	Mål	133
10.3	Resultatredovisning	133
10.3.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	133
10.3.2	Resultat.....	133
10.3.3	Analys och slutsatser	134
10.4	Politikens inriktning	134
10.5	Budgetförslag	134
10.5.1	1:13 Bokföringsnämnden.....	134
11	Riksrevisionen	137
11.1	Riksrevisionen.....	137
11.2	Mål för Riksrevisionen.....	137
11.2.1	Uppgifter	137
11.2.2	Verksamhetsmål.....	137
11.3	Resultatredovisning	138
11.3.1	Resultat.....	138
11.3.2	Analys och slutsatser	138
11.4	Revisionens iakttagelser.....	139
11.5	Budgetförslag	139
11.5.1	1:15 Riksrevisionen	139
12	Vissa medlems- och garantiavgifter.....	141

12.1	Budgetförslag.....	141
12.1.1	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter.....	141

Bilagan Statsförvaltningens utveckling

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	14
2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017. UO2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	16
3.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader på olika verksamheter 2008–2012.....	34
3.2 Verksamheterna tillsyn, regelgivning och tillstånd 2009–2011.....	35
3.3 Antalet beslutade sanktioner 2008–2012.....	36
3.4 Aktiviteter inom tillståndsgivning 2009–2012.....	36
3.5 Andel internationellt arbete av totala kostnader 2009–2012.....	37
3.6 Antal betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalningssystem.....	43
3.7 Resultat av positioner (strategiska och löpande).....	48
3.8 Besparing privatmarknadsupplåning.....	49
3.9 Riksgäldskontorets garantiverksamhet.....	51
3.10 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret.....	51
3.11 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2013.....	54
3.12 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen.....	56
3.13 Offentligrättslig verksamhet.....	57
3.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Finansinspektionen.....	57
3.15 Anslagsutveckling 1:17 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter.....	58
3.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:17 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter.....	58
3.17 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret.....	58
3.18 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet.....	59
3.19 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank.....	59
3.20 Insättningsgaranti och investerarskydd.....	59
3.21 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Riksgäldskontoret.....	60
3.22 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning.....	60
3.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:16 Finansmarknadsforskning.....	61
4.1 Kostnader för statens egen verksamhet.....	64
4.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret.....	71
4.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Statskontoret.....	71
4.4 Uppdragsverksamhet.....	71
4.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet.....	72
4.6 Offentligrättslig verksamhet.....	72
4.7 Uppdragsverksamhet.....	72
4.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Kammarkollegiet.....	73
4.9 Anslagsutveckling 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.....	73
4.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.....	74

4.11 Bemyndigande för anslaget 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.....	74
4.12 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket.....	74
4.13 Offentligrättslig verksamhet	75
4.14 Uppdragsverksamhet	75
4.15 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Ekonomistyrningsverket.....	75
5.1 Utveckling av aktualiseringsgrad.....	79
5.2 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp	80
5.3 Fördelningen den 6 september 2013 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt.....	84
5.4 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2011 och 2012	87
5.5 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2011 och 2012.....	88
5.6 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2012	89
5.7 Antal behörigen inledda anmälningssärenden hos Statens ansvarsnämnd 2008–2012.....	90
5.8 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2012	90
5.9 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012.....	91
5.10 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	95
5.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	95
5.12 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	95
5.13 Uppdragsverksamhet	96
5.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	96
7.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet.....	110
7.2 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån	113
7.3 Uppdragsverksamhet	113
7.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:9 Statistiska centralbyrån.....	114
8.1 Prognosprecision för BNP	116
8.2 Prognosprecision för arbetslöshet	117
8.3 Prognosprecision för KPI-inflation	117
8.4 Prognosavvikelse jämförelse ESV och regeringen.....	119
8.5 Prognosavvikelse för Statens inkomster	119
8.6 Prognosavvikelse för Takbegränsade utgifter	119
8.7 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet.....	121
8.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Finanspolitiska rådet.....	121
8.9 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet	122
8.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Konjunkturinstitutet	122
9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom.....	124
9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning.....	124
9.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk.....	124
9.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket.....	125
9.5 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2014–2016	128
9.6 Statens fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2014–2016.....	129
9.7 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk.....	129
9.8 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter	129
9.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:10 Bidragsfastigheter	130

9.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter	130
9.11 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2013–2016	131
9.11 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2014–2016	131
9.12 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket	132
10.1 Normgivningsprojektens status 2012.....	134
10.2 Nyckeltal för BFN:s verksamhet.....	134
10.3 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden.....	134
10.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:13 Bokföringsnämnden.....	135
11.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2012).....	138
11.2 Anslagsutveckling 1:15 Riksrevisionen	139
11.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558.....	139
11.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag.....	140
11.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:15 Riksrevisionen	140
12.1 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter.....	141
12.2 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter.....	141

Diagramförteckning

3.1 Fördelning av olika aktiviteter inom tillsynen 2009–2012.....	35
3.2 Regelgivning, aktiviteter 2009–2012	36
3.3 Okonsoliderad statsskuld i procent av BNP	44
3.4 Okonsoliderad statsskuld enligt nuvarande redovisningsprincip, miljarder kronor och procent av BNP	44
3.5 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU 2007 och 2012	45
3.6 Genomsnittliga emissionsräntor	45
3.7 Andelen real kronskuld och valutaskuld i förhållande till målandelarna (30 dagar glidande medelvärde)	46
3.8 Skuldslagens räntebindningstid (30 dagar glidande medelvärde).....	47
3.9 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet	53
5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994-2012	83
5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2003–2012. Visar även fördelningen exkl. Försvarsmakten	84
5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2003-2012	85
5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, total och uppdelat på kön och ålder 2011 och 2012	87
5.5 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2003-2012	89
5.6 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2007 och 2012	90

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2014–2021 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 2 915 000 000 kronor för att finansiera Statens järnvägars obligationsportfölj (avsnitt 3.6.4),
2. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 5 000 000 kronor (avsnitt 3.6.6),
3. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter (avsnitt 4.5.3),
4. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal för utveckling och underhåll av statens informationssystem för budgetering, hantering av dokument och uppföljning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2015–2018 (avsnitt 4.5.4),
5. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen (avsnitt 5.5.2),
6. godkänner investeringsplanen för Statens fastighetsverk för 2014–2016 (avsnitt 9.5.1),
7. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 12 800 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m. (avsnitt 9.5.1),
8. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal om underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2015 (avsnitt 9.5.2),
9. godkänner investeringsplanen för Fortifikationsverket för 2014–2016 (avsnitt 9.5.3),
10. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 500 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler (avsnitt 9.5.3),
11. för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionen föreslår att riksdagen

12. bemyndigar Riksrevisionen att för 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 15 000 000 kronor (avsnitt 11.5.1),
13. för budgetåret 2014 anvisar ett ramanslag under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för Riksrevisionen enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Statskontoret	88 942
1:2	Kammarkollegiet	70 313
1:3	Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	46 110
1:4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
1:5	Statliga tjänstepensioner m.m.	11 764 000
1:6	Finanspolitiska rådet	9 469
1:7	Konjunkturinstitutet	60 536
1:8	Ekonomistyrningsverket	113 832
1:9	Statistiska centralbyrån	550 383
1:10	Bidragsfastigheter	334 500
1:11	Finansinspektionen	417 259
1:12	Riksgäldskontoret	303 512
1:13	Bokföringsnämnden	9 627
1:14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2 370
1:15	Riksrevisionen	310 732
1:16	Finansmarknadsforskning	29 984
1:17	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	7 150
Summa		14 121 162

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Omfattning

Strukturen på utgiftsområdet har förändrats i denna budgetproposition, främst med syfte att lyfta fram och samla redovisningen av finansmarknaden.

Även när det gäller den statliga förvaltnings- och arbetsgivarpolitiken har ambitionen varit att bättre samla dessa båda näraliggande områden.

En följdkonsekvens av detta är bl.a. att detta inledande avsnitt 2 renodlats till att främst avse övergripande budgetmässiga och ekonomiska uppgifter. Vidare har antalet avsnitt blivit färre och ordningsföljden avsnitten emellan har ändrats till följande:

- 2 Utgiftsområdet
- 3 Finansmarknaden
- 4 Statlig förvaltningspolitik
- 5 Statliga arbetsgivarfrågor
- 6 Offentlig upphandling
- 7 Statistik
- 8 Prognos- och uppföljningsverksamhet
- 9 Fastighetsförvaltning
- 10 God redovisningssed
- 11 Riksrevisionen
- 12 Vissa medlems- och garantiavgifter

I likhet med tidigare år redovisas statsförvaltningens utveckling i en bilaga.

Det tidigare avsnittet Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken har slopats i denna budgetproposition, då det saknas budgetförslag för 2014.

Innehållet i utgiftsområdet är i övrigt i stora drag oförändrat.

En mindre förändring har skett till följd av riksdagens beslut om ändring av de ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområdet där värdegrundsarbete i statsförvaltningen och uppgiften att tillhandahålla EU-utbildningar förts till utgiftsområde 1 Rikets styrelse (prop. 2012/13:100, bet. 2012/13:KU32, rskr. 2012/13:264).

Vidare föreslås i denna proposition vissa anslagsmedel flyttas till utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.

Några få anslagsändamål har preciserats, men anslagsbenämningar och nomenklatur är oförändrade.

Även utgiftsområdets anslagsfinansierade innehåll är oförändrat i realekonomiska termer. Huvuddelen, cirka 84 procent, är transfereringar via utgifter för statliga tjänstepensioner, finansmarknadsforskning, avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter samt internationella medlemsavgifter. Resterande utgörs i huvudsak av myndigheternas verksamhetsutgifter och mindre än en procent utgörs av investeringar.

Utgiftsområdet omfattar avslutningsvis ett femtontal förvaltningsmyndigheter under regeringen, ett tiotal nämnder m.m. och Riksrevisionen under riksdagen. Under 2012 inrättades Statens servicecenter och Kompetensrådet för utveckling i staten upphörde. Majoriteten av dessa myndigheter räknas till området Allmän förvaltning enligt Nationalräkenskapernas internationellt jämförbara COFOG-indelning (Classification of Functions of Government).

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
1:1 Statskontoret	86	93	94	89	89	91	93
1:2 Kammarkollegiet	61	70	68	70	72	73	76
1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	40	45	48	46	47	47	48
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2	2	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	11 271	11 475	11 420	11 764	11 930	12 214	12 606
1:6 Finanspolitiska rådet	9	9	9	9	10	10	10
1:7 Konjunkturinstitutet	55	58	57	61	60	61	63
1:8 Ekonomistyrningsverket	109	106	105	114	113	97	98
1:9 Statistiska centralbyrån	559	540	524	550	549	554	566
1:10 Bidragsfastigheter	350	335	321	335	185	185	185
1:11 Finansinspektionen	306	343	328	417	456	496	507
1:12 Riksgäldskontoret	291	313	298	304	307	312	318
1:13 Bokföringsnämnden	11	11	10	10	10	10	10
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	2	2	2	2	2	2	2
1:15 Riksrevisionen	322	302	301	311	315	320	327
1:16 Finansmarknadsforskning	30	30	29	30	30	31	31
1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	6	7	7	7	7	7	7
<i>Åldreanslag</i>							
2013 1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken		2 530	2 517	0	0	0	0
Totalt för UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 511	16 274	16 081	14 121	14 184	14 513	14 950

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Kommentarer kring anslagsutfall

Som framgått av regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101), uppgick utfallet för utgiftsområdet till 13 511 miljoner kronor, vilket var 152 miljoner kronor (1 procent) högre än vad som anvisades i statens budget och 640 miljoner kronor (5 procent) högre än 2011. Utgiftsområdets sex största anslag, främst anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.*, förklarar merparten av utfallet.

Halvårsutfallet 2013 uppgår till 9 295 miljoner kronor, vilket är 2 546 miljoner kronor högre än motsvarande period föregående år och motsvarar 57 procent av anvisade medel. De högre utgifterna beror främst på en engångsutbetalning till Europeiska investeringsbanken (EIB) i februari på 2 517 miljoner kronor.

Kommentarer kring budgetförslaget för 2014

Ramen för utgiftsområdet föreslås minska med ca 2 153 miljoner kronor mellan 2013 och 2014. Det är 277 miljoner kronor mindre än den minskning med 2 430 miljoner kronor som beräknades för 2014 i budgetpropositionen för 2013. Den absoluta merparten (2 530 miljoner kronor) beror på bortfallet av den engångsvisa kapitalhöjningen i EIB 2013.

För 2014 beräknas anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* öka med ytterligare 102 miljoner kronor utöver de 187 miljoner kronor som beräknades för 2014 i budgetpropositionen för 2013. Merparten är hänförliga till uppskrivna volymantaganden baserade på utfallet 2013. Samtidigt har en nedskrivning skett till följd av ändrade makroekonomiska förutsättningar (lägre prisbasbelopp). Vidare har en teknisk justering om 100 miljoner kronor under posten

Övrigt gjorts för att kompensera för att en ofinansierad räntekostnad belastade anslagskrediten 2012.

Den planenliga minskningen av anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* med 150 miljoner kronor 2014 skjuts ännu ett år fram i tiden. Finansiering sker genom att Statens fastighetsverk betalar in delar av sitt balanserade resultat.

För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system föreslog regeringen i samband med budgetpropositionen för 2012 att ökade resurser motsvarande 103 miljoner kronor skulle tillföras under perioden 2012–2014. Bakgrunden var att kraven på Finansinspektionen ökat. Regeringens bedömning kvarstår och satsningen bör därför utvidgas. Därför föreslår regeringen att ytterligare 100 miljoner kronor tillförs 2014–2016. Genom förstärkningen förbättras Finansinspektionens förutsättningar att ytterligare svara upp mot de höga ambitioner regeringen har.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 65 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknar regeringen att anslaget ökas ytterligare med 33 miljoner kronor och 2016 med ytterligare 33 miljoner kronor.

Utgiftsområdet och anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* renodlas genom att 15,2 miljoner kronor per år i provisionskostnader förs till anslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader* under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* minskas med 5 miljoner kronor när SCB:s tidsbegränsade tillskott för statistikförbättringar 2011–2013 upphör planerligt. Ytterligare ett år återstår av SCB:s tidsbegränsade tillskott på 7 miljoner kronor per år under 2012–2014 för kvalitetshöjande åtgärder. SCB tillförs vidare 0,9 miljoner kronor 2014 för genomförande av förstudie av statistik inom ramen för cirkulär migration. Finansiering sker från anslag 1:3 *Migrationspolitiska åtgärder* under utgiftsområde 8 Migration.

Utgiftsområdet och anslaget 1:1 *Statkontoret* minskar med motsvarande 6 miljoner kronor för värdegrundarbete i statsförvaltningen och för uppgiften att tillhandahålla EU-utbildningar, som förts till utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Anslaget ökar med 1 miljon kronor mot bakgrund av att rektorerna vid statliga universitet och högskolor omfattas av regeringens chefs-

utvecklingsprogram. Anslaget minskas med 1 miljon kronor för s.k. concours samt nordisk och europeisk utbytestjänstgöring, som förts till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. För inrättandet av ett nytt myndighetsregister 2014 beräknas 0,5 miljon kronor mindre än för 2013.

Anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* ökas med 3 miljoner kronor 2014, med 2 miljoner kronor 2015 och 1,5 miljoner kronor 2016 när ESV:s nuvarande uppdrag kring OpenPeppol förlängs till 2016. Ökningen finansieras till hälften genom att anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* minskas. Resterande finansiering sker genom att anslaget 2:4 *Informationsteknik: Telekommunikationer m.m.* under utgiftsområde 22 Kommunikationer minskas.

Anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* ökas vidare med 1,5 miljoner kronor 2014 för genomförandet av regeringsuppdraget att stödja det fortsatta utvecklingsarbetet med Statens servicecenter.

Anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* minskas med 2 miljoner kronor när tidsbegränsade (2011–2013) medel för nya redovisningsreguleringar upphör planerligt.

Anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* ökas med 1 miljon kronor för att finansiera merkostnaden av de internationella experter som knyts till den översyn av myndigheten och dess verksamhet som planeras ske under 2014.

Utöver en teknisk justering av statliga tjänstepensioner består posten Övrigt i nedanstående härledningstabell av två andra delar. Det rör sig dels om en minskning av ett tiotal förvaltningsanslag med drygt 2 miljoner kronor per år fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen, dels de sista effekterna av 2009 års övergång till kostnads- och anslagsavräkning, där tre förvaltningsanslag (avseende Riksgälden, ESV och Riksrevisionen) ökas med ca 1,8 miljoner kronor per år fr.o.m. 2014. I övriga delar har effekterna fasats ut under tidigare år.

Tre anslag föreslås vara nominellt oförändrade (1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*, 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* och 1:17 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter*). Samtidigt föreslås att fyra anslag endast bör påverkas av pris- och löneomräkning m.m. (1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budget-*

processen, 1:6 *Finanspolitiska rådet*, 1:16 *Finansmarknadsforskning* och 1:15 *Riksrevisionen*).

Tabell 2.2 Härlledning av ramnivån 2014–2017. U02 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	16 274	16 274	16 274	16 274
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	48	73	106	151
Beslut	-2 468	-2 596	-2 584	-2 588
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-17	94	171	415
Volymer	230	385	592	740
Överföring till/från andra utgiftsområden	-21	-21	-22	-17
Övrigt ³	76	-24	-24	-24
Ny ramnivå	14 121	14 184	14 513	14 950

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Utgiftsområdet motsvarar 1–2 procent bl.a. av summan av utgiftsområden, av takbegränsade utgifter och antalet statsanställda. I andra avseenden svarar utgiftsområdet för en högre andel, bl.a. avseende avgiftsfinansierad verksamhet. Merparten av förvaltningsutgifterna för utgiftsområdets myndigheter (drygt 7 miljarder kronor) och drygt hälften av utgiftsområdets ca 4 300 anställda finansieras av avgifter och andra ersättningar från främst inomstatlig uppdragsverksamhet, intäkter som myndigheterna själva i huvudsak disponerar.

2.3 Redovisning av mål, resultat m.m. för utgiftsområdet

De båda målen för utgiftsområdet redovisas numera i avsnitt 3.1.1 och 4.2. Resultat med tillhörande indikatorer och bedömningsgrunder redovisas i efterföljande avsnitt.

Politikens inriktning för utgiftsområdets båda mål redovisas i avsnitt 3.2 och 4.4.

Riksrevisionens iakttagelser avser dåvarande Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) som fick revisionsberättelse med reservation för 2012 (se vidare avsnitt 5.3.4 och Årsredovisning för staten 2012, skr. 2012/13:101 avsnitt 2.4.2, bet. 2012/13:FiU33, rskr. 2012/13:298). Av regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2012 framgår även de rapporter inom effektivitetsrevision som berört utgiftsområdet. Regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption har överlämnats till riksdagen (skr. 2012/13:167).

Riksrevisionen har vidare lämnat revisionsrapporter avseende Kammarkollegiets årsredovisning och förvaltning av Allmänna arvsfonden 2012 samt uppmärksammat brister i intern styrning och kontroll inom Statens servicecenter, i Statistiska centralbyråns interna kontroll av bearbetningsprocessen (avsnitt 7.3.1) och i Statens fastighetsverks direktupphandlingsprocess.

I avsnitt 4.4 kommenteras Riksrevisionens tidigare iakttagelser avseende effekter av s.k. enmyndighetsreformer och riksdagens tillkännagivande (bet. 2012/13:KU21, rskr. 2012/13:294).

Riksrevisionen granskar för närvarande bl.a. skattekontroll av myndigheter och kommuner, hanteringen av myndighetsbeslut som överklagats samt förvaltningen av förvalsalternativet i premiepensionssystemet.

3 Finansmarknaden

3.1 Omfattning

Detta avsnitt innehåller bl.a. en bedömning av situationen på den svenska finansmarknaden och en redogörelse för politikens inriktning inom området. Vidare återfinns följande områden:

- Finansinspektionen (3.3),
- Riksgäldskontoret (avsnitt 3.4),
- Finansmarknadsforskning (avsnitt 3.5) och
- Budgetförslag inkl. vissa krediter (avsnitt 3.6).

3.1.1 Mål för finansmarknadsområdet

Riksdagen har beslutat (prop. 2012/13:1, utg.omr. 2, bet. 2012/13:FiU2, rskr. 2012/13:132) om följande mål för det finansiella systemet:

- Ett stabilt finansiellt system som präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt och kostnaderna för statsskulden ska minimeras på lång sikt med beaktande av riskerna i förvaltningen.

3.1.2 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Finansinspektionen och Riksbanken m.fl. redovisar löpande indikatorer m.m. som belyser utvecklingen inom området. Därutöver redovisas regelbundet indikatorer om utvecklingen internationellt från bl.a. EU, OECD och Internationella valutafonden (IMF). Riksgäldskontoret redovisar statsskuldens utveckling och underlag för utvärdering av statsskuld-förvaltningen.

Indikatorerna syftar till att ge en bild av det finansiella systemets funktion och dess utveckling samt identifiera potentiella risker etc.

Under 2014 avser regeringen att överlämna en särskild resultatskrivelse till riksdagen för 2012 och 2013 avseende målet för det finansiella systemet enligt riksdagens tillkännagivande (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:FiU2, rskr. 2011/12:104).

I avsnitt 3.3 och 3.4 är utgångspunkten för indikatorerna de övergripande målen för Finansinspektionen och Riksgäldskontoret.

3.1.3 Analys och slutsatser

Både Riksbanken och Finansinspektionen gör bedömningen att den finansiella stabiliteten är god. Riksbanken konstaterar att de svenska storbankerna i dagsläget är finansiellt starka, men att de behöver mer motståndskraft på sikt.

Skuldskrisen i euroområdet utgör alltså en risk för den finansiella stabiliteten i Sverige. En långvarig recession i euroområdet kan leda till att

kreditförlusterna stiger i de svenska storbankerna och att deras intjäningsförmåga minskar. Om svensk ekonomi skulle drabbas av en betydande konjunkturförsämring kan även svenska bostadspriser sjunka, vilket relativt snabbt kan leda till minskad konsumtion på grund av hushållens höga skuldsättning. Detta riskerar i sin tur att leda till ytterligare negativa konsekvenser för tillväxten och den finansiella stabiliteten, vilket kan orsaka ytterligare kreditförluster i banksystemet.

Det svenska banksystemet är stort i förhållande till den svenska ekonomin och risken för spridningseffekter är hög om någon av de större bankerna drabbas av oväntat stora kreditförluster. Det innebär i sin tur att ett statligt ingripande kan bli nödvändigt vid en finansiell kris.

Det är viktigt att bankerna och övriga kreditinstitut ökar sin motståndskraft genom att säkerställa att de klarar av att möta högre kapitaltäckningskrav och minska sina likviditetsrisker. Till detta kommer att de större, mer systemviktiga bankerna bör förbereda sig på att klara ännu högre kapitalkrav.

Finansinspektionen framhåller att fokus på livbolagen och tjänstepensionskassorna har ökat, eftersom många av dem är pressade på grund av rådande ränte- och marknadsläge. Insatser har vidtagits för att dessa institut ska kunna leva upp till sina åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Finansinspektionens bolåneundersökning från 2013 visar att belåningsgraderna minskat för första gången på tio år och att andelen hushåll med nya lån som överstiger 85 procent av bostadens marknadsvärde, det s.k. bolånetaket, mer än halverats sedan 2009. Få hushåll tar lån över bolånetaket. Undersökningen visar också att hushåll med belåning över bolånetaket amorterar och att nio av tio hushåll amorterar på lån med en belåningsgrad som överstiger 75 procent.

Samtidigt visar Finansinspektionens stickprovsundersökning att det enbart är fyra av tio med en belåningsgrad lägre än 75 procent som amorterar. Det är därför viktigt att följa upp vilka risker som den svaga amorteringsviljan kan medföra på längre sikt.

Utifrån stresstester drar Finansinspektionen slutsatsen att de flesta hushåll som tagit ett nytt bolån har god återbetalningsförmåga och är motståndskraftiga mot ränteuppgångar. Myndig-

heten tolkar resultaten som att de svenska bolånen inte hotar den finansiella stabiliteten.

En viktig förutsättning för finansiell stabilitet är att konsumenter har förtroende för finansmarknaden. För att ytterligare stärka konsumentskyddet krävs därför fortsatta insatser, bl.a. bör arbetet för ökad jämförbarhet och transparens och mot oseriös finansiell rådgivning fortsätta. Situationen inom finansmarknaden, samt insatser för stabilitet och stärkt konsumentskydd behandlas också i olika delar av Förslag till statens budget, finansplan m.m. (avsnitt 1.8).

3.2 Politikens inriktning

3.2.1 Ramverk för finansiell stabilitet

Finansiell stabilitet är en hörnsten för en väl fungerande samhällsekonomi och därmed för offentliga finanser, tillväxt, sysselsättning och välfärd. En förutsättning för finansiell stabilitet är även att konsumenter upplever trygghet på finansmarknaden och har förtroende för de finansiella företagen.

För att nå regeringens uttalade mål om finansiell stabilitet måste situationer som kan leda till finansiell instabilitet minimeras. Därför behöver skyddsvallar och motståndskraft byggas upp. Genom detta kan effekterna på den svenska ekonomin av oron i omvärlden begränsas. Att fortsätta säkerställa ett robust finansiellt system med hänvisning till skuldskrisen är därför av stor vikt.

Sverige har en förhållandevis stor banksektor, vilket är en tillgång för att utveckla ett omfattande utbud av finansiella tjänster för både företag och hushåll. En omfattande banksektor medför emellertid ökad sårbarhet i samband med störningar i det finansiella systemet. Störningar kan dock ha sin grund i institutens egna beteenden.

Finansiella produkter och tjänster har stor betydelse för den enskilde konsumentens privatekonomi. Ett stabilt och väl fungerande finansiellt system fyller därför flera viktiga samhällsfunktioner – främst genom att omvandla sparande till investeringar, hantera risker och förmedla betalningar.

Regeringen har utarbetat ett ramverk för finansiell stabilitet som ska minska risken för att

det finansiella systemet drabbas av allvarliga problem. Det ska även hantera en eventuell finansiell kris så att återverkningarna på tillväxt och sysselsättning begränsas och eventuella kostnader för skattebetalarna minimeras. Inom ramverkets olika delar pågår kontinuerligt ett arbete för att stärka det finansiella systemet. De viktigaste delarna i ramverket är:

- stärkta regelverk,
- förbättrad tillsyn,
- effektivt krishanteringssystem, och
- förstärkt insättningsgaranti.

Nedan lämnas en redogörelse för de olika delarna i ramverket.

Stärkta regelverk

Skärpta kapital- och likviditetskrav

Efter den finansiella krisen 2008 lade Baselkommittén fram Basel 3-paketet som innehåller skärpta kapital- och likviditetskrav för banker. I EU ska Basel 3-reglerna införas genom en EU-förordning (Capital Requirements Regulation, CRR) och ett EU-direktiv (Capital Requirements Directive 4, CRD 4). Regeringen lägger stor vikt vid detta arbete eftersom Sverige, i förhållande till ekonomins storlek, har en stor finansiell sektor med betydande verksamhet i andra länder. Finansiell instabilitet kan således få stora konsekvenser för den svenska ekonomin. Regeringen har därför arbetat för att högre kapitalkrav än de som anges som miniminivåer i Basel 3 ska kunna införas på nationell nivå.

Efter nästan två års förhandlingar inom EU nådde rådet och Europaparlamentet under våren 2013 en överenskommelse om utformningen av det europeiska regelverket. I förhandlingarna nådde Sverige betydande framgångar i de viktigaste frågorna. Regeringen anser därmed att överenskommelsen är en bra och väl avvägd kompromiss mellan å ena sidan medlemsstaternas möjligheter att kunna ställa högre kapitalkrav nationellt, och å andra sidan önskemålet att värna den inre marknaden genom enhetliga och gemensamma regler för alla banker och andra kreditinstitut inom EU. Det nya regelverket ska börja gälla den 1 januari 2014 då EU-förordningen börjar tillämpas och EU-direktivet ska vara genomfört i nationell rätt. Regeringen tillsatte i april 2012 en utredning

som ska ge förslag på hur det nya regelverket ska genomföras i svensk rätt (dir. 2012:34). Utredningen har fått förlängd utredningstid (dir. 2012:94 och dir. 2013:47) och ska redovisa sitt uppdrag senast den 16 september 2013. Regeringen avser att så snart som möjligt presentera förslag till ändringar i den nuvarande lagstiftningen i dessa delar.

Stärkta krav på samband mellan solvens och risker i försäkringsbolag

Regeringen lägger stor vikt vid genomförandet av det nya solvensregelverket för försäkringsföretagen (Solvens II-direktivet). Reformen kommer att stärka konsumentskyddet, men även främja stabiliteten på marknaden. Genom det nya solvenssystemet skapas incitament för försäkringsföretagen att mäta sina risker och hantera dem på ett ändamålsenligt sätt. EU-direktivet syftar således till att skapa en framåtblickande och riskorienterad reglering som utgår från det enskilda företagens verksamhet. Direktivet antogs i slutet av 2009, och för närvarande pågår förhandlingar i EU om detaljbestämmelserna till direktivet.

Fler insatser

Utöver arbetet med skärpta kapitalkrav och solvensregler finns en omfattande reformagenda inom EU som rör i princip alla övriga delar av finansmarknaden. (se t.ex. avsnitt 3.2.2.)

Förbättrad tillsyn

Finansiell stabilitetspolitik

Finansiell stabilitetspolitik bedrivs i syfte att motverka uppbyggandet av finansiella obalanser och därmed risken för finansiella kriser. Till skillnad från traditionell, institutspecifik tillsyn fokuserar finansiell stabilitetspolitik på problem före, under och efter en finanskris som hotar stabiliteten i det finansiella systemet och därigenom den ekonomiska utvecklingen. De instrument som används kan vara såväl strukturella som cykliska. De strukturella instrumenten fokuserar både på det finansiella systemets struktur och på de faktorer som är viktiga för hushåll och företag, som t.ex. hushållens belåningsgrad. De cykliska instrumenten kan ändras i takt med att läget i ekonomin förändras. Ett exempel är den s.k. kontracykliska kaptialbufferten som kommer att introduceras i och med genomförandet av EU:s nya kapital-

täckningsdirektiv. Denna buffert ska byggas upp när kreditvolymerna växer alltför fort. Bufferten kan även minskas, t.ex. i händelse av kris, i syfte att motverka en kreditåtstramning.

Instrument för att främja finansiell stabilitet har en nära koppling till finansiell tillsyn, dvs. Finansinspektionens ansvarsområde. Finansinspektionen har också vidtagit eller aviserat en rad åtgärder inom ramen för finansiell stabilitetspolitik såsom höjda kapitaltäckningskrav och riskvikter samt införande av bolånetak. Regeringen anser att Finansinspektionen ska få det huvudsakliga ansvaret för de nya verktygen för finansiell stabilitet vilket bl.a. inkluderar ett ansvar över den s.k. kontracykliska kapitalbufferten. Genom att lägga ansvaret för de nya instrumenten på Finansinspektionen värnas en ordning som ger insyn och möjlighet till ansvarsutkrävande.

Regeringens bedömning är att den finansiella stabilitetspolitiken har en nära koppling till traditionell tillsyn, penningpolitik, finanspolitik och krishantering. Vidare har den finansiella krisen med tydlighet pekat på att det finns behov av ett system där preventiva åtgärder och operativt krishanteringsarbete kan hanteras samlat. Det behövs således ett forum för att samråda i dessa delar. Regeringen avser därför att inrätta ett formaliserat finansiellt stabilitetsråd där företrädare för regeringen, Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgäldskontoret ingår. En av rådets huvuduppgifter kommer att vara att diskutera finansiella stabilitetsåtgärder och utformningen av finansiella stabilitetsinstrument. Rådet ska ge möjlighet till samråd och informationsutbyte samt omfatta såväl krisförebyggande arbete som eventuell krishantering. Rådet ska bygga på det befintliga stabilitetsrådet som redan samarbetar i frågor som rör finansiell stabilitet och krishantering.

Det nya rådet kommer att ledas av finansmarknadsministern och i övrigt bestå av myndighetscheferna för Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgäldskontoret. Rådet ska vara ett forum för samråd och därmed inte fatta beslut.

För att säkerställa insyn och möjlighet till ansvarsutkrävande bör diskussionerna i det nya rådet redogöras för i offentliga protokoll eller någon annan form av offentlig kommunikation som tydliggör deltagande myndigheters ställningstagande i de frågor som behandlats i rådet

och som avser stabilitetsåtgärder som gäller för hela den finansiella sektorn.

Finansinspektionen stärks

Regeringens ambitioner är höga när det gäller omfattningen av och kvaliteten i den finansiella tillsynen. För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system föreslog regeringen i samband med budgetpropositionen för 2012 att ökade resurser motsvarande 103 miljoner kronor skulle tillföras myndigheten under perioden 2012–2014. Bakgrunden var att kraven ökat på Finansinspektionen i fråga om bl.a. tillsyn, regelgivning och internationellt utvecklingsarbete.

Regeringens bedömning i fråga om Finansinspektionens resursbehov kvarstår och satsningen bör utvidgas ytterligare för att främja utvecklingen av den finansiella tillsynen. Därför föreslås även avseende åren 2014–2016 en satsning som sammantaget bör uppgå till 100 miljoner kronor. Genom insatsen förbättras Finansinspektionens förutsättningar att ytterligare svara upp mot de höga ambitioner regeringen har avseende gott konsumentskydd, finansiell tillsyn och myndighetens utvidgade roll avseende finansiell stabilitetspolitik.

Effektivt krishanteringssystem

Befintliga krishanteringsinstrument

Regeringens åtgärds paket för att hantera finanskrisen 2008 utgjordes av den s.k. stabilitetsplanen. Arbetet med att ta fram planen gick snabbt och effektivt, något som var viktigt inte minst ur förtroendesynpunkt. En viktig bas för framgången i krishantering var starka statsfinanser, relativt god finansiell stadga i svenska finansiella företag, relativt gynnsamma yttre förutsättningar, relevanta och snabba åtgärder samt ett fungerande samarbete mellan de svenska myndigheterna.

Inslagen i stabilitetsplanen utgjordes av höjd ersättningsnivå inom insättningsgaranti, garanti-program för medelfristig utlåning, kapitaltillskottsprogram, akut stöd till insolventa banker och inrättande av en stabilitetsfond.

Vid en eventuell ny finansiell oro av sådan art att oron sprider sig till den svenska marknaden finns fortsatt möjlighet att snabbt vidta nöd-

vändiga åtgärder med stöd av lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

Regeringen anser att stabilitetsavgiften i framtiden bör utformas så att den på sikt kan täcka statens direkta kostnader för att hantera problem i ett enskilt institut eller för en finansiell kris där fler än ett institut drabbas. Den nuvarande avgiftsnivån kan i dagsläget vara för låg för att svara upp mot detta mål. I jämförelse med andra länder är den svenska avgiften förhållandevis låg trots att Sverige har en relativt stor finansiell sektor. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag, som innebär att stabilitetsfonden görs om från att vara ett räntebärande konto på Riksgäldskontoret till att bli en riktig fond med finansiella tillgångar. Nuvarande målnivå för fonden bör också tas bort. Den närmare utformningen av avgiftsnivåerna utreds för närvarande inom Regeringskansliet.

Valutareserven ska göra det möjligt att alltid kunna köpa och sälja utländsk valuta i Sverige, även i en krissituation. Detta är centralt för såväl banker (kreditutbudet) som för hushåll och företag (kreditefterfrågan). Riksbanken har under de senaste åren kraftigt utökat valutareserven i ett par steg. Valutareserven har tidigare tillhandahållits av Riksbanken utan att kostnaden för att hålla den har belastat marknadens aktörer. Kostnaden för att hålla en stor valutareserv har därför drabbat skattebetalarna. Regeringen avser därför föreslå att det i fortsättningen är branschen (bankerna m.fl.) som finansierar kostnaden för en extra stor valutareserv. Den närmare utformningen av förslaget utreds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ramverk inom EU

EU-kommissionen presenterade i juni 2012 ett förslag till EU-ramverk för hantering av banker, andra kreditinstitut och värdepappersföretag i kris. Direktivet syftar till att säkerställa att myndigheter har trovärdiga verktyg för att avveckla institut på ett sätt som minimerar spridningsrisker och samtidigt bibehåller tillgången på grundläggande finansiella tjänster. Aktieägarna, vissa borgenärer och banksektorn – genom någon form av stabilitetsfond – ska bära kostnaderna för ett eventuellt omhändertagande av en bank i kris. På så sätt ska incitamenten för ett överdrivet risktagande, s.k. moral hazard,

minskas. Genom direktivet föreslår EU-kommissionen åtgärder inom följande områden:

- förberedande och förebyggande åtgärder,
- åtgärder för tidigt ingripande,
- avvecklingsåtgärder,
- samordning av gränsöverskridande krishantering,
- finansiering av kostnaderna för avveckling, och
- sanktioner.

Regeringen välkomnar initiativ på området eftersom regeringen anser att det är viktigt att säkerställa att alla EU:s medlemsstater har möjlighet att agera snabbt och kraftfullt när det behövs för att återställa förtroendet för det finansiella systemet. För svensk del är det viktigt att säkerställa viss flexibilitet i tillämpningen av skuldnedskrivningsverktyget. Denna flexibilitet har säkerställts i förhandlingarna i Europeiska unionens råd. Förhandlingarna avslutades under sommaren och trilogförhandlingarna med Europaparlamentet har inletts och bedöms vara avslutade före årsskiftet. Direktivet beräknas vara genomfört i svensk rätt tidigast 2015.

Samarbete inom Norden och Baltikum

För att förbättra samordningen av det praktiska internationella krisarbetet har Sverige under tecknat en överenskommelse med de nordiska och baltiska länderna om att inrätta en internationell krishanteringsgrupp. Ett nordiskt-baltiskt samarbetsavtal har ingåtts och därmed har en första regional stabilitetsgrupp (Nordic-Baltic Stability Group, NBSG) bildats i Europa. Gruppen bidrar till ett ökat samarbete mellan myndigheterna i de för Sverige ur stabilitets-synpunkt viktigaste länderna. I arbetsgruppen finns representanter för regeringar, centralbanker och tillsynsmyndigheter från de medverkande länderna. Under 2012 och 2013 har Sverige varit ordförandeland för NBSG.

Återhämtnings- och avvecklingsplaner

The Financial Stability Board (FSB) tog hösten 2011 fram en lista med s.k. Global Systemically Important Financial Institutions (G-SIFIs). Listan består nu av 28 institut, där Nordea är det enda svenska institutet på listan. Institutet på listan ska bl.a. vara föregångare i avseendet att ta fram återhämtnings- och avvecklingsplaner att användas i händelse av kris. För att hantera detta arbete avseende Nordea skapades Crisis

Management Group Nordea (CMG Nordea) i december 2011 med Sverige som ordförandeland. I CMG Nordea ingår företrädare för centralbanker och tillsynsmyndigheter i de länder där Nordea bedriver större verksamhet. Ett antal dokument ska tas fram i CMG Nordea: återhämtningsplan, avvecklingsstrategi, avvecklingsplan, samarbetsavtal och en bedömning av planens praktiska tillämpning. Under 2013 har överenskommelser gjorts kring några av dessa dokument och under hösten ska arbetet slutföras.

Utredningar

Regelverket för hantering av finansiella kriser och möjligheterna för myndigheterna att ingripa i tid vid en hotande kris håller på att ses över av Finanskriskommittén (dir. 2011:6). Kommittén har lämnat delbetänkandet Att förebygga och hantera finansiella kriser (SOU 2013:6). Kommittén ska redovisa sina slutliga förslag senast den 31 december 2013.

En särskild utredare lämnade tidigare i år förslag i betänkandet Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning (SOU 2013:9). Utredningen har redovisat förslag om att genom lagstiftning säkerställa Riksbankens kapitalstruktur och framför allt skapa ett tydligare ramverk för valutareserven. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda frågor som rör statsskuldspolitiken samt statspappersmarknadens funktion och betydelse för den finansiella stabiliteten (dir. 2013:17). Regelverket och målet för den nuvarande statsskuldspolitiken har sin bakgrund i den statsfinansiella krisen på 1990-talet. Sedan dess har de svenska statsfinanserna stärkts betydligt samtidigt som den finansiella sektorn vuxit som andel av BNP. Under senare år har den finansiella oron tydliggjort att statspapper kan ha en roll när det gäller stabiliteten i den finansiella sektorn och därmed för samhällsekonomin i stort. Utredarens uppdrag är bl.a. att belysa samspelet mellan statsskuldspolitiken och den finansiella stabiliteten samt utreda om målet för statsskuldspolitiken bör kompletteras eller formuleras om. Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2014.

Förstärkt insättningsgaranti

Konsumenter som har insättningar måste skyddas vid en finansiell kris. En bra insättningsgaranti främjar också konsumenternas förtroende, vilket i sin tur främjar stabiliteten i det finansiella systemet.

Regeringen har sedan finanskrisen 2008 vidtagit en rad åtgärder som förbättrat insättningsgarantin. Den maximala ersättningen har höjts från 250 000 kronor, först till 500 000 kronor eller 50 000 euro och sedan till 100 000 euro. Garantin träder i kraft om ett institut går i konkurs eller när Finansinspektionen beslutar att insättningsgarantin ska träda in i fall medlen för konsumenten inte är tillgängliga.

Insättningsgarantifondens värde uppgick till 28,3 miljarder kronor den 31 december 2012. Finansieringen av insättningsgarantin sker via avgifter från instituten som omfattas av garantin, därmed hålls skattebetalarna skadeslösa.

Inom EU pågår sedan hösten 2010 förhandlingar om ytterligare förbättringar av reglerna om insättningsgarantin. Förslaget innebär bl.a. att det införs harmoniserade regler för finansieringen av insättningsgarantisystem, att utbetalningstiden vid ersättningsfall förkortas och att informationen till insättarna förbättras. Regeringen har under förhandlingarna verkat för att det ges möjligheter i insättningsgaranti-direktivet att underlätta genomförandet av direktivet i medlemsstater som inte har euro som valuta och för att ersättningsbeloppet ska kunna anges i svenska kronor. Förhandlingarna är ännu inte avslutade.

Övriga insatser inom EU

Bankunion

Hösten 2012 presenterade EU-kommissionen ett förslag om en gemensam tillsynsmekanism. Förslaget syftade till att skapa den första komponenten i en s.k. bankunion för euro-länderna och de övriga medlemsstater som önskar delta. Förslaget innebar att europeiska centralbanken ges i uppgift att utöva banktillsyn i de deltagande länderna. EU:s finansministrar nådde i december 2012 en kompromiss som innebär att svenska krav tillgodosågs. Detta gällde särskilt möjligheterna för deltagande länder att besluta om kapitalkrav på nationell nivå och införande av regler som skyddar icke

deltagande länder från att förlora inflytande vid beslutsfattande inom den europeiska bankmyndigheten.

I juli 2013 presenterade EU-kommissionen ett förslag om en gemensam avvecklingsmekanism, som utgör ytterligare en komponent i bankunionen. Förslaget innebär att en särskild, gemensam mekanism för avveckling av banker på obestånd inrättas för de medlemsstater som deltar i bankunionen. Förhandlingar om förslaget väntas pågå under hösten 2013.

Separering av bankverksamhet

I februari 2012 tillsatte EU-kommissionen en expertgrupp för att utvärdera tänkbara strukturella reformer, utöver nuvarande regleringsarbete, för europeiska banker. Detta för att stärka den europeiska finansiella stabiliteten, marknadseffektiviteten samt konsumentskyddet. Rapporten presenterades för kommissionen av expertgruppens ordförande Erkki Liikanen hösten 2012 och huvudförslaget är att europeiska banker bör separera riskfylld verksamhet från den traditionella in- och utlåningsverksamheten.

Liikanengruppen föreslår att egenhandel och vissa andra typer av betydande värdepappers- och derivathandelsverksamheter (däribland tillhandahållandet av marknadslikviditet) som bedrivs i en bankgrupp ska drivas inom en separat juridisk enhet. Dessa aktiviteter ska skiljas ut om de uppgår till en betydande del av bankens verksamhet eller om verksamheten kan riskera den finansiella stabiliteten.

Den föreslagna separationen ska säkerställa att garanterade insättningar inte används för att finansiera mer spekulativa verksamheter. De separerade enheterna ska dock kunna ingå i samma bankgrupp, men de ska var och en självständigt följa alla regulatoriska krav, bl.a. kapitalkrav.

Flera medlemsstater har redan, på eget initiativ, påbörjat strukturella bankreformer, däribland Frankrike, Tyskland och Storbritannien. Dessa förslag varierar mellan länderna i sin utformning, men generellt förbjuds banker att bedriva egenhandel med garanterade medel och undantas verksamheter såsom tillhandahållandet av marknadslikviditet.

EU-kommissionen arbetar med att utvärdera möjliga reformer och konsekvenser. Som ett led i detta arbete har kommissionen genomfört ett allmänt samråd. Målsättning med samrådet var

att få synpunkter, argument och beräkningar på empiriska grunder från både medlemsstater och andra intressenter angående t.ex. strukturförändringar. Kommissionen har aviserat att ett förslag kommer att presenteras under hösten 2013.

Vidare har EU-parlamentet på eget initiativ antagit en rapport (2013/2021[INI]) som uppmanar och stödjer kommissionen att efter en ordentlig konsekvensanalys dela på europeiska bankerna i de tidigare nämnda skilda enheterna.

Regeringen har tillsammans med Finansinspektionen och Riksgäldskontoret svarat på kommissionens konsultation (dnr Fi2013/2606). De svenska myndigheterna ställer sig tveksamma till en tvingande uppdelning av europeiska banker. Detta motiveras med att den föreslagna separationen inte tar hänsyn till bankernas riskprofiler utan endast storlek, att effekterna av nuvarande och kommande bankreglering ännu inte har utvärderats och att det är viktigt att ta hänsyn till enskilda länders strukturer, t.ex. att Sverige är mycket beroende av att banker tillhandahåller marknadslikviditet.

3.2.2 Väl fungerande finansmarknader

Inom G20 bedrivs ett arbete, där Sverige representeras indirekt genom EU-kommissionen. G20 har tagit initiativ till att formulera en reformagenda för global finansiell stabilitet. Detaljarbetet har utförts av G20:s underorgan Financial Stability Board (FSB) som har presenterat ett antal förslag. Med bl.a. utgångspunkt från överenskommelser inom G20 och rekommendationer från FSB har kommissionen initierat en rad förslag till lagstiftningsåtgärder på EU-nivå. Efter att förslagen antagits som rättsakter av Europeiska unionens råd och Europaparlamentet ska dessa därefter genomföras i svensk rätt om de är i form av EU-direktiv. EU-förordningar blir direkt tillämpliga i medlemsstaterna men kan innebära att anpassningar måste göras i nationell rätt.

En fortgående ambition är att utveckla och förbättra finansmarknadernas funktionssätt inom EU och att säkerställa finansiell stabilitet, i kombination med nödvändigheten av att tillvarata erfarenheter från finansiella kriser. EU-kommissionens övergripande målsättning för finansmarknadsområdet är att främja stabila, säkra och effektiva marknader och säkerställa

enhetlighet och konsekvens mellan finansmarknaderna inom EU.

Regeringen kan konstatera att EU-kommissionens målsättning ligger väl i linje med regeringens egna mål för finansmarknadsområdet. Även om samsyn föreligger i fråga om de övergripande målen måste de enskilda förslagen noga granskas. Regeringen har i detta arbete som ambition att säkerställa att regelverket anpassas efter mindre marknadens behov och struktur, såsom den svenska. Den omvandlingsprocess som initierats i Europas finanssektor måste få fortsätta för att kunna möta nya framtida utmaningar. Det är emellertid avgörande att valda lösningar anpassas till det faktum att den europeiska finansmarknaden inte är en homogen företeelse. Medlemsstaternas skilda marknadsstrukturer kräver ett flexibelt regelverk som medger att marknadsfunktionaliteten vid behov kan prioriteras före målet att harmonisera.

De förslag till lagstiftningsåtgärder som är aktuella syftar bl.a. till att öka genomlysningen av marknaderna, stärka den inre marknaden, reducera finansiella systemrisker och stärka investerarskyddet.

Nedan redogörs för aktuella frågor inom området.

Marknader för finansiella instrument

EU-kommissionen lade hösten 2011 fram förslag till en förordning och ett nytt direktiv om marknader för finansiella instrument (MiFIR/MiFID II). Förslagen innebär ändringar i de regler som gäller enligt direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID I), som huvudsakligen har genomförts i svensk rätt genom lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Förslagen ingår som en del i reformeringen av det EU-rättsliga regelverket på finansmarknadsområdet.

Syftet med förslagen är att uppnå ett säkrare, sundare, mer genomlyst och ansvarstagande finansiellt system och att uppfylla de åtaganden som gjorts inom G20 med att reglera det finansiella systemets mindre reglerade delar. Syftet är också att förbättra den finansiella tillsynen, inte minst för finansiella instrument som främst handlas vid sidan av reglerade handelsplatser. Förslagen är omfattande och

berör främst verksamhet som drivs av värdepappersinstitut och börser.

Förslagets väsentliga delar handlar om att göra marknadsstrukturerna mer robusta och effektiva genom att det bl.a. införs regler om icke diskriminerande tillträde till clearing av finansiella instrument och handelsplatser. Vidare uppdateras regelverket för att kunna möta nya innovationer på finansmarknaden som t.ex. algoritmisk handel och högfrequenshandel. Genomlysningen av handeln med värdepapper ökas, bl.a. ska även andra finansiella instrument än aktier, t.ex. obligationer, strukturerade produkter, utsläppsrätter och derivatinstrument, omfattas av krav på genomlysning. Reglerna för handel med råvaruderivat förstärks och skärps genom att det införs krav på gränser för positioner och rapportering. Investerarskyddet förbättras genom bl.a. ökade krav på den information som värdepappersinstitut ska tillhandahålla kunder. Tillsynsmyndigheterna ges utvidgade och förstärkta befogenheter för att kunna främja efterlevnaden av regelverket.

Förslagen har ännu inte färdigbehandlats i Europeiska unionens råd och Europaparlamentet. Regeringen har dock i avvaktan på att detta ska ske tillsatt en utredning i slutet av våren 2013 som ska ta fram förslag till nödvändiga ändringar i svensk rätt (dir.2013:55). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni 2014. Avsikten är att utredningens förslag därefter remitteras.

Marknadsmisbruk

I EU förhandlas för närvarande två förslag till förstärkt reglering avseende marknadsmisbruk. Förslagen, som omfattar en förordning och ett direktiv, lämnades av EU-kommissionen i oktober 2011 och innebär en utvidgning och skärpning av befintlig EU-reglering på området. Flera marknader, aktörer och beteenden föreslås falla in under tillämpningsområdet för regleringen som också föreslås genomgå ytterligare harmonisering.

Den EU-rättsliga regleringen om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan finns i dag i ett direktiv från 2003, det s.k. marknadsmisbruksdirektivet. Det direktivet har huvudsakligen genomförts i svensk rätt genom lagen (2005:377) om straff för marknadsmisbruk vid handel med finansiella instrument (marknads-

missbrukslagen) och lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument.

EU-kommissionens förslag innebär att marknadsmissbrukdirektivet ersätts av en EU-förordning om marknadsmissbruk, som alltså blir direkt tillämplig i medlemsstaterna. Därigenom minskar utrymmet för medlemsstaterna att ha egen lagstiftning på området. Förordningen ska kompletteras av ett direktiv om straffrättsliga sanktioner för insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan. Enligt direktivet ska EU:s medlemsstater föreskriva straffrättsliga sanktioner för de allvarligaste formerna av insiderhandel, röjande av insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan.

Förslagen kompletterades i juli 2012 i syfte att manipulation av s.k. referensvärden också ska omfattas av förbudet mot otillbörlig marknads-
påverkan.

Förslagen har ännu inte färdigbehandlats i Europeiska unionens råd och Europaparlamentet. Regeringen beslutade dock redan i oktober 2012 att tillsätta en utredning om bekämpning av marknadsmissbruk för att utredaren ska ha gott om tid på sig att analysera alla de frågeställningar som är aktuella (dir. 2012:108).

I syfte att motverka insiderhandel finns regler om att s.k. insynspersoner (styrelseledamöter m.fl.) ska anmäla egna transaktioner avseende aktier i det bolag de har insyn i. På grund av reglernas konstruktion omfattar anmälningsskyldigheten inte transaktioner inom ramen för en kapitalförsäkring. På regeringens uppdrag redovisade Finansinspektionen i oktober 2011 förslag till lagändringar i syfte att även sådana transaktioner ska omfattas av anmälningsskyldigheten. Eftersom insynspersoners anmälningsskyldighet kommer att regleras av den kommande EU-förordningen om marknadsmissbruk, finns det inte utrymme för nationella regler på detta område. Därför pågår för närvarande inget nationellt arbete för att ändra den svenska lagstiftningen. Regeringen har i stället under förhandlingsarbetet i EU uppmärksammat denna fråga och fått gehör för ändringar i kommissionens förslag som innebär att transaktioner i kapitalförsäkringar kommer att omfattas av anmälningsskyldighet enligt EU-förordningen. I det arbetet har regeringen haft stor hjälp av den promemoria som Finans-

inspektionen tog fram och som också har varit föremål för remissförfarande.

Kreditvärderingsinstitut

Europeiska unionens råd och Europaparlamentet har under våren 2013 kommit överens om ändringar i EU-förordningen om kreditvärderingsinstitut. Ändringarna innebär att det införs regler som syftar till att motverka alltför stor förlitan på kreditbetyg. Reglerna avser bl.a. längsta avtalsperiod för ett kreditvärderingsinstitut, kreditbetyg på statspapper, information om strukturerade finansiella instrument, dubbel kreditvärdering av finansiella instrument, utnyttjande av flera kreditvärderingsinstitut samt skadeståndsansvar för kreditvärderingsinstitut. Rådet och parlamentet har även kommit överens om ändringar i EU-direktiven om tjänstepensionsinstitut, fondföretag och förvaltare av alternativa investeringsfonder. Ändringarna i de tre direktiven syftar – i likhet med ändringarna i EU-förordningen – till att motverka alltför stor förlitan på kreditbetyg. De lagar och andra författningar som behövs i medlemsstaterna för att genomföra ändringarna i direktiven ska träda i kraft senast den 21 december 2014. Arbetet med att ta fram förslag till nödvändiga ändringar i svensk rätt har påbörjats och avsikten är att ett förslag ska remitteras under hösten 2013.

OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister

Med anledning av EU-förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister trädde flera författningsändringar i kraft den 1 juni 2013. I en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen finns bl.a. bestämmelser om Finansinspektionens tillsyn och om sanktionsavgifter vid överträdelse av reglerna om clearing och rapportering av OTC-derivat i förordningen. Bestämmelserna om centrala motparter i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden har upphävts med anledning av att centrala motparters verksamhet nu regleras i EU-förordningen.

För centrala motparter gäller dock fortfarande bestämmelserna om bl.a. Finansinspektionens tillsyn och sanktioner i lagen om värdepappersmarknaden eftersom det är frågor som inte

regleras i EU-förordningen. I EU-förordningen har det gjorts en ändring i EU-direktivet om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper. Den ändringen avser reglerna om säkerheter som en systemoperatör ställer till en annan systemoperatör i samband med att deras system samverkar. De lagar och andra författningar som behövs i medlemsstaterna för att genomföra ändringen ska börja tillämpas senast den 17 augusti 2014. Arbetet med att ta fram förslag till nödvändiga ändringar i svensk rätt har påbörjats och avsikten är att ett förslag ska remitteras under hösten 2013. I det arbetet kan det även bli aktuellt att behandla frågor om ytterligare lagändringar som kan vara motiverade med hänsyn till EU-förordningen.

Förvaltare av alternativa investeringsfonder

EU-direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder har genomförts i svensk rätt. En ny lag om förvaltare av alternativa investeringsfonder trädde i kraft den 22 juli 2013. Den innebär att förvaltare av alternativa investeringsfonder såsom hedgefonder, riskkapitalfonder och fastighetsfonder kommer att behöva tillstånd och stå under tillsyn av Finansinspektionen. Vidare ska förvaltarna uppfylla krav på bl.a. att lämna information till investerare samt att hantera risker och intressekonflikter.

I EU-direktivet ingår även regler om ett underrättelseförfarande som ger möjlighet för dels förvaltare som är etablerade inom EES att inom hela EES marknadsföra alternativa investeringsfonder som är etablerade utanför EES, dels förvaltare som är etablerade utanför EES att marknadsföra alternativa investeringsfonder inom hela EES. Dessa regler ska emellertid börja tillämpas tidigast 2015 och under förutsättning av att kommissionen antar en delegerad akt med den innebörden. I AIF-förvaltarutredningens betänkande (SOU 2012:67) ingår det förslag även när det gäller hur de reglerna ska genomföras i svensk rätt. Arbetet med att ta fram en lagrådsremiss har påbörjats och avsikten är att den ska kunna beslutas under hösten 2013.

Förvaringsinstitut för värdepappersfonder

Det s.k. UCITS-direktivet innehåller regler om värdepappersfonder och fondbolag och syftar till att skapa större affärs- och investeringsmöjligheter för såväl fondbranschen som investerarna genom att integrera EU:s fondmarknad. UCITS-direktivet har reviderats ett flertal gånger och reglerna finns genomförda i svensk rätt främst genom lagen (2004:46) om värdepappersfonder.

EU-kommissionen lämnade i juli 2012 ett förslag till ändringar i UCITS-direktivet (UCITS V) som bl.a. syftar till att skapa tydliga regler avseende förvaringsinstitutets förpliktelser och stärka tillsynen över förvaringsinstitut. Förslagen innebär att enbart ett enda förvaringsinstitut får finnas för varje värdepappersfond och att det klargörs vilka typer av företag som får vara förvaringsinstitut. Dessutom föreslås mer detaljerade regler för förvaringsinstitutets verksamhet och hantering av intressekonflikter. Det föreslås regler om under vilka förutsättningar förvaringsinstitut får delegera uppgifter till andra företag och vilka skyldigheter förvaringsinstituten har mot investerarna vid en eventuell förlust av tillgångar. Förslaget behandlas i Europeiska unionens råd och Europaparlamentet.

Förslag till EU-förordning om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler

I mars 2012 presenterade EU-kommissionen ett förslag till förordning med harmoniserade regler på EU-nivå för värdepapperscentraler och värdepappersavveckling. Värdepapperscentraler har hittills varit nationellt reglerade, vilket medfört att gränsöverskridande handel och avveckling av värdepapperstransaktioner har fördröjats. Därutöver motiveras förordningen av att harmonisering av bl.a. avvecklingscykeln behöver säkerställas inför Europeiska centralbankens paneuropeiska plattform för värdepappersavveckling (TARGET2-Securities, T2S). Förslaget har ännu inte färdigbehandlats i Europeiska unionens råd och Europaparlamentet.

Insynskrav på emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad m.m.

Europeiska unionens råd och Europaparlamentet har under våren 2013 kommit överens om ändringar i EU-direktivet om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad, det s.k. öppenhetsdirektivet. Direktivet reglerar vilken finansiell information som ska offentliggöras av sådana emittenter, vilka oftast är aktiebolag – samt skyldigheten att anmäla större innehav av exempelvis aktier i bolagen i samband med att vissa angivna tröskelvärden tangeras eller passeras, s.k. flaggning. Den viktigaste ändringen är att kravet på att lämna delårsredogörelse eller kvartalsrapport tas bort. Under vissa särskilt angivna förutsättningar ska medlemsstaterna dock kunna ställa krav på att emittenterna ska lämna sådan information.

Vidare införs en bredare definition av vilka finansiella instrument som ska vara underkastade krav på flaggning. Förutom aktier, och finansiella instrument som ger rätt att förvärva aktier, ska även andra finansiella instrument med liknande ekonomisk effekt omfattas, bl.a. kontant-avräknade derivatinstrument. För emittenter verksamma inom utvinnings- och naturskogsindustrin införs ett krav på att rapportera betalningar till stater i vilka de är verksamma. Tillsynsmyndigheterna ges förstärkta befogenheter och harmoniserade och kraftigare sanktioner som ska kunna tillämpas vid överträdelse av direktivets regler. Ändringarna i direktivet bedöms kunna träda ikraft under hösten 2013. De lagar och andra författningar som behövs i medlemsstaterna för att genomföra ändringarna i direktivet ska träda ikraft senast två år därefter.

Blankning

En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s blankningsförordning trädde i kraft den 1 januari 2013. Blankningsförordningen ska minska riskerna för att blankning och andra korta positioner hotar den finansiella stabiliteten och förtroendet för finansmarknaderna. I den nya lagen regleras bl.a. Finansinspektionens befogenheter att ingripa vid överträdelse av förordningen.

Långsiktiga investeringsfonder

EU-kommissionen presenterade i juni 2013 förslag till en förordning om europeiska långsiktiga investeringsfonder (Eltif). Syftet är att ytterligare förbättra möjligheterna till finansiering av små och medelstora företag samt av långsiktiga projekt inom EU. Det ska ske genom en form av alternativa investeringsfonder som ska uppfylla villkoren i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM-direktivet).

Marknadsföring av fondandelar föreslås kunna ske till alla kategorier av investerare inom EU, inklusive konsumenter. I enlighet med fondernas syfte att möta behovet av långsiktiga investeringar saknar andelsägarna möjlighet till förtidsinlösen av fondandelar, innan fonden upplöses genom avveckling av dess innehav. En placering i en långsiktig investeringsfond är därmed inlåst under lång tid.

Penningmarknadsfonder

EU-kommissionen publicerade den 4 september 2013 ett förslag till en förordning om penningmarknadsfonder. EU-kommissionen har som ett led i sitt arbete med att analysera och reglera skuggbanksektorn identifierat penningmarknadsfonder som en risk mot finansiell stabilitet och att fallissemang i denna sektor kan skapa systemrisk. Det är penningmarknadsfondernas inneboende kredit- och likviditetsrisker som kan orsaka uttagsanstormningar som i sin tur utgör ett hot mot finansiell stabilitet.

Förslaget, som omfattar både penningmarknadsfonder med tillstånd enligt UCITS-direktivet och de penningmarknadsfonder som förvaltas av förvaltare med tillstånd enligt AIFM-direktivet, syftar till att öka likviditeten i fonderna samt att stärka deras struktur. Förslaget innebär vissa investeringsbegränsningar och krav på riskhantering som syftar till att öka likviditeten i fonderna. Dessutom föreslås regler kring fondernas värderingsmetoder samt krav på en särskild kapitalbuffert för de fonder som redovisar ett konstant nettotillgångsvärde.

3.2.3 Bättre förutsättningar för konsumenter

För en långsiktigt sund utveckling av finansiella marknader är det av yttersta vikt att en ökad genomlysning uppnås, likväl som ökad kunskap hos enskilda konsumenter och ökad kompetens hos de finansiella aktörerna och producenterna. Regeringen arbetar målmedvetet och fortsätter att prioriterat detta med olika medel.

Finansiella produkter och tjänster är en viktig del av den enskilde konsumentens ekonomi, såsom sparande, försäkringar, bostadslån och betalningar. Det är av grundläggande betydelse att konsumenten har de redskap som behövs för att kunna göra ett informerat val. Det är lika viktigt att regleringen av produkter och tjänster är välavvägd och effektiv som att systemet för tillståndsprovning och tillsyn av företagen är ändamålsenligt.

Genomlysning av bolån

Bolånekunder är ofta i ett informationsunderläge när de förhandlar med banker och andra kreditinstitut. Finansinspektionen har under en längre period haft i uppdrag att övervaka kreditinstitutens kreditgivning och kreditvillkor till företagen och hushållen. I uppdraget ingår att följa räntesättningen och ställa denna i relation till institutens upplåningskostnader för olika löptider. Rapporterna från Finansinspektionen har utgjort ett värdefullt underlag för analys och ökad kunskap om bolånemarknaden.

I syfte att öka genomlysningen av bolånemarknaden vill regeringen bl.a. att bolånekundernas insyn i hur utlåningsräntorna bestäms ska öka. Finansinspektionen har därför även fått i uppdrag att utreda och redovisa möjliga åtgärder för hur kreditinstituten (banker m.fl.) ska kunna öka kundernas insyn i hur de faktiska utlåningsräntorna för bolån bestäms. Detta ska belysas i förhållande till de räntesatser som instituten publicerar bl.a. på sina webbplatser. Finansinspektionen ska även överväga och klargöra om kreditinstituten bör åläggas att publicera finansieringskostnaden för en viss typ av bolån. Redovisningen ska också innehålla en handlingsplan för hur insatser kan genomföras och en tidsplan för detta. Finansinspektionen har redovisat en delrapport. I rapporten klargörs de faktorer som kan öka konsumenternas insyn,

vilka kommer att utredas närmare. I delrapporten redogör Finansinspektionen vidare för vilken information som kan öka insynen i hur bolåneräntan bestäms och vilka informationskrav som ställs på bankerna och övriga kreditinstitut i dag. Finansinspektionen ska lämna en slutrapport senast den 15 oktober 2013.

Ökad rörlighet på kreditmarknaden för bolånetagare

Att i förtid lösa ett bolån med bunden ränta har under senare år kunnat bli oproportionerligt dyrt för den enskilde konsumenten, till följd av hur beräkningsmodellen för den s.k. ränteskillnadsersättningen är utformad. Detta kan skapa inlåsnings effekter för konsumenten och hämmar rörligheten på bolånemarknaden. Ett förslag på en mer rättvis modell för beräkning av ränteskillnadsersättning skickades ut på remiss före sommaren 2013 (Ds 2013:38). Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ökad motståndskraft vid bolån

Det är av stor vikt att hushållens skuldsättningsgrad inte är högre än att hushållen klarar av en sämre utveckling på bostadsmarknaden, däribland ett eventuellt fall i bostadspriserna. Amortering av bolån kan vara ett effektivt sätt för hushållen att nå hållbara skuldnivåer. I syfte att stärka amorteringskulturen har Finansinspektionen fått i uppdrag att pröva förutsättningarna för en lämplig reglering så att bolånemarknaden ger nya bolånekunder eller befintliga kunder som ökar sina lån, förslag till en individuellt anpassad amorteringsplan. Med amorteringsplan avses en skriftlig plan, som beskriver en tidsprofil för amorteringar och som sträcker sig långt fram i tiden. I amorteringsplanen ska institutet motivera varför planen ligger i kundens långsiktiga intresse. Av dokumentationen ska också framgå hur kunden förhåller sig till planen. Åtgärden avser inte att inskränka avtalsfriheten mellan bolåneinstitutet och låntagaren. Amorteringsplanen ska inte omfatta ett formellt krav att amortera. Finansinspektionen ska senast den 15 oktober 2013 redovisa en handlingsplan som anger vilka insatser som planeras för att stärka amorterings-

kulturen, hur dessa insatser kan genomföras och en tidsplan för arbetet.

Ökade krav i samband med viss kreditgivning till konsumenter

Regeringen arbetar aktivt för att motverka de negativa effekterna av s.k. snabblån. Snabblån kännetecknas av att de avser lån på relativt små belopp under en kort tid som ges mot att konsumenten återbetalar ett högre belopp, vilket ger en hög effektiv ränta. Låneansökan kan göras via sms eller via internet och lånet utbetalas ofta relativt snabbt. Kännetecknande för snabblånen är också att marknadsföringen kan vara intensiv. Enligt Kronofogdemyndighetens statistik har ansökningar om betalningsföreläggande med snabblån som grund ökat.

Finansdepartementet har tagit fram förslag till en ny lag om viss verksamhet med konsumentkrediter (Ds 2013:26). Förslaget innebär att tillstånd kommer att krävas från Finansinspektionen för att få driva bl.a. snabblåneverksamhet. Genom att verksamheten blir tillståndspliktig kan Finansinspektionen kontrollera att det finansiella företaget följer de författningar som reglerar dess verksamhet. Om det finansiella företaget åsidosätter sina skyldigheter kan Finansinspektionen ingripa. Därigenom stärks konsumentskyddet. Förslaget har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Se också utgiftsområde 18 avsnitt 4 Konsumentpolitiken om ytterligare initiativ från regeringen.

Ökad jämförbarhet m.m. av produkter och tjänster

Arbetet med förbättrad information om avgifter av olika slag och andra villkor går vidare. I EU förhandlas sedan september 2012 ett förslag till en förordning om faktablad för investeringsprodukter. Förordningen syftar till att standardisera produktinformationen och därigenom öka förståelsen och jämförbarheten mellan investeringsprodukter. Regeringen arbetar aktivt för att ytterligare öka jämförbarheten genom att ett jämförelsebelopp ska införas i faktabladet med syftet att påvisa kostnadernas långsiktiga effekt på sparandet. Jämförelsebeloppen används

redan på den svenska marknaden, det s.k. Normanbeloppet.

EU-kommissionen presenterade i maj 2013 ett förslag till direktiv om jämförbarhet för avgifter för betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Ett betalkonto definieras i direktivet som ett konto i en eller flera konsumenters namn som används för att utföra betalningstransaktioner. Medlemsstaterna ska utse minst en betaltjänstleverantör som ska erbjuda ett grundläggande betalkonto. Förslaget omfattar inte sparkonton och konsumenten ska inte heller behöva erbjudas någon kredit i samband med betalkonto med grundläggande funktioner.

Förslaget syftar till att säkerställa att alla EU-invånare ska ha rätt att ha tillgång till grundläggande betaltjänster i hela EU, eftersom detta har blivit en viktig förutsättning för att delta i det ekonomiska och sociala livet. Utvecklingen i ekonomin går stadigt mot allt fler kontantlösa transaktioner. Denna trend påverkar såväl företag som konsumenter. Förslaget kommer nu att behandlas i Europeiska unionens råd och Europaparlamentet.

Remitteringar, dvs. pengar som migranter skickar till sina ursprungsländer, har blivit en allt viktigare del av ekonomin för många människor i utvecklingsländer. I syfte att öka jämförbarheten av de avgifter som betalningsförmedlare tar ut för att föra över belopp till ett specifikt land avser regeringen att ge Konsumentverket i uppdrag att i samråd med Finansinspektionen inrätta och tillhandahålla en webbaserad tjänst som synliggör betalningsförmedlarnas avgifter.

Ökad kvalitet och oberoende i rådgivningen

Finansiell rådgivning i vid bemärkelse regleras i en rad olika lagar, där olika krav ställs upp. Det innebär också att skyddet för konsumenten kan variera. Regeringen har därför gett en särskild utredare uppdraget att se över konsumentens ställning på rådgivningsmarknaden genom att bl.a. analysera regelverket för marknadsföring och finansiell rådgivning, analysera hur tillsynen fungerar samt utreda om konsumenternas möjlighet till tvistlösning bör förbättras (dir. 2012:98).

Regeringen anser att det finns behov av en sammanhållen och överskådlig näringsrättslig reglering av finansiell rådgivning till konsumenten-

ter och har därför även gett en särskild utredare i uppdrag att analysera vilka näringsrättsliga lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas på området, t.ex. vad gäller rådgivning som inte omfattas av tillståndsplikt (dir. 2013:55). Utredaren ska också inom ramen för genomförandet av det omarbetade direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID II) i svensk rätt bl.a. analysera om högre krav på investeringsrådgivning bör ställas i svensk rätt jämfört med direktivet. Utredaren ska vidare överväga om det är möjligt och lämpligt att åstadkomma en tydligare distinktion mellan vad som bör anses vara rådgivning respektive försäljning.

På rådgivningsmarknaden är det angeläget att klargöra vilka intressekonflikter som finns till följd av att ersättning ges i form av provisioner. Finansinspektionen har i sin tillsynsrapport för 2013 berört att kundens intressen ibland åsidosätts när försäkringsförmedlare förmedlar komplicerade produkter och får ersättning genom provisioner. Inom EU pågår förhandlingar om den frågan med anledning av ett förslag till ändrat försäkringsförmedlingsdirektiv (IMD2). Frågor om intressekonflikter till följd av provisioner och andra ekonomiska incitament ska också övervägas särskilt vid genomförandet av det omarbetade direktivet om marknader för finansiella instrument.

Enligt Pensionsmyndigheten har telefonförsäljning av framför allt s.k. förvaltnings- och rådgivningstjänster på premiepensionsområdet orsakat betydande problem för konsumenterna. Ofta är det oklart om något avtal över huvud taget kommit till stånd, men även andra missförhållanden har påtalats. Ett förslag om krav på skriftlig bekräftelse vid vissa telefonavtal har tagits fram (Ds 2013:25). Syftet med förslaget är att skapa större trygghet för konsumenterna. Förslaget har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ökad kunskap hos konsumenter

Finansinspektionen har som mål att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom finansiell folkbildning. Finansinspektionen har därför vidtagit en rad insatser för att stärka konsumenternas finansiella förmåga.

Regeringen har ökat Finansinspektionens resurser för finansiell folkbildning från 5 till 7 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

För att säkerställa att fortsatta satsningar får önskade effekter har Finansinspektionen fått i uppdrag att ta fram kriterier för utvärdering och även redogöra för de modeller som används för utvärdering av de insatser som rör finansiell folkbildning.

3.2.4 Försäkringsområdet

Regeringens ambition är att Sverige ska ha en finansiellt stabil och effektiv försäkringsmarknad som tillgodoser konsumenternas intressen. Det är viktigt att försäkringsföretag har tillräckligt med tillgångar och likviditet för att uppfylla sina åtaganden. Stabila försäkringsföretag bidrar inte bara till ett gott konsumentskydd utan även till stabilitet i det finansiella systemet.

När det gäller försäkringsområdet fortsätter reformeringen av regelverken. Utifrån betänkandet Rørelsereglering för försäkring och tjänstepension (SOU 2011:68) arbetar regeringen med att ta fram nya solvensregler för försäkringsföretag. Vidare deltar regeringen i arbetet med att ta fram de sista detaljreglerna i de bakomliggande EU-direktiven (Solvens II och Omnibus II). Målet med de nya solvensreglerna är att ge försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade ett gott skydd genom att bl.a. skapa incitament för företagen att mäta sina risker och hantera dem på ett ändamålsenligt sätt.

För att stärka försäkringstagarnas intressen har en särskild utredare lämnat förslag till lagstiftning om bl.a. flytträtt för befintligt försäkringssparande (SOU 2012:64). Förslagen har remissbehandlats. En utökad flytträtt är en viktig konsumentfråga för regeringen. En pensionssparare som bär den finansiella risken bör ha möjlighet att flytta sitt sparande till skäliga villkor. En utökad flytträtt stärker konsumentmakten, men kan även bidra till en bättre marknadsdisciplin. Flytträttsfrågan är emellertid mycket komplex eftersom den väcker flera civil-, närings- och skatterättsliga frågor samt även systemriskfrågor. Det är också viktigt att flytträtten utnyttjas för att tillvarata spararnas intresse och inte för att exempelvis ge större provisioner till förmedlarna. Vidare måste understrykas att det i första hand är arbetsmarknadens

parter som ansvarar för tjänstepensioner och att frågor om tjänstepensioner regleras i kollektivavtal. För närvarande analyseras och bereds dessa frågor inom Regeringskansliet.

En annan prioriterad fråga för regeringen är regleringen av tjänstepensionsinstitutet. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till näringsrättslig och associationsrättslig reglering för tjänstepensionsinstitutet (dir. 2013:32). Utgångspunkten för uppdraget är EU:s tjänstepensionsdirektiv. Detta reglerar sådana institut som tillhandahåller tjänstepensionsförmåner och som inte omfattas av annan EU-rättslig reglering, t.ex. försäkringsdirektiven. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2013.

Vidare står tjänstepensionsdirektivet inför en översyn. EU-kommissionen har aviserat att ett förslag till ett omarbetat direktiv kommer att presenteras under hösten 2013. Enligt kommissionen kommer förslaget att omfatta regler om bl.a. styrning och rapportering, men däremot inte några nya solvensregler. I förhandlingsarbetet i EU kommer regeringen att arbeta aktivt för ändamålsenliga regler för bl.a. styrning och kontroll för att säkerställa en sund och effektiv ledning av instituten.

3.2.5 Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

Regeringen kommer att fortsätta att aktivt delta i det internationella samarbetet bl.a. i Financial Action Task Force (FATF), som syftar till att motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt, finansiering av terrorism eller finansiering av spridning av massförstörelsevapen. FATF är global standardsättare inom ovan nämnda områden. Medlemmarna i organisationen utvärderar varandra avseende efterlevnaden av FATF:s rekommendationer och föreslår förbättringsåtgärder. I slutet av 2013 inleds de första utvärderingarna i den fjärde utvärderingsrundan på grundval av de nyligen (februari 2012) reviderade 40 rekommendationerna.

Sverige förbättrade och förstärkte det nationella ramverket för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism i och med genomförandet av det tredje penningtvättsdirektivet och kunde därför år 2010 lämna den uppföljningsprocess som följde av FATF:s

utvärdering av Sverige som ägde rum 2005/2006. Inför plenarmötet i oktober 2012 lämnades en obligatorisk uppföljningsrapport till FATF med anledning av att det var två år sedan Sverige trädde ut ur förfarandet.

Den 5 februari 2013 antog EU-kommissionen ett förslag till ett reviderat penningtvättsdirektiv (det fjärde i ordningen) och en förordning om information som ska åtfölja överföringar. Dessa två rättsakter syftar till att på EU-nivå genomföra de reviderade FATF-rekommendationerna. Det väntande nationella genomförandet av det antagna förslaget till direktiv utgör en viktig del av det omfattande förberedelsearbete som nu på allvar inleds inför den ovan nämnda fjärde utvärderingsrundan. En annan central del av förberedelserna utgörs av arbetet som redan pågår som en följd av ett uppdrag som regeringen lämnade i november 2012 (dnr Fi2012/4457). Enligt regeringsuppdraget ska 16 myndigheter i samverkan (med Finansinspektionen som koordinerande myndighet) ta fram en nationell bedömning av risker relaterade till penningtvätt och finansiering av terrorism. Den första delen avseende penningtvättsrisker avrapporterades den 30 augusti 2013 (Penningtvätt – En nationell riskbedömning) medan den andra delen avseende risker kopplade till finansiering av terrorism ska avrapporteras senast den 28 mars 2014.

Regeringen kommer att ta fram en nationell strategi för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenlig med slutsatserna i riskbedömningen. Den nationella strategin kommer att tydliggöra inriktningen, prioriteringarna och de konkreta åtgärder som regeringen bedömer behöver vidtas för att säkerställa ett effektivt system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

3.2.6 Stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet

Det är viktigt att det finns en effektiv reglering av hur allvarliga kriser i det centrala betalningssystemet ska förebyggas och hanteras.

Regeringen beslutade under 2011 om direktiv till en särskild utredare om Stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet (dir. 2011:58). Utredaren fick i uppdrag att med utgångspunkt i tidigare arbete inom området vidareutveckla och ytterligare konkretisera de förslagen.

Utredningen lämnade förslag till insatser i betänkandet Stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet (SOU 2011:78). Utredningen bekräftar behovet av att det nationella ansvaret för samordning av krisberedskapen i det centrala betalningssystemet tydliggörs och föreslår bl.a. att Riksbanken blir samordningsansvarig myndighet. Förslagen har remissbehandlats och beredning av förslagen pågår inom Regeringskansliet (dnr Fi2011/4991).

3.2.7 Effektivare kontanthantering

En särskild utredare har fått i uppdrag av regeringen att analysera hur regelverket för företag som medverkar i kontanthantering i Sverige bör vara utformat (dir. 2013:71). Utredaren ska bl.a. klargöra Riksbankens roll i kontanthantering och ta ställning till om staten åter bör ta på sig hela eller delar av ansvaret för kontanthantering. Vidare ska kontanthanteringskedjans aktörer identifieras och bristerna i regelverket kring dessa ses över. Utredaren ska utarbeta de författningsförslag som behövs för att säkerställa ett heltäckande regelverk för kontanthantering. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2014.

3.2.8 Den statliga betalningsmodellen stärks

Arbetet med säkerheten i de statliga betalningarna har fortsatt. Nytt för 2012 var att Riksgäldskontoret årligen ska redovisa de samlade riskerna i statens betalningsmodell. Analysen som genomfördes under 2012 inkluderade även myndigheternas betalningsverksamhet. Bedömningen var att säkerheten i den statliga betalningsmodellen är god, men med några förbättringsmöjligheter. Fler myndigheter bör bl.a. använda sig av limiter på kontonivå och myndigheterna bör uppmärksamma riskerna i att lägga ut betalningsverksamhet.

I avsnitt 4.3 redovisas åtgärder om behöriga företrädare för myndigheter som ytterligare ska bidra till att säkerställa effektiviteten och säkerheten i statens betalningsprocesser.

De åtgärder som vidtagits för att förbättra säkerheten i statens betalningar de senaste åren har tidigare även redovisats i regeringens

skrivelse Stärkt säkerhet i statens betalningar (skr. 2011/12:91, bet. 2011/12:FiU43, rskr. 2011/12:251).

3.2.9 Riksgäldskontorets centrala roll

Riksgäldskontorets ställning som statens centrala finansförvaltning innefattar bl.a. att vara myndigheternas bank och att svara för upphandlingar av betalningslösningar till och från staten. Myndigheterna kan även låna hos Riksgäldskontoret, exempelvis för att finansiera investeringar.

Myndigheten ansvarar också för statens upplåning och statsskuldens förvaltning samt för att ställa ut statliga garantier och krediter. Flera av Riksgäldskontorets uppgifter syftar till att främja finansiell stabilitet och konsumentskydd, bl.a. genom rollen som statens stödmyndighet men också genom uppgiften att administrera insättningsgarantin och investerarskyddet.

3.2.10 Satsning på finansmarknadsforskning

Regeringen anser att det är angeläget att utveckla finansmarknadsforskningen. Verket för innovationssystem (Vinnova) har därför sedan något år tillbaka i uppdrag att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning.

Det statliga stödet till finansmarknadsforskningen är viktig för sektorns utveckling och för förståelsen för hur finansiella marknader fungerar.

Programmet består av två insatsformer: centrumfinansiering och tematiska utlysningar. Utvecklingen av programmet visar på en ökad samverkan mellan områdets aktörer. Detta är en viktig förutsättning för att uppnå målen för satsningen.

En viktig målsättning för genomförandet av programmet är att den privata finansmarknadsbranschen bidrar med hälften av de totala insatserna. Resultatet av samfinansieringen pekar på en ökad grad av samfinansiering, vilket förväntas ge en ökad måluppfyllelse.

3.2.11 Pensionsfrågor

Översyn av AP-fondernas verksamhet

Den översyn av AP-fondernas regelverk som påbörjades 2011 har fortsatt. Syftet med översynen är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för en god förräntning av fondkapitalet efter förvaltningskostnader. I översynen ingår Första-Fjärde och Sjätte AP-fonderna (buffertfonderna). Fondernas uppdrag och placeringsregler ses över, liksom möjliga effektiviseringar av förvaltningen.

I samråd med Pensionsgruppen (Arbetsgrupp för vårdande av pensionsöverenskommelsen [S 2007:F] med representanter från regeringspartierna och Socialdemokraterna), gav regeringen i september 2011 en särskild utredare i uppdrag att se över AP-fondernas regelverk (dir. 2011:84). Utredningen, som antog namnet Buffertkapitalsutredningen, överlämnade i augusti 2012 sitt betänkande AP-fonderna i pensionssystemet – effektivare förvaltning av pensionsreserven (SOU 2012:53). Betänkandet remitterades under hösten 2012. Av 68 remissinstanser som inbjöds lämnade 32 synpunkter på utredningens förslag. Därutöver inkom på eget initiativ yttrande från 10 instanser. Sammanställning av remissvaren finns hos Finansdepartementet (dnr Fi2012/3047). Beredning av förslaget pågår och sker i samråd med Pensionsgruppen.

Översyn av premiepensionssystemet

På initiativ av Pensionsgruppen påbörjades hösten 2012 en översyn av premiepensionssystemet. Översynen resulterade i promemorian Vägval för premiepensionen (Ds 2013:35) som presenterades i 2013. Översynen är i första hand en analys av systemets funktion och följande huvudsakliga slutsatser dras:

- Spridningen i pensionsutfall vid samma livsinkomst kan bli stor.
- Ett stort fondutbud, ett utbrett ointresse och bristande kunskaper riskerar att resultera i dåliga och irrationella val och har medfört en framväxt av premiepensionsrådgivare med blandad kvalitet.
- Kostnaderna är högre än vad som är nödvändigt.

Utifrån de problem som identifierats i översynen presenteras två förslag på alternativa vägval. Det första alternativet behåller ett stort antal fonder på Pensionsmyndighetens fondtorg. Bekräftelseval införs för nya pensionsrätter, vilket innebär att respektive premiepensionssparare efter en viss period ska bekräfta sina tidigare gjorda fondval. Dessutom införs kostnads- och riskbegränsningar för fonderna på Pensionsmyndighetens fondtorg.

Det andra alternativet bygger på ett betydligt begränsat fondtorg med upp till tio alternativ med möjlighet att välja olika risk och inriktning. Förslagen har remitterats och frågan om vilket vägval som bör väljas för premiepensionen kommer att hanteras av Pensionsgruppen.

3.3 Finansinspektionen

3.3.1 Omfattning

Avsnittet avser den verksamhet som bedrivs inom Finansinspektionen och som omfattar finansiell tillsyn, regelgivning och tillståndsgivning.

3.3.2 Mål

Målet för Finansinspektionen är att inom ramen för egna beslut om resursfördelning och planering arbeta för att det finansiella systemet

- är stabilt och präglas av ett högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagets behov av finansiella tjänster och
- ger ett högt skydd för konsumenter.

3.3.3 Resultatredovisning

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Den grundläggande utgångspunkten för regeringens bedömning av verksamheten inom Finansinspektionen utgår från de övergripande målen för myndigheten. Till dessa kopplas ett antal mått som beskriver verksamhetens faktiska innehåll och som redovisas bl.a. i myndighetens årsredovisning. Därutöver redovisar Finans-

inspektionen löpande utvecklingen inom finansmarknaden avseende finansiell stabilitet, risker och konsumentskydd. Kärnverksamheten inom Finansinspektionen utgörs av tillsyn, regelgivning samt tillståndsprövning och utvärderas i förhållande till givna mål, redovisade aktiviteter och prestationer.

Resursanvändning

Verksamheten inom Finansinspektionen ska bedrivas utifrån ett stabilitets- och konsumentperspektiv. En stor del av verksamheten är kopplad till arbetet inom EU och annan internationell verksamhet. Finansinspektionen har också i uppgift att ansvara för samordningsorganet för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (enligt förordningen [2009:92] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism) samt för finansmarknadsstatistik.

Finansinspektionens kostnader uppgick under 2012 till 389,3 miljoner kronor (363,7 miljoner kronor 2011). Kostnadsutvecklingen är en konsekvens av regeringens arbete med att stärka tillsynen och regleringen av den finansiella sektorn.

Finansinspektionens finansiering sker till stor del genom statens budget. Myndigheten tar ut avgifter av de företag som står under tillsyn. Avgifterna ska motsvara Finansinspektionens kostnader för den anslagsfinansierade delen av verksamheten, med undantag för samordningen av tillsyn om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Inkomsterna förs till statens budget.

Finansinspektionen finansieras även genom avgifter för prövning av tillstånds- och anmälningsärenden. Dessa avgifter disponeras av myndigheten och finansierade omkring 16 procent av de totala kostnaderna under 2012. Under 2012 uppvisade den delen av verksamheten ett överskott. Sedan tidigare finns dock ett ackumulerat underskott i verksamheten. Regeringen har därför under 2010–2012 beslutat om justeringar av avgifterna för att målet om full kostnadstäckning över tid ska kunna uppnås.

Finansinspektionen har för fjärde året i rad särskilt redovisat hur myndigheten arbetar med kvalitets- och effektiviseringsinsatser av myndighetens verksamhet. Finansinspektionen framhåller att man genomgående strävar efter att

utföra både operativ och stödjande verksamhet enhetligt genom fastlagda och dokumenterade processer. Finansinspektionen mäter och redovisar kontinuerligt olika indikatorer på effektivitet och kvalitet i verksamheten. Ambitionen inom Finansinspektionen är att upprätthålla och helst öka effektiviteten i den dagliga ärendehantering. Finansinspektionen har redovisat att myndigheten under 2012 avgjorde något fler ärenden än vad som tillkom i jämförelse med 2011, vilket innebär att ärendebalansen minskade något. Statistik från Finansinspektionens diarium visar också att den genomsnittliga handläggningstiden sammantaget för alla ärenden minskat med fem dagar jämfört med föregående år.

Kostnaderna för de olika verksamheterna fördelas enligt vad som redovisas i tabell (3.1). I fördelningen ingår även de myndighetsgemensamma kostnaderna.

Tabell 3.1¹ Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader på olika verksamheter 2008–2012

Procent					
Verksamhet	2008	2009	2010	2011	2012
Tillsyn	63	61	56	54	51
Regelgivning	15	17	21	23	24
Tillstånd och anmälningar	14	14	15	15	16
Statistik	4	4	3	4	4
Folkbildning	1	2	2	2	1
Penningtvätts-samordning ¹	0	1	1	1	1
Beredskap	2	1	1	1	1
Övrigt	1	1	1	1	1

¹ Verksamheten infördes 2009

Insatser inom kärnverksamheten

När det gäller Finansinspektionens kärnverksamhet tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning fördelas den nedlagda arbetstiden enligt tabell 3.1. Av redovisningen framgår att insatserna ökade inom regelgivning och tillståndsgivning, vilket är ett resultat av de ökade resurser som tillförts.

¹ Uppgifterna i tabellerna och diagrammen i detta avsnitt är hämtade från Finansinspektionens årsredovisningar.

Tabell 3.2 Verksamheterna tillsyn, regelgivning och tillstånd 2009–2011

antal timmar			
	2010	2011	2012
Tillsyn	144 598	165 534	164 449
Regelgivning	57 372	67 166	89 937
Tillstånd	42 269	50 733	60 613
Totalt	244 239	283 433	314 999

Tillsyn

Finansinspektionens prioritering av insatserna inom tillsynen baseras till betydande del på ett riskanalysarbete. Inom ramen för denna process görs riskbedömningar två gånger om året. Med beaktande även av det makroekonomiska läget och utvecklingen på de finansiella marknaderna görs sedan en samlad riskanalys och bedömning.

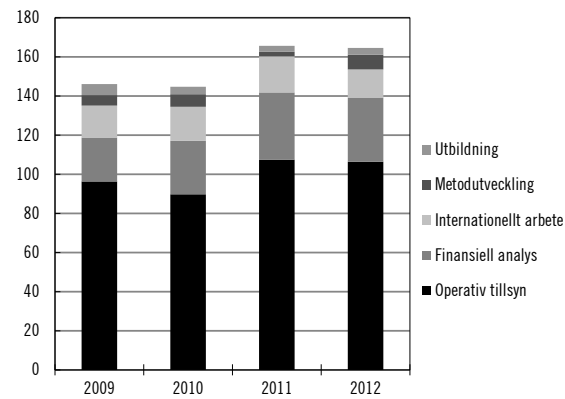
Detta analysarbete – vars slutsatser redovisas i Finansinspektionens rapport om risker i det finansiella systemet, senast publicerad i november 2012 – utgör grunden för de övergripande prioriteringarna inom den riskbaserade tillsynen. Till detta kommer företagsspecifika risker som t.ex. kan uppmärksammas genom klagomål eller den finansiella rapporteringen. I riskrapporten från november 2012 uppmärksammas bl.a. riskerna med den statsfinansiella krisen i några europeiska länder, livförsäkringsbolagens hantering av marknadsrisker samt fortsatta risker med bristande rådgivning och komplexa produkter.

Finansinspektionen publicerar även en årlig tillsynsrapport som anger principiella ställningstaganden, viktigare företeelser, erfarenheter och viktigare beslut fattade av myndigheten. Årets tillsynsrapport som publicerades i maj 2013 lyfte bl.a. fram det faktum att finansiella tjänster och produkter ofta är komplicerade och att produktens nytta, risker och kostnader kan vara svåra att bedöma för konsumenten. Vidare konstaterade Finansinspektionen i rapporten att rådgivnings- och förmedlingsverksamhet har en viktig roll och att det därför är av stor betydelse att t.ex. provisioner inte styr rådgivningen på ett sätt som är till kundernas nackdel. Finansinspektionen uppmärksammade också den ökade rörligheten inom livförsäkringsområdet och vikten av att konsumenterna ges möjligheter till välgrundade val. Finansinspektionen avser att fortsätta med olika uppföljningsinsatser inom nämnda områden. Vidare uppmärksammades

även utvecklingen av bolånemarknaden bl.a. den goda effekten av det s.k. bolånemarket.

När det gäller finansiell stabilitet fortsätter Finansinspektionens arbete med att utforma och genomföra nya kapital- och likviditetskrav på svenska banker och andra kreditinstitut i syfte att skapa ett stabilare finansiellt system.

Finansinspektionen har också i uppdrag att granska hur banker och andra kreditinstitut anpassar sig till ökade kapitalkrav. Granskningen ska omfatta vilka effekter denna anpassning får för utlåning och räntesättning på lån till hushåll och företag. Rapporter publiceras kvartalsvis. Finansinspektionen ska i detta sammanhang också redogöra för vilka effekter de ökade kapitaltäckningskraven haft på hushåll och företag.

Diagram 3.1 Fördelning av olika aktiviteter inom tillsynen 2009–2012

I årsredovisningen redovisar Finansinspektionen insatserna inom tillsynen fördelat på områdena bank, försäkring och fond samt marknader.

I den operativa tillsynen används flera metoder och aktiviteter: platsundersökningar, utredningar, enkäter, intervjuer, dialoger och möten, samt seminarier som kan resultera i rapporter eller skrivelser. Uppföljning av viktiga nyckeltal sker dessutom fortlöpande bl.a. genom granskning av den återkommande inrapporteringen från företagen.

Tillsynen kan i vissa fall resultera i sanktioner som är en åtgärd som Finansinspektionen kan ta till mot företag som inte har följt regelverken. I valet mellan sanktion eller annan åtgärd överväger Finansinspektionen konsekvenserna av den ena eller andra åtgärden. Tillsynen syftar också till att vara förebyggande för att initiativ ska kunna tas innan problemen blir alltför stora.

Antalet sanktioner är därför enligt Finansinspektionen inte ett mått på marknadsmisslyckanden eller på hur effektiv tillsynen är. Finansinspektionen har därför inte heller något bestämt mål för antalet sanktioner. Av tabell 3.3 framgår att antalet sanktioner minskat något i förhållande till 2011.

Tabell 3.3 Antalet beslutade sanktioner 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Sanktioner	204	239	93	206	195

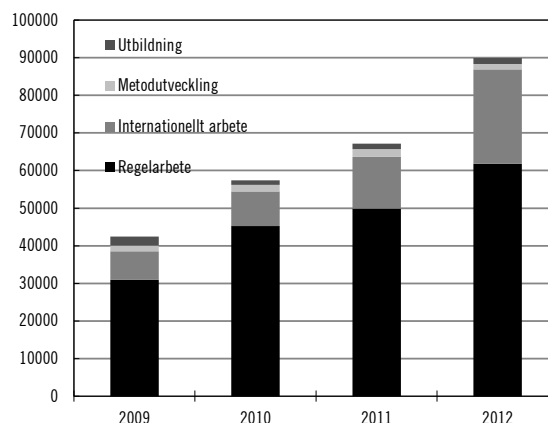
Finansinspektionen varnar också på sin webbplats för företag som bedriver en oseriös verksamhet. Under 2012 varnade Finansinspektionen för 753 oseriösa företag (2011 var det 853). Av de varningar som publicerades utgjorde 675 varningar resultatet av ett internationellt samarbete mellan tillsynsmyndigheter världen över.

Regelgivning

Reglerna som Finansinspektionen beslutar om ska bidra till stabiliteten och till genomlysningen av de enskilda företagen samt till ett förbättrat konsumentskydd. Under 2012 ökade regelgivningen kraftigt vilket kan förklaras av utvecklingen inom EU, inte minst arbetet med Solvens 2, kräver fortsatta insatser. Den ökade regelgivningen är också en konsekvens av finanskrisen 2008 som uppdagade ett stort behov av nya och skärpta regelverk. Regelgivningen inom Finansinspektionen sker genom föreskrifter och allmänna råd.

Av diagrammet nedan framgår den kraftiga ökningen av verksamheten samt fördelningen på olika aktiviteter. Det internationella arbetet avseende reglering ökade kraftigt.

Diagram 3.2 Regelgivning, aktiviteter 2009–2012



Tillståndsgivning

Handläggningen av ärenden i verksamheten med tillstånd och registrering ska hålla hög kvalitet samt vara snabb och kostnadseffektiv.

Under 2012 inkom till Finansinspektionen 7 602 ärenden avseende ansökningar om tillstånd samt registreringar (6 951 under 2011).

Tabell 3.4 Aktiviteter inom tillståndsgivning 2009–2012

	2009	2010	2011	2012
Totalt antal timmar	36 845	42 269	50 733	60 613
Antal beslutade ärenden	5 588	6 021	7 079	7 647
Handläggningstid, dagar	25	30	30	28
Handläggning inom utsatt tid, andel (%)	87	84	83	83

Finansinspektionens tillståndsprövning syftar bl.a. till att säkerställa att företag som startar en tillståndspliktig verksamhet eller förändrar sin verksamhet är väl kapitaliserade, har en god intern styrning och riskhantering, en kompetent styrelse och ledning samt lämpliga ägare.

Antalet tillstånds- och anmälningsärenden har de senaste åren ökat betydligt. Mellan 2011 och 2012 var ökningen 8 procent. Antalet nedlagda timmar på ärenden ökade samma tidsperiod med 19,5 procent. En förklaring till att antalet nedlagda timmar ökat i större utsträckning än antalet ärenden beror bl.a. på att Finansinspektionen har handlagt tidskrävande ärenden som avser förhandsgranskning av interna modeller med anledning av kommande Solvens 2-regler. Samtidigt har den genomsnittliga handläggningstiden i dagar minskat i

förhållande till året innan. Måttet anger hur många dagar det tar i genomsnitt för Finansinspektionen fatta beslut.

Internationellt arbete

Det internationella arbetet tar i anspråk en omfattande andel av de totala kostnaderna inom Finansinspektionen. I tabell 3.5 redovisas insatserna inom den operativa tillsynen, regelgivningen samt samordningen om insatser mot penningtvätt m.m. som genomförts i utlandet eller som initierats på internationell nivå.

Tabell 3.5 Andel internationellt arbete av totala kostnader 2009–2012

miljoner kronor

	2009	2010	2011	2012
Andel internationellt arbete	12	18	19	16

Statistik

Finansinspektionen är statistikansvarig myndighet för finansmarknadsstatistiken. Produktionen av denna är liksom tidigare år utlagd till Statistiska centralbyrån (SCB). I betänkandet En databas för övervakning och tillsyn över finansmarknaderna (SOU 2012:79) föreslås att SCB ska ta över ansvaret för finansmarknadsstatistiken. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Folkbildningsinsatser

Finansinspektionen har i uppdrag att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom finansiell folkbildning. Under 2012 har Finansinspektionen använt 4,7 miljoner kronor för det ändamålet. Inom området har en rad olika insatser genomförts, vilka framgår av rutan nedan.

Genomförda folkbildningsinsatser

Gilla Din Ekonomi – nätverket och utbildningsinsatserna

Nätverket Gilla Din Ekonomi har under 2012 blivit en allt viktigare bas för Finansinspektionens utbildningsstrategi. Inom nätverket samverkar ett femtiotal medlemmar från myndigheter, organisationer och privata företag, i första hand för att driva arbetsplatsutbildningar och för att hålla lärarseminarier (www.gilladinekonomi.se).

Ett utbildningsprogram för fackliga ombudsmän inom TCO och PTK pågår sedan hösten 2011. Syftet är att de fackliga ombudsmännen i sin tur ska vidareutbilda fackliga medlemmar i frågor om privatekonomi. Parallellt har lärare vid Folkuniversitetet fått motsvarande privatekonomisk utbildning. Dessa har under 2012 hållit utbildningsträffar på olika orter i landet.

Sveriges Television spelade under våren 2012 in tvådagarskursen Trygga din ekonomiska framtid. Utbildningen sändes i sin helhet i Kunskapskanalen med en uppskattad räckvidd på cirka 100 000 tittare per vecka. Kursen har därutöver varit tillgänglig på SVT:s webb fram till årets slut. FI vann även första pris i Statens pensionsverks tävling Guldkanten 2012 för det samlade utbildningspaketet Trygga din ekonomiska framtid.

Unga arbetslösa – Ekonomismart

Finansinspektionen deltar i projektet Ekonomismart i samverkan med Konsumentverket, Folkuniversitetet och Allmänna arvsfonden samt ett antal kommuner. Målgruppen är unga arbetslösa som bjuds in till en tvådagarskurs i vardagsekonomi och konsumenträtt.

Skolprojekt och invandrarundervisning

Nya läroplaner för skolans högstadium och gymnasium innebär att alla elever ska få undervisning i privatekonomi. För att stödja berörda lärare med material och underlag driver Finansinspektionen, Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten två gemensamma projekt med filmer och tillhörande studiematerial. Den ena projektet har under 2012 resulterat i filmen Livet och pengarna, med högstadiets lärare i hem- och konsumentkunskap som främsta målgrupp. Filmen tar upp privatekonomi, konsumenträtt och internethandel. Den lanserades till berörda skolor och lärare i hela landet inför höstterminen 2012.

Som en del av skolprojektet Koll på cashen deltog under läsåret 2011/12 drygt 1 500 elever från 40 gymnasieskolor i en landsomfattande tävling på temat privatekonomi och economic coaching. Finansinspektionens material för kommunernas invandrarundervisning i svenska (sfi) består av en webbplats, ett studiehäfte och en dvd samt tillhörande övningar och faktablad på enkel svenska. Under 2012 registrerades nära 17 700 besök på webbplatsen, www.sfikonomi.se. Finansinspektionens studiehäfte och dvd distribuerades i 9 300 respektive 4 800 exemplar.

Tillsyn och samordning av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Finansinspektionen avrapporterade den 30 augusti 2013 den nationella riskbedömningen beträffande penningtvätt. Av riskbedömningen framgår att det finns brister i det svenska systemets övergripande förmåga att effektivt bekämpa penningtvättsaktiviteter. Det finns därför ett behov av konkreta insatser bl.a. i form av intensifierad forskning, utbildning, effektivare samordning och samverkan samt en översyn av lagstiftningen relaterad till penningtvätt. Finansinspektionen har också redovisat ett särskilt uppdrag under 2012 och 2013 om de insatser som samordningsorganet inom Finansinspektionen vidtagit för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism för att bidra till en adekvat och effektiv

rapportering till Finanspolisen. De myndigheter som ingår i samordningsorganet har fortsatt arbetat med att förbättra och effektivisera rapporteringen av misstänkta transaktioner, bl.a. informations- och utbildningsinsatser, men även av operativa tillsynsinsatser.

I rapporten pekar Finansinspektionen även på vissa brister avseende tillförlitligheten och utformningen av den aktuella statistiken hos Finanspolisen. De framtida åtgärderna för att förbättra rapporteringsgraden utgörs framför allt av fortsatta informations- och utbildningsinsatser för att öka verksamhetsutövarnas medvetenhet om skyldigheterna enligt lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Verksamhet inom samhällsskydd och beredskap

I enlighet med 9 § förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap ska Finansinspektionen årligen analysera om det finns sårbarhet, hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet inom området. En sådan redovisning överlämnades i november 2012 (dnr Fi2012/4234) och innefattar myndighetens planerade åtgärder samt bedömning av behov av ytterligare åtgärder. Finansinspektionens övergripande bedömning var att den finansiella sektorn har en god krishanteringsförmåga och en god förmåga att motstå allvarliga störningar i samhällsviktig verksamhet. Under 2012 använde Finansinspektionen 4 miljoner kronor från anslaget 2:4 *Krisberedskap* under utgiftsområde 6.

Analys och slutsatser

Finansinspektionen har vid sin regelgivning och tillståndsprövning agerat i enlighet med de mål som är uppställda för verksamheten.

När det gäller den finansiella tillsynen har denna inte ökat i omfattning, trots betydande resurstillskott under 2012. Sett som andel av verksamheten minskade tillsynsverksamheten under 2012. Tillsynen ökade dock påtagligt i omfattning under 2011 i förhållande till 2010.

I stället för ökning av tillsynen ökade verksamheten inom regelgivning och tillståndsprövning påtagligt. Inom regelgivningen har särskilt det internationella arbetet krävt mycket stora resurser av myndigheten. Även tillsynsmyndigheterna inom EU har ställt mycket stora krav på Finansinspektionen. Detta förhållande kan förklara varför omfattningen av tillsynen inte har ökat. Insatser bör emellertid vidtas för att främja en ökad omfattning av den finansiella tillsynen.

Finansinspektionens arbete med att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom information och privatekonomisk utbildning har utvecklats väl och nått fram till fler grupper än tidigare.

Under 2012 har Finansinspektionen följt, analyserat och publicerat fakta om hur bolåne marknaden och marginalerna har utvecklats. Rapporterna från Finansinspektionen har utgjort

ett värdefullt underlag i analysarbetet kring bolåne marknaden.

Kraven på företag för att få tillstånd att driva olika slags verksamhet på finansmarknaden har fortsatt varit höga. Antal ärenden har ökat samtidigt som handläggningstiderna minskat. De kortare handläggningstiderna kan ses som en effekt av genomförda effektiviseringar. Kostnadstäckningsgraden i tillståndsgivningen har förbättrats, vilket möjliggör för Finansinspektionen att uppnå målet om full kostnadstäckning över tid.

Finansinspektionen har även under 2012 fortsatt att utveckla myndighetens styrprocesser i syfte att ytterligare förbättra kvaliteten och effektiviteten i verksamheten. Regeringen bedömer att insatserna är angelägna och bör ges fortsatt prioritet inom myndigheten.

De ökande kraven på verksamheten bl.a. från EU i kombination med genomförande av nya regler har medfört ändrade planeringsförutsättningar för Finansinspektionen. Beträffande arbetet med bekämpning av penningtvätt m.m. har Finansinspektionen fortsatt med en ökad fokusering och strategisk inriktning.

Finansinspektionen har genom tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning verkat för och bidragit till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system samt till att förbättra konsumentskyddet inom det finansiella systemet. Med detta i beaktande bedömer regeringen att Finansinspektionen i huvudsak nått upp till ställda mål.

3.3.4 Politikens inriktning

Stabilitet

Finansiell stabilitet är central för en väl fungerande finansiell sektor. Stabilitet utgör en hörnsten för samhällsekonomin, välfärden, tillväxten och sysselsättningen. Arbetet med att säkerställa ett stabilt finansiellt system är därför centralt i regeringens politik. I detta sammanhang har Finansinspektionen ett viktigt uppdrag att fylla.

Instrument för att främja finansiell stabilitet har en nära koppling till finansiell tillsyn, dvs. Finansinspektionens ansvarsområde. Finansinspektionen har också vidtagit en rad åtgärder inom ramen för finansiell stabilitetspolitik såsom höjda kapitaltäckningskrav och riskvikter samt införande av bolånetak. Regeringen anser att

Finansinspektionen ska få ansvar för de nya verktygen för finansiell stabilitet vilket bl.a. inkluderar ett huvudsakligt ansvar över den s.k. kontracykliska kapitalbufferten (se även avsnitt 3.2.1).

Konsumentskydd

Konsumenten på finansmarknaden befinner sig i ett kunskaps- och informationsunderläge i förhållande till de finansiella företagen. Finansinspektionens arbete med tillsyn, regelgivning och tillstånd är därför av stor betydelse för att säkerställa att konsumentens intressen värnas.

Finansinspektionens ska i sin tillsyn bl.a. se till att konsumenternas tillgångar skyddas i de finansiella företagen. Detta förutsätter att företagen är stabila genom att hålla en sund balans mellan kapital och risker. Finansinspektionen granskar också hur företagen uppträder mot sina kunder och hur de informerar om sina produkter och tjänster. I myndighetens redovisning av tillsynen tas regelbundet flera viktiga fokusområden upp. Konsumenternas intressen på finansmarknaden ska värnas. I detta sammanhang har Finansinspektionen en central roll och ska använda sina verktyg effektivt för att främja konsumentskyddet.

Tillsyn, reglering och tillståndsprövning

Finansiell tillsyn, reglering och tillståndsprövning utgör medel i arbetet med att bidra till måluppfyllelsen och utgör därmed kärnverksamheten inom Finansinspektionen.

Regeringens ambitioner är höga när det gäller omfattningen av och kvaliteten i den finansiella tillsynen. Finansinspektionen har tilldelats ökade resurser för att kunna utveckla omfattningen av tillsynen, såväl ur ett stabilitets- som ett konsumentperspektiv. Det internationella regleringsarbetet har dock krävt mer resurser än vad som tidigare kunde förutses.

Finansinspektionens strategi för tillsynsarbetet ska vara tydlig. Därför pågår ett arbete inom Finansinspektionen som syftar till att utveckla tillsynen och redovisningen av denna.

Strategin för utvecklingen av tillsynen ska kännetecknas av att insatserna är fastställda på förhand enligt en tydlig prioritering. Tillsynen ska även fortsättningsvis göras utifrån ett

riskbaserat förhållningssätt. Beredskap måste även finnas för tillsynsinsatser när oförutsedda problem uppstår. Finansinspektionens uppdrag att bedriva en effektiv och ändamålsenlig tillsyn utifrån ett stabilitets- och konsumentperspektiv står därmed fast.

Regleringen av finansmarknaden utvecklas snabbt och Finansinspektionen har i uppgift att återkommande genomföra nya och ändrade regler i syfte att stärka det finansiella systemet. Ändringarna ska genomföras effektivt och syfta till att Sverige lever upp till bindande krav.

Finansinspektionens tillståndsprövning ska bidra till målen. Ambitionsökningarna inom tillståndsprövningen antas över tiden medföra effektivitetsvinster, eftersom kvalitetsökningar i tillståndsgivningen på sikt bör kunna minska belastningen inom tillsynsverksamheten.

Effekter av kapitaltäckningsreglerna

Finansinspektionen har i uppdrag att löpande övervaka kreditinstitutens kreditgivning och kreditvillkor till hushåll och företag, inklusive bolänemarginaler. I uppdraget ingår också att redogöra för hur och i vilken omfattning kreditinstituten anpassat sig till ökade kapitaltäckningskrav och om effekterna för hushåll och företag. Regeringen anser att effekterna för små och medelstora företag bör belysas särskilt och avser därför att precisera Finansinspektionens uppdrag i enlighet med detta.

Finansiell folkbildning

I dag erbjuds konsumenterna ett brett utbud av finansiella tjänster, samtidigt som krav ställs på genomtänkta beslut. För att fullt ut kunna utnyttja valmöjligheterna krävs att konsumenterna har tillräckliga kunskaper. Finansinspektionens uppdrag med att genom information och privatekonomisk folkbildning stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden bör därför fortsätta i oförminskad omfattning.

Internationella insatser

Det pågående arbetet med regleringen inom finansmarknaden syftar till stor del att skärpa kraven för de finansiella företagen och göra

sektorn mer robust för att minska risken för kriser. Därutöver ska harmoniseringen länderna emellan öka. Finansinspektionen deltar aktivt i detta arbete och ska genom väl utarbetade ställningstaganden arbeta för att öka möjligheterna till svenskt inflytande.

Tillsynsmyndigheterna inom EU har en viktig roll för utvecklingen inom området. Dessa myndigheter beslutar om regler som svenska företag ska följa och som påverkar svenska regler. Aktiva insatser från svensk sida ökar därför möjligheten till inflytande. I detta sammanhang har Finansinspektionen en viktig funktion att fylla.

Finansinspektionen ska också aktivt delta i standardsättande arbete på global nivå. Arbete bedrivs inom Baselkommittén där kraven på arbetsinsatserna har ökat. Finansinspektionen ska också delta aktivt i International Association of Insurance Supervisors (IAIS), som är det globala organet på försäkringsområdet, och inom International Organization of Securities Commissions (IOSCO), som är det globala standardsättande organet på värdepappersmarknadsområdet.

Finansmarknadsstatistiken ska kännetecknas av hög kvalitet och tillförlitlighet och svara upp mot de krav som ställs internationellt.

Insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism

På området för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism ska Finansinspektionen utöver det löpande tillsynsarbetet fortsätta att aktivt delta i arbetet inom Financial Action Task Force (FATF) och arbetet inom EU. Vidare ska arbetet inom och utvecklingen av samordningsorganet för tillsyn fortsätta.

Finansinspektionens rapportering i april 2013 avseende samordning av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism pekade bl.a. på brister inom statistiken på området. Detta är ett av de områden som regeringen kommer att analysera närmare inom ramen för arbetet med framtagandet av en nationell strategi för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Resurser och effektivitet

För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system föreslog regeringen i samband med budgetpropositionen för 2012 att ökade resurser motsvarande 103 miljoner kronor skulle tillföras under perioden 2012–2014. Bakgrunden var att kraven ökat på Finansinspektionen avseende bl.a. tillsyn, regelgivning och internationellt utvecklingsarbete.

Regeringens bedömning i fråga om Finansinspektionens resursbehov kvarstår och satsningen bör utvidgas ytterligare för att främja utvecklingen av den finansiella tillsynen. Därför föreslås även avseende åren 2014–2016 en satsning som sammantaget bör uppgå till 100 miljoner kronor. Genom insatsen förbättras Finansinspektionens förutsättningar att ytterligare svara upp mot de höga ambitioner regeringen har avseende gott konsumentskydd, finansiell tillsyn och myndighetens utvidgade roll avseende finansiell stabilitetspolitik. Sammantaget föreslår regeringen att anslaget Finansinspektionen ökas med 65 miljoner kronor 2014. År 2015 beräknar regeringen att anslaget ökas ytterligare med 33 miljoner kronor och 2016 med ytterligare 33 miljoner kronor.

Regeringen avser även fortsättningsvis att följa upp myndighetens insatser för att säkerställa verksamhetens effektivitet. Finansinspektionen har därför i uppdrag att löpande redovisa hur arbetet med att effektivisera verksamheten bedrivs.

3.4 Riksgäldskontoret

3.4.1 Omfattning

Riksgäldskontoret är statens centrala finansförvaltning. Myndigheten har fem huvudsakliga uppgifter: att vara statens internt bank, att förvalta statsskulden, att ställa ut garantier och krediter som riksdagen har beslutat om, att ansvara för insättningsgarantin och investerarskyddet samt att vara statens stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Riksgäldskontoret har därmed en central roll i att främja stabilitet och konsumentskydd på finansmarknaden.

3.4.2 Resultatredovisning

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Regeringens bedömning av Riksgäldskontorets verksamhet utgår från målen i myndighetens regleringsbrev och instruktion samt från de lagar och förordningar som reglerar Riksgäldskontorets verksamhet. Statsskuldens förvaltning utvärderas även utifrån de årliga riktlinjebesluten.

Resultat

Utfallet för Riksgäldskontoret förvaltningskostnader 2012 blev 297 miljoner kronor, varav 291 miljoner kronor betalades med anslagsmedel. Resterande 6 miljoner kronor betalades från stabilitetsfonden och avsåg kostnader för verksamheten med stöd till banker och andra kreditinstitut. Kostnaderna för bankstödet minskade därmed med ca 7 miljoner kronor jämfört med 2011.

De totala förvaltningskostnaderna var 18 miljoner kronor lägre 2012 jämfört med 2011. Kostnaderna ökade något för personal, lokaler och avskrivningar. Övriga driftkostnader minskade (-32,5 miljoner kronor), varav största delen beror på lägre marknadsföringskostnader kopplade till privatmarknadsupplåningen (-19,7 miljoner kronor).

Utöver dessa kostnader uppgick förvaltningskostnaderna för den avgiftsfinansierade verksamheten till 47,1 miljoner kronor.

Statens internbank

I sin roll som statens internbank ansvarar Riksgäldskontoret för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt att tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att få tillgång till de anslagsmedel och lån som respektive myndighet blivit tilldelade.

Målet för verksamheten är att den ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt, hålla en hög säkerhet, tillgodose krav på information och valfrihet samt att staten ska ha en konkurrensneutral relation till bankerna.

Myndigheterna som är kopplade till internbankens verksamhet var under året mycket nöjda med den service och de tjänster som tillhandahållits. Nöjdhetsindex steg från 87 till det hittills högsta värdet på 95 av maximalt 100, vilket med marginal översteg Riksgäldskontorets eget mål på 85.

Ett nytt ramavtal för kort- och resekontotjänster trädde i kraft den 1 januari 2013. Avtal tecknades med fyra kortleverantörer.

Riksgäldskontoret fattade även beslut om att upphandla ett nytt ramavtal för kontantkort som träder i kraft den 1 januari 2014.

Stärkt säkerhet i statens betalningar

I syfte att få en tydligare bild av de samlade riskerna i statens betalningsmodell inrättades från 2012 en årlig process att sammanställa dessa risker. I riskanalysen som genomfördes under 2012 konstaterade Riksgäldskontoret att arbetet med riskreducering har gett resultat och att säkerheten i betalningsmodellen är god (dnr Fi2012/4048). Det finns dock fortsatta förbättringsmöjligheter, bl.a. avseende beloppsgränserna (s.k. limiter) på myndigheternas bankkonton då dessa bör utnyttjas i en större utsträckning. Även riskerna med att lägga ut betalningsverksamhet till någon annan (s.k. outsourcing) uppmärksammades.

Sedan september 2012 är Riksgäldskontoret ansluten till masstransaktionssystemet Data-clearing. Med systemet skapas säkrare och effektivare betalningar åt de statliga myndigheterna eftersom insättningar och uttag från konton i statens internbank nu genomförs samma dag som de registreras.

Kostnader för statens betalningar

Genom de centrala ramavtalsupphandlingarna för betaltjänster som Riksgäldskontoret genomför för samtliga myndigheter skapas goda förutsättningar för staten att ställa höga krav på affärsbankerna avseende de tjänster och den service de tillhandahåller.

Av tabell 3.6 framgår att kostnaderna för statens betalningar fortsatt att minska trots att antalet betalningar över tid har ökat. Minskningen förklaras av lägre priser i de nya ramavtalen och av att myndigheterna använder de dyraste betaltjänsterna i mindre utsträckning.

Tabell 3.6 Antal betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalningssystem

	2008	2009	2010	2011	2012
Antal betalningar (miljoner)	132	138	142	152	151
Total kostnad (miljoner kr)	114	114	118	96	86
Kostnad/betalning (kr)	0,86	0,83	0,83	0,63	0,57

Källa: Riksgäldskontoret.

Betalningsflödet över statens centralkonto var under 2012 5 826 miljarder kronor, där 2 908 miljarder kronor var inbetalningar och 2 918 miljarder kronor utbetalningar.

In- och utlåning

Statens internbank erbjuder myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag möjligheten att låna och placera medel hos Riksgäldskontoret. Myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar finansieras genom lån hos Riksgäldskontoret.

Vid 2012 års slut uppgick den samlade inlåningen till statens internbank till 128,3 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 11,9 miljarder kronor jämfört med 2011. Ökningen kan i huvudsak förklaras av ökad inlåning från Exportkreditnämnden, Stabilitetsfonden och Pensionsmyndigheten.

Den samlade utlåningen uppgick till 362 miljarder kronor, vilket är en ökning med 26,5 miljarder kronor jämfört med 2011. Redovisningen är inte jämförbar med de uppgifter som lämnades i budgetpropositionen för 2013, eftersom utlåning med kreditrisk nu är exkluderad för att renodla redovisningen. Utlåning med kreditrisk redovisas nu i stället under avsnittet gällande garantier och krediter.

Under 2012 ökade CSN:s lånevolym med 5 miljarder kronor till en total lånevolym på 176 miljarder kronor. Affärsverkens och bolagens lån uppgick till 4,4 respektive 0,06 miljarder kronor vid utgången av 2012.

De lån i utländsk valuta som togs upp 2009 för att finansiera lån till Riksbanken motsvarade vid utgången av 2012 88,5 miljarder kronor. Delvis till följd av valutakursförändringar (en starkare krona) har beloppet uttryckt i kronor minskat jämfört med motsvarande belopp 2009.

Första utsläppsrättsauktionen genomförd

I november 2012 genomfördes den första auktionen av utsläppsrätter där Riksgälds-

kontoret förordnats som svensk auktionsförrättare (se vidare utgiftsområde 20 avsnitt 3.5.1). Totalt under 2012 inbringade auktionerna av utsläppsrätter 68,1 miljoner kronor till den svenska staten.

Statsskuld förvaltning

Målet för statsskuldspolitiken är att statens skuld ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer, se 5 kap. 5 § budgetlagen (2011:203).

Ansvarsfördelning och process för statsskuldspolitiken

Riksgäldskontorets operativa förvaltning sker inom de årliga riktlinjer som regeringen beslutar och utvärdering av verksamheten redovisas vartannat år i särskild skrivelse.

Den senaste utvärderingsskrivelsen, som avsåg 2007–2011, överlämnades våren 2012 (skr.2011/12:104). I skrivelsen framgår att statens upplåning och skuldförvaltning fungerat väl under hela utvärderingsperioden. De kvantitativa målen har uppnåtts och Riksgäldskontoret bedöms ha en kostnadseffektiv skuldförvaltning. I den externa granskarens rapport lämnas några rekommendationer om styrningen av statsskuld förvaltningen till regeringen. Ett av de förslag som granskaren lämnade resulterade i en ändring i riktlinjerna för 2013, med innebörden att regeringen och inte Riksgäldskontoret fastställer principerna för den aktiva förvaltningen.

Nästa utvärderingsskrivelse, som ska avse 2009–2013, kommer att överlämnas till riksdagen i april 2014. Åren mellan utvärderingsskrivelserna redovisar regeringen sin preliminära syn på den genomförda statsskuld förvaltningen i budgetpropositionen. Nedan redovisas i kortlighet riktlinjer och uppnådda resultat för statsskuld förvaltningen 2012.

Olika mått på statsskulden

Statsskulden mäts på olika sätt beroende på måttets syfte. I detta avsnitt används främst det officiella måttet okonsoliderad statsskuld, vilket visar den skuld Riksgäldskontoret förvaltar. I andra delar av budgetpropositionen använder regeringen främst måttet konsoliderad statsskuld. Skillnaden mellan de båda måtten utgörs

av statliga myndigheters innehav av statspapper. Vid 2012 års utgång uppgick detta innehav till 33,4 miljarder kronor. Båda måtten visar statens framtida åtaganden i termer av summerade nominella slutbelopp för Riksgäldskontorets utestående låneinstrument, utan myndigheternas innehav.

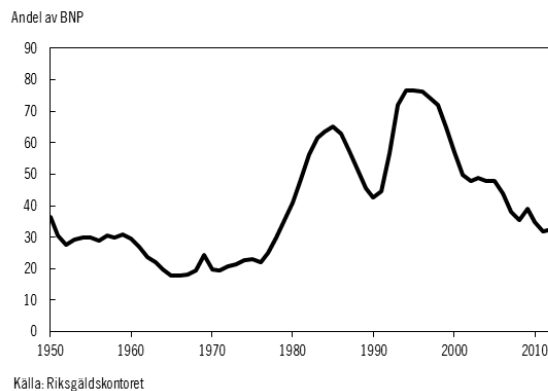
För styrning av statsskulden används sedan 2007 måttet statsskuldens summerade kassaflöde (SSK-måttet). Detta mått mäter risken i statsskulden genom att omfatta framtida åtaganden i termer av kassaflöden. Förutom nominella slutbelopp ingår även kupongbetalningar och inflationskompensation. En annan viktig skillnad jämfört med måtten okonsoliderad och konsoliderad statsskuld är att SSK-måttet inkluderar kassaflöden från tillgångar som ligger inom Riksgäldskontorets skuldförvaltning. Denna typ av tillgångar har under perioder ökat till följd av t.ex. extraupplåning i statsskuldväxlar (hösten 2008) och vidareutlåning till Riksbanken (från våren 2009). De styrande målandelarna för statsskuldens sammansättning liksom riktvärdena för löptiden i de olika skuldslagen baseras på SSK-måttet.

Vid bedömning av EU-ländernas offentliga finanser används det av EU definierade skuld-måttet Maastrichtskulden. Detta mått avser den konsoliderade bruttoskulden för hela den offentliga sektorn. För svenska förhållanden omfattar måttet statsskulden och den kommunala sektorns skulder på kapitalmarknaden med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Statsskuldens utveckling

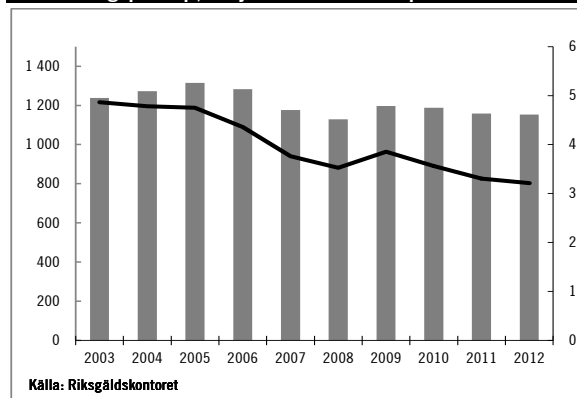
Statsskulden är ett resultat av att statens budget historiskt visat större underskott än överskott. Förenklat ökar statsskulden när statens budget visar underskott och minskar när budgeten visar överskott. Som andel av BNP har statsskulden ökat kraftigt under två perioder. Åren 1976 till 1985 ökade den okonsoliderade statsskulden från 22 till 65 procent av BNP och åren 1990 till 1995 från 43 till 77 procent av BNP. Sedan mitten av 1990-talet har skuldkvoten minskat. Vid slutet av 2012 uppgick skuldkvoten till 32 procent av BNP.

Diagram 3.3 Okonsoliderad statsskuld i procent av BNP



I början av 2012 gjorde Riksgäldskontoret vissa ändringar i redovisningen av statsskulden. Ändringen gjordes för att göra rapporteringen om statsskulden mer konsekvent och transparent. Med ändringarna uppgick den okonsoliderade statsskulden till 1 153 miljarder kronor vid utgången av 2012. I förhållande till föregående år motsvarar detta en minskning av statsskulden med 5 miljarder kronor när den nya reviderade redovisningen jämförs för båda åren. Används däremot den tidigare redovisningen för skulden vid 2011 års slut ökade skulden med 45 miljarder kronor under 2012. Med andra ord ledde redovisningsförändringen till att nivån för den okonsoliderade statsskulden höjdes med 50 miljarder kronor. För att få en bild av hur den faktiska statsskulden utvecklats redovisas den okonsoliderade statsskulden de tio senaste åren enligt den nuvarande redovisningsprincipen nedan, där staplarna avläses mot den vänstra axeln (miljarder kronor) och linjen mot den högra (procent av BNP). Den officiella statsskulden före 2011 och tidigare har dock inte ändrats. Statsskuldens förändring redovisas närmare under anslag 1:1 *Räntor på statsskulden* utgiftsområde 26.

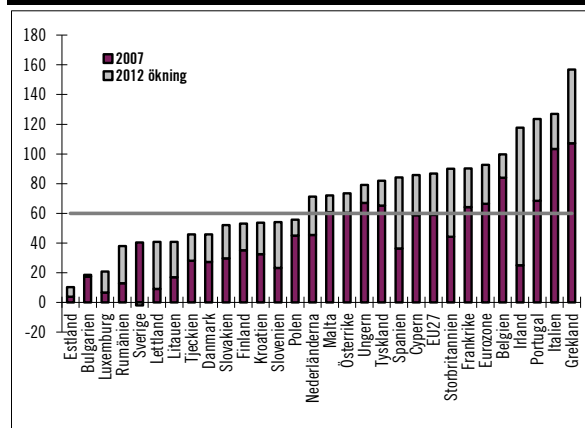
Diagram 3.4 Okonsoliderad statsskuld enligt nuvarande redovisningsprincip, miljarder kronor och procent av BNP



Maastrichtskulden

Vid 2012 års slut uppgick den konsoliderade bruttoskulden, den s.k. Maastrichtskulden, i förhållande till BNP för Sveriges del till 38,2 procent. Motsvarande för EU-länderna som helhet var 87,2 procent och för euroområdet 93,1 procent. De svenska statsfinanserna är därmed att betrakta som starka ur ett såväl historiskt som internationellt perspektiv.

Diagram 3.5 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU 2007 och 2012



Anm.: I Sverige minskade den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld från 40 procent av BNP 2007 till 38 procent 2012.

Källa: European Economic Forecast Winter 2013 (Europeiska kommissionen 2013).

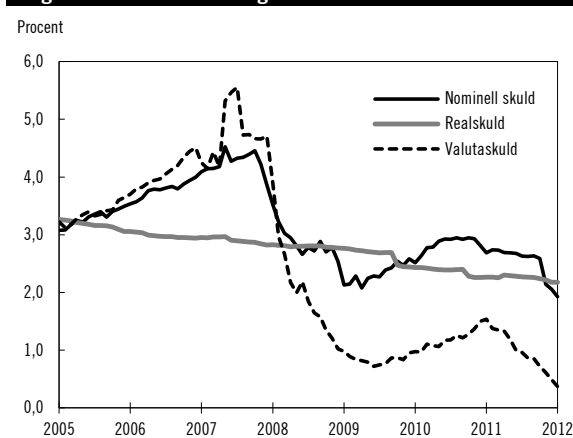
Statsskuldens kostnad

Statsskuldens kostnader påverkas i första hand av skuldens storlek och räntenivåerna när räntorna på skuldinstrumenten sätts. Kostnaden påverkas även av valutakursrörelser, eftersom en del av statsskulden är exponerad mot utländsk valuta. På motsvarande sätt påverkas realskuldens kostnader av hur KPI utvecklas. Givet dessa förutsättningar påverkar regeringens riktlinjer och Riksgäldskontorets förvaltning av statsskulden också skuldens kostnader och risker.

Vid styrning och uppföljning mäts kostnaden för statsskulden som genomsnittlig emissionsränta. Med emissionsränta avses den ränta (eller yield) som staten vid emissionstillfället lånade till. Vid utgången av 2012 uppgick den genomsnittliga räntan för den nominella kronskulden 1,9 procent, vilket var 0,8 procentenheter lägre än vid föregående årsskifte. För den reala kronskulden uppgick den genomsnittliga emissionsräntan till 2,2 procent vid 2012 års slut. Detta motsvarade en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med föregående årsskifte. Den slutliga kostnaden är dock beroende av inflationens utveckling fram till dess

att de reala lånen förfaller. Den genomsnittliga emissionsräntan för valutaskulden uppgick vid 2012 års slut till 0,4 procent. Det motsvarar en minskning med en procentenhet jämfört med ett år tidigare. Denna kostnad avspeglar inte heller den slutliga kostnaden, eftersom valutakursutvecklingen till dess att valutalånen förfaller har stor betydelse. Det bör också noteras att löptiden i de olika skuldslagen skiljer sig åt varför emissionsräntorna i de olika skuldslagen inte är jämförbara med varandra. Av diagram 3.6 framgår hur de genomsnittliga emissionsräntorna för de olika skuldslagen har utvecklats sedan 2005.

Diagram 3.6 Genomsnittliga emissionsräntor



Källa: Riksgäldskontoret

De utgifts- och kostnadmässiga statsskuldensräntorna redovisas närmare under anslag 1:1 *Räntor på statsskulden* utgiftsområde 26.

Risker i statsskuldförvaltningen

Risken i statsskuldförvaltningen definieras på övergripande nivå i termer av variationer i statsskuldens kostnader. De riskfaktorer som driver kostnaden är förändringar i räntor, inflation och valutakurser. Statsskuldens löptider och sammansättning styr hur statsskuldportföljen är exponerad mot dessa risker. Vidare påverkar statsskuldens storlek variationerna i räntekostnaderna (uttryckt i kronor). Det finns inget enskilt mått som beskriver den sammantagna risken i statsskuldförvaltningen. I stället används mått på olika typer av risker, varav de främsta är ränteomsättningsrisk och refinansieringsrisk. Med ränteomsättningsrisk menas att räntan på skulden snabbt stiger till följd av högre marknadsräntor. Denna risk ökar när en stor del av skulden består av rörliga och korta fastförräntade lån. Då räntan på korta lån i regel är

lägre än på längre lån måste en avvägning göras mellan kostnad och risk. Den genomsnittliga räntebindningstiden för hela statsskulden var 5,1 år både vid slutet av 2011 och 2012. Under 2012 varierade måttet mellan 5,0 och 5,4 år.

Refinansieringsrisken avser risken att det visar sig svårt och/eller kostsamt att ersätta förfallande lån med nya. I regel framträder refinansieringsrisken samtidigt som behovet av nyupplåning ökar kraftigt. Den bästa försäkringen mot refinansieringsrisker är således goda och hållbara statsfinansier. Riksgäldskontoret begränsar också refinansieringsrisken genom sina strategier för upplåning och marknadsivård. Upplåningen görs till stor del i statsobligationer, vilka fördelas över flera lån med olika förfallotidpunkter. På så sätt är det endast en mindre del av den utestående skuldstocken som förfaller och måste refinansieras varje år. Refinansieringsrisken begränsas också genom att upplåningen fördelas löpande i små och regelbundna auktioner, en ordning som är mindre vanlig i andra europeiska länder. De senaste åren har refinansieringsrisken även begränsats genom att den långa upplåningen ökat. Ett skäl till detta har varit den stora osäkerheten som råder till följd av statsfinansiella problem i vissa europeiska länder och de erfarenheter som gjorts när det gäller dessa länders finansiering av förfallande skulder. Den genomsnittliga tiden till förfall för hela statsskulden uppgick till 5,4 år både vid slutet av 2011 och 2012. Under 2012 varierade måttet mellan 5,3 och 5,9 år.

Statsskuldens sammansättning

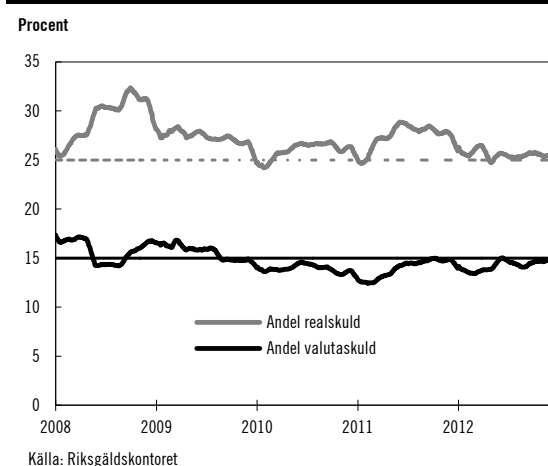
Statsskulden är fördelad på flera skuldsdrag i syfte att minska risken i statsskuldsvärdningen utan att öka kostnaderna. En skuldportfölj som är fördelad på flera skuldsdrag med olika riskegenskaper är mindre riskfylld än en portfölj som endast består av ett skuldsdrag.

Den största delen av statsskulden består av nominella lån i kronor. I övrigt består statsskulden av real skuld i kronor och valutaskuld. Regeringen styr statsskuldens sammansättning genom att fastställa målandelar för valutaskulden och för den reala kronskulden. Andelen nominell kronskuld är en direkt konsekvens av målandelarna för de båda andra skuldsdragen. I riktlinjebeslutet för 2005 fastställdes målandelarna till 15 procent valutaskuld, 20–25 procent real kronskuld och resterande 60–65 procent nominell kronskuld. I samband

med att ett nytt andelsmått infördes 2007 justerades av beräkningstekniska skäl målandelen real kronskuld till 25 procent. I riktlinjerna för 2009 ändrades målformuleringen så att styrningen av den reala kronskuldens andel ska ske ur ett långsiktigt perspektiv. Sedan 2007 har målandelarna varit oförändrade.

Det långsiktiga målet om 15 procents valutaskuld uppnåddes sommaren 2008, efter flera år med amorteringar på densamma. I samband med att målet uppnåddes infördes ett styrintervall på ± 2 procentenheter kring målandelen. Under 2012 uppgick andelen valutaskuld i genomsnitt till 14,3 procent. Under hela året låg andelen valutaskuld inom styrintervallerna på 4 procentenheter. Upplåningen i utländsk valuta sker antingen genom att Riksgäldskontoret emitterar obligationer i utländsk valuta eller genom att byta kronupplåning till exponering i utländsk valuta. När lånebehovet är litet prioriterar Riksgäldskontoret upplåning i kronor som byts till exponering i utländsk valuta. Under 2012 uppgick upplåningen i utländsk valuta till 35 miljarder kronor och avsåg endast refinansieringen av lån till Riksbanken. Kronupplåningen som byttes till exponering i utländsk valuta uppgick till 20 miljarder kronor. Det låga ränteläget globalt, stor efterfrågan på obligationer med hög kreditvärdighet samt ett begränsat lånebehov för den svenska staten bidrog till låga upplåningskostnader i både utländsk valuta och i kronor.

Diagram 3.7 Andelen real kronskuld och valutaskuld i förhållande till målandelarna (30 dagar glidande medelvärde)



Andelen real kronskuld uppgick under 2012 i genomsnitt till 25,5 procent. Vid två tillfällen minskade andelen real kronskuld med två procentenheter. Detta hände dels i april då en realobligation förföll, dels i december då den

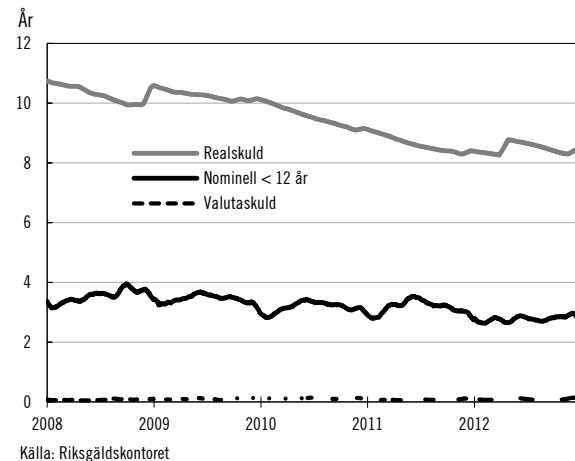
nominella kronskulden av säsongsmässiga skäl ökade. I diagram 3.7 redovisas de faktiska andelarna för den reala kronskulden och för valutaskulden i förhållande till måandelarna för respektive skuldslag. Under 2012 sjönk inflationstakten under den genomsnittliga break even-nivån i realskulden. Det kalkylmässiga resultatet för realupplåningen, mätt som kostnadsskillnaden mellan upplåning i reala och nominella obligationer, ökade under 2012 med 7,2 miljarder kronor.

Statsskuldens löptid

Löptiden i statsskulden styr i stor utsträckning avvägningen mellan kostnad och risk i statskuldsförvaltningen. Avvägningen bygger på att räntan på kortare löptider i regel är lägre än på långa löptider samtidigt som variationen i räntekostnaden ökar när löptiden är kortare. En kortare upplåning innebär att en större del av skulden omsätts varje år till på förhand okända villkor.

Regeringen styr sedan 2009 löptiden i statsskulden genom att lägga fast separata målvärden för räntebindningstiden i vart och ett av de tre skuldslagen. I riktlinjerna för 2012 angav regeringen att räntebindningstiden för den nominella kronskulden med låneinstrument med upp till tolv år ska vara mellan 2,7 och 3,2 år. Under 2012 var räntebindningstiden för nämnda instrument 2,9 år, dvs. inom intervallet. För låneinstrument i nominell kronskuld med mer än tolv år till förfall var riktvärdet för den utestående volymen 60 miljarder kronor för 2012. I slutet av 2011 uppgick motsvarande volym till 41 miljarder kronor. Under 2012 gav Riksgäldskontoret ut en 20-årig obligation som ökade den utestående volymen till 53 miljarder kronor, dvs. något lägre än riktvärdet på 60 miljarder kronor. I riktlinjebeslutet för 2013 höjdes motsvarande riktvärde till 70 miljarder kronor. Syftet var att öka volymen skuld i de långa löptidssegmenten och därmed i viss utsträckning minska refinansieringsrisken i statsskulden.

Diagram 3.8 Skuldslagens räntebindningstid (30 dagar glidande medelvärde)



För löptidsstyrningen av den reala kronskulden fastställdes att räntebindningstiden under 2012 skulle vara mellan 7 och 10 år. Under 2012 ökade den genomsnittliga räntebindningstiden i den reala kronskulden från 8,4 till 8,5 år, dvs. inom intervallet. Orsaken till att räntebindningstiden blev något längre under året var att ett reallån löpte till förfall. Under 2012 styrdes räntebindningstiden för valutaskulden, liksom tidigare år, mot 0,125 år (ett halvt kvartal). Räntebindningstiden för valutaskulden låg under hela 2012 kring detta riktvärde. Riksgäldskontoret har möjlighet att styra räntebindningstiden för valutaskulden genom att använda derivatinstrument, vilket underlättar upprätthållandet av en jämn räntebindningstid för detta skuldslag.

Uppdrag till Riksgäldskontoret att analysera statsskuldens andelar och löptider vid en betydligt högre respektive lägre statsskuld

De nuvarande måandelarna för statsskuldens sammansättning bygger i första hand på en analys som Riksgäldskontoret genomförde 2004. I april 2010 gav regeringen Riksgäldskontoret i uppdrag att med utgångspunkt från en betydligt högre respektive lägre statsskuld analysera hur stora andelarna bör vara samt analysera hur löptiden bör hanteras i dessa fall. I Riksgäldskontorets förslag till riktlinjer för 2012 presenterades en kvalitativ analys av frågeställningen och i förslaget till riktlinjer för 2013 presenterades en förnyad analys av framför allt valutaskuldens andel. I regeringens riktlinjebeslut för 2013 framgick att innan den nuvarande andelen för valutaskulden på 15 procent omprövas bör kostnadsaspekterna analyseras djupare. Riksgäldskontoret ska

redovisa en sådan analys i riktlinjeförslaget för 2014. Ytterligare skäl till att avvakta en förändring av riktlinjerna för valutaskulden är att det pågått en utredning om Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning (Fi 2011:12). Utredningen behandlar frågor som kan komma att påverka Riksgäldskontorets valutaexponering samt dess roll i finansieringen av valutareserven. Utredningen lämnade sitt betänkande i januari 2013 (SOU 2013:9).

Regeringen har också beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda frågor som rör statsskuldspolitiken samt statspappersmarknadens funktion och betydelse för den finansiella stabiliteten (dir. 2013:17). Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2014.

Positionstagande

I syfte att sänka kostnaden för statsskulden har Riksgäldskontoret, vid sidan om den ordinarie finansieringen av statsskulden, möjlighet att ta ränte- och valutapositioner. Regeringen delegerar mandat för risktagandet. Positioner får inte tas på den svenska räntemarknaden. För 2012 innebar mandatet att positioner i utländsk valuta var begränsat till 450 miljoner kronor mätt som daglig Value-at-Risk vid 95 procents sannolikhet. Mandatet omfattar såväl styrelsens strategiska positioner som de löpande positionerna för Riksgäldskontoret och dess externa förvaltare. Utöver nämnda mandat har Riksgäldskontoret möjlighet att ta positioner i kronans valutakurs. För 2012 sänktes detta mandat från 50 till 15 miljarder kronor. Sänkningen innebar att mandatet återfördes till den nivå som gällde före finanskrisens utbrott 2008. Under finanskrisen utnyttjade Riksgäldskontoret det tillfälligt höjda mandatet då kronan bedömdes vara kortsiktigt undervärderad. I september 2010 inleddes en gradvis avveckling och i juni 2011 var positionen helt avvecklad. Positionen resulterade i ett positivt resultat på 8,1 miljarder kronor. Under 2012 togs inga strategiska positioner i kronans valutakurs.

Under 2012 visade den löpande positions-tagningen negativt resultat för både Riksgäldskontoret (-185 miljoner kronor) och för de anlitate externa förvaltarna (-25 miljoner kronor). I båda fall motsvarar detta -0,1 procent av nominellt kapital. Som framgår av tabell 3.7 uppvisar resultatet för positionstagningen en relativt stor variation mellan åren. Positions- verksamheten utvärderas därför över en femårs-

period. För perioden 2008–2012 uppgick i genomsnitt det totala resultatet till 2 173 miljoner kronor per år. Huvuddelen av resultatet hänför sig till Riksgäldskontorets strategiska positioner (2 109 miljoner kronor), medan Riksgäldskontorets löpande förvaltning i genomsnitt har visat ett underskott på 38 miljoner kronor per år. Den externa förvaltningen har under perioden i genomsnitt visat ett överskott på 103 miljoner kronor.

Tabell 3.7 Resultat av positioner (strategiska och löpande)

	2008	2009	2010	2011	2012	Medel
Egen positions-tagning	1 892	3 048	5 464	134	-185	2 071
<i>Varav</i>						
Strategisk	1 587	2 623	6 051	285	0	2 109
Löpande	305	426	-587	-151	-185	-38
Extern positions-tagning	187	90	263	-1	-25	103
Totalt resultat	2 079	3 138	5 727	133	-210	2 173

Marknads- och skuldvard

I riktlinjerna för statsskuldens förvaltning anges att Riksgäldskontoret genom marknads- och skuldvard ska bidra till att statspappersmarknaderna fungerar väl i syfte att uppnå det långsiktiga målet om kostnadsminimering med beaktande av risk. Av riktlinjerna framgår även att Riksgäldskontoret ska besluta om principer för marknads- och skuldvard. Principerna för den operativa verksamheten utgörs bl.a. av Riksgäldskontorets upplåningsstrategi, vilken är att koncentrera skulden på ett begränsat antal löptider och att upprätthålla effektiva försäljningskanaler.

Som en del av marknads- och skuldvarde ger Riksgäldskontoret ut rapporten Statsupplåning – prognos och analys, tre gånger per år. I rapporten beskrivs samverkan mellan prognoser över lånebehovet, regeringens riktlinjer för statsskuldens förvaltning och upplåningens fördelning på olika skuldslag och instrument. Syftet med rapporten är att underlätta för marknadens aktörer att bilda sig en uppfattning om statsskuldspolitiken och om kommande upplåningsbehov. Riksgäldskontoret har även ett antal marknadsvårdande åtaganden gentemot sina återförsäljare för att underhålla likviditeten i statspapper. Syftet med dessa åtaganden är att

minska osäkerheten vid bristsituationer, eliminera risker vid transaktionsproblem samt att kompensera för att den svenska statspappersmarknaden är relativt liten.

För nionde året i rad har Riksgäldskontoret låtit TSN Sifo Prospera genomföra en utvärdering av hur svenska och utländska investerare samt återförsäljare uppfattar Riksgäldskontorets upplåningsverksamhet. Utvärderingen visar att förtroendet för Riksgäldskontorets upplåningsverksamhet är fortsatt högt. Helhetsintrycket är något mer positivt jämfört med föregående år. Ökningen har skett hos internationella investerare och hos Riksgäldskontorets återförsäljare, medan förtroendet hos svenska investerare i stort är oförändrat.

Lån för att tillgodose behovet av statslån

Sedan hösten 2008 har Riksgäldskontoret möjlighet att ta upp lån för att tillgodose behovet av statslån (statsskuldväxlar eller obligationer). Möjligheten får bara utnyttjas om det är påkallat på grund av hot mot den finansiella marknadens funktion. Under 2012 har möjligheten inte utnyttjats.

Upplåning på privatmarknaden

I riktlinjerna för statsskuldens förvaltning 2012 preciserades målet för upplåning på privatmarknaden. Den nya målformuleringen innebär att Riksgäldskontoret genom privatmarknadsupplåning ska bidra till att minska kostnaderna för statsskulden i förhållande till motsvarande upplåning på institutionsmarknaden. I målformuleringen angavs tidigare endast att privatmarknadsupplåningen ska bidra till att sänka kostnaderna för statsskulden. De kostnader som tillkommer för att distribuera och hantera privatmarknadsupplåningen ska liksom tidigare belasta resultatet.

Vid 2012 års utgång uppgick den sammanlagda privatmarknadsupplåningen till 50 miljarder kronor, vilket motsvarade 4,3 procent av statsskulden. Under 2012 minskade privatmarknadsupplåningen kostnaden för statsskulden med 129 miljoner kronor. För perioden 2008–2012 uppgick den samlade kostnadsbesparingen till 804 miljoner kronor eller 161 miljoner kronor i genomsnitt per år. Liksom tidigare är det framför allt försäljningen av premieobligationer som bidrar till kostnadsbesparingen.

Tabell 3.8 Besparing privatmarknadsupplåning

Milljoner kronor	2008	2009	2010	2011	2012
Premieobligationer	106	170	171	130	126
Riksgäldsspar	38	36	12	11	4
Summa besparing	144	203	183	144	129

Garantigivning och utlåning

Riksgäldskontoret utfärdar garantier och lån med kreditrisk till företag och annan verksamhet efter beslut av riksdagen och regeringen. En garanti eller ett lån sker antingen genom särskilda beslut eller genom lagar och förordningar om garanti- eller utlåningsprogram.

Målet för garanti- och utlåningsområdet är bl.a. att Riksgäldskontoret ska bidra till att statens risk begränsas och dess rätt tryggas. Grundprincipen för garanti- och utlåningsmodellen är att avgiften som tas ut ska motsvara statens förväntade kostnad (inklusive administrativa kostnader), såvida inte riksdagen beslutat annat. Efter täckning av administrativa kostnader sätts avgifterna in på konto hos Riksgäldskontoret, för finansiering av eventuella förluster som uppstår i verksamheten.

Risikanalys av statens garantier och utlåning

I mars 2013 lämnade Riksgäldskontoret, i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet, en riskanalys av statens samlade garantier och utlåning (dnr Fi2013/1116). Rapportens slutsatser var bl.a. att risken för större samlade kreditförluster på grund av stora exponeringar i statens portfölj med garantier och lån till företag och privatpersoner är förhållandevis låg och att de likviditetsrisker som förknippas med stora och snabba utbetalningar med anledning av utfärdade garantier och lån till företag är mycket små. För en fullständig riskbedömning av större samlade kreditförluster behöver Riksgäldskontoret fortsätta arbetet med att utveckla fördjupade analyser.

Garantier till bilindustrin

Under 2010 beviljades både Saab Automobile AB och Volvo Personvagnar AB lån med statliga garantier enligt den ram för statliga kreditgarantier till fordonsföretag som söker lån från Europeiska investeringsbanken (EIB) (prop. 2009/10:1 utg. omr. 24, bet. 2009/10:NU1, rskr. 2009/10:146).

I samband med försäljningen av Saab Automobile AB under 2010, till det nederländska bolaget Spyker, ställde Riksgäldskontoret en kreditgaranti för lån hos EIB. När bolaget i december 2011 lämnade in en konkursansökan fick Riksgäldskontoret infria den utställda garantin på 2,2 miljarder kronor och fick därigenom en fordran på motsvarande belopp på Saab Automobiles konkursbo. Riksgäldskontoret hade säkerhet framför allt i form av aktierna i två bolag, Saab Automobile Parts AB och Saab Automobile Tools AB (i konkurs).

Konkursförvaltarna slutförde under augusti 2012 försäljningen av merparten av tillgångarna i konkursbolagen Saab Automobile AB, Saab Automobile Tools AB och Saab Automobile Powertrain AB till National Electric Vehicle Sweden AB (Nevs). Aktierna i Saab Automobile Parts AB ingick inte i försäljningen.

I december 2012 tog Riksgäldskontoret över ägandet i Saab Automobile Parts AB, varpå regeringen i januari 2013 beslutade att förvaltningen av aktierna i bolaget skulle föras över till Finansdepartementet. En eventuell framtida köpeskilling av bolaget ska tillfalla Riksgäldskontoret och föras till garantireserven.

En omvärdering av säkerheterna gjordes i samband med övertagandet av aktierna vilket medförde en nedskrivning av det bokförda värdet från 2 miljarder kronor till 1,6 miljarder kronor. Minskningen förklaras primärt av att effekterna på Saab Automobile Parts verksamhet av Saab Automobiles konkurs blev större än förväntat. Värdet av Saab Automobile Tools minskade även till följd av bolagets begränsade möjlighet att använda tillhörande verktyg och maskiner avseende den senaste bilmodellen.

I december 2010 ingick Riksgäldskontoret och Volvo Personvagnar AB avtal om en statlig kreditgaranti avseende ett projektlån på högst 3,55 miljarder kronor från EIB. Bolaget betalade i december 2012 i förtid tillbaka de totalt 2,62 miljarder kronor som då var utestående. Lånet skulle vara återbetalt senast 2017.

Villkorat lånelöfte till SAS

Riksgäldskontoret fick i december 2012 i uppdrag av regeringen (dnr Fi2012/271) att handlägga svenska statens del av ett villkorat lånelöfte till SAS, efter riksdagens beslut (prop. 2012/13:46, bet. 2012/13:NU10, rskr. 2012/13:102). Svenska statens andel av den sammanlagda lånefaciliteten på 3,5 miljarder

kronor var 749 miljoner kronor. Per halvårsskiftet 2013 har lånefaciliteten minskat till 2,67 miljarder kronor där Sveriges andel är 572 miljoner kronor.

Övriga garanti- och utlåningsuppdrag

Riksgäldskontoret har i uppdrag att handlägga de krediter till Island och Irland som riksdagen bemyndigat regeringen att besluta om (prop. 2008/09:106, bet. 2008/09:FiU34, rskr. 2008/09:177, prop. 2010/11:132, bet. 2010/11:FiU36, rskr. 2010/11:310, prop. 2011/12:119, bet. 2011/12:FiU41, rskr. 2011/12:209).

Åren 2009–2011 lånade Island 495 miljoner euro (motsvarande 4 641 miljoner kronor) från svenska staten. Island gjorde våren 2012 två återbetalningar i förtid på de nordiska bilaterala lånen samt på lån från IMF. För svensk del innebär det att 205 miljoner euro (motsvarande cirka 1 759 miljoner kronor) fortfarande var utestående vid årsskiftet. Lånet ska vara slutbetalt i december 2021.

Riksgäldskontoret fick i maj 2012 ett uppdrag av regeringen att handlägga ett lån till Irland om högst 600 miljoner euro. Lånet avses betalas ut i fyra delar, där de två första utbetalningarna genomfördes under 2012 på totalt 300 miljoner euro (motsvarande 2 638 miljoner kronor) och det tredje genomfördes i juni 2013 om 150 miljoner euro (motsvarande 1 285 miljoner kronor). Lånet ska i sin helhet vara återbetalt 2022.

I syfte att stödja svensk exportfinansiering har Svensk Exportkredit AB (SEK) sedan 2009 en låneram hos Riksgäldskontoret. Låneramen uppgår till 100 miljarder kronor och har hittills inte utnyttjats. Det är fortfarande centralt för exportföretagen att få stöd med finansiering för att inte få sämre förutsättningar än sina konkurrenter och de facto gå miste om affärer eller få minskad konkurrenskraft internationellt. Eftersom den ekonomiska och finansiella situationen har stabiliserats sedan finanskrisen, föreslår regeringen att den nuvarande låneramen sänks till 80 miljarder kronor för systemet med statsstödda exportkrediter. (se vidare utg. omr. 24, avsnitt 4.4–4.6).

Garantiportföljen

De utställda garantierna uppgick sammanlagt till 36,9 miljarder kronor vid utgången av 2012, vilket är en minskning med 2 miljarder kronor jämfört med 2011. Minskningen förklaras i

huvudsak av Volvo Personvagnars återbetalning av sitt lån till EIB.

Tabell 3.9 Riksgäldskontorets garantiverksamhet

Miljoner kronor

	2008	2009	2010	2011	2012
Garantiåtaganden					
- Ordinarie reserv	50 610	46 213	45 063	38 949	36 894
Tillgångar i garantiverksamheten					
- Ordinarie reserv	2 406	2 336	3 166	2 577	2 028

¹ Tillgångar i garantiverksamheten består av behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret, regressfordringar samt värdet av framtida avgifter.

Infrastrukturprojekt stod för 60,1 procent av garantiåtagandena. Övriga garantiåtaganden rör främst pensioner till tidigare anställda i statliga myndigheter som omvandlats till bolag (22,3 procent), internationella åtaganden (16,5 procent) samt finansiering (1,1 procent). Vid halvårsskiftet 2013 hade de utställda garantierna minskat med 1,2 miljarder kronor till 35,7 miljarder kronor. Minskningen beror främst på förändringar i den upplåning som staten garanterar hos Öresundsbrokonsortiet.

Tillgångarna i garantiverksamheten, som utgörs av avgifter för utställda garantier för att täcka framtida förluster, regressfordringar och värdet av framtida avgifter, uppgick vid 2012 års utgång till 2 miljarder kronor. Reserveringen för förväntade förluster uppgick till 0,76 miljarder kronor.

Vid sidan av detta finns garantier utställda av affärsverk och andra myndigheter på 1,9 miljarder kronor. Utöver Riksgäldskontorets åtaganden finns särskilt garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner på 107 miljarder kronor som hanteras av Finansdepartementet och Utrikesdepartementet. Dessa åtaganden är undantagna garantimodellen och hanteras i särskild ordning.

Utlåning med kreditrisk

Riksgäldskontorets utlåning med kreditrisk minskade med 12,7 miljarder kronor under 2012 till 11,7 miljarder kronor (utlåningen till Island och Irland är medräknad). Minskningen berodde på att lånet till Botniabanan AB togs över av Trafikverket i samband med avveckling av bolaget (lånet finns kvar hos Riksgäldskontoret men utlåningen sker numera till en myndighet och det finns därmed ingen kreditrisk i utlåningen). Med en nedskrivning till följd av en förväntad kreditförlust på 0,8 miljarder kronor är lånestocken värderad till 10,9 miljarder kronor. De största låntagarna var vid 2012 års utgång Svensk-Danska broförbindelsen AB (SVEDAB AB), Irland, Island och A-Train AB. I tabell 3.10 redovisas Riksgäldskontorets samlade utlåning per den 30 juni 2013 med kreditrisk inklusive lånen till Island och Irland.

Tabell 3.10 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret

Miljoner kronor, per den 30 juni 2013

	Låneram	Utestående lån	Nedskrivning till följd av förväntade kreditförluster
SVEDAB AB	5 300	5 191	350
A-train AB	1 000	1 000	88
Island	495 miljoner euro	1 799	
Irland	600 miljoner euro	3 948	
Övriga	-	354	
Summa		12 292	438

Insättningsgaranti och investerarskydd

Riksgäldskontoret är garantimyndighet enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och lagen (1999:158) om investerarskydd. Syftet med insättningsgarantin och investerarskyddet är att bidra till ett stärkt konsumentskydd för allmänhetens insättningar respektive för finansiella instrument. Detta bidrar i sin tur till stabiliteten i det finansiella systemet.

Insättningsgarantin

Regeringen har sedan finanskrisen 2008 vidtagit en rad åtgärder som förbättrat insättningsgarantin. Den maximala ersättningen har höjts från 250 000 kronor, först till 500 000 kronor eller 50 000 euro och sedan till 100 000 euro. Garantin träder i kraft om ett institut går i konkurs eller när Finansinspektionen beslutar

att insättningsgarantin ska träda in i fall medlen inte är tillgängliga för konsumenten.

Under 2012 slutförde Riksgäldskontoret den initiala prövningen av de omkring 2 500 kontoslag som används för att ta emot insättningar för att avgöra vilka som omfattas av insättningsgarantin. Nya kontoslag prövas löpande.

Under året inleddes även arbetet med att kontrollera att de institut som är anslutna till garantin kan leverera nödvändiga uppgifter för att ersättningen ska kunna betalas ut inom lagstadgad tid.

Under 2012 uppkom inga ersättningsfall inom insättningsgarantin.

Insättningsgarantifonden

Insättningsgarantin finansieras genom årliga avgifter från de drygt 140 institut som omfattas av garantin. Den årliga avgift som instituten betalar för garantin ska uppgå till ett belopp som motsvarar 0,1 procent av insättningarna. Under 2012 uppgick avgiften till drygt 1,2 miljarder kronor, då de garanterade insättningarnas värde vid slutet av 2011 var 1 226 miljarder kronor. Avgifterna placeras i en fond som förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgäldskontoret. Placeringarna görs i statsobligationer och på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret.

Insättningsgarantifondens samlade värde vid slutet av 2012 var 28,3 miljarder kronor. Avkastningen under året blev 2,1 procent, vilket är minskning från 2011 års avkastning på 12,6 procent. Minskningen förklaras i huvudsak av marknadsröntans utveckling.

Investerarskyddet

Investerarskyddet uppgår till 250 000 kronor per kund och institut. Skyddet träder in när ett institut har gått i konkurs och kunden inte kan få ut sina värdepapper eller pengar.

En årlig avgift för administrationen av skyddet betalas av de institut som är anslutna till investerarskyddet. Kostnader vid ett eventuellt ersättningsfall betalas däremot i efterhand av de institut som var anslutna vid tidpunkten för ersättningsfallet.

Under 2012 aktiverades inte investerarskyddet.

Under 2011 fakturerade Riksgäldskontoret de institut som vid tiden för CTA Lind & Co Scandinavia AB:s (CTA) konkurs var anslutna till skyddet avseende ersättningsfallet med anledning av det som inträffade 2004. Ett antal

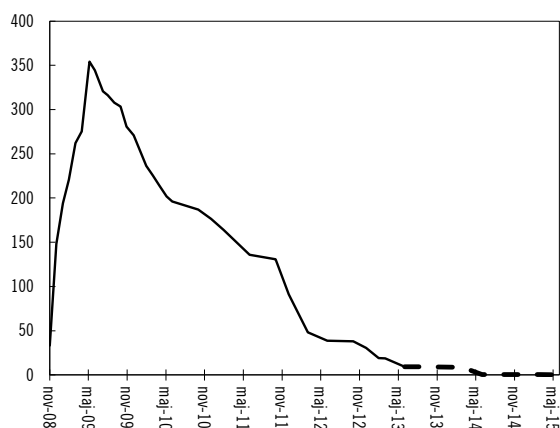
av dessa institut överklagade avgiftsbeslutet. En av sex processer är avslutad till Riksgäldskontorets fördel. Resterande fem är ännu inte avgjorda.

Stöd till kreditinstitut

Riksgäldskontoret är stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen). Uppdraget innebär att Riksgäldskontoret får lämna stöd till banker och andra kreditinstitut för att förhindra allvarliga störningar i det finansiella systemet. Stödåtgärderna ska så långt som möjligt vara affärsmässiga och de ska inte heller leda till snedvridning av konkurrensen. Statens långsiktiga kostnader för stödet ska minimeras så att insatserna i möjligaste mån kan återfås.

Avsevärd minskning av utestående bankgarantier

Två statliga stödprogram, garanti- och kapitaltillskottsprogrammet (se förordningen [2008:819] om statliga garantier till banker m.fl.), stängdes för nyteckning den 30 juni 2011. Syftet med programmen var att underlätta bankernas och bostadsinstitutens upplåning och därigenom ge bättre förutsättningar för företag och hushåll som behövde låna pengar. Efter halvårsskiftet 2010 har inga nya garantier ställts ut och inga infrianden har behövt göras. Tre banker hade vid 2012 års slut kvar garanterade skuldförbindelser, Carnegie Investment Bank, Sparbanken Öresund och Swedbank. De garanterade volymerna uppgick då till 30,4 miljarder kronor, vilket är en kraftig minskning från 91 miljarder kronor ett år tidigare. I diagram 3.9 framgår de garanterade volymerna i miljarder kronor om inga nya garantier ställs ut. De sista garantierna förfaller under 2015. Garantiprogrammet har hittills genererat en intäkt till staten på 5,7 miljarder kronor.

Diagram 3.9 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet

Källa: Riksgäldskontoret.

Kapitaltillskottsprogrammet inrättades i februari 2009. Endast en bank, Nordea Bank AB, har deltagit i programmet, då staten under våren 2009 bidrog med 5,6 miljarder kronor i samband med en nyemission i banken. I juni 2013 såldes en del av de aktier som förvärvats i samband med nyemissionen till ett värde av 10,1 miljarder kronor. Det kvarstående innehavet hade vid halvårsskiftet 2013 ett värde på 11,1 miljarder kronor.

Carnegie Investment Bank

I november 2008 gav Riksgäldskontoret Carnegie Investment Bank (CIB) ett stödlån, där panten bestod av aktierna i CIB och i försäkringsmäklaren Max Matthiessen. När CIB förlorade sitt banktillstånd realiserades panten och Riksgäldskontoret blev därmed ägare av de pantsatta bolagen. Dessa såldes sedan till Altor och Bure.

I och med försäljningen av CIB kom Riksgäldskontoret överens med de nya ägarna om vinstdelning. Ett arrangemang rörande en portfölj norska krediter har till och med årsskiftet inbringat 288 miljoner kronor. Ett annat arrangemang är kopplat till tillgångar som CIB tog över från en betydande låntagare i banken. Under 2012 inbringade utbetalningarna kopplat till arrangemanget 360 miljoner kronor och ytterligare 90 miljoner kronor förväntas under 2013.

Stabilitetsfonden

Riksdagen beslutade under hösten 2008 att inrätta en stabilitetsfond i form av ett konto i Riksgäldskontoret. I den mån fonden inte räcker till för att finansiera stödåtgärder finns en

obegränsad kredit att tillgå. Fonden skapades för att kunna finansiera framtida åtgärder inom ramen för stödlagstiftningen. Målet är att fonden inom 15 år, dvs. till 2023, ska uppgå till ett genomsnittligt värde på motsvarande 2,5 procent av BNP.

Vid utgången av juni 2013 uppgick stabilitetsfondens totala behållning exklusive Nordea-aktierna till 35 miljarder kronor. Räknas Nordea-aktierna in i fonden baserat på sitt anskaffningsvärde, uppgår värdet till 37,9 miljarder kronor, eller till 46,1 miljarder kronor om marknadsvärdet används.

Riksdagen har lagt Riksrevisionens rapport om stabilitetsfonden till handlingarna. (RiR 2011:26, skr. 2011/12:71, bet. 2011/12:FiU44, rskr. 2011/12:252). I skrivelsen redovisar och kommenterar regeringen de synpunkter om stabilitetsfonden som Riksrevisionen framför i sin granskningsrapport. En översyn av frågor som rör stabilitetsfonden har inletts inom Regeringskansliet.

Regeringen tillsatte i februari 2011 en kommitté med uppdrag att genomföra en översyn av regelverket för hantering av finansiella kriser (dir. 2011:6). I uppdraget ingår bl.a. att utreda och föreslå ett system för stabilitetsfonden med en riskdifferentierad avgift. Kommittén ska även utvärdera för- och nackdelar med en målsatt nivå för stabilitetsfonden. I delbetänkandet som överlämnades i januari 2013 (SOU 2013:6) föreslås bl.a. att stabilitetsfonden ska slås samman med insättningsgarantifonden till en bankkrisreserv. Ett ställningstagande kring en riskdifferentierad avgift avvaktar kommittén med i väntan på att EU-kommissionens förslag till EU-direktiv om upprättande av en ram för rekonstruktion och avveckling av kreditinstitut och värdepappersföretag, det s.k. krishanteringsdirektivet, färdigförhandlats. Delbetänkandet har remissbehandlats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om stabilitetsfonden anger regeringen att man inte utesluter att det kan finnas skäl för att de medel som inflyter till stabilitetsfonden kan placeras på ett annat sätt än på räntebärande konto i Riksgäldskontoret (skr. 2011/12:71). Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag, som innebär att stabilitetsfonden görs om från att vara ett räntebärande konto på Riksgälds-

kontoret till att bli en riktig fond med finansiella tillgångar.

Tabell 3.11 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2013

Typ av transaktion	Miljoner kronor
Kapital, anslag till fonden	15 000
Bankgarantiavgifter	5 787
Stabilitetsavgifter	5 645
Influtet CIB och MM (exkl. Riksgäldskontorets kostnader)	266
Nordea, nyemission	-5 610
Nordea, aktieutdelning	2 882
Försäljningsintäkt Nordea	10 162
Försäljningskostnad Nordea	-12
Tillförd ränta på behållning	916
Förvaltningskostnader	-100
Fondbehållning exkl. Nordeaaktierna	34 996
Fondbehållning inkl. Nordea bokfört värde	37 926
Fondbehållning inkl. Nordea marknadsvärde	46 103

Källa: Riksgäldskontoret.

Stödmyndighetens förvaltningskostnader

De förvaltningskostnader som kan hänföras till Riksgäldskontorets uppdrag som stödmyndighet tas från stabilitetsfonden. Regeringen sätter årligen upp ett kostnadstak för stödmyndighetens kostnader.

Under 2012 uppgick stödmyndighetens förvaltningskostnader till 6 miljoner kronor, vilket motsvarade det av regeringen uppsatta kostnadstaket på 6 miljoner kronor. Kostnadstaket för 2013 är satt till 10 miljoner kronor. Under det första halvåret 2013 uppgick kostnaderna till 4,3 miljoner kronor och för helåret beräknas de till 9,3 miljoner kronor. Regeringen har för avsikt att fastställa ett tak för stödmyndighetens kostnader även avseende 2014.

De ackumulerade kostnaderna för stödmyndigheten från starten av uppdraget hösten 2008 till halvårsskiftet 2013 uppgår till 100 miljoner kronor, varav 57 miljoner kronor är konsultkostnader.

Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut har till uppgift att pröva vissa tvister enligt stödlagen. Sedan den 1 juli 2011 har Prövningsnämnden även till uppgift att pröva vissa ansökningar och överklaganden enligt lagen om insättningsgaranti. Nämndens förvaltningskostnader belastar stabilitetsfonden, med undantag av kostnader för insättningsgarantiärenden som belastar insättningsgarantifonden. Regeringen har satt förvaltningskostnadstaket för Prövningsnämnden för 2013 till en miljon kronor.

Analys och slutsatser

Riksgäldskontoret har en viktig roll som statens finansförvaltning. Effektiviteten och säkerheten i finansieringslösningarna i staten är av största vikt för att upprätthålla förtroendet för systemet. Genom ett samlat ansvar och samlad kompetens hos Riksgäldskontoret för bl.a. statliga betalningar, statsskuldsförvaltning, garantier, lån och bankstöd bidrar myndigheten till att stärka så väl stabiliteten som konsumentskyddet i det finansiella systemet.

Statens internbank

Regeringen bedömer att Riksgäldskontoret har hanterat internbanksverksamheten i enlighet med uppsatta mål och uppdrag. Kostnaderna för betaltjänster har sänkts ytterligare och arbetet med att öka säkerheten i den statliga betalningsmodellen har fortsatt. Den årliga kundenkäten visar att myndigheterna är nöjda med internbankens tjänster och service.

Statsskuldsförvaltning

Regeringen lämnar vartannat år en skrivelse till riksdagen innehållande en utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning. Utvärderingen görs över rullande femårsperioder. För perioden 2007–2011 visade utvärderingen att statens upplåning och skuldförvaltning fungerat väl under hela utvärderingsperioden. Den externa granskaren bedömer att Riksgäldskontoret uppfyller målsättningen om en kostnadseffektiv statsskuldsförvaltning. Nästa utvärderingsrapport avser perioden 2009–2013 och kommer att överlämnas till riksdagen i april 2014. Regeringens preliminära bedömning för 2012 är att målet för statsskuldsförvaltning har uppnåtts.

Garantier och krediter

Övertagandet av ägandet i Saab Automobile Parts AB och det av regeringen beslutade lånelöftet till SAS har under året dominerat garanti- och kreditverksamheten. Regeringen bedömer att verksamheten har bedrivits i enlighet med de mål och uppdrag som Riksgäldskontoret tilldelats.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Under året har arbetet med att genomföra den initiala prövningen av vilka kontoslag som omfattas av insättningsgarantin avslutats. Inga nya fall gällande insättningsgarantin eller investerarskyddet har uppkommit. Riksgälds-

kontoret har arbetat vidare med ett tidigare ersättningsfall inom investerarskyddet.

Riksgäldskontoret anses ha hanterat uppgifterna i enlighet med sitt uppdrag och utifrån gällande mål.

Stöd till kreditinstitut

Riksgäldskontoret bedöms ha utfört sitt uppdrag i enlighet med verksamhetens mål och på ett sådant sätt att det främjat stabiliteten i det finansiella systemet i Sverige.

3.4.3 Politikens inriktning

Statens internbanks inriktning framöver är att vidareutveckla arbetet med säkerheten och effektiviteten i den statliga betalningsmodellen. Riksgäldskontoret ska enligt myndighetens instruktion senast den 1 november årligen redogöra för de samlade riskerna i den statliga betalningsmodellen.

Statsskuld förvaltningen kommer likt tidigare år drivas i enlighet med målet om kostnadsminimering samtidigt som riskerna beaktas. Förvaltningen ska även bedrivas inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer. Regeringen tillsatte i februari 2013 en utredning som har bäring på den framtida statsskuld förvaltningen (Översyn av statsskuldpolitiken dir. 2013:17). Syftet är att se över regelverket så att det är ändamålsenligt. Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2014.

Inriktningen för garantiverksamheten är att fortsatt värna om de principer som utgör ramarna för garantimodellen. Riksgäldskontoret har i uppdrag att senast den 15 mars 2014 lämna en rapport till regeringen om riskerna i statens garanti- och kreditportfölj. Analysen ska utgå från statens kreditrisk och likviditetsrisk.

De två bankstödsprogrammen, garanti- och kapitaltillskottsprogrammet, stängdes för nya åtgärder i juni 2011. Om behov skulle uppstå kan programmen åter sättas i bruk med kort varsel.

3.5 Finansmarknadsforskning

3.5.1 Mål

Målet med satsningen på finansmarknadsforskningen är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet.

3.5.2 Resultatredovisning

Regeringen har uppdragit åt Verket för innovationssystem (Vinnova) att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning (dnr Fi2009/7978). Syftet med satsningen är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet.

Finansmarknadsforskningsprogrammet inom Vinnova består av två insatsformer, centrumfinansiering och tematiska utlysningar av projektmedel.

Vinnova delfinansierar sedan 2010 tre centrumbildningar: ett nationellt centrum under ansvar av Handelshögskolan i Stockholm (Swedish house of finance, SHOF) samt två kompetenscentrum under ansvar av Lunds universitet (Knut Wicksells centrum för finansvetenskap) respektive Handelshögskolan i Göteborg (Centrum för finans).

Centrumbildningarna är ett långsiktigt åtagande som bygger på en internationellt etablerad modell och finansieras gemensamt av Vinnova, universitet och högskolor samt av finansmarknadsbranschen. Centrumen har byggt upp aktiva och attraktiva miljöer, med ett ökande kunskapsutbyte med andra universitet och högskolor, såväl nationella som internationella. Utbyte sker även med andra aktörer inom området. Antalet producerade och publicerade vetenskapliga artiklar ligger på en hög nivå, vilket visar på att centrumen utvecklas mot målen att producera internationellt konkurrenskraftig forskning.

Tre tematiska utlysningar av projektmedel har genomförts sedan programmet startade. Målet med utlysningarna har varit att de teman som valts ska ha hög relevans för finansmarknadens

aktörer, både privata och offentliga. Utlysningen 2012, med temat Finansiell stabilitet och regleringar, attraherade 12 ansökningar varav sex stycken beviljades medel.

Finansmarknadsforskningsprogrammet är fortfarande under uppbyggnad. Resultatet för 2012 pekar bl.a. på att en ökad samverkan mellan områdets aktörer, t.ex. genom samlokalisering av forskare inom de tre centrumen. Vidare sker också på en ökad samverkan mellan praktiker och akademiker. Under 2012 fick forskare inom centrubildningarna 58 vetenskapliga artiklar publicerade.

Det nationella centrumet arbetar med att skapa unika databaser baserade på svenska data. Det möjliggör fler studier i svensk kontext och skapar en unik tillgång som utländska forskare attraheras av. Dessa databaser kommer vara tillgängliga för alla forskare i Sverige. Centrumen prenumererar på internationella databaser vilket ger förutsättningar för internationellt konkurrenskraftig forskning.

Centrubildningarnas verksamhet styrs av verksamhetsplaner, upprättade i samråd med Vinnova. Verksamhetsplanerna uppdateras regelbundet i samband med uppföljningar och utvärderingar. Varje centrum har styrgrupper, i vilka Vinnova deltar som observatör.

Centrubildningarna rapporterar sina kvantitativa resultat till Vinnova i en årlig uppföljning. Vinnova planerar också att genomföra mer omfattande utvärderingar av centrubildningarna. Den första utvärderingen kommer att initieras under 2013. Utvärderingarna görs av internationella experter och generalister.

Målet att finansmarknadsbranschen bör bidra med motsvarande del av satsningen visar på en positiv utveckling. Vad gäller samfinansieringen med den privata branschen och andra finansärer visar resultaten att medfinansieringen 2012 totalt uppgår till 66 procent av de totala resurserna, varav offentliga medel (exkl. Vinnova) står för 19 procent och privata medel står för 47 procent. Graden av samfinansiering varierar dock mellan olika projekt, t.ex. finns det regionala skillnader.

Analys och slutsatser

Det statliga stödet till finansmarknadsforskningen är viktig för sektorns utveckling och för förståelsen för hur finansiella marknader fungerar.

Programmet består av två insatsformer: centrumfinansiering och tematiska utlysningar. Utvecklingen av programmet visar på en ökad samverkan mellan områdets aktörer. Detta är en viktig förutsättning för att uppnå målen för satsningen. Vidare har det nationella centrumet i Stockholm på många sätt visat på betydande insatser, t.ex. genom uppbyggnaden av databaser.

En viktig målsättning för genomförandet av programmet är att den privata finansmarknadsbranschen bidrar med hälften av de totala insatserna. Resultatet av samfinansieringen pekar på en ökad grad av samfinansiering vilket förväntas ge en ökad måluppfyllelse.

Den planerade utvärderingen bedöms bli ett värdefullt tillskott för programmets utveckling.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor				
2012	Utfall	305 876	Anslags-sparande	-5 539
2013	Anslag	343 317	Utgifts-prognos	328 189
2014	Förslag	417 259		
2015	Beräknat	455 698 ¹		
2016	Beräknat	496 400 ²		
2017	Beräknat	507 347 ²		

¹ Motsvarar 449 834 tkr i 2014 års prisnivå.

² Motsvarar 481 869 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter, för Krigsförsäkringsnämnden och för samordningsorganet för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.13 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	364 018	68 793	389 292	50 308
Prognos 2013	426 000	65 336	428 018	65 100
Budget 2014	454 000	67 120	497 000	39 420

Avgifterna regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen och i förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna bestäms i syfte att uppnå full kostnadstäckning över tid. Finansinspektionen tar ut avgifter för den verksamhet som är anslagsfinansierad, med undantag för verksamheten som avser samordning av tillsyn för penningtvätt. Även kostnaden under anslaget 1:17 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* ingår i de avgiftsgrundande beloppen (se avsnitt 3.6.2). Detta innebär att en höjning av anslaget är saldo-neutralt, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan.

Under 2012 redovisades ett överskott på 4 568 000 kronor som innebär att det ackumulerade underskottet vid årets ingång minskade till 20 139 000 kronor.

I beloppen för intäkter till inkomsttitel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelse. Överskotten förklaras bl.a. av dessa inbetalningar.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	343 317	343 317	343 317	343 317
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	9 332	13 929	19 967	27 978
Beslut	65 000	98 847	133 518	136 462
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-390	-395	-402	-411
Förslag/beräknat anslag	417 259	455 698	496 400	507 347

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Finansinspektionen tillförs ökade resurser för att förstärka den finansiella tillsynen och konsumentskyddet samt för myndighetens utvidgade roll avseende finansiell stabilitetspolitik. Anslaget ökas därför sammantaget med 65 000 000 kronor fr.o.m. 2014. Av anslaget beräknas 7 000 000 kronor avsättas för satsningar inom den finansiella folkbildningen.

Regeringen föreslår att 417 259 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 455 698 000 kronor, 496 400 000 kronor respektive 507 347 000 kronor.

3.6.2 1:17 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:17 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

2012	Utfall	5 711	Anslags-sparande	1 439
2013	Anslag	7 150	Utgifts-prognos	6 905
2014	Förslag	7 150		
2015	Beräknat	7 150		
2016	Beräknat	7 150		
2017	Beräknat	7 150		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:17 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	7 150	7 150	7 150	7 150
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	7 150	7 150	7 150	7 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Syftet med myndigheterna är att främja en väsentlig förbättring av möjligheterna att följa och analysera utvecklingen och att vidta relevanta åtgärder för att främja den finansiella stabiliteten inom EU. De europeiska tillsynsmyndigheterna har till uppgift att bl.a. ta fram förslag till tekniska standarder, som sedan ska antas av EU-kommissionen i form av förordningar eller beslut. Tillsynsmyndigheterna ska

till 60 procent finansieras av de nationella tillsynsmyndigheterna och till 40 procent av EU-budgeten. Den avgift som Finansinspektionen ska betala för 2013 beräknas uppgå till 7,1 miljoner kronor. Avgiften har sedan 2012 budgeterats under ett eget anslag. Under 2011 belastades anslaget 1:11 *Finansinspektionen*.

Regeringen föreslår att 7 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 7 150 000 kronor respektive år.

3.6.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

2012	Utfall	291 423	Anslags-sparande	25 019
2013	Anslag	312 825	Utgifts-prognos	298 150
2014	Förslag	303 512		
2015	Beräknat	307 121 ¹		
2016	Beräknat	311 750 ¹		
2017	Beräknat	318 234 ¹		

¹ Motsvarar 303 512 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och krediter, statens internbank samt insättningsgaranti och investerarskydd.

De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garantitagarna eller genom anslag på statsbudgeten. Dessa avgifter, och återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet. De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande

och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till. Kassaflödesmässigt är dock reservkontona konsoliderade med statens övriga finanser. Detta innebär att inbetalda avgifter minskar statens upplåningsbehov, statsskulden och statens räntekostnader, medan infrianden leder till motsatt effekt.

Tabell 3.18 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	49 115	188 390	4 393	183 997
Prognos 2013	30 000	170 000	-271 720	441 720
Budget 2014	0	170 000	27 477	142 523

¹ Exklusive bankgarantier och insättningsgaranti (se tabell 10.5 och 10.9).

För 2012 resulterade garanti- och kreditverksamheten i ett överskott på 184 miljoner kronor. En stor del av förändringen beror på en justering i avsättningarna för framtida garantiförluster med anledning av förordning (2011:211) om utlåning och garantier. För 2013 och 2014 beräknas det uppskattade resultatet för garanti- och kreditverksamheten till 442 respektive 143 miljoner kronor. Under första halvåret 2013 var de minskade avsättningarna större än kostnaderna i verksamheten, därav de negativa kostnaderna för perioden.

Under 2012 uppgick avgifterna inom Statens internbank (och därmed inleveransen på inkomsttitel) till 4,4 miljoner kronor. För 2013 och 2014 beräknas motsvarande avgifter till 4,7 miljoner kronor per år.

Avgifterna inom statens internbank förs till inkomsttitel 2557 *Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret*. Avgifterna används som styrmedel i strävan mot ökad effektivisering av den finansiella verksamheten inom staten. För att undvika subventionering har Riksgäldskontoret även möjlighet att ta ut avgifter av kunder som inte är myndigheter.

Tabell 3.19 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	4 400	0	0	0
Prognos 2013	4 700	0	0	0
Budget 2014	4 700	0	0	0

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligrättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Tabell 3.20 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	14 424	0	19 153	-4 729
Prognos 2013	19 200	0	17 300	1 900
Budget 2014	17 300	0	16 700	600

¹ Intäkterna till inkomsttitel motsvaras normalt av föregående års anslagsförbrukning.

Regeringens överväganden

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	312 825	312 825	312 825	312 825
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	4 932	8 711	13 556	20 345
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-15 200	-15 381	-15 613	-15 937
Övrigt	955	966	981	1 001
Förslag/ beräknat anslag	303 512	307 121	311 750	318 234

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* renodlas genom att 15,2 miljoner kronor per år i provisionskostnader förs till anslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader* under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Regeringen föreslår att 303 512 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 307 121 000 kronor, 311 750 000 kronor respektive 318 234 000 kronor.

3.6.4 Riksgäldskontorets förvaltning av Statens järnvägars obligationsportfölj

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014–2021 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 2 915 000 000 kronor för att finansiera Statens järnvägars obligationsportfölj.

Skälen för regeringens förslag: Riksgäldskontoret har 2013 i samband med avvecklingen av affärsverket Statens järnvägar övertagit de finansiella tillgångar och skulder som ursprungligen härrör från de amerikanska leasingtransaktioner som Statens järnvägar hade ingått. De amerikanska leasingkontrakten är

lösta men ett antal obligationer, valuta-säkringsavtal och till dessa kopplade lån återstår. Löptiden i obligationsportföljen är fram till december 2021 och likvidflödena är matchade till slutförfallodagen. Samtliga lån är nollkuponglån, vilket innebär att ingen ränta betalas under löptiden. Räntan ackumuleras och betalas på förfallodagen. Nominellt belopp, motsvarande summan av de belopp som på respektive förfallodag ska återbetalas inklusive upplupen ränta, uppgår till 2 915 miljoner kronor för 2014 och till 2 249 miljoner kronor för 2015.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014–2021 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 2 915 000 000 kronor för att finansiera Riksgäldskontorets förvaltning av Statens järnvägars obligationsportfölj.

3.6.5 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

2012	Utfall	30 129	Anslags- sparande	293
2013	Anslag	30 006	Utgifts- prognos	29 284
2014	Förslag	29 984		
2015	Beräknat	30 316 ¹		
2016	Beräknat	30 709 ¹		
2017	Beräknat	31 311 ¹		

¹ Motsvarar 29 984 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	30 006	30 006	30 006	30 006
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	22	354	748	1 351
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-44	-44	-45	-46
Förslag/ beräknat anslag	29 984	30 316	30 709	31 311

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Regeringen föreslår att 29 984 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 30 316 000 kronor, 30 709 000 kronor respektive 31 311 000 kronor.

3.6.6 Krediter till Sjunde AP-fonden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 5 000 000 kronor för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens utvärdering av Sjunde AP-fondens förvaltning redovisades nyligen i skrivelse till riksdagen, Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012 (skr. 2012/13:130 s. 28 ff. och 60 ff.).

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet ska täckas med förvaltningsavgifter som tas ur de två fonderna AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond. Sjunde AP-fonden disponerar två krediter hos Riksgäldskontoret. En kredit på räntekonto som för 2013 uppgår till

105 miljoner kronor och en låneram för finansiering av anläggningstillgångar på 5 miljoner kronor. Syftet med krediterna är att sprida Sjunde AP-fondens uppstartskostnader över en längre period för att skapa neutralitet mellan generationer av premiepensionssparare.

För att kunna hantera ett akut likviditetsbehov i fonden har regeringen de senaste åren bemyndigats av riksdagen att bevilja en högre kredit på räntekonto (160 miljoner kronor för 2013) än vad regeringen har beviljat Sjunde AP-fonden. Ett oförutsett likviditetsbehov kan uppstå i fonden på grund av att fondens intäkter beror av fondkapitalets utveckling, medan en del av kostnaderna är fasta.

Det balanserade underskottet i Sjunde AP-fondens verksamhet uppgick till 63,4 miljoner kronor vid utgången av 2012 (127,4 miljoner kronor året innan). I slutet av 2013 beräknas underskottet uppgå till 40 miljoner kronor. Sjunde AP-fonden har fastställt att det balanserade underskottet ska vara eliminerat till 2020.

För att fortfarande sprida kostnaderna under uppbyggnadsskedet över en längre period har Sjunde AP-fonden sänkt avgifterna fr.o.m. 2013.

Mot bakgrund av osäkerheten kring Sjunde AP-fondens kreditbehov, som är en följd av osäkerheten kring fondens intäkter, bedömer regeringen att det för 2014, i likhet med tidigare år, finns behov av en viss säkerhetsmarginal för att tillgodose ett eventuellt likviditetsbehov om fondkapitalet kraftigt minskar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en kredit i Riksgäldskontoret omfattande högst 100 miljoner kronor.

Regeringen ska därefter i december 2013 besluta om en nivå på Sjunde AP-fondens räntekontokredit för 2014 som är rimlig i förhållande till det faktiska behovet. Den högre ramen utgör en möjlighet för regeringen att med kort varsel besluta om att utöka krediten om förutsättningarna skulle ändras, t.ex. till följd av ett utflöde av fondkapital från Sjunde AP-fonden eller en negativ utveckling på de finansiella marknaderna.

En oförändrad ram på 5 miljoner kronor avseende lån för finansiering av anläggningstillgångar under 2014 bedöms vara tillräcklig.

4 Statlig förvaltningspolitik

4.1 Omfattning

Statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning.

Vidare omfattar området myndigheterna Statskontoret, Kammarkollegiet, Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statens servicecenter. I avsnittet ingår även ett anslag för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen samt en redovisning av den övergripande politiken för elektronisk förvaltning. Budgetförslag inom området elektronisk förvaltning behandlas inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

En beskrivning av statsförvaltningens utveckling, bl.a. avseende organisationsförändringar och personalstrukturen m.m., finns i bilagan Statsförvaltningens utveckling.

Statliga arbetsgivarfrågor redovisas i avsnitt 5, offentlig upphandling i avsnitt 6 och statlig fastighetsförvaltning och lokalförsörjning i avsnitt 9. Utvecklingen i den kommunala sektorn beskrivs under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

4.2 Mål

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

4.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen görs dels avseende vissa aspekter av förvaltningens utveckling som helhet, inklusive en redovisning av ett antal förvaltningspolitiska åtgärder som vidtagits av regeringen, dels genom en redovisning av resultat av verksamheten hos vissa myndigheter inom området.

Underlag för att bedöma förvaltningens utveckling finns bl.a. i ESV:s och Statskontorets rapporter, Riksrevisionens årliga revision och effektivitetsrevisioner, rapporter från särskilda analys- och utvärderingsmyndigheter samt myndigheternas årsredovisningar och övriga rapporter. Det finns också brukarundersökningar av myndigheternas verksamhet och studier av allmänhetens och företagens förtroende för olika samhällsinstitutioner. Vidare finns det internationella studier som utförs av bl.a. OECD.

4.3.1 Statsförvaltningens utveckling

Statsförvaltningens kostnader

Kostnaderna för statens egen verksamhet uppgick 2012 till 242 miljarder kronor, vilket motsvarar 22 procent av statens totala kostnader. Fördelningen av kostnaderna för statens egen verksamhet och jämförelser med 2011 redovisas i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Kostnader för statens egen verksamhet

Miljoner kronor

	2011	2012
Personal	111 294	116 264
Lokaler	17 506	18 084
Övrig drift ¹	81 760	83 063
Av- och nedskrivningar	23 185	24 391
Totalt	233 745	241 802

Källa: Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101).

¹ Inkl. vissa garanti- och kreditkostnader.

Kostnaderna har ökat med 8,1 miljarder kronor jämfört med 2011. En närmare redovisning av förvaltningens kostnader finns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101).

Antalet myndigheter och anställda

Antalet myndigheter har under 2012 fortsatt att minska. Den 1 januari 2013 fanns det enligt Statskontorets beräkningar 372 myndigheter under regeringen. Totalt har tolv myndigheter avvecklats och sju myndigheter nybildats under 2011 och 2012. Det innebär en nettominskning med fem myndigheter.

År 2012 var drygt 243 000 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en ökning med cirka 4 000 sedan 2011.

En beskrivning av statsförvaltningens utveckling, bl.a. avseende organisationsförändringar och personalstrukturen i staten, redovisas i bilagan Statsförvaltningens utveckling.

4.3.2 Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder

Regeringen redovisade i 2010 års förvaltningspolitiska proposition Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315) ett antal åtgärder som förväntas bidra till det förvaltningspolitiska målet. Nedan redovisas vissa åtgärder som regeringen har vidtagit.

Det regionala utvecklingsansvaret

Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län omfattar Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Lagen innehåller

bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och länsplaner för regional transportinfrastruktur. Landstingen i Jönköpings, Östergötlands, Gävleborgs, Norrbottens, Västernorrlands, Örebro och Kronobergs län har ansökt hos regeringen om att från och med 2015 få ansvara för regionala utvecklingsfrågor enligt nämnda lag. Regeringskansliet (Socialdepartementet) har under våren 2013 remitterat departementspromemorior där landstingen i Jönköpings län (Ds 2012:55), Västernorrlands län och Norrbottens län (Ds 2013:13) samt Örebro län och Gävleborgs län (Ds 2013:14) föreslås omfattas av lagen från och med 2015.

Reformering av statens administration

För att öka effektiviteten och minska administrationskostnaderna i statsförvaltningen inrättade regeringen myndigheten Statens servicecenter den 1 juni 2012.

Inrättandet medför en ökad koncentration, standardisering och automatisering av statsförvaltningens administrativa processer. Syftet är att öka effektiviteten och skapa kvalitativa nyttor för staten som helhet. För att målen ska uppnås, behöver processen stödjas och vidareutvecklas. Myndigheter som ännu inte har anslutit sig behöver stöd i sina analyser och förändringsarbeten. Regeringen behöver underlag och rekommendationer när det gäller hur styrningen av och förutsättningarna för reformen kan förbättras. Därför gav regeringen i maj 2013 ESV i uppdrag att stödja det fortsatta utvecklingsarbetet med Statens servicecenter (dnr S2013/3452/SFÖ). Uppdraget består av fyra delar.

Den första delen av uppdraget innebär att ESV ska vidareutveckla det metodstöd för enhetlig bedömning av stödverksamheten som tidigare har tagits fram av ESV. Stödet ska kunna användas av myndigheterna när de analyserar förutsättningarna för och konsekvenserna av en anslutning till Statens servicecenter och ska bidra till beslutsunderlag som på ett relevant och rättvisande sätt, bl.a. avseende kostnader och kalkylperiod, jämför alternativet egenregi med att köpa tjänsterna från Statens servicecenter.

Som en andra del ska ESV tillhandahålla stöd till myndigheterna när det gäller ledning och styrning av den förändringsprocess som uppkommer i det fall en myndighet beslutat om en

anslutning till Statens servicecenter och därmed byter roll från att vara utförare till beställare.

Den tredje delen av uppdraget är att kartlägga och analysera hur egenregiverksamheten inom de tre tjänsteområden som Statens servicecenter erbjuder bedrivs avseende bl.a. effektivitet vid ett urval av statliga myndigheter med över 500 årsarbetare. Kartläggningen ska kunna användas av såväl myndigheter som Regeringskansliet som underlag till fördjupade analyser.

ESV ska slutligen bedöma behovet av ytterligare åtgärder, bl.a. utreda behovet av och analysera fördelar och nackdelar med en starkare styrning och samordning av anslutningen av myndigheter till Statens servicecenter och särskilt utreda och överväga behovet av förordningsreglering.

Vidareutnyttjande av offentlig information

Europeiska kommissionen lämnade i december 2010 förslag till ändringar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet). Förhandlingarna i rådet har slutförts under våren 2013. Ändringarna i direktivet trädde i kraft den 17 juli 2013 (Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/37/EU av den 26 juni 2013 om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn).

Regeringen beslutade den 17 januari 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bl.a. föreslå de författningsändringar som behövs för att genomföra ändringarna i PSI-direktivet (dir. 2013:2). Utredaren ska också bl.a. se över vissa bemyndiganden och utreda vilket stöd myndigheterna behöver på området. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 oktober 2013.

Vinnova fick i juli 2012 i uppdrag av regeringen att utveckla öppnadata.se, en plattform för förmedling av data som tillgängliggjorts för vidareutnyttjande.

Rutiner och regelverk för behöriga företrädare för myndigheter

För att säkerställa hög effektivitet och säkerhet i statens betalningsprocesser gav Regerings-

kansliet (Socialdepartementet) i november 2011 en sakkunnig person i uppdrag att se över frågor och regelverk kring identifikation av behöriga företrädare för myndigheter. Uppdraget redovisades i en promemoria den 31 mars 2012. I promemorian föreslås att ett register över myndigheter och behöriga myndighetsföreträdare skapas. Registret ska enligt förslaget ha till ändamål att vara ett allmänt myndighetsregister för tillförlitlig information om de statliga myndigheterna och att ge säker och uppdaterad information om behöriga företrädare för statliga myndigheter. Promemorian har remissbehandlats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet (dnr S2011/9574/SFÖ).

Elektronisk förvaltning

Regeringen fattade i december 2012 beslut om en ny strategi för digital samverkan mellan myndigheter, Med medborgaren i centrum – Regeringens strategi för en digitalt samverkande statsförvaltning. Strategin preciserar de övergripande mål och ställningstaganden som finns i den förvaltningspolitiska propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) och i den digitala agendan.

Regeringen fattade den 26 juli 2012 beslut om en ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte för att driva på myndigheternas arbete med införandet av elektroniska beställningar. Samtliga statliga myndigheter med mer än 50 anställda ska senast vid utgången av 2013 hantera sina beställningar elektroniskt. ESV har regeringens uppdrag att leda och samordna införandet av elektronisk handel i staten.

Regeringen beslutade i juli 2012 att det ska finnas en myndighetsgemensam infrastruktur för säker meddelandeförmedling – Mina meddelanden.

Riksdagen beslutade i maj 2013 att bifalla förslagen i propositionen Myndigheters tillgång till tjänster för elektronisk identifiering (prop. 2012/13:123, bet. 2012/13:FiU37, rskr. 2012/13:212). En ny lag (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering trädde därmed i kraft den 1 juli 2013. Lagen gör det möjligt för myndigheter att få tillgång till elektroniska identifieringstjänster från alla leverantörer som lever upp till på

förhand uppställda krav. Syftet är att öka tillgängligheten till e-legitimationer och öka valfriheten för användaren.

De myndigheter som har behov av e-legitimationstjänster kan genom lagen ansluta sig till ett system för säker elektronisk identifiering, som ska tillhandahållas av E-legitimationsnämnden.

Utvecklingen inom området elektronisk förvaltning beskrivs också under utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

4.3.3 Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet

Statskontoret

Statskontoret har främst till uppgift att bistå regeringen med utredningar, utvärderingar samt uppföljningar av statlig och statligt finansierad verksamhet, samt övergripande frågor om den offentliga förvaltningens funktionssätt. Statskontoret har under 2012 utfört uppdrag åt samtliga departement i Regeringskansliet. Antalet pågående uppdrag under 2012 uppgick till 83 stycken, jämfört med 91 uppdrag 2011 och 74 uppdrag 2010. Antalet avrapporterade uppdrag under 2012 var 54 vilket är två fler än 2011 och tolv fler än 2010.

Statskontoret följer upp samtliga avrapporterade regeringsuppdrag med uppdragsgivaren enligt en fastställd modell där såväl produktkvalitet, som genomförande och förtroende mäts. Under 2012 visar mätningarna, liksom tidigare år, att Statskontoret når ett gott resultat.

Statskontoret har under 2012 utvecklat en fördjupad uppföljning av resultatet av sina utredningar. Den fördjupade uppföljningen visar att under perioden 2008–2012 har Statskontoret producerat 184 rapporter och skrifter. Av dessa har 110 stycken omnämnts i riksdagstryck, varav 56 stycken av rapporterna har lett till någon form av förändring i den riktning Statskontoret har föreslagit. I knappt hälften av de 56 rapporterna har regeringen i princip följt förslagen. I de övriga fallen har regeringen delvis följt förslagen eller uppmanat den utvärderade myndigheten att följa förslagen. I vissa fall har Statskontorets rapporter utgjort underlag för en utredning. Det bör i sammanhanget noteras att inte alla rapporter som Statskontoret producerat har i syfte att

leda fram till någon förändring. Därtill kan konstateras att tidsfaktorn har betydelse för om en rapport ska leda fram till en förändring, ju aktuellare rapport desto lägre andel förändring i enlighet med Statskontorets förslag.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har i enlighet med sitt uppdrag tillhandahållit service avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering (försäkring), fordringsbevakning, redovisning och andra administrativa tjänster. Kammarkollegiet har även ansvarat för inköpsamordning och upphandlingsstöd. Upphandlingsstödet beskrivs närmare i avsnitt 6.

Ekonomistyrningsverket

ESV har bistått regeringen med underlag i syfte att öka effektiviteten samt förbättra den interna styrningen och kontrollen i statsförvaltningen. ESV har även samordnat den statliga internrevisionen. Utvecklingen av den ekonomiska styrningen och myndigheternas interna styrning och kontroll beskrivs utförligare i Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 12.4.

ESV har på regeringens uppdrag fungerat som nationellt revisionsorgan för de EU-medel som hanteras i Sverige där ansvaret för den ekonomiska förvaltningen och genomförandet av kontroller är delat mellan svenska myndigheter och Europeiska kommissionen. ESV har för varje program eller fond lämnat en årlig revisionsrapport och i anslutning till denna även ett revisionsutlåtande. En sammanfattning av de program och fonder som har granskats under 2011/2012 och resultaten av dessa granskningar redovisas i avsnitt 6.3.2 i Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101). ESV har utfört arbetet i enlighet med EU:s regelverk.

ESV:s verksamhet inom elektronisk upphandling redogörs för i avsnitt 6, prognosverksamhet beskrivs närmare i avsnitt 8 och myndighetens verksamhet inom den statliga lokalförörjningen i avsnitt 9.

Statens servicecenter

Statens servicecenter har till uppgift att efter överenskommelse med myndigheter under regeringen tillhandahålla tjänster som gäller administrativt stöd åt myndigheterna. Myndighetens initiala tjänsteutbud omfattar ekonomiadministration, löneadministration samt e-handel. Statens servicecenter har krav på full kostnadstäckning och finansieras med avgifter från de myndigheter som nyttjar myndighetens tjänster.

Den 1 juni 2012 inledde Statens servicecenter sin verksamhet med Skatteverkets verksamhetsstöd i Gävle och delar av Försäkringskassans verksamhetsstöd i Östersund som bas. Den 1 oktober 2012 inordnades Kammarkollegiets administrativa service och den 1 december 2012 inordnades Försäkringskassans ekonomiadministrativa- och e-handelsdelar i verksamheten i Östersund.

Antalet anställda vid myndigheten uppgick i juni 2013 till 252 stycken. Vid samma tidpunkt var 15 procent av statsförvaltningen, mätt i antalet anställda, anslutna till något av Statens servicecenters tjänsteområden.

Statens servicecenter arbetar med såväl bas-tjänster som tilläggstjänster inom redovisning och bokslut, kundfakturerings, anläggningsredovisning samt tidredovisning. Därutöver hanterar myndigheten specialtjänster inom bl.a. bokslut. Statens servicecenter hanterade under 2012 ekonomiadministration för cirka 12 procent av de statligt anställda.

Statens servicecenter hanterar lön för cirka 15 procent av de statligt anställda. Under 2012 hanterade myndigheten lönespecifikationer för anställda vid sammanlagt 87 myndigheter. Utöver bas- och tilläggstjänster arbetade Statens servicecenter med specialtjänster rörande bl.a. statistik och rapporter och underlag vid lönekartläggning och lönerevision.

Inom tjänsteområdet e-handelstjänster hantlade Statens servicecenter under 2012 leverantörsfakturer för 10 kundmyndigheter.

Statens servicecenter avrapporterade under 2012 regeringsuppdrag avseende bl.a. myndighetens samverkansmodell, nyckeltal och utkontraktering till privata aktörer (dnr S2012/7492/SFÖ).

Verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen

ESV har under året bl.a. arbetat med att bistå Regeringskansliet med kompetens i arbete med kravspecifikationer och förbättringsåtgärder avseende Verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen (RK Statsbudgetstöd). En viktig del har varit att färdigställa en produktionsgodkänd version av RK Statsbudgetstöd. Regeringen bedömer att arbetet i denna del är avslutat.

4.3.4 Analys och slutsatser

Statsförvaltningens måluppfyllelse mäts främst i relation till hur väl myndigheternas verksamheter bidrar till att uppfylla de mål som gäller för respektive utgiftsområde. Regeringen redovisar måluppfyllelsen per utgiftsområde i denna proposition. Verksamheten hos de myndigheter som behandlas i detta avsnitt redovisas i relation till det förvaltningspolitiska målet.

Statskontoret bedriver utredningsarbete inom hela regeringens verksamhetsområde och kan därför dra nytta av ett sektorsövergripande perspektiv i sin verksamhet. Genom att kunna analysera olika verksamheter utifrån kunskap om hela bredden i statsförvaltningens verksamhet utgör Statskontorets rapporter ett värdefullt bidrag till de beslutsunderlag Regeringskansliet behöver för att stödja regeringen i dess beslutsfattande.

Kammarkollegiet har en viktig roll i arbetet med att upprätthålla och utveckla en effektiv och rättssäker statsförvaltning. Kammarkollegiet utvecklar kontinuerligt sin förmåga att tillhandahålla service inom sitt uppdrag.

ESV ska utveckla och förvalta den ekonomiska styrningen av statlig verksamhet. Myndigheten ska bl.a. bistå regeringen med underlag för att säkerställa att statsförvaltningen är effektiv och att den interna styrningen och kontrollen är betryggande samt utveckla och förvalta regelverk och metoder.

Statens servicecenter ska leverera administrativa stödtjänster med hög kvalitet och kostnads-effektivitet till sina kundmyndigheter. Genom att myndighetens kärnverksamhet utgörs av administrativa stödtjänster och att den därtill kan dra fördel av de stordriftsfördelar som uppstår skapas nyttor för staten som helhet.

Regeringen bedömer att myndigheternas arbete tillsammans med övriga förvaltningspolitiska åtgärder har bidragit till att utveckla statsförvaltningen i linje med det förvaltningspolitiska målet.

4.4 Politikens inriktning

Det förvaltningspolitiska målet är att statsförvaltningen ska vara innovativ och samverkande, rättssäker och effektiv, ha väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och därigenom bidra till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete. Regeringen genomför successivt åtgärder för att utveckla statsförvaltningen i linje med det förvaltningspolitiska målet.

Reformering av statens administration genom Statens servicecenter

Inrättandet av Statens servicecenter är en central förvaltningspolitisk reform som syftar till att öka effektiviteten och sänka administrationskostnaderna i staten som helhet. Målet som angavs i föregående års budgetproposition ligger fast, dvs. att 25 procent av statsförvaltningens anställda är anslutna till Statens servicecenter vid utgången av 2015 och att huvuddelen av myndigheterna är anslutna på längre sikt.

Det kan finnas enskilda myndigheter som av säkerhetsskäl, t.ex. informationssäkerhet, sekretessbehov eller liknande inte bedöms som lämpliga att anslutas. Regeringens utgångspunkt är att Statens servicecenter ska erbjuda det mest effektiva alternativet för administrativa tjänster. Om det ändå kan visas att en enskild myndighet har en mer effektiv administration än vad servicecentret kan erbjuda, är det också ett skäl att inte ansluta myndigheten till Statens servicecenter.

ESV har regeringens uppdrag att bl.a. utreda behovet av och analysera fördelar och nackdelar med en starkare styrning och samordning av anslutningen av myndigheter till Statens servicecenter och särskilt utreda och överväga behovet av förordningsreglering.

Såsom tidigare aviserats avser regeringen också att närmare utreda möjligheterna att utvidga Statens servicecenters tjänsteutbud med bl.a. e-arkiv och e-diarium.

Lokal närvaro och service

I den förvaltningspolitiska propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) har regeringen angivit att utgångspunkten för myndigheternas service ska vara en så långt som möjligt likvärdig tillgång till service för alla. Detta kan uppnås bl.a. genom ökad samverkan och bättre uppföljning samt genom en ökad användning av ny teknik. Utvecklingen av myndigheternas service bör följas upp på ett samlat sätt så att regeringen kan göra en helhetsbedömning och vid behov ställa tydligare service- och tillgänglighetskrav på berörda myndigheter.

Övergripande mål för utvecklingen av medborgarkontakter och service är att

- kontakterna sker via de kanaler som, med beaktande av rättssäkerhet och kvalitet, mest effektivt tillgodoser medborgares och företags behov,
- varje myndighet ansvarar för att medborgarkontakter och service inom myndighetens område uppfyller behoven hos medborgare och företag i hela landet,
- utvecklingen av lokala servicekontor och annan kontorsnärvaro bör präglas av balans mellan möjligheter till samordning, lokala förutsättningar samt möjligheter till och utveckling av service genom andra kanaler, samt att
- de statliga och kommunala myndigheternas kontakter med medborgare och företag organiseras ändamålsenligt och effektivt och, när det är påkallat, i samverkan.

Statskontoret pekar i sin rapport Service i medborgarnas och företagens tjänst (2012:13) på frågor som enligt verket behöver utredas och utvecklas för att stödja myndigheternas lokala service i samverkan. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den offentliga sektorns integritet

Den offentliga sektorns integritet omfattar flera frågor om förvaltningens förmåga att behålla allmänhetens förtroende och motstå olika typer av otillbörlig påverkan. Exempel på frågor som hör till detta område är förebyggande av

korruption, statsanställdas värdegrund och säkerhet i statens betalningar.

Regeringen bedömer att förvaltningens arbete med att förebygga korruption behöver stärkas. Åtgärderna bör utgå från en bred definition av korruption. Så långt som möjligt bör åtgärderna rymmas inom den befintliga modellen för regeringens styrning av förvaltningsmyndigheterna.

Vissa åtgärder har redovisats i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption (skr. 2012/13:167). Regeringen avser att följa utvecklingen på området och bedöma om det behövs ytterligare insatser för att stärka myndigheternas arbete mot korruption.

Vidareutnyttjande av offentlig information

Förutsättningarna för vidareutnyttjande av information från myndigheter för kommersiella och ideella ändamål behöver förbättras, med beaktande av integritets- och säkerhetsaspekter. Myndigheternas information kan, på samma sätt som deras tjänster, ligga till grund för tjänster som utvecklas av kommersiella och ideella aktörer.

För att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande har regeringen gett Vinnova i uppdrag att utveckla en plattform för tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande (N2012/3599/ITP).

Den särskilde utredare som har i uppdrag att föreslå de författningsändringar som behövs för att genomföra ändringarna i PSI-direktivet har även uppdrag som syftar till att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar i övrigt (dir. 2013:2). Utredaren ska bl.a. föreslå om någon myndighet behöver ges i uppdrag att ge statliga och kommunala myndigheter stöd i deras arbete på området. Uppdraget ska slutredovisas den 30 oktober 2013.

Regeringen följer även i övrigt utvecklingen på området, bl.a. genom att flera myndigheter i regleringsbrev givits i uppdrag att återrapportera vilka åtgärder de vidtagit för att säkerställa att lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen) efterlevs, och vilka ytterligare åtgärder de skulle kunna vidta för att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar.

Regeringen avser med utgångspunkt i dessa olika påbörjade insatser och underlag från myndigheter vidta de ytterligare åtgärder som behövs för att säkerställa att offentlig information, när det är möjligt och lämpligt, är tillgänglig på ett enkelt sätt för vidareutnyttjande.

Innovation i offentlig verksamhet

Den svenska förvaltningsmodellen, med fristående myndigheter med en hög grad av delegerat ansvar från regeringen, innebär att det ställs stora krav på varje myndighet att ständigt vidareutveckla sin verksamhet och organisation. Kommittén om ett nationellt råd för innovation och kvalitet i offentlig verksamhet (Innovationsrådet, S2011:06) har sedan augusti 2011 haft regeringens uppdrag att bl.a. analysera, kartlägga och stödja myndigheternas utvecklingsarbete samt att ge förslag på åtgärder som främjar innovations- och förändringsarbetet i offentlig verksamhet (dir. 2011:42).

Innovationsrådet överlämnade den 11 juni 2013 en slutredovisning av sitt arbete Att tänka nytt för att göra nytta – om perspektivskifte i offentlig verksamhet (SOU 2013:40) till regeringen. I betänkandet presenteras ett antal förslag och rådet redovisar sina resonemang och uppfattningar. Flera av förslagen rör pågående initiativ och samarbeten mellan myndigheterna. Regeringen stödjer och uppmuntrar dessa pågående arbeten. Det gäller särskilt arbetet med att utveckla ett utvecklings- och kompetenscentrum för offentliga tjänster, att upprätta ett system för idé- och kunskapshantering och att utveckla ett program för myndighetschefer som stödjer dem i arbetet att utveckla och förnya offentlig verksamhet. Regeringen kommer på lämpligt sätt att hålla sig informerad om hur myndigheternas arbete fortskrider. De förslag som riktar sig till regeringen bereds i Regeringskansliet i samarbete med berörda myndigheter.

I Innovationsrådets betänkande förs också allmänna resonemang om förutsättningar och inriktning för myndigheternas och regeringens arbete med utveckling och innovation. Regeringen uppmuntrar en fortsatt diskussion inom och mellan myndigheterna kring de resonemang och uppfattningar som rådet för fram. Ett tydligare fokus på de offentliga verksamheternas nytta för medborgare och företag, incitament för utveckling i organisationerna och

en helhetssyn på verksamheternas samhälls-effekter och statens utgifter är exempel på frågor som är viktiga att arbeta vidare med för att den offentliga förvaltningen ska fortsätta att utvecklas och förnyas.

Enmyndighetsreformer

Regeringen har i budgetpropositionerna för 2012 (prop. 2011/12:1) respektive 2013 (prop. 2012/13:1) i anslutning till respektive myndighetsavsnitt redovisat bl.a. vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Från många till en – sammanslagningar av myndigheter (RiR 2010:3) om enmyndighetsreformerna vid Försäkringskassan, Skatteverket och Åklagarmyndigheten samt riksdagens tillkännagivande på samma område (bet. 2010/11:KU8, rskr. 2010/11:154–156). Regeringen har därmed ansett granskningsrapporten och tillkännagivandet som slutbehandlade. Riksdagen har uppmärksammat regeringen på att det är angeläget att riksdagen får en samlad redovisning av det som framkommit med avseende på enhetlighet i rättstillämpningen sedan Riksrevisionens rapport (bet. 2012/13:KU21, rskr. 2012/13:294–295). Regeringen avser därför att vid senare tillfälle återkomma till riksdagen i denna fråga.

Fastighetsförvaltning och lokalförsörjning

De av riksdagen 1991 beslutade reformerna om lokalförsörjning och fastighetsförvaltning som låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 ligger fast. Detta innebär bl.a. att fastighetsförvaltningen bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att statens fastighetsförvaltning bör bedrivas med ett så långt som möjligt marknadsmässigt avkastningskrav samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör läggas i en samordnad förvaltning i myndighetsform. Inriktningen för regeringens fortsatta arbete inom området redovisas i avsnitt 9 Fastighetsförvaltning. Regeringen avser att under 2014 återkomma till riksdagen med förslag gällande förvaltningen av statens fastigheter.

Regeringen ser för närvarande över möjligheterna till en effektivisering av statens lokalförsörjning.

Elektronisk förvaltning

Regeringen avser att under det kommande året börja bereda frågan om hur arbetet med att digitalisera den offentliga förvaltningen bäst bör samordnas på myndighetsnivå. E-delegationen ska enligt sina direktiv (dir. 2009:19) senast den 31 mars 2014 ge förslag till hur arbetet kan föras vidare i ett längre perspektiv.

Regeringen har slutit ett avtal med Sveriges Kommuner och Landsting om närmare samverkan kring digitaliseringsfrågor. Hur denna samverkan ska ske ska utredas vidare. Regeringen avser att hitta former för en konkret samverkan kring digitala samverkansprojekt.

E-förvaltningsfrågorna redovisas utförligare under utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

Kammarkollegiet

I avsnitt 6 Offentlig upphandling beskriver regeringen hur en förbättrad offentlig upphandling kan uppnås. För Kammarkollegiets del innebär det att kollegiets uppgift att svara för upphandlingsstöd ska inordnas i Konkurrensverket senast den 1 juli 2014. Vid förändringen ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas. Inköpscentralen vid Kammarkollegiet bedöms inte beröras av förändringen.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	86 391		5 306
2013	Anslag	93 265		94 070
2014	Förslag	88 942		
2015	Beräknat	89 084 ¹		
2016	Beräknat	90 584 ¹		
2017	Beräknat	92 836 ²		

¹ Motsvarar 87 943 tkr i 2014 års prisnivå.

² Motsvarar 88 186 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Anslaget får även användas för att finansiera avvecklingskostnader av Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus).

Regeringens överväganden

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	93 265	93 265	93 265	93 265
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	2 237	3 477	5 106	7 272
Beslut	-536	-1 556	-1 582	-6 617
Överföring till/från andra anslag	-6 000	-6 078	-6 180	-1 057
Övrigt	-24	-24	-25	-25
Förslag/ beräknat anslag	88 942	89 084	90 584	92 836

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Anslaget 1:1 *Statskontoret* minskar med 6 000 000 kronor till följd av riksdagens beslut om överföring av ändamål och verksamheter till utgiftsområde 1 (prop. 2012/13:100 avsnitt 12.1.1 och 12.1.2, bet. 2012/13:KU32,

rskr. 2012/13:264). Det gäller dels 5 000 000 kronor för värdegrundsarbete i statsförvaltningen som förts till anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.*, dels 1 000 000 kronor för tillhandahållande av EU-utbildningar som förts till anslaget 9:1 *Svenska institutet för europeiska politiska studier samt EU-information*. Därutöver har anslaget minskat med 1 000 000 kronor för uppgiften att anordna s.k. concours samt uppgiften att administrera och informera om nordisk och europeisk utbytestjänstgöring, som förts till anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Anslaget ökar med 1 000 000 kronor mot bakgrund av att rektorerna vid statliga universitet och högskolor omfattas av regeringens chefsutvecklingsprogram. I samband med budgetpropositionen för 2013 ökades anslaget engångsvis med 1 500 000 kronor för att finansiera kostnader vid inrättandet av ett nytt myndighetsregister. Regeringen föreslår i denna proposition att anslaget även för 2014 ökas med 1 000 000 kronor med anledning av inrättandet av ett sådant register.

Regeringen föreslår att 88 942 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 89 084 000 kronor, 90 584 000 kronor respektive 92 836 000 kronor.

4.5.2 Statens servicecenter

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	74 649	152 589	- 83 750 ¹
Prognos 2013	208 681	264 816	-56 135
Budget 2014	261 116	304 674	-43 558

¹ Inklusive underskott om 5 810 tkr överfört från Kammarkollegiet.

Verksamheten vid Statens servicecenter finansieras med avgiftsintäkter från de myndigheter som är anslutna till Statens servicecenter. Statens servicecenter erbjuder tjänster inom ekonomi-administration, löneadministration och e-handel. Fram till dess att myndighetens verksamhet är självfinansierande kommer myndigheten utnyttja en räntekontokredit. Myndigheten redovisar

ett beräknat underskott de första åren som kommer att balanseras genom beräknat överskott åren därefter i takt med att allt fler myndigheter ansluter sig till Statens servicecenters tjänster. Prognosen är att myndigheten redovisar ett positivt resultat fr.o.m. 2015 och når ett balanserat ackumulerat resultat senast vid utgången av år 2022.

4.5.3 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2012	Utfall	61 348	Anslags-sparande	6 785
2013	Anslag	70 276	Utgifts-prognos	67 828
2014	Förslag	70 313		
2015	Beräknat	71 731 ¹		
2016	Beräknat	73 183 ²		
2017	Beräknat	75 552 ³		

¹ Motsvarar 70 826 tkr i 2014 års prisnivå.

² Motsvarar 71 084 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 71 814 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för utgifter för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt vissa mindre skadestånd.

Kompletterande information

Nämnderna är Fideikommissnämnden, Resegarantinämnden, Statens överklagandenämnd, Statens skaderegleringsnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd och Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.

Med mindre skadestånd avses skadestånd upp till 600 000 kronor enligt 4 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	4 017		12 326	-8 309
Prognos 2013	4 000		13 900	-9 900
Budget 2014	4 000		13 900	-9 900

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser auktorisation av tolkar m.m. och stiftelserätt. Verksamheten är anslagsfinansierad. I samband med ansökan tas en avgift ut enligt avgiftsförordningen (1992:191). Kammarkollegiet disponerar inte ansökningsavgifterna.

Tabell 4.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	371 690	412 038	-40 348
Prognos 2013	353 570	341 600	11 970
Budget 2014	365 620	359 700	5 920

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till större delen av avgifter. Uppdragsverksamheten avser kapitalförvaltning, försäkringsverksamhet, ramavtalsupphandling, fordringsbevakning och registrering av trossamfund. Intäkternas och resultatets storlek inom uppdragsverksamheten beror i huvudsak på utfallet av försäkringsverksamheten. Kostnaderna inom försäkringsverksamheten består till största delen av försäkringsersättningar.

Ramavtalsverksamheten finansieras av avgifter som tas ut av leverantörerna. Avgiften för ramavtalsupphandlingen ska sättas så att full kostnadstäckning uppnås. Över- och underskott bör balanseras över flera verksamhetsår eftersom kostnaderna uppstår i inledningen av upphandlingen, medan intäkterna kommer först när avtalen är tecknade. Intäkterna, som i huvudsak är baserade på leverantörernas omsättning på ramavtalen, faktureras i efterskott.

Regeringens överväganden

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	70 276	70 276	70 276	70 276
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 639	2 558	3 762	5 383
Beslut	-1 500	-1 000	-750	0
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-102	-103	-105	-107
Förslag/ beräknat anslag	70 313	71 731	73 183	75 552

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* minskas med 1 500 000 kronor 2014, med 1 000 000 kronor 2015 och 750 000 kronor 2016 för att delfinansiera förlängningen till 2016 av Ekonomistyrningsverkets nuvarande uppdrag kring OpenPeppol.

Regeringen föreslår att 70 313 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 71 731 000 kronor, 73 183 000 kronor respektive 75 552 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet anser regeringen att tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning vid anskaffningstillfället tillfälligt bör finansieras från en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter inklusive ränta regleras genom betalning av krediten.

Cirka 6 000 000 kronor av krediten utnyttjades både 2011 och 2012. Hitills under 2013

har tre organisationskommittéer (Universitets- och Högskolerådet, Inspektionen för vård och omsorg samt Hälso- och vårdinfrastruktur) utnyttjat krediten med som mest cirka 17 800 000 kronor. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas under 2014, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014 låta Kammarkollegiet disponera en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter.

4.5.4 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tusental kronor

2012	Utfall	39 706	Anslags- sparande	10 297
2013	Anslag	45 201	Utgifts- prognos	48 056
2014	Förslag	46 110		
2015	Beräknat	46 692 ¹		
2016	Beräknat	47 445 ¹		
2017	Beräknat	48 465 ¹		

¹ Motsvarar 46 110 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för statens informationssystem för budgetering, hantering av dokument och uppföljning.

Regeringens överväganden

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	45 201	45 201	45 201	45 201
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	974	1 557	2 311	3 332
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-65	-66	-67	-68
Förslag/ beräknat anslag	46 110	46 692	47 445	48 465

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Regeringen föreslår att 46 110 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 46 692 000 kronor, 47 445 000 kronor respektive 48 465 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal för utveckling och underhåll av statens informationssystem för budgetering, hantering av dokument och uppföljning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2015–2018.

Skälen för regeringens förslag: Tillkomsten av bemyndigandet motiverades ursprungligen med ett stort behov av att renovera, modernisera och anpassa verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen. Utvecklingsåtgärder för förbättrad infrastruktur, teknisk plattform samt funktionalitet har genomförts löpande under åren, men inom ramen för anslaget.

Det har visat sig att alla åtgärder har kunnat genomföras utan något nyttjande av bemyn-

digandet. Framöver bedöms de framtida utvecklingsbehoven främst handla om förvaltning av det befintliga verksamhetsstödet. Behovet av bemyndigande bedöms dock kvarstå under överskådlig tid, men i mindre omfattning. Storleksordningen är svårbedömd men ett helt slopat bemyndigande skulle bl.a. försvåra hantering av komplexa driftavbrottssituationer orsakade av eventuella omvärldsförändringar.

Mot bakgrund av detta och att en delmängd av systemet, Transaktionsdatabasen, för närvarande är föremål för prövning, har regeringen valt att tills vidare föreslå en oförändrad nivå på bemyndigandet. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen när behovet av framtida bemyndigande bättre har analyserats.

Tabell 4.11 Bemyndigande för anslaget 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tusental kronor

	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017– 2018
Ingående åtaganden	–			
Nya åtaganden	45 000			
Infriade åtaganden	–	-9 000	-9 000	-27 000
Utestående åtaganden	45 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	45 000	0	0	0

4.5.5 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2012	Utfall	109 238		4 174
2013	Anslag	106 371	Utgifts- prognos	104 809
2014	Förslag	113 832		
2015	Beräknat	112 753 ¹		
2016	Beräknat	97 347 ²		
2017	Beräknat	97 956 ³		

¹ Motsvarar 111 307 tkr i 2014 års prisnivå.

² Motsvarar 94 513 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 93 058 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.13 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	2 220	0	0	
Prognos 2013	2 220	0	0	
Budget 2014	2 220	0	0	

Den offentlighetsrättsliga verksamheten avser hyresintäkter från avtal med landsting.

Tabell 4.14 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	36 441	38 798	-2 357
(varav tjänsteexport)	9 728	10 197	-469
Prognos 2013	35 700	37 400	-1 700
(varav tjänsteexport)	11 000	11 200	-200
Budget 2014	35 500	33 300	2 200
(varav tjänsteexport)	5 000	5 000	0

Uppdragsverksamheten avser områdena Ekonomisk styrning, Administrativa system och Information om statlig ekonomi.

Regeringens överväganden

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	106 371	106 371	106 371	106 371
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 886	4 305	6 162	8 637
Beslut	4 500	2 001	-15 263	-17 131
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	75	76	77	79
Förslag/beräknat anslag	113 832	112 753	97 347	97 956

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* ökas med 3 000 000 kronor 2014, med 2 000 000 kronor 2015 och 1 500 000 kronor 2016 för förlängningen till 2016 av myndighetens nuvarande uppdrag kring OpenPeppol. Ökningen finansieras genom att anslagen 1:2 *Kammarkollegiet* och 2:4 *Informationsteknik: Telekommunikationer m.m.* under utgiftsområde 22 Kommunikationer minskas med hälften av beloppet på respektive anslag.

Anslaget ökas engångsvis med 1 500 000 kronor 2014 för genomförandet av regeringsuppdraget att stödja det fortsatta utvecklingsarbetet med Statens servicecenter (dnr S2013/3452).

Anslaget beräknas planenligt minska med ca 15 000 000 kronor fr.o.m. 2016 när ESV:s tidsbegränsade medel (2009–2015) för EU-revision avseende nuvarande programperiod upphör. Förhandlingar pågår mellan EU:s institutioner och medlemsstaterna om programmets utformning inför kommande programperiod 2014–2020.

Regeringen föreslår att 113 832 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 112 753 000 kronor, 97 347 000 kronor respektive 97 956 000 kronor.

5 Statliga arbetsgivarfrågor

5.1 Omfattning

Området Statliga arbetsgivarfrågor omfattar personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning. I området ingår bl.a. frågor om arbetsmiljö och hälsa, etnisk och kulturell mångfald, värdegrundsarbete samt jämställdhet inom staten. Till området hör Arbetsgivarverket, Statens tjänstepensionsverk (SPV) samt följande nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området: Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd samt Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

Finansieringen av kvarvarande avvecklingskostnader för Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus), som upphörde som myndighet den 31 december 2012, framgår av avsnitt 4 Statlig förvaltningspolitik.

Finansieringen av värdegrundsarbetet i den statliga förvaltningen flyttas fr.o.m. den 1 januari 2014 och framgår av anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.*, utgiftsområde 1.

5.2 Mål

Målet för området Statliga arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

För att uppnå målet måste staten vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. De statliga

myndigheterna ska bedriva ett strategiskt arbete med sin kompetensförsörjning. Att de statsanställda avspeglar befolkningens sammansättning har betydelse för legitimiteten och allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen. Ett respektfullt och värdigt bemötande av allmänheten är av stor vikt för förtroendet.

Följande delmål har satts upp för de statliga arbetsgivarna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Indikatorer

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- myndigheternas arbete med kompetensförsörjningen,
- personalförsörjningsläget i staten,
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,

- andelen kvinnor på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten, samt
- utvecklingen av nybeviljade sjukpensioner i staten.

År 2012 var drygt 243 000 personer anställda i den statliga sektorn vilket motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. I bilagan Statsförvaltningens utveckling ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

5.3.2 Resultat

En strategisk kompetensförsörjning i staten

I de underlag som togs fram av respektive departementet utifrån bl.a. myndigheternas årsredovisningar inför myndighetsdialogerna under våren 2013 ges de arbetsgivarpolitiska frågorna generellt sett motsvarande uppmärksamhet som 2012.

I merparten av underlagen ges kompetensförsörjningsfrågorna en tydlig koppling till verksamheten. I likhet med tidigare år utgör frågor om jämställdhet (könsfördelning) och sjukfrånvaro (arbetsmiljö) de mest förekommande. Jämfört med tidigare år berörs personalörligheten och åldersstrukturen i allt större utsträckning. Genomförda medarbetarundersökningar är vanligt förekommande. Även frågor om mångfald respektive chef- och ledarskap tas upp. Värdegrundsfrågor nämns endast i begränsad omfattning. Frågor som rör personer med funktionsnedsättning nämns endast i begränsad omfattning. För några enstaka myndigheter tas frågor om våld och hot upp.

En bedömning av hur myndigheten tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar förekommer för fler myndigheter än vad som gjordes 2012.

Någon systematisk genomgång av myndigheternas redovisning av kompetensförsörjningen i respektive årsredovisning för 2012 har inte genomförts.

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarverket

Den statliga arbetsgivarpolitiken utvecklas genom samverkan mellan Arbetsgivarverkets medlemmar och samordnas av Arbetsgivarverket. Arbetsgivarverket förhandlar och sluter kollektivavtal på statens vägnar för det statliga avtalsområdet. Verket svarar också för information, rådgivning och utbildning i arbetsgivarfrågor. Alla statliga myndigheter som har arbetsgivaransvar är medlemmar i Arbetsgivarverket. Enligt årsredovisningen företräder Arbetsgivarverket 25 icke-obligatoriska medlemmar med anknytning till det statliga området². Därutöver har Arbetsgivarverket serviceavtal med riksdagen och dess myndigheter samt ger service till vissa nordiska myndigheter, sammanlagt åtta arbetsgivare. Arbetsgivarverket är en avgiftsfinansierad myndighet vars verksamhet finansieras av medlemsavgifter. Medlemsavgiften är liksom de senaste åren 0,085 procent av respektive medlems bruttolönesumma. År 2012 uppgick den till drygt 75 miljoner kronor, att jämföra med knappt 73 miljoner kronor 2011. Totalt uppgick intäkter och avgifter och andra ersättningar till 84,6 miljoner kronor 2012, att jämföra med 82,7 miljoner kronor 2011.

Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet gäller tills vidare³ med Sveriges akademikers centralorganisation (Saco-S). Avtalen med Facket för Service och Kommunikation (SEKO) och med Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P och O) gäller t.o.m. den 30 september 2013⁴. Under 2013 har årets avtalsrörelse förberetts.

I december 2012 beslutade Arbetsgivarverkets styrelse om en handlingsplan för att förverkliga den strategi för den statliga arbetsgivarpolitiken som Arbetsgivarverkets årsmöte beslutade i november 2010.

Under 2012 arbetade medlemmarna tillsammans med att utveckla strategin och gemensamma åtaganden. Den arbetsgivarpolitiska strategin är uppbyggd av fem visionära arbetsgivarpolitiska prioriteringar – fem avgörande

² En icke obligatorisk medlem lämnade Arbetsgivarverket 2012-09-30.

³ RALS 2010-T.

⁴ RALS 2012-2013.

områden för den statliga arbetsgivarpolitiken och för verksamheternas utveckling.

- En tydlig arbetsgivarpolitik leder till en effektiv verksamhet.
- Verksamheternas behov av utveckling styr kompetensförsörjningen.
- Våra avtal bidrar till en effektiv verksamhet.
- Ledarskap och medarbetarskap i samspel utvecklar verksamheten.
- En god arbetsmiljö främjar verksamhetsutveckling.

Medlems- och chefsbarometer

Den årliga Medlemsbarometern, där målgruppen är kontaktpersoner hos medlemmarna, visar att 90 procent (93 procent) av dessa har en ganska eller mycket positiv uppfattning i stort om Arbetsgivarverket som helhet (svarsfrekvens 77 procent). Resultatet ligger i nivå med undersökningen avseende 2011 (svarsfrekvens 76 procent).

För sjätte året i rad har Arbetsgivarverket genomfört en chefsbarometer, riktad till medlemmarnas chefer. Undersökningen visar att 91 procent av dessa har en ganska eller mycket positiv uppfattning i stort om Arbetsgivarverket som helhet, att jämföra med 92 procent år 2011. Svarsfrekvensen var 54 procent, att jämföra med 58 procent 2011.

Barometrarna visar på fortsatt goda resultat – det finns variationer både positiva som negativa utfall i förhållande till utfallet 2011. Det noteras att det har skett en positiv utveckling bl.a. när det gäller Arbetsgivarverkets stöd för ökad kunskap om hur staten uppfattas som arbetsgivare av viktiga kategorier för statens kompetensförsörjning.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

Statens tjänstepensionsverk (SPV) ansvarar för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring. SPV ska, förutom att besluta om och betala ut förmåner, även svara för en automatisk matrikelöverföring av de som omfattas av statliga tjänstepensionsbestämmelser.

SPV redovisar den så kallade aktualiseringsgraden som ett mått på kvaliteten i matrikelregistret. Aktualiseringsgraden beskriver andelen personer för vilka anställningsuppgifterna är korrekta och uppdaterade. Samtliga anställningsuppgifter ska vara korrekta och uppdaterade

under hela anställningstiden, dock är kravet att de är det senast vid pensionsavgången. Det har skett en kraftsamling sedan 2006 då aktualiseringsgraden uppgick till 57,01 procent att jämföra med 2012 då aktualiseringsgraden uppgick till 93,15 procent.

Tabell 5.1 Utveckling av aktualiseringsgrad

Procent					
	2008	2009	2010	2011	2012
Aktualiseringsgrad	80,46	85,85	89,63	91,95	93,15

Driftkostnaderna jämförs sedan flera år tillbaka med tjänstepensionsföretaget Alecta. Jämförelsen görs utifrån aktörernas respektive driftkostnadsprocent, vilket är ett mått som sätter pensionsadministratörens driftkostnader i relation till premieinkomsterna. SPV:s driftkostnadsprocent har ökat marginellt mellan 2011 och 2012 medan den har minskat vid Alecta. Driftkostnadsprocenten är fortfarande ett ”trubbigt” instrument för att göra jämförelser, vilket SPV också har redogjort för i sina årsredovisningar.

När det gäller säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar har en ny metod för stickprovskontroll införts den 1 januari 2012. Målet är att alla utbetalningar till minst 99 procent ska vara korrekta vid 90 procents konfidensintervall. I den nya kontrollen ingår alla utbetalningar, även om det inte har skett några förändringar. Vidare ingår utbetalningar av den kompletterade ålderspensionen och utbetalningar inom bolagiserad verksamhet. Resultatet ackumuleras över fyra år.

Det är en markant skillnad i ackumulerat resultat för 2011 och 2012. Den ackumulerade felprocenten 2012 uppgår till 3,03 procent att jämföra med 1,23 procent 2011. SPV har påbörjat en analys för att ta reda på vilka faktorer som påverkar felprocenten. Mot bakgrund av skillnaderna mellan den nya och den gamla versionen av utbetalningskontroll är det svårt att göra jämförelser mellan resultaten för de olika perioderna. Det gör det också svårt att säga om nivån av korrekta utbetalningar har ökat eller minskat. Precis som tidigare år gäller en stor andel av felen låga belopp (drygt 60 procent är på belopp under 50 kronor).

För mycket utbetald pension redovisas varav den andel som SPV råder över har minskat mellan 2011 och 2012.

Resultatet av den årliga kontrollen av vissa utbetalda pensionsförmåner mot Skatteverkets inkomstuppgifter framgår av tabell 5.2.

Tabell 5.2 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp

Antal och kronor

År	Kontrollerade förmåner	Återkrävda belopp, avrundat
2010	1 169	9 200 000
2011	1 037	6 100 000
2012	856	4 600 000

Pensionsinformation, kundnöjdhet och samverkan

Under 2012 har SPV förbättrat informationen om den statliga tjänstepensionen genom att skicka ut ett samordnat pensionsbesked för de tre delar som den statliga tjänstepensionen består av. Fler pensionssparare har fått pensionsbesked och leveranserna till Min Pension har förbättrats ytterligare. Från och med april 2013 erbjuder SPV pensionsbesked via tjänster för självbetjäning.

Under 2012 har SPV tagit fram serviceåtaganden till kunderna så att de ska veta vad de kan förvänta sig när de kontaktar SPV.

SPV gör årligen mätningar av hur nöjda kunderna är med de tjänster och den service som verket står för. Den övergripande nöjdheten bland arbetsgivarna uppgick till 83 på en 100-gradig skala, att jämföra med 81 för 2011. Nöjdheten bland de statligt anställda har ökat till 55 från 53 år 2011. Nöjdheten bland pensionärer har minskat och uppgår till 63, att jämföra med 69 för 2011. Jämfört med 2011 är svarsfrekvensen lägre för arbetsgivare, 57 procent (72 procent) och pensionärer, 49 procent (57 procent) men högre för statligt anställda, 41 procent (32 procent).

Under 2012 har den myndighetssamverkan som sker inom Sundsvallsregionen fortsatt att utveckla myndighetsnätverket⁵. Det har resulterat i att ytterligare sex myndigheter i regionen valt att delta i samarbetet. Nätverket planerar nu för två intressanta projekt; ett myndighetsgemensamt traineeprogram inom it samt ett myndighetsgemensamt praktikprogram för personer med funktionsnedsättning. Ytterligare åtgärder genomförs för en mer strategisk

samverkan för att i ökad utsträckning dela på gemensamma resurser.

Statlig pensionsverksamhet m.m.

Området Statlig pensionsverksamhet m.m. inrymmer bl.a. administrationen av de förmånsbestämda pensionerna enligt tjänstepensionsavtalet PA 03 och den statliga tjänstegrupplivförsäkringen. Verksamheten står för drygt två tredjedelar av SPV:s omsättning och ska bedrivas med full kostnadstäckning. Verksamhetsutfallet för 2012 blev ett negativt utfall om drygt 14 miljoner kronor. Utfallet ligger i linje med budgeten för området. Den 31 december 2011 uppgick det ackumulerade överskottet för detta område till ca 15,7 miljoner kronor.

Inomstatliga pensionsuppdrag

I syfte att underlätta de administrativa processer som myndigheterna ska hantera i samband med tjänstepensioneringar kan SPV erbjuda en enklare pensionshantering för de myndigheter som efterfrågar detta. Denna verksamhet har utvecklats ytterligare under 2012 till att omfatta 124 arbetsgivare (120 arbetsgivare 2011, 96 arbetsgivare 2010 och åtta arbetsgivare 2009), varav 80 i samverkan med Kammarkollegiets administrativa service som numera tillhör Statens servicecenter. Cirka 61 000 arbetstagare omfattas av denna tjänst vilket är en ökning med drygt 10 000 från 2011. Verksamhetsutfallet för området Inomstatliga pensionsuppdrag blev ett överskott på knappt 1 miljon kronor. Verksamhetsområdet ska bedrivas med full kostnadstäckning.

Under 2012 slöts avtal med ytterligare sju arbetsgivare med drygt 10 000 anställda, som omfattas av tjänsten från januari 2013.

Pensionsverksamhet på uppdrag

SPV bedriver uppdragsverksamhet enligt den affärsstrategi som regeringen fastställde den 24 mars 2011 (dnr S2011/54/ESA) i enlighet med förslag från SPV.

Uppdragsverksamheten inrymmer bl.a. administrationen av de två avgiftsbestämda pensionerna enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Ungefär en tredjedel av SPV:s omsättning hänför sig till denna verksamhet. Målet för verksamheten är att generera ett verksamhetsutfall, exklusive ränteintäkter avseende balanserade vinstmedel, som på fem år motsvarar minst sex procent av verksamhetens intäkter. Områdets ekonomiska resultat 2012 bidrar till

⁵ Samverkande myndigheter: SPV, Bolagsverket, Centrala studie-stödsnämnden, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Mittuniversitetet, Försäkringskassan, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Tullverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Folke Bernadotte-akademien har deltagit i vissa aktiviteter.

att det långsiktiga målet på sex procent nås för tredje året i följd.

Den statliga försäkringsmodellen

SPV har det övergripande ansvaret för att försäkringstekniskt korrekta kostnader beräknas för statliga tjänstepensioner och liknande förmåner. I detta ingår att SPV med tillgängligt underlag ska påföra arbetsgivarna rätt premier utifrån ett statsfinansiellt perspektiv.

Premierna fastställs inom ramen för en statlig försäkringsmodell med en fiktiv försäkringsrörelse. Beräkningarna sker enligt försäkringstekniska riktlinjer som beslutas av SPV.

De premier som myndigheterna och andra berörda arbetsgivare betalar till SPV och de förmåner som SPV betalar ut, redovisas på inkomstitel 5211 *Statliga pensionsavgifter* respektive belastar anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Förmånerna ska finansieras fullt ut inom ramen för försäkringsrörelsen. För ett budgetår avspeglas dock inte utgifterna på anslaget av inkomsterna på inkomstiteln, vilket följer av att premierna avser beräknade pensionskostnader för aktiv personal, medan anslaget belastas med de förmåner som under året betalas ut till pensionärer och andra förmånstagare.

I budgetpropositionen för 2013 redogjorde regeringen för ett beslut fattat 2012 om en justering i försäkringsmodellen efter en framställan från SPV (dnr S2011/10756/ESA). Justeringen syftar till att förutsättningarna enligt modellen ska vara sådana att arbetsgivarnas premiekostnader kan hållas stabila och förutsägbara.

Den ekonomiska ställningen i försäkringsrörelsen framgår av konsolideringsgraden, dvs. tillgångarna i förhållande till skulderna. Vid utgången av 2012 uppgick konsolideringsgraden i försäkringsrörelsens sparrörelse, där ålderspensioner ingår, till 102,7 procent (101,9 procent). Enligt den policy som SPV har fastställt under 2012 ska konsolideringsgraden befinna sig i intervallet 108–118 procent. För att hålla premienivån så stabil som möjligt för arbetsgivarna har SPV som målsättning att under en sexårsperiod succesivt öka konsolideringsgraden för att nå det intervallet.

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus)

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) avvecklades och upphörde som myndighet den 31 december 2012. Med anledning av förändringen har regeringen beslutat följande.

- Uppgiften att uppmärksamma regeringen på behov av samlade stödinsatser för kompetensförsörjningen i statsförvaltningen samt uppgiften att tillhandahålla de trycksaker m.m. som Krus distribuerat till statliga myndigheter har den 1 januari 2013 överförts till Statskontoret.
- Uppgiften att tillhandahålla utbildningar i ämnen som rör Europeiska unionen har den 1 januari 2013 överförts till Institutet för europapolitiska studier (SIEPS).
- Uppgiften att anordna utbildning inför deltagande i Europeiska unionens institutioners uttagningsprov, s.k. concours samt uppgiften att administrera och informera om nordisk och europeisk utbytestjänstgöring har den 1 januari 2013 överförts till Universitets- och högskolerådet.

Avvecklingsmyndigheten för utbildningsmyndigheter (dir.2012:112) ansvarar för avvecklingen av bl.a. Krus, se vidare under avsnitt 4 Statlig förvaltningspolitik.

Krus har i december lämnat en slutrapport över projektet Offentligt etos som bedrivits på uppdrag av regeringen under perioden 2010–2012 (dnr S2011/51/ESA).

En föredömlig och attraktiv arbetsgivare

Det är angeläget att de statliga arbetsgivarna arbetar strategiskt med sin kompetensförsörjning. De bör fortsätta utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare. Detta kan ske enskilt eller i samverkan, bl.a. genom Arbetsgivarverket (se vidare prop. 2009/10:175 s. 121 f.⁶).

Arbetsgivarverkets styrelse har beslutat verksamhetsmål för Arbetsgivarverket 2012. Målet att minst 50 procent av Arbetsgivarverkets medlemmar ska anse att verket dels ökar den övergripande kunskapen i samhället om medlemmarna som attraktiva arbetsgivare, dels ökar medlemmarnas kunskaper om framtidens arbetskraft och arbetsgivarprofileringens roll för kompetensförsörjningen uppnåddes. Enligt Medlems- och Chefsbarometern var utfallet 60

⁶ Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt.

respektive 65 procent bland kontaktpersonerna respektive myndighetscheferna.

Konjunkturbarometern för den statliga sektorn

Arbetsgivarverket och Konjunkturinstitutet genomför två gånger per år en konjunkturbarometer för den statliga sektorn i vilken samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket ingår. Av medlemmarna svarade 63 procent på Konjunkturbarometern våren 2013 vilket motsvarar 88 procent av de anställda hos Arbetsgivarverkets medlemmar. Detta är en försämring av svarsfrekvensen jämfört med undersökningen våren 2012, då 72 procent av medlemmarna svarade, och där svaren omfattade 92 procent av de anställda.

Barometern visar att sysselsättningen ökat under 2012. Prognosen för 2013 visar att en majoritet, 67 procent, tror på ett oförändrat antal anställda. Bristen på lämpliga sökanden vid rekryteringar har för det senaste halvåret fortsatt att minska, men är fortsatt hög. Trots en generellt sämre arbetsmarknad har bristtalen inte påverkats i någon större utsträckning. Andelen medlemmar som haft brist på lämpliga sökande uppgick till 50 procent, att jämföra med undersökningen hösten 2012 då den uppgick till 55 procent, vilket är den högsta andelen på 2000-talet. Vårens undersökning visar dessutom att andelen medlemmar som anser att bristen påverkat verksamheten negativt i stor omfattning har ökat från 7 till 13 procent. Andelen medlemmar vars verksamhet påverkats i en liten omfattning har minskat från 92 procent i undersökningen hösten 2012 till 84 procent i vårens undersökning. Allt tydligare blir bristen inom it-området. Av de som hade brist på lämpliga sökanden var det i vårens undersökning 79 procent som rapporterat brist inom it. Sannolikt är det inte brist på alla typer av it-kompetens eftersom medlemmar samtidigt rapporterat uppsägningar inom it-området, främst på handläggarnivå.

Andelen medlemmar som sagt upp personal under det senaste halvåret har ökat.

Andelen medlemmar som haft omfattande pensionsavgångar har ökat till 30 procent och andelen som påverkats negativt av detta uppgår till 35 procent.

Av Konjunkturbarometern framgår också att personalomsättningen och overtidsuttaget

väntas bli oförändrade hos en majoritet av medlemmarna

Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse

Trygghetsstiftelsen bildades av parterna på den statliga arbetsmarknaden 1990 i samband med att de enades om Trygghetsavtalet för statligt anställda. Stiftelsens uppgift är att administrera och genomföra de aktiviteter som uttrycks i avtalet.

När en statsanställd blir uppsagd p.g.a. arbetsbrist stödjer Trygghetsstiftelsen arbetstagaren. Stiftelsens arbete är individanpassat och utgår från arbetslinjen.

Trygghetsstiftelsens verksamhet finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som omfattas av det statliga trygghetsavtalet. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal mellan parterna. Den totala avgiften för stiftelsen var oförändrad 2012 och uppgick till 0,3 procent av arbetsgivarnas lönesummor, vilket motsvarar 278 miljoner kronor, jämfört med 313 miljoner kronor 2011.

Anmälda hos Trygghetsstiftelsen

Under 2012 anmäldes 2 202 personer till Trygghetsstiftelsen. Året innan anmäldes 2 153 personer enligt reviderade uppgifter från Trygghetsstiftelsen.

För andra året i rad var majoriteten av de som anmäldes till Trygghetsstiftelsen personer som hade lämnat en tidsbegränsad anställning. Andelen var 52 procent 2012 och 55 procent 2011. De flesta kom från universitet och högskolor.

År 2012 var det första året sedan 2005 som det var en större andel män än kvinnor som anmäldes till Trygghetsstiftelsen. Andelen män som anmäldes uppgick till 51 procent och andelen kvinnor till 49 procent. Under 2011 uppgick andelen män till 47 procent och andelen kvinnor till 53 procent.

Anmälningarna till Trygghetsstiftelsen påverkas av att Svevia AB sade upp ett stort antal tillsvidareanställda under 2012 och att Försvarsmakten genomförde en större omorganisering.

Snittåldern för dem som anmäldes till Trygghetsstiftelsen 2012 var oförändrad jämfört med 2011 och uppgick till 42 år.

Vid utgången av 2012 hade totalt 4 751 personer ännu inte fått en permanent lösning av sin situation, vilket är något fler jämfört med utgången av 2011. Bland dessa hade knappt hälften en tillfällig lösning eller var i en målinriktad åtgärd.

De som lämnade Trygghetsstiftelsen

Under 2012 var det färre som lämnade Trygghetsstiftelsen än under de senaste åren. Totalt var det 2 300 personer som avskrevs, jämfört med 3 282 personer under 2011 enligt stiftelsens reviderade uppgifter. Majoriteten var tidigare anställda inom universitet och högskolor.

Av de som lämnade Trygghetsstiftelsen 2012 fick 82 procent ett nytt arbete eller startade eget företag, jämfört med 70 procent 2011. Det var en lägre andel som gick i pension, 11 procent 2012 jämfört med 16 procent 2011. Av de som fick ett nytt arbete anställdes 41 procent i den statliga sektorn, 16 procent i den kommunala sektorn och 43 procent i den privata sektorn. Tidigare år har det varit en högre andel som har återanställts inom staten än som anställts inom den privata sektorn.

Av de som lämnat en tillsvidareanställning fick 78,3 procent under 2012 ett nytt arbete eller en annan lösning före uppsägningstidens slut. Motsvarande uppgift för 2011 var 80,1 procent. Av de personer som lämnat en tidsbegränsad anställning fick 84,6 procent under 2012 en lösning inom nio månader från uppsägningen. Detta kan jämföras med 82,8 procent för 2011.

Kundernas bedömning av Trygghetsstiftelsen

Hösten 2012 genomförde TNS Sifo en telefonintervju bland de som var anmälda hos Trygghetsstiftelsen. Nio av tio var positiva eller mycket positiva i sin helhetsbedömning av kontakterna de haft med Trygghetsstiftelsen.

Trygghetsstiftelsen har fortsatt sitt arbete med att öka kännedomen bland arbetsgivare och fackliga representanter. En kännedomsundersökning som Trygghetsstiftelsen genomfört visar att åtta av tio känner till Trygghetsstiftelsen och Trygghetsavtalet.

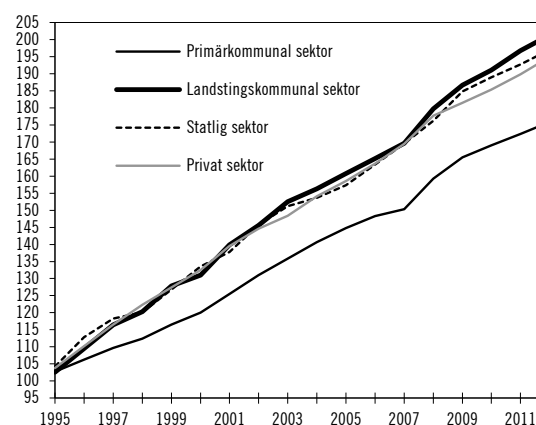
Både kundnöjdheten och kännedomen om Trygghetsstiftelsen ligger i nivå med tidigare års undersökningar. Trygghetsstiftelsens verksamhet uppvisar goda resultat, där stiftelsens arbete ger människor stöd på vägen till ett nytt arbete.

Löneutvecklingen i staten

Regeringens mål är att staten totalt sett inte ska vara löneledande. Som underlag för uppföljningen av detta mål används utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer.

Diagram 5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994-2012

Index 1994=100



Källa: Statistiska centralbyrån.

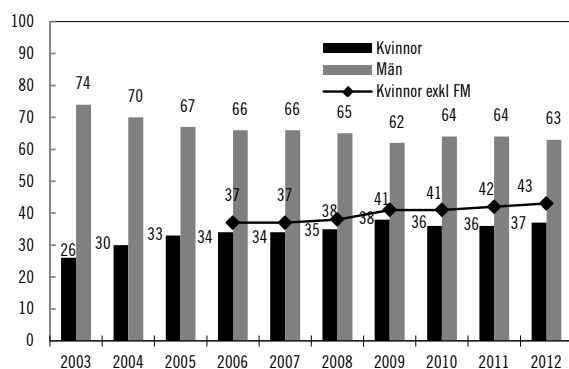
Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Som framgår av diagram 5.1 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

Andelen kvinnor på ledande befattningar

Regeringens mål är att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka. Målet följs i första hand upp genom statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet (ledningskompetens).

I kompetenskategori ledningskompetens klassas personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oberoende av om ledningsuppgifterna avser kärn- eller stödverksamhet. En förklaring till att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten sjönk efter 2009 är en strukturell ändring som skett inom Försvarsmakten i och med att personalförsörjningssystemet i fråga om gruppbefäl, soldater och sjömän förändrades den 1 juli 2010. Personalansvar har delegerats till befäl i insatsorganisationen. Personer som innehar dessa anställningar är i huvudsak män.

Diagram 5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2003–2012. Visar även fördelningen exkl. Försvarsmakten

Källa: Arbetsgivarverket.

Som framgår av diagram 5.2 har den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökat från 26 procent 2003 till drygt 37 procent 2012. Det finns nu ca 5 600 kvinnliga chefer, att jämföra med ca 3 400 år 2003.

Vid en exkludering av anställda tillhörande ledningskompetens inom Försvarsmakten uppgår andelen kvinnor på ledande befattningar i staten 2012 till 43,2 procent att jämföra med 42,1 procent 2011, med 41,1 procent 2010 och med 40,6 procent 2009.

Av diagram 5.2 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2003–2012, dels utvecklingen 2006–2012 exklusive Försvarsmakten.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2012 anställde regeringen totalt 34 myndighetschefer, 18 var män och 16 var kvinnor. Andelen kvinnor var 47 procent.

Bland myndighetscheferna var andelen kvinnor 46,5 procent i september 2013, vilket innebär en ökning med 1,4 procentenheter sedan 2012. Som en följd av förändringar i myndighetsstrukturen har det totala antalet myndighetschefer, som regeringen anställer, minskat från 204 år 2012 till 198 år 2013.

Tabell 5.3 Fördelningen den 6 september 2013 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal

	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	45	56	101
Landshövdingar	13	8	21
Rektorer ¹	17	16	33
Överintendenter	3	7	10
Övriga titlar ²	14	19	33
Myndighetschefer totalt³	92	106	198

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusivt vikarierande myndighetschefer.

Den särskilda utredare som haft i uppdrag att göra en översyn av de anställningsvillkor som gäller för chefer som leder myndigheter vilka lyder omedelbart under regeringen lämnade sitt slutbetänkande Myndighetschefers villkor, (SOU 2011:81), den 13 december 2011 (dnr S2011/10980/ESA). Betänkandet har varit föremål för remittering och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Förslaget att rektorerna vid statliga universitet- och högskolor ska omfattas av regeringens chefsutvecklingsprogram har genomförts fr.o.m. 2013.

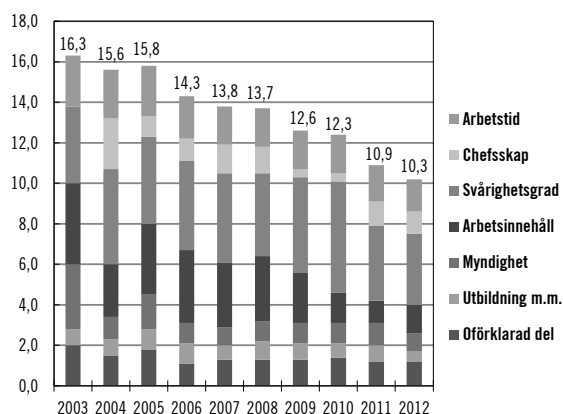
Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

I september 2012 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 10,3 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön (se diagram 5.3). År 2011 var motsvarande löneskillnad 10,9 procent. Skillnaden har minskat successivt och trenden mot en minskad löneskillnad fortsatt.

Diagram 5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2003-2012

Procent



Källa: Arbetsgivarverket

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer. Stora delar av löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställde arbetar.

Den s.k. oförklarade löneskillnaden

Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2012 till ca 1,2 procent, dvs. samma nivå som 2011. År 2003 var den som högst och uppgick då till 2,0 procent.

Förklaringsfaktorer

Som framgår av diagram 5.3 är det två faktorer som tillsammans står för hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare innehar befattningar med en lägre grupperingsnivå⁷ och att kvinnor i större utsträckning än män arbetar deltid. Skillnader i grupperingsnivå är 2012 fortfarande den

viktigaste förklaringsfaktorn, även om den har minskat marginellt (0,2 procentenheter) i betydelse med den ökade andelen chefer på låga grupperingsnivåer främst bland män. Arbetsinnehåll har tagit över en del av förklaringsvärdet (plus 0,3 procentenheter i förhållande till 2011). År 2012 var det knappt 17 procent av kvinnorna som arbetade deltid (knappt 18 procent 2011) medan motsvarande andel för männen var 8,1 procent (8,5 procent 2011).

Bland samtliga statsanställda har 93 procent av kvinnorna en heltidsanställning att jämföra med 94 procent av männen.

Genomsnittslöner

Inom chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierat under den studerade perioden. Mellan 2004 och 2012 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 034 till 48 728 kronor per månad, medan snittlönen för manliga chefer ökade från 39 434 till 46 906 kronor. År 2004 var genomsnittslönen 3,6 procent högre för manliga chefer än för kvinnliga. För 2012 visar statistiken att genomsnittslönen för kvinnliga chefer är 3,9 procent högre än för manliga. Den nya organisationen inom Försvarsmakten, där personalansvaret delegerats till ca 1 600 i huvudsak manliga befäl i insatsorganisationen 2010, ger härvid genomslag.

Genomsnittlig löneutveckling

Den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt under statistikperioden september 2010 till september 2012 har varit högre för de kvinnliga cheferna än för de manliga. Den uppgår till 5,0 procent för de kvinnliga och 4,3 procent för de manliga cheferna i staten. Denna beräkning gäller endast identiska individer, de som varit anställda på samma myndighet under hela mätperioden.

Partsgemensamt arbete

Parterna har ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling.

Det metodstöd, BESTA-vägen, som utvecklats i syfte att stödja lokala parter arbete med att säkerställa att det inte föreligger osakliga löneskillnader implementeras fortlöpande.

⁷ Grupperingsnivåerna i BESTA, Befattningsgruppering för statistik, anger arbetsuppgifternas omfattning och komplexitet samt det ansvar, den självständighet, de kunskaper och erfarenheter som deras utförande förutsätter.

I nu aktuella avtal har centrala parter diskuterat behov av fortsatt stöd till lokala parter vad gäller hanteringen och utvecklingen av den lokala lönebildningen. Detta arbete innefattar bl.a. implementeringen och framtida förvaltning av nämnda metodstöd.

Den etniska och kulturella mångfalden

Regeringens mål är att den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i staten ska öka på alla nivåer. Målet följs framför allt upp med hjälp av statistik avseende hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund⁸.

År 2012 hade totalt 35 867 statsanställda utländsk bakgrund.⁹ Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten ökar stadigt och uppgick 2012 till 15,2 procent. Det är en ökning med 1,1 procentenheter jämfört med 2011. Bland de nyanställda i staten har 23,9 procent utländsk bakgrund, vilket är högre än andelen individer med utländsk bakgrund bland förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden och för första gången högre än i befolkningen i arbetsför ålder. Ökningen bland nyanställda är 2,5 procentenheter sedan 2011.

Samtliga utrikes födda ingår i gruppen av personer med utländsk bakgrund. Av de 15,2 procent som har utländsk bakgrund är 12,5 procentenheter utrikesfödda. Bland utrikesfödda har de som kommer från länder utanför EU och Norden successivt ökat under de senaste åren.

I och med den högre andelen individer med utländsk bakgrund bland de nyanställda i staten, jämfört med övriga arbetsmarknaden, ökar andelen anställda med utländsk bakgrund i staten snabbare än bland det totala antalet förvärvsarbetande. Andelen i staten har ökat med 4,9 procentenheter under perioden 2003–2012. Bland de förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden var ökningen 3,8 procentenheter under 2003–2011. Den senast tillgängliga uppgiften om förvärvsarbetande är från 2011 då

17,2 procent av de förvärvsarbetande hade utländsk bakgrund.

Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i vid bemärkelse i staten

Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i staten, som de statliga arbetsgivarna gemensamt ställde sig bakom och beslutade 2008, är framtagen som ett stöd och ett verktyg för att statliga verksamheter ska präglas av mångfald i vid bemärkelse. Strategin tar sikte på att en blandning av bakgrund och kompetens som har betydelse för arbete, kvalitet och kundorientering ska prägla verksamheten. Strategin har nu funnits i drygt fyra år och börjat ge avtryck i flera myndigheters arbete med kompetensförsörjningen.

Könsfördelningen

År 2012 var andelen kvinnor i statsförvaltningen med utländsk bakgrund 15,7 procent och andelen män 14,6 procent. Det innebär en ökning med en procentenhet för både kvinnor och män jämfört med 2011. Att andelen är lägre bland män hänger samman med strukturen i de tre mest mansdominerade verksamhetsinriktningarna Försvar, Näringslivsfrågor m.m. samt Samhällsskydd och rättsskipning. Inom dessa verksamhetsområden har knappt 6, 9 respektive 10 procent av de anställda utländsk bakgrund. De låga andelarna kan till viss del förklaras av en skev könsfördelning och det krav på svenskt medborgarskap som följer av lagstiftning bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad LOA, eller av säkerhetsklassning som gäller för vissa arbetsuppgifter inom dessa verksamhetsinriktningar. Att en betydande andel av verksamheterna bedrivs i regioner med en befolkning med få invånare med utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Åldersstrukturen

Medelåldern är lägre bland personer med utländsk bakgrund än bland övriga statsanställda. Den totala andelen anställda i åldrarna 25–34 år var 20,5 procent 2012, medan andelen anställda i gruppen med utländsk bakgrund var 31,2 procent. Det innebär en ökning i denna grupp med 1,6 procentenheter. Andelen äldre är generellt lägre bland anställda med utländsk bakgrund. Bland samtliga statligt anställda var 2012 andelen som var 55 år och äldre 25,6 procent, men bland anställda med utländsk bakgrund endast 17,3 procent. Det innebär en minskning i denna grupp med 0,6 procentenheter.

⁸ Med utländsk bakgrund avses personer som är födda utomlands, personer med två föräldrar som är födda utomlands och personer med okänt födelseland.

⁹ Statligt anställda avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timavlönade m.fl. ingår inte. Nyanställda är personer som inte var anställda i staten föregående år samt personer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

Var och på vilka kompetens kategorier inom staten finns de anställda med utländsk bakgrund?

I staten är andelen anställda med utländsk bakgrund högst inom verksamhetsinriktningen Utbildning, där 25,7 procent av de anställda har utländsk bakgrund.

Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt mellan regioner, men kanske främst mellan storstadsområden och landsbygd. Utanför de tre storstadsområdena är andelen personer med utländsk bakgrund lägre än genomsnittet. Det gäller oavsett om jämförelsen görs för befolkningen, samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden eller statligt anställda. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö, där andelarna är 19,3, 18,6 respektive 19,4 procent.

Anställda med utländsk bakgrund är något över genomsnittet i kategorin kärnkompetens och under genomsnittet i kategorierna lednings- och stödkompetens.

Tabell 5.4 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2011 och 2012

Procent

	2011	2012
Staten totalt¹	14,1	15,2
Kvinnor	14,7	15,7
Män	13,6	14,6
Ledningskompetens	6,4	6,9
Kvinnor	7,6	8,4
Män	5,7	6,0
Kärnkompetens	15,5	17,0
Kvinnor	15,7	17,0
Män	15,4	16,9
Stödkompetens	11,7	12,0
Kvinnor	13,0	13,4
Män	10,0	10,1
Nyanställda i staten²	21,4	23,9
Förvärvsarbetande 20–64 år³	17,2	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	22,4	23,0

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

En god arbetsmiljö

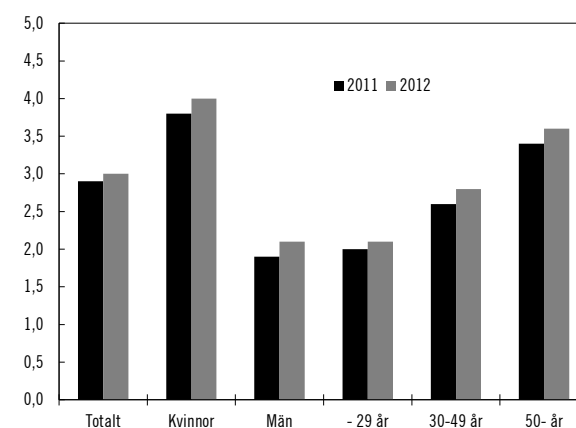
Regeringens mål är att arbetsmiljön i staten ska vara god. Målet följs framför allt upp utifrån

uppgifter om sjukfrånvaro och sjukpension, enligt det statliga pensionsavtalet PA 03, i staten.

Utvecklingen av sjukfrånvaron

Under de senaste 20 åren har sjukfrånvaron varit lägre i staten än i de andra arbetsmarknadssektorerna. Under dessa 20 år har sjukfrånvaron i staten aldrig varit så låg som 2010 och 2011. År 2012 ökade den totala sjukfrånvaron i de statliga myndigheterna från 2,9 procent till 3,0 procent av den tillgängliga arbetstiden.

Diagram 5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, total och uppdelat på kön och ålder 2011 och 2012



Källa: Statkontoret.

Under 2012 ökade sjukfrånvaron marginellt för både kvinnor och män. Kvinnors sjukfrånvaro är fortfarande nästan dubbelt så hög som männens: 4,0 procent jämfört med 2,1 procent.

Ökningen av sjukfrånvaron gäller för alla åldersgrupper. För de som är yngre än 30 år var ökningen 0,1 procentenheter, och både för de som är 30 till 49 år gamla och de som är äldre än 50 var ökningen 0,2 procentenheter. Frånvaron för de som är yngre än 30 år har dock legat stadigt kring 2 procent av arbetstiden under de senaste åren.

Även inom statens olika verksamhetsområden¹⁰ ökade sjukfrånvaron 2012, från 2,9 till 3,0 procent. Den största ökningen skedde inom området Samhällsskydd och rättskipning där sjukfrånvaron ökade med 0,4 procentenheter till 3,8 procent. Inom övriga sex verksamhetsområden var ökningen 0,1 till 0,2 procentenheter.

¹⁰ Enligt COFOG-indelningen (Classification of the functions of the government) syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

Högst sjukfrånvaro finns inom området Socialt skydd och hälso- och sjukvård, samt Samhällsskydd och rättskipning, där sjukfrånvaron 2012 uppgick till 4,9 respektive 3,8 procent. Lägst sjukfrånvaro har Försvar och Utbildning, där sjukfrånvaron under 2012 uppgick till 1,7 respektive 2,1 procent. Inom områdena Allmän förvaltning, Näringslivsfrågor m.m. och Fritidsverksamhet m.m. var sjukfrånvaron 2,9 till 3,0 procent under 2012.

Av de statliga myndigheterna hade 45 procent samma eller lägre sjukfrånvaro och 55 procent högre sjukfrånvaro under 2012 än under 2011.

Utvecklingen av antalet nybeviljade sjukpensioner
Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till en sjukpensionsförmån, sjukpension eller tillfällig sjukpension, enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03.

Det totala antalet nybeviljade sjukpensionsförmåner minskade varje år under perioden 2007–2011. Under 2012 har dock det totala antalet nybeviljade förmåner ökat, men ligger fortsatt på en låg nivå.

Tabell 5.5 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2011 och 2012

Antal	2011	2011	2012	2012
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Tillfällig sjukpension < 100 procent	68	34	81	36
Tillfällig sjukpension 100 procent	7	5	13	10
Sjukpension	75	48	78	36
Totalt	150	87	172	82

Källa: Statens tjänstepensionsverk

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension.

Ökningen av antalet nybeviljade sjukpensionsförmåner under 2012 är hänförlig till kvinnorna. Bland männen var det totala antalet nybeviljade förmåner något lägre.

Bland kvinnor har nybeviljandet ökat både vad gäller förmåner med en omfattning lägre än 100 procent och med omfattningen 100 procent. För män var det däremot något färre som beviljades en sjukpensionsförmån med omfattningen 100 procent, och något fler som beviljades en förmån med en lägre omfattning än 100 procent under 2012.

Det finns en markant skillnad mellan könen när det gäller sjukpensioner. Under 2012 var det

mer än dubbelt så många kvinnor än män som beviljades en förmån.

Kunskap och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen

Regeringens mål är att de statligt anställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

På regeringens uppdrag har Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) under tre år t.o.m. utgången av 2012 bedrivit projektet Offentligt etos. Syftet med projektet har varit att de anställdas kunskaper om förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman ska stärkas. Projektet vände sig till hela statsförvaltningen, med särskilt fokus på cheferna i förvaltningen. Krus har kommit in med en slutrapport av projektet (dnr S2011/51/ESA). Krus avvecklades och upphörde som myndighet den 31 december 2012.

Regeringen har den 6 september 2013 gett Statskontoret i uppdrag att utvärdera projektet Offentligt etos med fokus på myndigheternas arbete med den gemensamma värdegrunden i statsförvaltningen. Utvärderingen ska redovisas senast den 1 oktober 2014 (dnr S2013/6132/ESA).

Utvärderingen aviserades i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg.omr. 2, avsnitt 5.4).

Värdegrundsdelegationen

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 2, avsnitt 5.4) satsade regeringen 5 miljoner kronor årligen 2013–2016 för att fortsatt främja värdegrundsarbetet i den statliga förvaltningen.

Regeringen har därefter beslutat (dnr S2012/9080/ESA) att det inom Regeringskansliet ska tillsättas en arbetsgrupp, Värdegrundsdelegationen, som genom aktiviteter, skrifter och andra utåtriktade insatser ska verka för att respekten och förståelsen för den statliga värdegrunden upprätthålls på alla nivåer i statsförvaltningen.

Syftet med Värdegrundsdelegationen är att stärka den statliga värdegrunden samt att främja värdegrundsarbetet i statsförvaltningen genom att vara ett stöd för myndigheterna i deras arbete.

Värdegrundsdelegationens uppgift är att i samarbete med andra aktörer inom statlig

förvaltning bidra till att uppfylla regeringens delmål att de statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för de grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som stats-tjänsteman.

Inriktningen på arbetsgruppens arbete finns närmare angivet i bilagan till beslutet, där regeringen ser det som angeläget att de erfarenheter som upparbetats i projektet Offentligt etos tas till vara och utvecklas. Bland de punkter som bör vara vägledande i Värdegrundsdelegationens arbete nämns bl.a. följande:

- Hur bemöter staten, genom sina anställda, allmänheten?
- Hur vidmakthålls och förstärks tilltron till statsförvaltningen genom att främja en kultur som förebygger korruption och oegentligheter?
- Legitimiteten för statsförvaltningen är viktigt. Hur utvecklas förtroendet för de enskilda myndigheterna/staten totalt över tid? Hur kan man följa upp och mäta förtroendet?

Värdegrundsdelegationen bemannades under våren 2013. En samlad redovisning av arbetet och en bedömning av resultat ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 december 2016.

Myndigheternas personalansvarsnämnder och Statens ansvarsnämnd

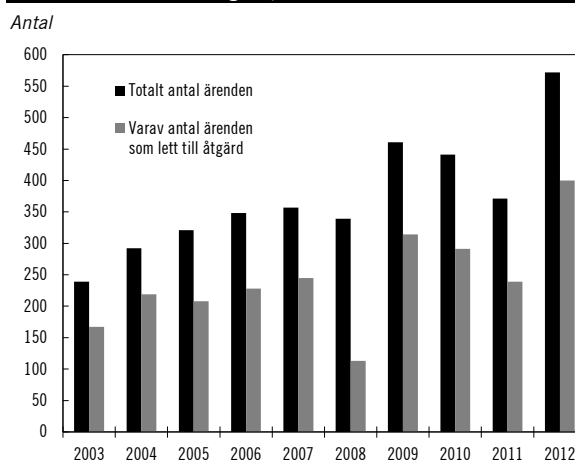
Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda.

För statligt anställda med högre befattningar, t.ex. myndighetschefer, domare, åklagare, polis- chefer och professorer, prövas frågor om disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning, läkarundersökning eller avskedande av Statens ansvarsnämnd. Statens ansvarsnämnd tar endast upp ärenden på anmälan av anställningsmyndigheten, Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern. Skrivelser från t.ex. allmänheten tas däremot inte upp av ansvarsnämnden.

Myndigheternas personalansvarsnämnder och Statens ansvarsnämnd har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade 572 personalansvarsärenden under 2012, vilket är 201 fler ärenden än 2011. Av diagram 5.5 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden under perioden 2003–2012.

Diagram 5.5 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2003-2012



Källa: Ds 2006:19 samt Arbetsgivarverket 2006-2013.

Anm: Uppgifterna 2006–2012 bygger på en enkätundersökning. Svarsfrekvensen uppgick för 2006 till 95 procent, 2007 till 100 procent, 2008 till 97 procent, 2009 till 96 procent, 2010 till 98 procent, 2011 till 99 procent och 2012 till 98,6 procent.

Tabell 5.6 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2012

Typ av ärenden	Ärenden som lett till åtgärd
Uppsägning	94
Avskedande	22
Varning	136
Löneavdrag	60
Åtalsanmälan	39
Avstängning	4
Totalt	355

Källa: Arbetsgivarverket.

Under 2012 registrerades elva anmälningsärenden hos Statens ansvarsnämnd, varav fem lämnats av enskilda och därför inte prövats i sak av nämnden. Året innan registrerades nio anmälningsärenden, varav fyra hade lämnats in av enskilda.

Av tabell 5.7 framgår utvecklingen av antalet anmälningsärenden som inletts i behörig ordning under perioden 2008–2012.

Tabell 5.7 Antal behörigen inledda anmälningsärenden hos Statens ansvarsnämnd 2008–2012

Antal	2008	2009	2010	2011	2012
Pågående ärenden	*5	2	4	2	0
Inkomna ärenden	4	10	4	5	6
Avgjorda ärenden	7	8	6	7	5
- varav avsked/avstängning	1	0	0	1	0
- varav läkarundersökning	0	0	0	0	0
- varav åtalsanmälan	0	1	0	1	1
- varav disciplinansvar	2	3	3	3	2
- varav avskrivna ärenden	**4	4	3	2	2
Kvarstående ärenden	2	4	2	0	1

Källa: Statens ansvarsnämnd.

* Uppgifter om pågående ärenden för 2008 är anpassad till den redovisningsmetod som tillämpas fr.o.m. 2008.

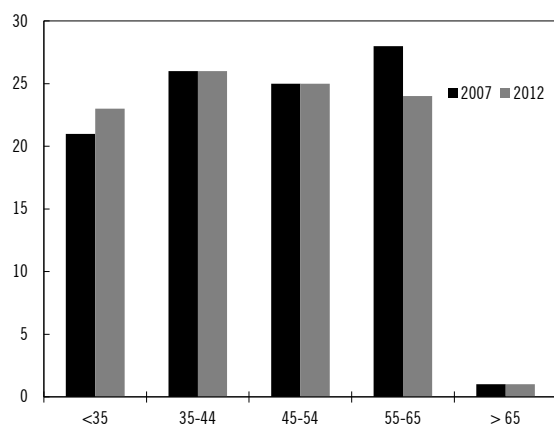
** Två avskrivna ärenden föregicks av delbeslut om åtalsanmälan.

Av de fem ärenden som Statens ansvarsnämnd avgjorde under 2012 innebär ett att beslut fattades om åtalsanmälan av en domare, och att två beslut fattades om disciplinansvar i form av varning. Två ärenden om disciplinansvar föranledde inte någon åtgärd utan har skrivits av.

Åldersstrukturen i staten

Under 2013–2022 beräknas knappt 53 300 personer i statsförvaltningen uppnå sin pensionsålder. Av dessa ingår drygt 5 000 personer som uppnått sin pensionsålder enligt gällande tjänstepensionsavtal före 2013, men som kvarstår i anställning. En av de stora utmaningar som statsförvaltningen måste hantera de kommande åren är generationsväxlingen bland de anställda.

För att följa utvecklingen i detta avseende används uppgifter om åldersstrukturen i staten.

Diagram 5.6 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2007 och 2012

Källa: Arbetsgivarverket.

Som framgår av diagram 5.6 har andelen anställda under 35 år ökat med två procentenheter mellan 2007 och 2012. Jämfört med 2011 har andelen män ökat med en procentenhet till 24 procent i denna åldersgrupp, medan andelen kvinnor fortfarande utgör 22 procent.

Av diagrammet framgår vidare en minskning med fyra procentenheter av andelen anställda i åldersgruppen 55–65 år mellan 2007 och 2012. Jämfört med 2011 har andelen kvinnor minskat med en procentenhet till 24 procent i denna åldersgrupp medan andelen män fortfarande utgör 25 procent.

Det är således fortfarande en jämn könsfördelning i båda dessa grupper.

Genomsnittsåldrarna för kompetenskategorierna lednings-, kärn- och stödkompetens avseende samtliga anställda framgår av tabell 5.8. Strukturen är densamma som 2011.

Tabell 5.8 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2012

	Alla	Kvinnor	Män
Ledningskompetens	49	49	49
Kärnkompetens	44	44	44
Stödkompetens	47	47	47
Samtliga	45	45	45

Källa: Arbetsgivarverket.

Medianåldern för pensionsavgångar är 65 år

Medianåldern för när statsanställda avgår med pension är 65 år. Kvinnorna hade t.o.m. 2007 en högre medianålder vid pensionering än männen. Från 2008 och framåt har medianåldern varit 65 år både för kvinnor och för män.

Allt fler statsanställda fortsätter att arbeta efter 65-årsdagen. Antalet statsanställda med månadslön och som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka, från 1 165 personer 2011 till 1 359 personer 2012. Detta kan jämföras med 2002, då antalet statsanställda med månadslön och som var 65 år eller äldre uppgick till drygt 30 personer.

Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 5.9.

Tabell 5.9 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012

Antal

	Män	Kvinnor	Total
Ledningskompetens	34	8	42
Kärnkompetens	641	287	928
Stödkompetens	84	125	209
Oklassad	144	36	180
Summa	903	456	1 359

Källa: Arbetsgivarverket.

Jämfört med 2011 har antalet ökat inom kärnkompetens och bland oklassade. En minskning har skett inom lednings- och stödkompetens. Andelen kvinnor bland totala antalet uppgår till 34 procent, att jämföra med 33 procent 2011.

Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Medelåldern är högre inom statlig sektor än på den övriga arbetsmarknaden, knappt 45 år för både män och kvinnor 2012. En stor anledning till detta är att utbildningsnivån i statlig sektor är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att de anställda i de yngsta åldersgrupperna är få. Av de anställda inom statlig sektor år 2012 hade 74 procent eftergymnasial utbildning. En majoritet av dessa har en utbildning som är två år eller längre. På arbetsmarknaden i stort var andelen med eftergymnasial utbildning 43 procent¹¹.

Män i staten har i snitt en högre utbildningsnivå än kvinnor inom staten. Bland yngre statsanställda är dock inte den skillnaden lika tydlig, däremot finns stora skillnader mellan vilka utbildningsområden som män och kvinnor finns inom. Inom det enskilt största utbildningsområdet säkerhetstjänster finns en mycket stor majoritet män. Detta område inkluderar poliser och militär personal. Även inom teknikområdet dominerar männen, medan kvinnorna är fler inom övriga områden, främst inom samhälls- och beteendevetenskap, företagsekonomi, handel och administration, juridik och rättsvetenskap samt hälso- och sjukvård.

Praktikantprogram i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning m.m.

Enligt regeringens strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016¹² framgår bl.a. att hela den offentliga sektorn behöver ta ett större ansvar för att skapa arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning. Staten bör vara ett föredöme.

Regeringen har den 6 december 2012 (dnr A2012/4066/A) gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att, inom ramen för befintligt regelverk, genomföra ett praktikantprogram i statliga myndigheter för personer med funktionsnedsättning. Syftet med programmet är att deltagarna ska få erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter, vilket kan förbättra deras möjligheter till ett framtida arbete, med eller utan lönesubvention.

Genomförandet av programmet ska initialt ske stegvis utifrån tillgången på lämpliga arbetsökande och praktikplatser. Utgångspunkten är att praktikantprogrammet ska bedrivas under minst tre år fr.o.m. den 1 januari 2013. Insatserna mot individen bör i normalfallet omfatta arbetspraktik på tre plus tre månader. I övrigt ska programmet i huvudsak genomföras med den inriktning Arbetsförmedlingen föreslår i sin återrapportering i april 2012 (dnr A2012/1321/A). Arbetsförmedlingen ska vid genomförandet av uppdraget nära samråda med Arbetsgivarverket. Arbetsförmedlingen ska också samråda med Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam), Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket samt de centrala arbetstagarorganisationerna på det statliga avtalsområdet.

Arbetsförmedlingen har den 31 maj 2013 redovisat hur arbetet med uppdraget fortskrider (dnr A2013/2235/A). Se vidare utg.omr. 6, avsnitt 6.6 och utg.omr. 14, avsnitt 4.4.5.

Tjänstepensioner vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner

Tjänstepensionerna för ca 5 700 anställda vid ett sextiotal statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner är delvis statligt reglerade. Regleringen sker genom förordningen (2003:56)

¹¹ Enligt uppgift från Arbetsgivarverkets hemsida www.arbetsgivarverket.se.

¹² Beslutad den 16 juni 2011 (dnr S2011/5905/FST).

om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning (PISA-förordningen), som knyter an till det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Som komplement till förmånerna enligt PISA-förordningen har området kollektivavtalsparter slutit ett avtal om avgiftsbestämd individuell ålderspension (AIP). Av budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 17) framgår att regeringen anser att arbetsmarknadens parter bör ta över ansvaret för att genom kollektivavtal reglera pensionsvillkoren på scenkonstområdet.

Som redogörs för under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid avsnitt 3.2.2 bedömer regeringen att en övergång till en helt kollektivavtalsreglerad ordning bör inledas 2015 och den nuvarande regleringen av tjänstepensioner för anställda vid scenkonstinstitutionerna utmönstras ur PISA-förordningen under en femårsperiod. Det innebär att PISA-förordningen fr.o.m. den 1 januari 2015 inte längre kommer att reglera villkoren för anställda vid scenkonstinstitutionerna. Samtidigt kommer det att införas övergångsbestämmelser till förordningen, som reglerar fastställandet av pensionsrätter och fortsatt tillämpning för de arbetstagare vid scenkonstinstitutionerna som 2015 har fem år eller mindre kvar till pensionsåldern enligt förordningen. Förordningsändringen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Förmånerna enligt PISA-förordningen hanteras inom den interna statliga försäkringsmodellen. Det innebär bl.a. att scenkonstinstitutionerna betalar pensionspremier som redovisas på inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter*, och att förmånsutbetalningar till anställda och tidigare anställda vid institutionerna belastar anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Med övergången till en kollektivavtalsreglerad ordning följer att pensionspremier inte längre ska betalas in på inkomstitel utan i stället fonderas på kapitalmarknaden. Staten kommer dock att ha kvar pensionsåtaganden för dem som varit anställda vid scenkonstinstitutionerna, vilket innebär att anslaget fortsatt kommer att belastas med förmånsutbetalningar. Detta medför en viss saldiförsvagning på statsbudgeten fr.o.m. 2015, då premiebetalningen till inkomstiteln minskar när flertalet anställda övergår till att omfattas av den kollektivavtalsreglerade ordningen. Efter avvecklingsperioden om fem år beräknas inkomstförsvagningseffekten uppgå till ca

200 miljoner kronor. Därefter kommer även de pensionsutbetalningar som belastar anslaget successivt att minska, vilket på lång sikt kommer att balansera inkomstbortfallet.

5.3.3 Analys och slutsatser

Staten totalt

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för flertalet av de delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med angivna indikatorer.

- Löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar har ökat.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortsätter att minska.
- Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat på samtliga nivåer.
- Sjukfrånvaron i staten har ökat marginellt men är fortfarande på en låg nivå.
- Antalet nybeviljade sjukpensioner har ökat marginellt från en mycket låg nivå.

Statskontoret har på uppdrag av regeringen genomfört en analys av hur myndigheterna arbetar med att förebygga och hantera hot, våld och andra riskfaktorer. Uppdraget redovisades i oktober 2012 (dnr S2012/6934/ESA). I rapporten För säkerhets skull – myndigheters arbete mot hot och våld riktat mot deras anställda slår Statskontoret fast att hot och våld som riktas mot tjänstemän inte enbart är ett arbetsmiljö- och säkerhetsproblem för den enskilda tjänstemannen och för myndigheten. Det är dessutom ett rättssäkerhets- och demokrati-problem för samhället i sin helhet.

Rapporten presenterades på ett seminarium som genomfördes av Arbetsgivarverket, Statskontoret och Regeringskansliet (Socialdepartementet) i januari 2013.

Arbetsmiljöverket har under 2012 genomfört särskilda satsningar, däribland inom området hot

och våld vid myndighetsutövning (se vidare utg.omr. 14, avsnitt 5.4).

Partsrådet¹³ inrättade under 2012 ett arbetsområde för att stödja lokala parter i arbetet med säkerhetstänkande och att förebygga och hantera hot och våld i arbetet. Under 2013 genomförs seminarier riktade till lokala parter med fokus på erfarenhetsutbyte, väsentliga kunskaper för lokala parter och metoder för att hålla framtagna rutiner levande.

Regeringen följer arbetet med den arbetsgivarpolitiska strategin där medlemmarna, dvs. myndigheterna förbinder sig att, tillsammans med Arbetsgivarverkets kansli, förverkliga och uppfylla strategins intentioner som redogörs för under avsnitt 5.3.2.

Det tillgängliga underlaget, som redovisats i avsnitt 5.3.2, visar att kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl. Fler statsanställda som är 67 år eller äldre väljer att fortsätta sin tjänstgöring. Staten har dock enbart fått en marginell ökning av antalet yngre bland sina anställda. Det är positivt att äldre medarbetare väljer att stanna kvar längre i sin anställning. Samtidigt är det angeläget att de statliga arbetsgivarna fortsätter att arbeta för att attrahera yngre arbetskraft.

För de medlemmar hos Arbetsgivarverket som haft omfattande pensionsavgångar anser 35 procent att verksamheten har påverkats negativt.

Arbetsgivarverket har låtit göra en undersökning om 1 500 nyanställda i staten och deras uppfattning om staten som attraktiv arbetsgivare. Undersökningen publiceras i rapporten *Vägal för samhällsnytta och utveckling*.

Statskontoret har på uppdrag av regeringen genomfört en analys av hur myndigheterna arbetar för att bidra till att staten är en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. Uppdraget har redovisats den 30 augusti 2013 (dnr S2013/5989/ESA).

Arbetsgivarverket

Det är i första hand Arbetsgivarverkets medlemmar som ska bedöma verkets resultat. De barometrar som Arbetsgivarverket sammanställt

visar på en nöjdhet i nivå med tidigare år och med fortsatt goda resultat för verket som helhet med en nivå där runt 90 procent är nöjda. Trots en fortsatt strävan av Arbetsgivarverket för en ökad svarsfrekvens avseende Medlems- och chefsbarometern ligger dessa kvar på motsvarande nivåer som för år 2011.

Arbetsgivarverket har också i uppgift att utföra stabsuppgifter åt regeringen. Regeringen bedömer att dessa har utförts på ett tillfredsställande sätt. Enligt regeringens bedömning tar Arbetsgivarverket sitt arbetsgivarpolitiska ansvar. Verket bedriver ett strategiskt arbete med sin egen kompetensförsörjning.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

Utifrån en sammanvägning av ett antal indikatorer (driftskostnader, nöjd-kund-index, analys av kostnadsutvecklingen samt säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar, för mycket utbetald pension och aktualiseringsgrad) bedömer regeringen att SPV hanterar den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänsteplivförsäkring på ett tillfredsställande sätt.

Det sker en mycket positiv utveckling av verksamheten vid SPV med kunden i fokus där ytterligare e-tjänster förbereds. Kvaliteten i matrikelregistret, dvs. aktualiseringsgraden, är en viktig förutsättning för såväl en effektiv handläggning av pensionsärenden som olika former av prognoser. Nöjd-kund-undersökningar är också viktiga underlag i denna utveckling, där svarsfrekvensen för samtliga målgrupper är fortsatt låga.

Positivt med en ny stickprovskontroll av felaktiga utbetalningar som är en viktig del i SPV:s fortsatta kvalitetsarbete.

Regeringen bedömer att SPV tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar. SPV arbetar aktivt med sin strategiska kompetensförsörjning och för att vara en attraktiv arbetsgivare. Den fortsatta positiva utvecklingen av myndighetssamverkan i Sundsvall gynnar såväl staten totalt som berörda deltagande myndigheter, där SPV är en av aktörerna.

Regeringens beslut om justering i försäkringsmodellen för statens avtalsförsäkringar bidrar till de intentioner om stabila och förutsägbara premier som regeringen hade 2004, då det beslutades att avkastningen skulle knytas till den 10-åriga statsobligationsräntan.

¹³ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet.

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus)

Krus har, trots undantag från det ekonomiska administrativa regelverket, lämnat en resultatredovisning. Av Riksrevisionens revisionsberättelse, med anledning av revisionen av Krus årsredovisning för 2012, framgår att Krus till stor del saknar dokumentation av informationen som lämnas i resultatredovisningen.

5.3.4 Årlig revision

Riksrevisionen har för 2012 lämnat en revisionsberättelse med reservation för Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus). Riksrevisionen bedömer att Krus skulle ha redovisat en övrig avsättning med ett väsentligt belopp för lokalkostnader i årsredovisningen 2012. Krus är under avveckling men är bundet av ett hyresavtal t.o.m. 2016-12-31. Myndigheten har uppskattat det maximala beloppet avseende framtida hyror till 4 190 000 kronor. En tillförlitlig uppskattning av det troliga utflödet av resurser som kommer att krävas för att reglera åtagandet borde redovisats som en avsättning. Om en avsättning hade redovisats skulle flera delar av årsredovisningen påverkats såsom övriga avsättningar, lokalkostnader samt kapitalförändringen.

Enligt Riksrevisionens uppfattning ger årsredovisningen, förutom effekterna av det förhållande som beskrivs vad gäller grund för uttalande av reservation, en i alla väsentliga avseende rättvisande bild av Krus finansiella ställning per den 31 december 2012 och av dess resultat och finansiering för året enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, instruktion, regleringsbrev och övriga beslut för Krus.

Riksrevisionen har därutöver gett en upplysning av särskild betydelse utan att det påverkat dess uttalande med reservation genom att fästa uppmärksamheten på sidorna 46 och 47 i årsredovisningen som beskriver att Krus för 2012 erhållit undantag från 12 § anslagsförordningen (2011:223) när det gäller avsättningar för omstruktureringar. Detta har lett till att 2 404 000 kronor inte har redovisats mot anslaget

under 2012 utan kommer att redovisas mot anslag av avvecklingsmyndigheten¹⁴ under 2013.

Regeringens bedömning

Regeringen har genom ändring av regleringsbrev för 2012 avseende Krus som villkor för anslaget angett att förvaltningsanslaget inte ska belastas med avsättningar för omstruktureringar som finns kvar i årsredovisningen 2012 och som ska regleras perioden efter den 31 december 2012.

Regeringen anser därmed att Krus har hanterat anslaget i enlighet med regeringens beslut. Regeringen har i denna proposition (Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 12.5.2) redovisat den ordning som tillämpas i fråga om finansiering av omstruktureringarkostnader som uppstår i samband med att myndighet avvecklas och upphör. När det gäller Krus lokaler kan upplysningsvis nämnas att avvecklingsmyndigheten har slutit en överenskommelse med annan hyresgäst om att överta hyreskontraktet fr.o.m. den 1 november 2013.

Riksrevisionens uttalande och upplysning föranleder inga åtgärder från regeringen.

5.4 Politikens inriktning

Regeringens mål för staten som arbetsgivare är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. Genom den arbetsgivarpolitiska delegeringen har myndigheterna en betydande frihet att själva utforma sin organisation och kompetensförsörjning.

De av regeringen sedan tidigare angivna delmålen för de statliga arbetsgivarna kvarstår. Regeringen framhåller vidare att en god arbetsmiljö är viktig både för medarbetarnas hälsa och utveckling och för verksamhetens långsiktiga effektivitet. Arbetet mot hot och våld måste få genomslag i myndigheternas verksamhet.

De statliga arbetsgivarnas arbete för att fortsätta att utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare är

¹⁴ Avvecklingsmyndigheten för utbildningsmyndigheter (dir. 2012:112) ansvarar för avvecklingen av bl.a. Krus.

centralt. Såväl Arbetsgivarverkets undersökning av nyanställda i staten som Statskontorets analys av hur myndigheterna arbetar för att bidra till att staten är en attraktiv och föredömlig arbetsgivare bör härvid kunna utgöra ett stöd för myndigheterna i detta arbete. En fortsatt utökad samverkan mellan myndigheter bör också kunna främja kompetensförsörjningen och vara positiv för både den enskilda myndigheten som för staten totalt.

Praktikantprogrammet i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning är en prioriterad fråga som regeringen kommer att följa utvecklingen av.

Det är viktigt att myndigheternas arbete med värdegrundsfrågor fortsätter. Värdegrundsdelegationen har ett viktigt och brett uppdrag där legitimiteten och förtroendet för förvaltningen är centrala och där delegationen ska vara ett stöd för myndigheterna i deras arbete med värdegrundsfrågor.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 5.10 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2012	Utfall	1 656	Anslags-sparande	787
2013	Anslag	2 443	Utgifts-prognos	2 384
2014	Förslag	2 443		
2015	Beräknat	2 443		
2016	Beräknat	2 443		
2017	Beräknat	2 443		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga arbetsgivarfrågor som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation samt för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området.

Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter avseende Statens ansvarsnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd och Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Regeringens överväganden

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	2 443	2 443	2 443	2 443
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 443 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor.

5.5.2 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 5.12 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2012	Utfall	11 271 008	Anslags-sparande	-161 609
2013	Anslag	11 475 000	Utgifts-prognos	11 420 000
2014	Förslag	11 764 000		
2015	Beräknat	11 930 000		
2016	Beräknat	12 214 000		
2017	Beräknat	12 606 000		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för

grupplivförsäkring m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som överförs från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannaskap för lärare m.fl.

Kompletterande information

Följande förordningar reglerar utbetalningar från anslaget:

- förordningen (1991:704) om fastställande av särskild löneskatt på statens pensionskostnader,
- förordningen (2002:869) om utbetalning av statliga tjänstepensions- och grupplivförmåner och
- förordningen (SAVFS 1990:3 A 1) om utbetalningen av personskadeersättning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	285 700	288 172	-2 472
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2013	282 100	281 300	800
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2014	282 700	279 900	2 800
(varav tjänsteexport)	0	0	0

SPV disponerar för administrationskostnader det belopp från inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i verkets regleringsbrev. För 2013 uppgår detta till 187 000 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de s.k. självförsäkrarna, dvs. de myndigheter m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden i respektive balansräkning, ska betala till SPV. För 2012 uppgick dessa till ca 4 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	11 475 000	11 475 000	11 475 000	11 475 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-17 000	94 000	171 000	415 000
Volymer	230 000	385 000	592 000	740 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	76 000	-24 000	-24 000	-24 000
Förslag/beräknat anslag	11 764 000	11 930 000	12 214 000	12 606 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

De förändringar som redovisas under posten Övriga makroekonomiska förutsättningar är främst hänförliga till prisbasbeloppet, vilket beror på att flertalet förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring. För 2014 blir indexeringen negativ beroende på att prisbasbeloppet sänks med 100 kronor jämfört med 2013. Nybeviljade förmåner påverkas även av antagandena om hur inkomstbasbeloppet och lönerna kommer att utvecklas.

I posten Volymer avspeglas det pågående generationsskiftet inom statsförvaltningen.

I posten Övrigt ingår för 2014 en kompensering för att en ofinansierad räntekostnad belastade anslaget 2012. I posten ingår även en teknisk nedskrivning för samtliga år som beror på att det i de anvisade medlen för 2013 ingår en kompensering för att belastningen på anslaget av statliga tjänstepensionsförmåner som bruttosamordnas med den allmänna pensionen blev högre än beräknat när inkomstpensionerna minskade 2011 p.g.a. den automatiska balanseringen i det allmänna pensionssystemet.

Regeringen föreslår att 11 764 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 11 930 000 000 kronor, 12 214 000 000 kronor respektive 12 606 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen där mycket stora penningflöden hanteras. SPV hanterar även flödet för Individuell ålderspension (IÅP) och Kåpan. Enbart det senare flödet omsätter cirka 350 miljoner kronor varje månad och faktureras med väldigt kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på drygt 50 miljoner kronor. Regeringen anser att ett rörelsekapital i form av en övrig kredit i Riksgäldskontoret bör finnas även 2014.

För att minimera risken för övertrassering av likvida medel föreslås att krediten avseende förmedling av avgiftsbestämda förmåner även 2014 uppgår till 75 miljoner kronor, dvs. samma nivå som för 2013. Krediten för att tillgodose likviditetsbehov i samband med pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning föreslås fortsatt uppgå till 25 miljoner kronor, vilket är samma nivå som gäller för 2013.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 miljoner kronor för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i samband med pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning samt för IÅP och Kåpan.

6 Offentlig upphandling

6.1 Omfattning

Området Effektiv offentlig upphandling omfattar följande lagar:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU),
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF),
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFSS),
- lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV),
- lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare,
- lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen samt
- lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Området omfattar vidare information om lagarna, upphandlingsstöd, elektronisk upphandling, tillsyn och rättsmedel m.m. Kammarkollegiet ansvarar sedan den 1 januari 2009 för ett nationellt upphandlingsstöd och för att utveckla elektronisk upphandling.

Kammarkollegiet ska också utveckla och driva en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem (www.valfrihetswebben.se) inom områden där LOV, lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och lagen om valfrihet hos Arbetsförmedlingen tillämpas. E-legitimationsnämnden har i uppdrag att stödja och samordna elektronisk identifiering och signering i den offentliga förvaltningens e-tjänster. Sedan den 1 juli 2013 kan upphandlande myndigheter uppdra åt E-legitimationsnämnden att administrera valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Nämnden ska också upprätta och driva en nationell webbplats för annonsering av valfrihetssystem för sådana tjänster. För mer information om E-legitimationsnämnden och valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering, se utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

Konkurrensverket (KKV) är ansvarig tillsynsmyndighet för frågor om offentlig upphandling och för frågor som omfattas av LOV samt övriga valfrihetslagar.

Tillväxtverket och Verket för innovationssystem (Vinnova) är andra myndigheter som arbetar med och informerar om offentlig upphandling.

AB Svenska Miljöstyrningsrådet (MSR) arbetar också inom upphandlingsområdet. MSR:s arbete består bl.a. i att utveckla, uppdatera och informera om MSR:s upphandlingskriterier, som ger stöd till upphandlare att ställa framför allt miljökrav vid offentlig upphandling. Se vidare utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, avsnitt 3.5.17 Övergripande miljöarbete.

Ekonomistyrningsverket (ESV) är Peppolmyndighet och ansvarig myndighet i Sverige för arbetet inom Open Pan European Public Procurement On Line (Open Peppol). Se vidare under rubriken Elektronisk upphandling.

6.2 Mål

Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och har till syfte att tillvarata konkurrensen på marknaden så att skattemedlen

används på bästa sätt till nytta för medborgarna, den offentliga sektorn och näringslivet.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultat

Det nationella upphandlingsstödet

Kammarkollegiet har bl.a. i uppgift att utveckla och förvalta ett upphandlingsstöd samt bidra till att hela inköpsprocessen kan genomföras elektroniskt. Kammarkollegiet ska även bidra till att stärka upphandlingens strategiska betydelse för den offentliga verksamheten, förebygga korruption och jäv, uppnå målen för långsiktig hållbar utveckling samt uppmuntra innovationsvänlig upphandling.

Kammarkollegiet har under 2012 publicerat sju nya vägledningar inom ett flertal områden. Bland annat fick Kammarkollegiet i december 2011 ett regeringsuppdrag att ta fram en vägledning för innovationsvänlig upphandling. Vägledningen publicerades i november 2012. Vägledningen ska underlätta för upphandlande myndigheter att genomföra innovationsvänlig upphandling.

Därutöver har ett informationspaket tagits fram riktat till upphandlande myndigheter som vill anordna informationsträffar för potentiella leverantörer inom LOU och LOV.

Kammarkollegiet och KKV deltar även i ett nätverk för små företag, innovation och regel-förenkling (SIR). Nätverket träffas tre till fyra gånger per år och fungerar som ett forum för att diskutera små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling.

Kammarkollegiet har fått i uppdrag att redovisa hur kollegiet dels verkat för att nå ut till sina målgrupper, dels arbetat med att synliggöra verksamheten samt hur myndigheten arbetar med kompetensförsörjningen inom området. Kollegiet har noterat ett ökat intresse för och behov av den upphandlingsstödjande verksamheten. Enkätredovisningen som kollegiet genomfört visar att kännedom om kollegiets vägledningar har ökat bland respondenterna. Kollegiet har vidtagit åtgärder för att förbättra synligheten för upphandlingsstödet och för att erhålla rätt kompetens på området.

Kammarkollegiets arbete med elektronisk upphandling

Under 2012 har Kammarkollegiet utarbetat en vägledning med råd till personer på upphandlande myndigheter och enheter som ska ansvara för eller medverka vid övergång till elektronisk upphandling. Arbetet med att ta fram en processmodell över samtliga förfaranden i en elektronisk upphandlingsprocess har slutförts och modellen har publicerats. Ett nytt arbete har inletts som syftar till att ta fram en motsvarande modell för elektroniska avrop från ramavtal och upphandlingar enligt LOV. Modellen kommer att få stor betydelse för att tydliggöra övergången från en elektronisk upphandlingsprocess till en elektronisk beställningsprocess.

En förutsättning för att hela inköpsprocessen ska kunna genomföras elektroniskt är att det finns standarder som förbinder e-upphandlings-systemen med e-handelssystemen. Kammarkollegiet har lagt särskild vikt vid standarder för de e-kataloger som ska användas under dels e-upphandlingsprocessen, dels e-beställningsprocessen.

I november 2012 genomförde Upphandlingsstödet på Kammarkollegiet en ny mätning av de upphandlande myndigheternas användning av elektronisk upphandling, vilken genomfördes första gången hösten 2010. Mätningen visar att användningen ökat från 45 procent till 57 procent.

Kammarkollegiets arbete med valfrihetssystem

Kammarkollegiet har fått ett regeringsuppdrag att utveckla vägledningar för upphandling inom vård och omsorg samt att utveckla och driva Valfrihetswebben inom de områden där lagarna om valfrihetssystem tillämpas. Där ska kommunerna, landstingen och Arbetsförmedlingen offentliggöra sina valfrihetssystem.

Kammarkollegiet har under det senaste året utarbetat tre nya vägledningar som är relevanta vid upphandling av vård och omsorg enligt LOV och LOU. De behandlar ersättningsformer, avtalsuppföljning och upphandling av särskilda boenden. Vidare har myndigheten reviderat äldre vägledningar som avser upphandling enligt LOV av bl.a. primärvård och hemtjänst.

Kammarkollegiet har fått i uppdrag att ta fram en utbildningsplan för upphandling av

kommunal vård och omsorg om äldre (dnr S2012/4661/FST (delvis)).

Ytterligare resultat som avser valfrihets-systemen på vård- och omsorgsområdet redovisas under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, avsnitt 7.4.

Upphandlingsstödjande verksamheter i statlig regi

Mot bakgrund bl.a. av de problem som splittringen av upphandlingsstödet inneburit har frågan utretts både av Statskontoret i rapporten En ny upphandlingsmyndighet (Statskontoret 2010:23) och av Upphandlingsstödsutredningen i betänkandet Upphandlingsstödet framtid (SOU 2012:32). I båda utredningarna konstateras att det finns behov av att samla frågorna.

Tillsynen över den offentliga upphandlingen

KKV som ansvarar för tillsynen över den offentliga upphandlingen fokuserar på otillåtna direktupphandlingar. Verket har under 2012 lagt särskild vikt vid talan om upphandlingsskadeavgift.

Under 2012 har KKV lämnat in totalt 24 ansökningar om upphandlingsskadeavgift. Utöver detta har myndigheten fattat flera andra tillsynsbeslut enligt upphandlingslagarna. Vidare har yttranden på begäran av domstolar getts in i olika mål.

Kännedom om att det är KKV som ansvarar för tillsynen av lagen är relativt låg. Andelen som tycker det går snabbt och enkelt att komma i kontakt med verket har däremot ökat

KKV ansvarar även för tillsynen över valfrihetslagstiftningarna. Under 2012 har verket arbetat med en bredare kartläggning av valfrihetssystemen och antagit en ny strategi för tillsynen som gäller från 2013. Se vidare utgiftsområde 24 Näringsliv, avsnitt 3.

Upphandlingsutredningen 2010

Regeringen beslutade den 9 september 2010 att ge en särskild utredare uppdraget att utvärdera den offentliga upphandlingen ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv samt se över den nationella upphandlingsstatistiken

(dir. 2010:86, 2012:10 och 2012:107). Utredningen lämnade den 21 november 2011 delbetänkandet På jakt efter den goda affären – analys och erfarenheter av den offentliga upphandlingen (SOU 2011:73). Slutbetänkandet Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling (SOU 2013:12) överlämnades den 5 mars 2013.

Upphandlingsutredningen har i sitt slutbetänkande lämnat förslag till en nationell handlingsplan med en rad åtgärder för den offentliga upphandlingen. Förslagen omfattar förutom förslag till lagstiftningsåtgärder förslag till åtgärder för att underlätta tillämpningen av regelverket, såsom kompetenshöjande åtgärder, ett kraftigt utbyggt upphandlingsstöd, ökad forskning m.m. Båda betänkandena har remissbehandlats och beredning pågår i Regeringskansliet.

Övriga utredningar och rapporter

Mångfalden av aktörer inom den offentligt finansierade välfärdssektorn har under senare år ökat. Utvecklingen är positiv och har inneburit en större valfrihet inom välfärdssektorn. Samtidigt har frågor kring kvalitet, vinster, försäljningar och privata aktörer inom välfärdssektorn aktualiserats i debatt och medier. Det har funnits en diskussion om bristande kvalitet i såväl offentlig som privat drivna äldreboenden. Även riskkapitalbolag, som använt sig av interna lån inom koncernen för att minska skatten i verksamheten, har varit omdiskuterade. En särskild utredare har därför fått i uppdrag att utreda vilka möjliga krav, utöver redan befintliga, som kan och bör ställas på de som äger och driver företag inom välfärdssektorn (dir. 2012:131) Syftet med utredningen är att ytterligare säkra samhällets krav på att de som äger och driver företag inom skola, vård och omsorg ska ha ett långsiktigt och seriöst engagemang och bedriva en god och högkvalitativ verksamhet. I likhet med finanssektorn finns det även inom välfärdssektorn behov av att säkerställa att ägare och företagsledningar är seriösa och kompetenta. Uppdraget ska redovisas i februari 2014.

Regeringen har därutöver gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av kommunallagen (1991:900). I uppdraget ingår bl.a. att utreda hur kontroll och insyn i kommunala entreprenader ska förbättras (dir. 2012:105). Utredningen som antagit

namnet Utredningen om en kommunallag för framtiden (Fi 2012:07) har i delbetänkandet Privata utförare – kontroll och insyn (SOU 2013:53) föreslagit flera åtgärder för att stärka kontrollen och insynen när kommuner och landsting anlitar privata utförare. Utredningen föreslår bl.a. att fullmäktige ska anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för de kommunala verksamheterna som lämnas över till privata utförare. Allmänhetens insyn i de privata utförarnas verksamhet ska också förbättras. Förslagen i betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Olika rapporter visar att offentliga upphandlingar är ett riskområde för korruption. Riksrevisionen har granskat statliga myndigheters skydd mot korruption och funnit att tjänstemän i statliga och kommunala myndigheter med ansvar för upphandling befinner sig i en utsatt position. KKV har i sin rapport Osund konkurrens i offentlig upphandling (Konkurrensverket 2013:6) ansett att det finns skäl som talar för att kommunala upphandlingar kan vara mer riskutsatta än andra upphandlingar. Verket föreslår en rad åtgärder och pekar bl.a. på att skyddet mot korruption bör göras till en strategisk ledningsfråga och att styrning och kontroll av upphandlingarna bör förbättras.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption (skr. 2012/13:167) konstaterat att det finns ett fortsatt behov av förbättringar inom upphandlingsområdet, vilket kan åstadkommas med hjälp av bl.a. upphandlingsstödjande åtgärder. Kammarkollegiet ska i den upphandlingsstödjande verksamheten enligt sitt regleringsbrev för 2013 bidra till att förebygga korruption och jäv i offentlig upphandling.

Nya direktiv på upphandlingsområdet

Europeiska kommissionens förslag till direktiv Offentlig upphandling spelar en viktig roll i EU:s strategi Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM(2010) 2020 slutlig) som ett av de marknadsbaserade instrument som ska användas för att uppnå strategins mål. I Europa 2020-strategin anges särskilt att offentlig upphandling ska användas till att förbättra de grundläggande villkoren för företagens innovationskapacitet, stödja övergången till resurssnål ekonomi med låga

koldioxidutsläpp samt förbättra företagsklimatet, särskilt för innovativa små och medelstora företag. Vidare ska offentliga medel användas så effektivt som möjligt och marknaderna för offentlig upphandling förbli öppna inom hela unionen.

I Inre marknadsakten – Tolv åtgärder för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för inre marknaden (KOM(2011) 206 slutlig), som Europeiska kommissionen presenterade i april 2011, fanns bland de tolv prioriterade åtgärderna som EU-institutionerna skulle anta före utgången av 2012 ett reviderat och moderniserat regelverk för offentlig upphandling för att göra kontraktstilldelningen mer flexibel och för att offentliga upphandlingskontrakt ska kunna användas bättre till stöd för politiken på andra områden.

Kommissionen presenterade den 20 december 2011 förslag till nya direktiv om offentlig upphandling. Ett av direktivförslagen (KOM(2011) 896 slutlig) avses ersätta det s.k. klassiska direktivet 2004/18/EG, på vilket LOU i huvudsak bygger och ett direktivförslag (KOM(2011) 895 slutlig) avses ersätta det s.k. försörjningsdirektivet 2004/17/EG, som ligger till grund för LUF. Kommissionen presenterade även förslag till ett helt nytt direktiv om tilldelning av koncessioner (KOM(2011) 897) som omfattar såväl bygg- som tjänstekoncessioner. Hittills har bara byggkoncessioner reglerats i bestämmelser i det klassiska direktivet. Utöver de tre nämnda direktiven finns förslag till en förordning om internationell upphandling som presenterades den 21 mars 2012. Detta förslag behandlas i utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 4.1.1 och 4.2.

Förslagen till direktiv har två kompletterande mål. Ett mål är att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna när det gäller att få mer värde för pengarna. Detta innebär framför allt att förenkla de nuvarande reglerna för offentlig upphandling och göra dem mer flexibla. Det andra målet är att ge upphandlande myndigheter och enheter bättre möjlighet att använda offentlig upphandling till stöd för gemensamma samhällsliga mål såsom skyddet av miljön, högre resurs- och energieffektivitet, kampen mot klimatförändringar, främjande av innovation, sysselsättning och social integration samt säkerställande av bästa tänkbara villkor för tillhandahållande av sociala tjänster av hög kvalitet.

Genom förslaget till koncessionsdirektiv skapas ett separat rättsligt instrument för att reglera tilldelningen av koncessioner. Syftet med direktivförslaget är att minska osäkerheten kring tilldelning av koncessioner och därmed vara en hjälp för offentliga myndigheter och leverantörer samt att garantera alla ekonomiska aktörer i EU ett effektivt marknadstillträde.

Förhandlingsarbetet avseende direktivförslagen

Arbetet med förhandlingarna om de nya upphandlingsdirektiven inleddes i början av 2012. Direktivförslagen förhandlades under hela året i EU:s rådsarbetsgrupp för offentlig upphandling. Förslagen behandlades också vid tre konkurrenskraftsråd under 2012 och i december enades ministrarna om en allmän riktlinje gällande alla tre direktivförslagen, dvs. ett ställningstagande till lagstiftningsförslagen såsom de såg ut efter förhandlingarna i rådet. Kommissionens förslag behandlades parallellt av Europaparlamentet och dess ansvariga utskott, utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd, som i december 2012 respektive januari 2013 röstade om sina betänkanden. Informella trepartssamtal mellan representanter för rådet, Europaparlamentet och kommissionen inleddes i mars 2013. Under sommaren 2013 kunde en kompromiss uppnås. Europaparlamentet förväntas rösta om förslagen i december 2013. Stora frågor under förhandlingarna rörde bl.a. möjligheterna att utan tillämpning av upphandlingsreglerna ingå avtal inom offentlig sektor, s.k. offentligt-offentligt samarbete, upphandlingsreglernas tillämplighet och räckvidd för att främja hållbar social och miljömässig utveckling, där särskilt en allmän princip om efterlevnaden av miljö-, social- och arbetsrättsliga bestämmelser behandlades samt bestämmelser om underleverantörer.

Genomförande av direktiven

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att ge förslag till hur vissa särskilt angivna bestämmelser i förslaget till klassiskt direktiv (KOM(2011) 896) och förslaget till försörjningsdirektiv (KOM(2011) 895) bör genomföras i svensk rätt enligt den lydelse direktiven får när de har antagits (dir. 2012:96 och 2013:21).

Utredaren ska bl.a. beakta vad riksdagen har tillkännagett om att LOU bör ändras så att arbetsmiljöhänsyn kan tas och krav på villkor i enlighet med svenska kollektivavtal kan ställas

vid all offentlig upphandling (bet. 2010/11:AU3).

Utredaren ska också ge förslag till hur samtliga bestämmelser i förslaget till nytt koncessionsdirektiv (KOM(2011) 897) bör genomföras i svensk rätt enligt den lydelse direktivet får när det har antagits.

Utredaren ska ge författningsförslag avseende upphandlingar och koncessioner som inte eller endast delvis omfattas av direktiven.

Eftersom de två nya upphandlingsdirektiven är omarbetningar av gällande direktiv och vissa delar av dem är oförändrade eller endast ändrade till mindre delar kräver inte förslagen i sin helhet särskild utredning. För de delar av direktiven som inte har överlämnats till utredaren har arbetet inletts inom Regeringskansliet med att ta fram förslag till genomförande i en departementspromemoria. Avsikten är att utredarens förslag ska sammanfogas med förslagen till lagtext i promemorian för gemensam remissbehandling. Det sammanfogade förslaget ska omfatta två nya separata lagar om offentlig upphandling och om upphandling inom försörjningssektorerna, vilka ska ersätta LOU respektive LUF.

Elektronisk upphandling

Open Peppol

Konsortiet Pan European Procurement OnLine (Peppol) bildades i syfte att stimulera den gränsöverskridande handeln och att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Peppol-projektet avslutades i augusti 2012 och avsikten är att den långsiktiga förvaltningen av Peppol-arbetet ska ske bl.a. inom organisationen Open Peppol samt av ett antal s.k. Peppol-myndigheter.

ESV har i beslut den 30 augusti 2012 (dnr S2012/4580) fått uppdraget att under perioden den 1 september 2012 till den 31 december 2013 utgöra Peppol-myndighet samt att som medlem delta i Open Peppol och bidra till organisationens arbete för att säkerställa att de operativa aspekterna av lösningar för elektronisk upphandling och handel fungerar och utvecklas på ett positivt sätt samt att de stödjer EU:s och Sveriges långsiktiga planer på området.

e-Sens

Under våren 2012 gjorde Europeiska kommissionen en utlysning kallad Basic Cross Sector Services (BCSS) för projektförslag. Beslut togs av Europeiska kommissionen under 2012 att ett konsortium och projekt med namnet Electronic Simple European Networked Services (e-Sens) skulle etableras och fick i uppgift att konsolidera, vidareutveckla och sprida resultaten från de fem pilotprojekten Peppol (e-upphandling och e-handel), Stork (e-legitimation), epSOS (e-hälsa), SPOCS (företagsrörlighet) och eCODEX (rättsinformation) och därigenom stimulera användningen av offentliga e-tjänster samt elektroniska inköpsprocesser. ESV har i regeringsbeslut den 14 mars 2013 (dnr N2012/5930) fått uppdraget att leda och samordna svenskt deltagande i e-Sens under perioden från och med den 1 februari 2013 till och med den 31 december 2013. ESV har i samma beslut fått uppdraget att under angiven period ge stöd till pilot för elektroniska inköp (beställning, leverans- och faktura hantering) inom ramen för e-Sens. Kammarkollegiet har i regeringsbeslut den 27 mars 2013 (dnr S2012/4679) fått uppdraget att under perioden 27 mars 2013 till den 31 december 2013, inom ramen för e-Sens, ge stöd till piloter för elektroniska inköp i de delar som avser hanteringen från annonsering till tecknande av kontrakt samt medverka till att generella infrastrukturkomponenter implementeras i de svenska systemlösningarna. I uppdraget ingår även att delta i relevanta arbetsgrupper.

Innovationsupphandling

Kammarkollegiet har i uppdrag att arbeta med innovationsvänlig upphandling, som innebär att en upphandling sker på ett sådant sätt att den inte utesluter nya lösningar.

Vinnova har i uppdrag att arbeta med innovationsupphandling, dvs. framtagande av nya lösningar som ännu inte finns på marknaden. Enligt innovationsstrategin är detta ett av verktygen för att uppnå innovativa offentliga verksamheter som samtidigt kan gynna näringslivets utveckling av nya tjänster och lösningar.

Vinnova har under 2012 finansierat sju projekt som ska tjäna som exempel på upphandling av innovationer och har också deltagit i EU –

projekt och regeringsuppdrag inom upphandling av innovationer.

Public Procurement Network

Public Procurement Network (PPN) är ett nätverk med representanter från europeiska myndigheter som arbetar med offentlig upphandling. Nätverket syftar bl.a. till att förbättra tillämpningen av upphandlingsreglerna och att verka för gränsöverskridande offentlig upphandling.

KKV har i samråd med Socialdepartementet fr.o.m. den 1 juli 2011 t.o.m. den 31 december 2012 varit ordförande i PPN. Under ordförandeskapet har KKV aktivt drivit frågor om motverkande av olagliga direktupphandlingar, innovationsupphandling samt inläsningseffekter i it-upphandlingar. Ordförandeskapet avslutades med en tvådagarskonferens i december.

6.3.2 Analyser och slutsatser

Den fortsatta utvecklingen

Styrningen och samordningen av den offentliga upphandlingen är viktiga frågor att arbeta vidare med. Upphandlingsutredningens slutbetänkande kommer att vara ett viktigt underlag för regeringens fortsatta arbete. Även kommande förslag från övriga utredningar kommer att noga följas upp av regeringen och vara viktiga för att uppnå ett förbättrat upphandlingsförfarande.

Resultatet av förhandlingarna om de nya EU-direktiven

Förhandlingarna har resulterat i en del positiva förändringar i regelverket. En viktig förenklingsåtgärd som åstadkommit för både upphandlande myndigheter och leverantörer är exempelvis att möjligheterna att förhandla om anbud utökats. Reglerna innebär att förhandlat förfarande under konkurrens och konkurrenspräglad dialog ska kunna användas bl.a. när den upphandlande myndighetens behov inte kan tillgodoses utan anpassning av lättillgängliga lösningar. Ytterligare en åtgärd som förenklar för myndigheter och leverantörer, inte minst i gränsöverskridande situationer, är direktivens

regler om obligatorisk e-upphandling, som bl.a. innebär att all kommunikation och allt informationsutbyte senast inom 54 månader från direktivets ikraftträdande ska ske elektroniskt. Standardformulär för självdeklarationer och att endast den vinnande anbudsgivaren ska behöva presentera bevis för sin kapacitet innebär en lättnad för leverantörerna, inte minst för små och medelstora företag.

Det är också positivt att de kommande direktiven tydliggör utrymmet att ställa miljökrav och ta sociala hänsyn. Regeringen beaktade i förhandlingsarbetet riksdagens tillkännagivanden dels om ratifikation av ILO-konvention 94, dels om att LOU bör ändras så att arbetsmiljöhänsyn kan tas och krav i enlighet med svenska kollektivavtal kan ställas vid offentlig upphandling. Förhandlingarna resulterade i att en allmän bestämmelse tas in i direktiven, som i huvudsak anger att medlemsstater ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att leverantörer följer tillämpliga krav på de miljö-, social- och arbetsrättsliga områdena som fastställts i unionsrätt, nationell rätt, kollektivavtal eller vissa internationella konventioner. Sverige verkade också för förtydliganden när det gäller möjligheterna att i upphandlingar ställa krav i enlighet med kollektivavtal. Det är dock fortfarande så att sådana krav måste vara förenliga med de grundläggande principerna och EU-rätten i övrigt. När det gäller ILO-konvention 94 visade det sig svårt att inom ramen för dessa förhandlingar få andra skrivningar än sådana som riskerade att befästa de rättsliga svårigheterna mellan EU-rätten och konventionen. Förhandlingarna kom istället att handla om den allmänna bestämmelse om efterlevnaden av miljö-, sociala och arbetsrättsliga krav, som ursprungligen föreslogs av Europaparlamentet.

Vissa förslag riskerade att stänga den inre marknaden gentemot tredje länder som EU och dess medlemsstater saknar avtal med. Sverige bidrog där till att reglerna fortsatt kommer att vara så öppna som de är i dag även i förhållande till sådana handelspartners.

Genom de nya direktiven avskaffas den nuvarande uppdelningen i s.k. A- och B-tjänster. I stället införs ett system med enklare regler för sociala och andra s.k. specifika tjänster. Sverige värnade i förhandlingarna de svenska valfrihetssystemen. Frågan aktualiserades särskilt i förhandlingarna om det nya koncessionsdirektivet, men beaktades också under förhandlingarna av

de båda övriga direktiven. Detta resulterade i att en skrivning togs in i skälen i koncessionsdirektivet som anger särskilda kännetecken för våra valfrihetssystem och att sådana arrangemang inte betraktas som koncessioner. Även i skälen till det klassiska direktivet har det tagits in en skrivning om kundvalssystem och liknande, som anger att sådana arrangemang inte ses som upphandling utan enbart som tillståndsgivning.

En viktig och välkommen nyhet är reglerna om tillsyn, vägledning, rapportering och statistik på upphandlingsområdet. Reglerna, som kommer att omfatta samtliga tre direktiv, innebär bl.a. att medlemsstaterna ska garantera att tillämpningen av upphandlingsreglerna övervakas och att vägledning för reglernas tolkning och tillämpning finns tillgänglig för upphandlande myndigheter och leverantörer. Sverige agerade med stöd från riksdagen så att förslagen i stället för att styra hur medlemsstaterna organiserar sina verksamheter tar sikte på vilka uppgifter som medlemsstaterna ska utföra på dessa områden.

Genom de kommande direktiven regleras även s.k. offentligt-offentligt samarbete, dvs. förutsättningarna för att inom offentlig sektor ingå avtal utan att tillämpa upphandlingsreglerna. Sådana regler finns delvis redan i dag i LOU, men ytterligare situationer kommer nu att regleras genom direktiven. De nya direktivreglerna bygger i huvudsak på rättspraxis från EU-domstolen.

Direktiven ska vara genomförda i medlemsstaterna senast inom 24 månader från ikraftträdandet. Det är för närvarande inte känt när direktiven kommer att träda i kraft, men det kan antas bli i början av år 2014.

Upphandlingsstödande verksamhet

Förändringarna på upphandlingsområdet innebär att den upphandlingsstödande verksamheten behöver vidareutvecklas och omfatta fler områden bl.a. ekonomiska aspekter av upphandlingen. Upphandlingsstödsutredningen har framhållit att kompetensen hos stödet behöver höjas. Det är även viktigt att såväl stora som små upphandlare och leverantörer vet vart de ska vända sig för att få det stöd och vägledning som behövs. Det ställer krav på att synligheten hos stödet förbättras.

Upphandlingsstödet ska bl.a. bidra till att stärka upphandlingens strategiska betydelse, förebygga korruption och jäv i den offentliga upphandlingen samt uppnå målen för långsiktig hållbar utveckling. Det är viktigt och finns potential att utveckla dessa områden. Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att förbättra och utveckla upphandlingsstödet.

Elektronisk upphandling

Elektronisk upphandling är en prioriterad fråga och regeringen avser att aktivt följa arbetet för att underlätta övergång till elektronisk upphandling.

6.4 Politikens inriktning

Ett nationellt upphandlingsstöd

Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna. Upphandlingen kan också bidra till att uppnå gemensamma samhällsliga mål såsom skydd för miljön samt främjande av innovation, sysselsättning och social integration. Kunskapen om effektiv offentlig upphandling hos upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer behöver förbättras. Det är en entydig bild som tecknas i aktuella utredningar och rapporter. I den senaste utredningen Upphandlingsutredningen (SOU 2013:12) har utredaren genomfört en grundlig undersökning av hur offentlig upphandling fungerar i praktiken. Resultatet bekräftar ovan nämnda problembild. Det handlar dels om en utbredd osäkerhet om regelverkets tillämpning, dels om brister i genomförandet av upphandlingsprocessens samtliga delar. Detta visar sig särskilt tydligt i upphandlande myndigheters eller enheters bristfälliga eller icke-existerande uppföljningsrutiner för leverantörens åtaganden i de upphandlade kontrakten. Bristen på kontinuerliga kontraktsuppföljningar är allvarig av flera skäl. Det innebär en ineffektiv användning av offentliga medel om den upphandlande myndigheten eller enheten inte upptäcker en försummelse hos leverantören att uppfylla delar av det åtagande som omfattas av ett kontrakt. Vilket i sin tur missgynnar såväl de seriösa leverantörerna som den enskilda

användaren. Bristfällig uppföljning gör också att det i praktiken inte går att genomföra utvärderingar av leverantörernas prestation, vilket försvårar kunskapsinsamlingen inför nästa upphandlingstillfälle. Det ställs stora krav på att upphandlande myndigheter och enheter har den kompetens och kunskap som behövs för att genomföra upphandlingar som resulterar i varor, tjänster och byggtreprenader av god kvalitet.

Vidare genomförs i Sverige relativt få s.k. innovationsupphandlingar jämfört med länder som England och Nederländerna. Även detta beror till stor del på bristande kunskaper om vad regelverket tillåter, samt osäkerhet på hur en upphandlare i praktiken kan genomföra en upphandling som är öppen för innovationer och innovativa lösningar, eller en upphandling av en lösning som ännu inte finns på marknaden.

Slutligen är det tydligt att det metodstöd om offentlig upphandling inklusive innovationsupphandling, som tillhandahålls av statliga aktörer behöver samordnas bättre. Det nuvarande statliga stödet till vägledning och information om offentlig upphandling är utspritt på ett flertal myndigheter och ett bolag, i huvudsak KKV, Kammarkollegiet, Vinnova och MSR. En rimlig utgångspunkt är att den som har både juridiska och praktiska frågor om en planerad upphandling, inte ska behöva vända sig till olika myndigheter för att få svar. Både Upphandlingsutredningen, Upphandlingsstödsutredningen och remissinstanserna understryker vikten av en minskad splittring och att stöd och vägledning om upphandlingsprocessens samtliga delar koncentreras och förbättras.

Regeringen gör därför bedömningen att stöd, information och vägledning om offentlig upphandling inklusive innovationsupphandling, miljö- och sociala hänsyn behöver koncentreras, förbättras och förstärkas. Därför avser regeringen att under 2014 samla den statliga stöd- och informationsverksamheten om offentlig upphandling inklusive innovationsupphandling, samt miljö och sociala krav i KKV.

Mot bakgrund av förändringarna på upphandlingsområdet, utvecklingen av EU-rätten och Upphandlingsutredningens förslag avser regeringen att återkomma med ett utvecklat mål under 2014.

KKV har som ansvarig för bl.a. tillsynen av offentlig upphandling en väl fungerande verksamhet och en bred kompetens om upphandlingsregelverket, om rättspraxis och inte

minst om vikten av att genomföra upphandlingsprocessens samtliga delar för att åstadkomma en effektiv upphandling. Ambitionen är att KKV ska kunna få det samlade upphandlingsstödet inklusive stödet till innovationsupphandling, att vara tillgängligt senast den 1 juli 2014. Mot bakgrund av den ovan nämnda problembilden är det vidare regeringens avsikt att koncentrationen av resurser inriktas på kompetenshöjande insatser inom främst följande tre områden. Regelverk och rättspraxis; hur en effektiv upphandling genomförs, i synnerhet vikten av kontinuerlig uppföljning; och hur man utvärderar leverantörens prestation inför nästa upphandling.

Regeringen avser återkomma i den ekonomiska vårpropositionen för 2014 med förslag om ändrad fördelning av ändamål och verksamheter på utgiftsområden.

För att ytterligare förstärka nämnda verksamhet bedömer regeringen därtill att KKV:s anslag från 2015 bör ökas permanent med 35 000 000 kronor.

Genomförandet av upphandlingsdirektiven och Upphandlingsutredningens lagförslag

Som framgått ovan har arbetet med genomförandet av de kommande upphandlingsdirektiven redan påbörjats genom utredningen om genomförandet av direktiven (S 2012:09). Regeringen har också påbörjat arbetet med att ta fram en departementspromemoria avseende genomförandet av de delar av direktiven som inte omfattas av utredningens uppdrag. För att inhämta synpunkter såväl till utredningens arbete som till arbetet med departementspromemorian har en referensgrupp bildats, bestående av representanter för myndigheter, organisationer och leverantörer. Avsikten är att en gemensam remissbehandling ska ske av utredningens betänkande och Regeringskansliets departementspromemoria.

Merparten av reglerna i de kommande direktiven är obligatoriska för medlemsstaterna att genomföra. Vissa regler är dock frivilliga, t.ex. om s.k. reserverade kontrakt och om underleverantörer. Den ändrade ordningen med enklare regler för sociala och andra specifika tjänster betonar vidare medlemsstaternas frihet att organisera valet av tjänsteleverantörer på det sätt som de finner lämpligast. Det kommande

genomförandearbetet ger därför anledning att överväga vilka konsekvenser detta bör medföra för svensk lagstiftning både när det gäller upphandlingar som omfattas av EU-direktivens regler och sådana som enbart omfattas av de nationella reglerna i 15 kap. LOU.

Även Upphandlingsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2013:12) lämnat förslag till lagstiftningsåtgärder som ska övervägas i samband med den kommande propositionen med förslag till ny lagstiftning på upphandlingsområdet.

Åtgärder för en förbättrad offentlig upphandling

Den offentliga upphandlingen utgör en betydande andel av BNP och har en direkt inverkan på den svenska ekonomin. Hur upphandlingarna genomförs och hur de upphandlande avtalen förvaltas har en avgörande betydelse för kvaliteten i den offentliga servicen.

I flera sammanhang har påpekats att de upphandlande myndigheterna och enheterna samt de potentiella leverantörerna behöver hjälp och stöd för att genomföra och delta i offentliga upphandlingar. Vidare ökar de kommande upphandlingsdirektiven behoven av information och upphandlingsstödjande insatser.

Regeringen har vidtagit en rad initiativ för att förbättra den offentliga upphandlingen. Upphandlingsutredningens uppdrag har varit att utvärdera upphandlingsregelverket ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv samt se över systemet för insamling av upphandlingsstatistik. Utredningen har i sitt slutbetänkande lämnat förslag till en nationell handlingsplan med förutom lagstiftningsåtgärder en rad andra åtgärder för att åstadkomma förbättringar av den offentliga upphandlingen. Utredningen lyfter upphandlingens strategiska betydelse för en offentlig service av god kvalitet och därmed vikten av ett engagerat nationellt och lokalt ledarskap. Vidare lyfter utredningen fram betydelsen av avtalsförvaltning med en god uppföljning och utvärdering av upphandlingen. En rad åtgärder föreslås för att underlätta tillämpningen av regelverket, såsom kompetenshöjande åtgärder, ett kraftigt utbyggt upphandlingsstöd, ökad forskning m.m. Utredningen föreslår även förändringar av överprövningsprocessen. Utredningen anser att regeringen bör initiera ett mer formaliserat nordiskt samarbete

kring utvecklingen av socialt och miljömässigt ansvarsfull upphandling. Utredningen påtalar vikten av en utvecklad upphandlingsstatistik för en förbättrad uppföljning, utvärdering och forskning på området. Utredningen lämnar även förslag på hur statistiken ska kunna förbättras bl.a. i samband med utvecklingen av elektroniska beställnings- och upphandlingssystem. Förslagen kommer att behandlas i nära anslutning till arbetet med att genomföra upphandlingsdirektiven i svensk rätt och utredningens förslag är en bra grund för regeringens fortsatta arbete med att förbättra upphandlingsförfarandet.

Därutöver kommer regeringen att följa upp förslagen från Ägarprövningsutredningen, som ska utreda vilka krav som kan och bör ställas på de som äger och driver företag inom välfärdssektorn (Fi 2012:11). Även de förslag som Utredningen om en kommunallag för framtiden lämnat i delbetänkandet Privata utförare – kontroll och insyn (SOU 2013:53) för att stärka kontrollen och insynen när kommuner och landsting anlitar privata utförare är åtgärder som regeringen kommer att noggrant överväga.

Frågan om korruption och jäv är prioriterad och arbetet med att förebygga korruption och jäv i offentlig upphandling kommer att fortsätta.

Elektronisk upphandling

Elektronisk upphandling är en fortsatt prioriterad fråga.

Den 26 juni 2013 presenterade Europeiska kommissionen meddelandet ”Genomgående e-upphandling för att modernisera offentlig förvaltning”, (KOM(2013) 453 slutlig). Meddelandet är en uppföljning på meddelandet ”En strategi för e-upphandling” (KOM(2012) 179 slutlig). Kommissionens mål är att hela inköpsprocessen ska skötas elektroniskt och meddelandet omfattar därför ett större område än de delar av processen som traditionellt anses utgöra offentlig upphandling. Meddelandet behandlar läget för genomförandet av ”genomgående e-upphandling” (från elektronisk publicering till elektronisk betalning) inom EU samt anger de åtgärder som EU och medlemsstaterna bör vidta för att övergången till en genomgående e-upphandling ska bli verklighet.

Bland de föreslagna åtgärderna i meddelandet kan nämnas att Europaparlamentet och rådet

föreslås komma överens om en ny rättslig ram enligt vilken det blir obligatoriskt att godta e-fakturor som uppfyller en ny europeisk standard. Åtgärden knyter an till det förslag till direktiv om elektronisk fakturering i offentlig upphandling. (KOM(2013) 449 slutlig), som presenterades i anslutning till det aktuella meddelandet. Regeringen avser bevaka förslaget och dess konsekvenser ur ett upphandlingsperspektiv. Förslaget behandlas närmare under utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

En annan av de föreslagna åtgärderna är en uppmuntran till medlemsstaterna att upprätta nationella strategier och detaljerade handlingsplaner för genomgående e-upphandling för att garantera införande inom den tidsfrist som anges i direktiven om offentlig upphandling och e-fakturering. Regeringen avser se över frågan.

Open Peppol

ESV, som tidigare företrätt Sverige i Pan European Public Procurement On Line (Peppol), fick den 1 september 2012 uppdragen att delta i Open Peppol och att utgöra Peppolmyndighet. Regeringen anser att uppdragen bör fortsätta för att säkerställa en långsiktig förvaltning av Peppol:s infrastrukturer och för att bevaka utvecklingen på området för Sveriges räkning. ESV kommer mot denna bakgrund att få fortsatt uppdrag att delta i Open Peppol och utgöra en Peppol myndighet, se vidare avsnitt 4.

Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Europeiska kommissionen har i meddelandet Mot en mer konkurrenskraftig och effektiv försvars- och säkerhetssektor, (KOM(2013) 542 slutlig) behandlat frågor om bl.a. den inre försvarsmarknaden. Av meddelandet framgår att kommissionen avser att vidta särskilda åtgärder för att säkerställa att försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet (2009/81/EG) genomförs på ett enhetligt sätt och tillämpas korrekt.

Försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet har genomförts i svensk rätt i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Se vidare utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, avsnitt 3.

7 Statistik

7.1 Omfattning

Området Statistik omfattar Statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet som är produktion, spridning, utveckling och samordning av statistik. SCB ansvarar för att producera dels officiell statistik inom flera områden, t.ex. arbetsmarknadsstatistik och nationalräkenskaperna (NR), dels annan statlig statistik. På uppdrag producerar myndigheten även statistik åt andra statistikansvariga myndigheter och övriga beställare.

SCB har även till uppgift att samordna Sveriges officiella statistik som för närvarande 27 myndigheter ansvarar för. SCB är den största av de statistikansvariga myndigheterna och ansvarade 2012 för 126 av totalt 352 produkter som avsåg officiell statistik.

Drygt 40 procent av SCB:s verksamhet finansieras genom avgifter från främst uppdragsfinansierad statistikproduktion. Statliga myndigheter utgör den största kundkategorin och står för ungefär tre fjärdedelar av avgiftsintäkterna.

7.2 Mål och villkor

Målet för verksamheten är statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Ett villkor är att kostnaderna för uppgiftslämnandet ska minska och att statistikproduktionen ska vara effektiv.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultat

Löpande statistikproduktion

SCB har inom ramen för den anslagsfinansierade verksamheten, som uppgick till totalt ca 580 miljoner kronor, producerat statistik i enlighet med den arbetsplan som myndigheten lämnade till regeringen i början av 2012 (dnr Fi2012/405). Arbetsplanen innehöll bl.a. planerad produktion och planerade större förändringar i statistiken under året. Under 2012 har SCB varit inriktad på att leverera kvalitetssäkrad statistik och fullfölja de kvalitetssatsningar som varit prioriterade av myndigheten.

SCB har inom ramen för den avgiftsfinansierade verksamheten, som uppgick till totalt ca 470 miljoner kronor 2012, producerat statistik i en något större omfattning jämfört med föregående år. Den avgiftsfinansierade statistikproduktionen är omfattande. Syftet är att utnyttja det statistiska materialet och den statistiska kompetensen för användarnas behov. Verksamheten har genomförts i enlighet med kundernas beställningar och ingångna avtal och har bidragit till en ökad statistik användning i samhället.

SCB fick närmare 9 miljoner kronor i bidrag från EU (s.k. EU-grants) för anpassningar, utveckling och viss försöksverksamhet under 2012.

Tabell 7.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet

	2010	2011	2012
Totala intäkter (mnkr)	1 031	1 034	1 080
varav			
- anslagsintäkter	520	552	577
- avgiftsintäkter och övr. ersättn.	478	451	473
- bidragsintäkter ¹	33	29	29
Andel av avgiftsintäkter avs. officiell statistik från andra statistikansvariga myndigh. (%)	22 ²	24 ²	24
Totala kostnader (mnkr)	1 025	1 030	1 076
Punktlighet i publiceringen (%)	97	96	97
Uppgiftslämnarnas kostnader (mnkr)	631	613 ³	615
Statistikdatabasen			
- antal tabeller	2 440	2 771	3 016
- antal uttag (1000-tal)	1 287	994 ²	1 111
Webbplatsen	4 042	4 493	5 430
- antal besök (1000-tal) ⁴			
NöjdKundindex i avgiftsfinansierade verksamheten			
- <i>Leveransenkäten</i> (7-gradig skala)	6,0	5,9	6,0
- <i>NöjdKundIndex</i> ⁵ (10-gradig skala)	7,8	- ⁶	7,9
Allmänhetens inställning (mycket eller ganska positiv) (%) ⁷	-	-	70
Antal registerutdrag enligt personuppgiftslagen (PUL)	193	158	198
Produktivitetsförändring (%)	4,9 ⁸	-1,0 ⁹	-1,8

¹ Exklusive finansiella intäkter.

² Uppdaterat värde.

³ Justerat värde 2011 på grund av att nya beräkningar gjorts för några produkter.

⁴ Uppdaterade värden pga. ny mätmetod.

⁵ NöjdKundindex är en webbenkät riktad till ett antal kunder.

⁶ Undersökningarna genomförs inte varje år.

⁷ Ny typ av undersökning som riktar sig till allmänheten.

⁸ Justerat värde 2010 på grund av ändrad hantering av konsulttimmar.

⁹ Justerat värde 2011 på grund av antal timmar mellan olika verksamheter samt övriga insatser där prisindex har reviderats.

Av den totala volymen uppgick andelen uppdrag som SCB utförde åt andra statistikansvariga myndigheter 2012 till 34 procent, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med föregående år. Uppdragen avsåg utöver officiell statistik även andra utrednings- och utvecklingsuppdrag.

De totala kostnaderna för SCB:s verksamhet uppgick 2012 till drygt 1,1 miljard kronor, vilket var en ökning med 4 procent jämfört med 2011.

Andelen statistikprodukter som publicerades enligt fastställd tidsplan var under 2012 97 procent, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2011.

I SCB:s uppdrag ingår att minska och underlätta uppgiftslämnandet så att kostnaderna för dem som lämnar uppgifter till statistiken ska bli lägre. Efter att tre år i rad ha redovisat en minskning av kostnaderna har nu en mindre

ökning skett. För 2012 beräknades den totala kostnaden uppgå till 615 miljoner kronor, varav kostnaden för företag och organisationer uppskattades till 572 miljoner kronor. Den totala kostnaden för uppgiftslämnandet beräknas ha ökat med 0,3 procent jämfört med föregående år. Merparten av ökningen beror på att undersökningen av nystartade företag, fas 2 genomfördes 2012. Vidare hade undersökningen av priser för nyproducerade bostäder ett något större urval 2012.

Enligt krav i SCB:s regleringsbrev för 2012 skulle statistiken göras mer tillgänglig och användbar. En av de viktigaste kanalerna för att sprida statistik var SCB:s statistikdatabas på myndighetens webbplats. Tillgången till informationen som finns där är avgiftsfri. Statistikdatabasens omfattning ökade 2012 med 9 procent jämfört med föregående år. Även antalet uttag av statistikuppgifter i tabellform ökade med 12 procent 2012 jämfört med föregående år. Under året har den bakomliggande tekniken i Statistikdatabasen bytts ut mot ny arkitektur vilket bl.a. medfört att det är enklare att hitta tabellerna.

SCB:s webbplats hade 5,4 miljoner besök 2012, vilket är en ökning med 21 procent jämfört med 2011. Sedan maj 2012 publiceras artiklar på webbplatsen med syfte att hjälpa användarna att tolka statistiken samt hänvisa användarna vidare till databaser och publikationer. Under 2012 har 126 artiklar publicerats.

Kundnöjdheten i den avgiftsfinansierade verksamheten uppgick enligt SCB:s s.k. leveransenkät till 6 på en sjugradig skala, vilket är i nivå med de senaste två åren. Enkäten vänder sig till uppdragskunder som köper statistik för mer än 10 000 kronor. En annan undersökning är NöjdKundIndex, som bygger på en webbenkät som skickas ut till drygt 1 500 kunder. Resultatet 7,9 för 2012 på en tiogradig skala är i nivå med 2010 års resultat. Undersökningen genomförs vartannat år och på grund av den låga svarsfrekvensen i denna typ av undersökning ska resultatet tolkas med försiktighet.

Under oktober 2012 genomfördes en ny undersökning Allmänhetens förtroende för SCB 2012. Undersökningen omfattade 1 500 personer (15 år och äldre). Av de tillfrågade hade 93 procent hört talas om SCB och av dessa svarade 70 procent att de har mycket eller ganska stort förtroende för SCB.

Krav på produktivetsökning

Den genomsnittliga produktivetsutvecklingen i den anslagsfinansierade statistikproduktionen uppgick under den senaste tioårsperioden till 2,8 procent per år. Produktivetsutvecklingen 2012 var negativ med -1,8 procent jämfört med -1 procent 2011¹⁵. Regeringens krav på en genomsnittlig ökning av produktiviteten om minst 3 procent per år är därmed inte uppfyllt. Produktiviteten har varierat kraftigt mellan enskilda år. Den lägre produktiviteten 2011 och 2012 beror bl.a. på att produktivetsmätningarna inte har kvalitetsjusterats.

Arbetskraftsundersökningar

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) beskriver de aktuella arbetsmarknadsförhållandena för hela befolkningen i åldersgruppen 15–74 år.

SCB har på uppdrag av regeringen undersökt internationell jämförbarhet i ungdomsarbetslöshetstatistiken och lämnade sin rapport i mars 2013 (dnr Fi2012/3257). Syftet med uppdraget var att minska den osäkerhet som finns kring statistikens jämförbarhet. SCB:s slutsats var att jämförbarheten i statistiken över ungdomsarbetslöshet är mycket god.¹⁶ Arbetskraftsundersökningarna i de undersökta länderna är väl harmoniserad och följer ILO:s¹⁷ definitioner och regelverk. Den genomgång SCB gjort visade att de brister som finns är av marginell betydelse och att de inte påverkar den övergripande bilden av arbetsmarknaden. För specifika undergrupper, så som utrikes födda, kan dock jämförbarheten vara begränsad. SCB drog slutsatsen att institutionella faktorer, framförallt utbildningssystemens utformning, till stor del kan förklara att ungdomsarbetslösheten skiljer sig åt mellan länderna. SCB konstaterade att omfattande lärlingssystem, där lärlingarna får ersättning, har stor effekt på ungdomsarbetslöshetens nivå. Även utbetalning av studiemedel för sommar-månaderna påverkar nivån.

¹⁵ Justerat värde 2011 på grund av antal timmar mellan olika verksamheter samt övriga insatser där prisindex har reviderats.

¹⁶ Studien omfattar jämförelser mellan arbetskraftsundersökningar i Sverige och Nederländerna, Tyskland, Österrike, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Island.

¹⁷ International Labour Organization.

Under 2012 färdigställdes ett nytt it-system för säsongrensning, vilket resulterade i ett stabilt och automatiserat produktionssystem som kvalitetssäkrar de månatliga framställningarna. Det nya systemet har vidare gett som resultat att de säsongrensade serierna numera publiceras samma dag som offentliggörandet av statistiken. Utökningen av de säsongrensade serierna omfattar bl.a. uppgifter avseende personer i arbete, personer frånvarande under veckan, fast anställda och tidsbegränsat anställda tillbaka till 1987. Länkade serier avseende arbetslöshetstid för inrikes/utrikes födda tillbaka till 1987 har också tagits fram.

Prisstatistik och nationalräkenskaper

Prisstatistiken framställs månadsvis för att mäta den genomsnittliga utvecklingen av priserna för bl.a. privat inhemsk konsumtion och i producent- och importled. Arbetet med etablering av ett system för kvalitetssäkring av prisstatistik har fortsatt under 2012. För Prisindex i producent- och importled och Tjänsteprisindex har ett nytt säkrare produktionssystem implementerats.

Nationalräkenskaperna (NR) sammanfattar och beskriver Sveriges ekonomiska aktivitet och utveckling. Under 2012 standardiserades samtliga beräkningsfiler. Under året infördes kvartalsvis publicering av säsongrensad utveckling av arbetsproduktiviteten och årsvis publicering av multifaktorproduktiviteten. En ny jämförelse av innehållet i hushållens disponibla inkomster i nationalräkenskaperna respektive i Inkomst- och förmögenhetsstatistiken har publicerats. Under 2012 har utvecklingsarbetet avseende insamling av data slutförts och ett nytt it-system för den del av räkenskapssammandraget som avser kommuner utvecklats.

Hushålls- och bostadsstatistik

Under 2012 har förberedelser genomförts för att säkerställa att SCB, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 763/2008 om folk- och bostadsräkningar, under andra halvåret 2013 ska kunna överföra uppgifter till Eurostat om befolkning och bostäder per den 31 december 2011 (Census 2011). SCB planerar att påbörja publiceringen av

ny löpande hushålls- och boendestatistik under fjärde kvartalet 2013.

Löpande kvalitetsarbete

I SCB:s regleringsbrev för 2012 angavs att det kvalitetsarbete som myndigheten påbörjat skulle fullföljas och väsentliga kvalitetsförbättringar skulle kunna redovisas. SCB lämnade en slutrapport avseende kvalitetetsarbetet i juni 2012 i enlighet med regeringens beslut. Resultatet redogjordes för i budgetpropositionen för 2013.

SCB tillfördes 12 miljoner kronor extra under 2012 för åtgärder avseende statistikens kvalitet. Medlen har bl.a. använts för det fortsatta arbetet för kvalitetshöjande satsningar på AKU och NR samt för förberedelser för redovisningen av Census 2011.

Under 2012 granskade Riksrevisionen SCB:s interna kontroll i bearbetningsprocessen för att ta fram AKU, NR, Konsumentprisindex och Betalningsbalansstatistiken. Riksrevisionen bedömde att de it-system som stödjer statistikproduktionen innehåller väl utformade och definierade kontroller i flera avseenden. Granskningen visade dock att bl.a. spårbarheten i utförandet av kontrollerna saknas i flera fall. Sammantaget innebär det att internkontrollen i flertalet av de granskade kontrollerna inte bedöms vara tillräcklig.

Statskontoret har på uppdrag av regeringen granskat SCB:s kvalitetsarbete. I granskningen betonades vikten av att kostnader för kvalitetsförbättringar följs av effektivitetsvinster. Exempelvis förväntades en ökad användning av standardverktyg leda till effektivitetsvinster på längre sikt¹⁸.

Statistikutredningen 2012 (se nedan) bedömde utifrån ett övergripande perspektiv att SCB och övriga statistikansvariga myndigheter arbetar på ett seriöst sätt med kvalitetsfrågor.

Utredningar avseende översyn av SCB, statistiksystemet och finansmarknadsstatistiken

Statistikutredningen 2012 överlämnade i december 2012 sitt slutbetänkande Vad är officiell

statistik? En översyn av statistiksystemet och SCB (SOU 2012:83). Samma månad överlämnade 2011 års utredning om finansmarknadsstatistiken sitt betänkande En databas för övervakning och tillsyn över finansmarknaderna (SOU 2012:79). Båda betänkandena har remissbehandlats och förslagen bereds i Regeringskansliet.

Europeisk statistik

Enligt artikel 338 i fördraget om europeiska unionens funktionssätt ska Europaparlamentet och rådet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet besluta om åtgärder för att framställa sådan statistik som behövs för unionens verksamhet. Framställningen av unionsstatistik ska uppfylla krav på opartiskhet, tillförlitlighet, objektivitet, vetenskapligt oberoende, kostnadseffektivitet och insynsskydd för statistiska uppgifter. Framställningen av unionsstatistik får inte innebära en alltför stor belastning för de ekonomiska aktörerna.

Europeiska kommissionen presenterade i april 2012 förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningen om europeisk statistik. Bakgrunden till förslaget är de brister som identifierats i det europeiska statistiksystemet. Genom förslaget stärks de nationella statistikmyndigheternas oberoende och deras samordnande roll i de nationella statistiksystemen klargörs. Enligt förslaget ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra uppförandekoden för europeisk statistik i syfte att upprätthålla förtroendet för statistiken. Överläggningar med finansutskottet om förslaget hölls i juni 2012. Överläggningar med konstitutionsutskottet om vissa delar av förslaget mot bakgrund av tilläggsförslag från Europaparlamentet hölls i mars 2013. Rådet godkände i april 2013 den kompromisstext som rådsarbetsgruppen kommit överens om och uppdrog åt ordförandeskapet att inleda förhandlingar med Europaparlamentet.

Den 22 april 2013 beslutades Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen. I förordningen fastställs metoder för gemensamma standarder, definitioner, klassificeringar och redovisningsregler som ska

¹⁸Statskontorets rapport: Mot en säkrare statistikproduktion – en granskning av SCB:s kvalitetsarbete (2011:7).

användas för att utarbeta räkenskaper och sammanställningar på jämförbar grund för att tillgodose unionens behov. I förordningen fastställs också ett program med de tidsfrister då medlemsstaterna ska ha rapporterat in sina räkenskapsdata och sammanställningar till kommissionen (Eurostat).

7.3.2 Analys och slutsatser

Inom ramen för sitt ansvarsområde har SCB under 2012 planenligt producerat, spridit, utvecklat och samordnat statistik, som i stor utsträckning använts som bl.a. underlag för forskning, beslutsfattande och samhällsdebatt.

SCB bedriver ett intensivt arbete för att säkerställa en effektiv och kvalitetssäkrad statistikproduktion. Det är viktigt att kvalitetsarbetet fortsätter och bl.a. utvecklar den interna kontrollen i centrala delar av den officiella statistiken som AKU, NR, Konsumentprisindex och Betalningsbalansstatistiken. Vidare är det viktigt att kostnaderna för uppgiftslämnarna, som till stor del bärs av företag och organisationer, inte fortsätter att öka.

Regeringen har under perioden 2010–2012 tillfört SCB extra medel, 32 miljoner kronor, för åtgärder avseende statistikens kvalitet. För 2013 har SCB tilldelats ytterligare 12 miljoner kronor. Mot bakgrund av detta anser regeringen att det finns förutsättningar för att hålla en hög genomförandetak i det fortsatta kvalitetsarbetet. I SCB:s uppdrag ingår både att uppnå god kvalitet och att statistikproduktionen ska vara effektiv. Effektiviteten kan bl.a. belysas genom produktivitetens utvecklingen. Produktivitetens utvecklingen behöver dock kvalitetsjusteras om den ska kunna jämföras mellan olika år. Sammanfattningsvis bedömer regeringen att målen för verksamheten huvudsakligen har uppfyllts.

7.4 Politikens inriktning

Regeringen värnar statistik av god kvalitet och tillgänglighet för användarna. Regeringen välkomnar därför statistikutredningens betänkande som bl.a. innehåller förslag om att statistikens kvalitet ska säkras i enlighet med rådets direktiv

2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

SCB ska producera officiell statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Regeringen framhåller vikten av kvalitet i statistikproduktionen och anser det därför angeläget att kvalitetsarbetet inom myndigheten fortgår.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 7.2 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor				
2012	Utfall	559 008	Anslags-sparande	-2 243
2013	Anslag	540 484	Utgifts-prognos	524 080
2014	Förslag	550 383		
2015	Beräknat	549 432 ¹		
2016	Beräknat	553 570 ²		
2017	Beräknat	565 956 ²		

¹ Motsvarar 542 258 tkr i 2014 års prisnivå.

² Motsvarar 537 097 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för SCB:s förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 7.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	484 813	481 088	3 725
(varav tjänsteexport)	53 320	53 725	-405
Prognos 2013	465 000	465 000	0
(varav tjänsteexport)	45 000	45 000	0
Budget 2014	448 000	448 000	0
(varav tjänsteexport)	46 000	46 000	0

Drygt 40 procent av SCB:s verksamhet finansieras av avgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 7.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	540 484	540 484	540 484	540 484
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	14 966	22 315	32 002	44 811
Beslut	-4 312	-12 602	-18 138	-18 544
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-755	-765	-778	-796
Förslag/ beräknat anslag	550 383	549 432	553 570	565 956

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Anslaget minskas planenligt med drygt 5 200 000 kronor då tidsbegränsade medel för kvalitetsförbättringar upphör. För åtgärder avseende statistikens kvalitet kvarstår enligt plan 7 000 000 kronor extra under 2014.

Anslaget minskas vidare med drygt 750 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen. Vidare tillförs anslaget 900 000 kronor 2014 för genomförande av förstudie av statistik inom ramen för cirkulär migration. Finansiering sker från anslag 1:3 *Migrationspolitiska åtgärder* under utgiftsområde 8 Migration.

Regeringen föreslår att 550 383 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 549 432 000 kronor, 553 570 000 kronor respektive 565 956 000 kronor.

8 Prognos- och uppföljningsverksamhet

8.1 Omfattning

Området prognos- och uppföljningsverksamhet omfattar uppföljning och analys av utfall samt utarbetande av kort- och medelfristiga prognoser och analyser avseende den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Budgetprognoser och prognoser för svensk och internationell makroekonomi är viktiga verksamheter inom området. Därutöver ingår också arbetet med att ta tillvara de resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för regeringen. Verksamheten är i huvudsak anslagsfinansierad och bedrivs inom Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket (ESV), Finanspolitiska rådet och Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). ESV:s övriga verksamheter redovisas i avsnitt 4, inklusive budgetförslag, och i avsnitt 9.

8.2 Mål

Målet för området är att åstadkomma tillförlitliga och väldokumenterade prognoser, analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen.

För att bedöma måluppfyllelsen av prognos- och analysverksamheten används dels kvantitativa mått på prognosprecisionen för de viktigaste prognosvariablerna, dels de omdömen om prognoserna och analyserna som lämnas av användarna.

Målet för Konjunkturinstitutets verksamhet är att myndighetens prognoser och medelfristiga kalkyler för den ekonomiska utvecklingen inom och utom landet ska vara tillförlitliga som

beslutsunderlag. De makroekonomiska prognosernas precision redovisas och kommenteras regelbundet, bl.a. i Konjunkturinstitutets årsredovisning.

För ESV:s prognoser gäller att de ska vara tillförlitliga och ha hög precision så att risker för budgetavvikelser tidigt kan uppmärksammas. De bakomliggande analyserna ska vara tolkningsbara och tydligt dokumenterade.

Finanspolitiska rådet ska bl.a. följa upp hur finanspolitiken förhåller sig till sina grundläggande mål om långsiktigt hållbara offentliga finanser, överskottsmålet och utgiftstaket samt till konjunkturutvecklingen. Rådet har även till uppgift att granska och bedöma kvaliteten i regeringens lämnade prognoser och modeller som ligger till grund för prognoserna. Rådet ska även bedöma om utvecklingen ligger i linje med långsiktigt uthållig tillväxt och långsiktigt hållbar sysselsättning. Finanspolitiska rådet ska även verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken.

ESO ska bidra till att bredda och fördjupa underlaget för framtida finanspolitiska och samhällsekonomiska avgöranden.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Resultat

Konjunkturinstitutets prognosverksamhet

Konjunkturinstitutet bedriver regelbunden prognosverksamhet samt utvecklar metoder och modeller för prognoser och makroekonomiska analyser. Prognoser för svensk och internationell

ekonomi publiceras fyra gånger per år i rapportserien Konjunkturläget. Under 2012 redovisade Konjunkturinstitutet även en partiell prognosuppdatering i Lönebildningsrapporten. Myndigheten har med början 2012 även genomfört långsiktiga framskrivningar av de offentliga finanserna och bedömningar av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Konjunkturinstitutet publicerar också barometerundersökningar av företag och hushåll. Till företagen handlar frågorna om hur de upplever nuläget och vad de har för förväntningar om den närmaste framtiden och till hushållen handlar frågorna om hushållens syn på den egna och den svenska ekonomin, förväntningar om räntor och inflation samt om planerade inköp av kapitalvaror och sparande. Resultatet sammanställs i rapporten Konjunkturbarometern som ska ge snabba, kvalitativa indikationer om viktiga ekonomiska variabler. Barometerresultaten planeras att finnas tillgängliga i en statistikdatabas på webben under 2013. Under 2012 genomfördes en läsvärdes- och användarundersökning för rapportserien Konjunkturläget. Det sammantagna intrycket av undersökningen är att Konjunkturläget är en uppskattad och högt värderad rapport. Några förbättringsområden framkom i undersökningen, t.ex. efterfrågades fler analyser av arbetsmarknadsfrågor och finansmarknadens påverkan på ekonomin.

Myndigheten har under 2012 avslutat ett större projekt som syftar till att förbättra beräkningssystemen inom prognosverksamheten för att prognosarbetet ska bli effektivare, risken för beräkningsfel ska minska och dokumentationen av systemen ska förbättras.

Konjunkturinstitutets och regeringens prognosprecision – en jämförelse med andra

Genom att jämföra olika prognosmakares prognoser vid olika tidpunkter ges en kompletterande bild av hur bl.a. Konjunkturinstitutet lyckats i sitt prognosarbete. Att beakta är att de olika prognosmakarna publicerar olika antal prognoser och vid olika tillfällen, vilket kan påverka resultaten. Utvärderingen, som avser systematiska fel (medelfel) och prognosprecision (mätt med medelabsolutfel) för prognoser gjorda ett och två år före respektive utfallsår, finns i sin helhet i Konjunkturinstitutets rapport Konjunkturläget mars 2013.

De flesta prognosmakare överskattade BNP-utvecklingen mer i sina prognoser för 2012 än vad de gjorde i genomsnitt under perioden 1997–2012. Motsvarande gällde även för Konjunkturinstitutet. För regeringens BNP-prognoser var skillnaden mellan 2012 och det historiska genomsnittet ännu större.

Enligt Konjunkturinstitutets utvärdering gjorde regeringen sämst BNP-prognoser för 2012. Överskattningarna av BNP-tillväxten 2012 var dock överlag relativt stora.

Tabell 8.1 Prognosprecision för BNP

Medelvärden av absolut prognosfel resp. av prognosfel.
Procentenheter

	2012		1997–2012	
	Medelabsolutfel	Medelfel	Medelabsolutfel	Medelfel
ESV	0,9	-0,5	-	-
Fi-dep	1,2	-1,0	1,2	-0,3
HUI	0,8	-0,7	1,1	-0,2
KI	0,8	-0,7	1,1	-0,4
LO	0,9	-0,4	1,3	-0,3
NO	0,8	-0,2	1,1	-0,3
RB	0,7	-0,6	1,1	-0,3
SEB	0,7	-0,5	1,1	-0,2
SHB	0,8	-0,6	1,2	-0,4
SN	0,8	-0,1	1,3	0,1
SWD	0,8	-0,5	1,6	-0,1
Medelvärde	0,8	-0,5	1,2	-0,2

Källa: Konjunkturinstitutet

Anm. Prognosinstitutet är Ekonomistyrningsverket (ESV), Finansdepartementet (Fi-dep), Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO), Nordea (NO), Sveriges riksbank (RB), SEB, Handelsbanken (SHB), Svenskt näringsliv (SN) och Swedbank (SWD).

Även för arbetslösheten uppvisade de flesta prognosmakare större systematiska fel (medelfel) för 2012 än det historiska genomsnittet. Det gällde även Konjunkturinstitutet och regeringen.

Tabell 8.2 Prognosprecision för arbetslöshet

Medelvärden av absolut prognosfel resp. av prognosfel.
Procentenheter

	2012		1997–2012	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
ESV	0,3	0,2	-	-
Fi-dep	0,4	0,3	0,5	0,1
HUI	0,4	0,4	0,5	0,0
KI	0,2	0,2	0,5	0,1
LO	0,3	0,1	0,6	0,0
NO	0,3	0,2	0,5	0,1
RB	0,4	0,4	0,5	0,0
SEB	0,5	0,5	0,4	0,1
SHB	0,2	0,1	0,5	0,0
SN	0,2	0,0	0,5	-0,1
SWD	0,3	0,2	0,6	-0,2
Medelvärde	0,3	0,2	0,5	0,0

Källa: Konjunkturinstitutet

Anm. Prognosinstitutet är Ekonomistyrningsverket (ESV), Finansdepartementet (Fi-dep), Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO), Nordea (NO), Sveriges riksbank (RB), SEB, Handelsbanken (SHB), Svenskt näringsliv (SN) och Swedbank (SWD).

De flesta institut, inklusive Konjunkturinstitutet och regeringen, överskattade inflationen betydligt mer 2012 än genomsnittet för perioden 1997–2012. Medelabsolutfelen för inflationen 2012 ligger dock i linje med det historiska snittet för både Konjunkturinstitutet och regeringen.

Tabell 8.3 Prognosprecision för KPI-inflation

Medelvärden av absolut prognosfel.
Procentenheter

	2012		1997–2012	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
ESV	0,6	-0,6	-	-
Fi-dep	0,5	-0,5	0,5	-0,1
HUI	0,8	-0,8	0,5	-0,2
KI	0,6	-0,6	0,5	-0,1
LO	0,7	-0,7	0,5	0,0
NO	0,8	-0,8	0,6	-0,2
RB	0,8	-0,8	0,5	-0,2
SEB	0,7	-0,7	0,5	-0,3
SHB	0,4	-0,4	0,6	-0,3
SN	0,7	-0,7	0,6	-0,2
SWD	1,0	-1,0	0,6	-0,1
Medelvärde	0,7	-0,7	0,5	-0,2

Källa: Konjunkturinstitutet

Anm. Prognosinstitutet är Ekonomistyrningsverket (ESV), Finansdepartementet (Fi-dep), Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO), Nordea (NO), Sveriges riksbank (RB), SEB, Handelsbanken (SHB), Svenskt näringsliv (SN) och Swedbank (SWD).

Konjunkturinstitutets modellverksamhet

Såväl den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten som den fördjupade makroekonomiska analysen förutsätter ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete. Under året har den kvartalsbaserade modellen KIMOD färdigställts och testats. KIMOD används för att prognostisera och simulera alternativa scenarier för den svenska ekonomin på kort- och lång sikt. Det kan vara simuleringar om bl.a. finanspolitik, penningpolitik, arbetsmarknadsreformer, löner samt en rad utbudsrelaterade ekonomiska variabler. En alternativ version av modellen FIMO färdigställdes och togs i bruk i och med juniprognosen 2012, modellen räknar fram finansiellt sparande i samtliga sektorer i ekonomin (offentlig sektor, hushåll, företag och utland).

Konjunkturinstitutets fördjupade specialstudier

Utöver den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten genomför Konjunkturinstitutet fördjupade analyser inom olika specialområden av betydelse för förståelsen av den makroekonomiska utvecklingen. Analyserna ingår i det kontinuerliga utvecklingsarbetet och redovisas bl.a. i form av fördjupningar i publikationen Konjunkturläget. Under 2012 innehöll Konjunkturläget 18 fördjupningar, bl.a. Bemanningsbranschen – en liten bransch på frammarsch, Arbetslöshet bland unga och EU:s finanspakt. Konjunkturinstitutet gjorde fyra specialstudier under 2012, Mjuklänkning mellan EMEC och TIMES-Sweden (en metod för att förbättra energipolitiska underlag), Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män, Sveriges ekonomi – ett långsiktsscenario fram till år 2035 och Konjunkturinstitutets beräkning av S2-indikatorn. I maj 2012 höll Konjunkturinstitutet en konferens på temat ekonomisk jämställdhet. Dessutom skrevs två s.k. working papers, Policy Interest-Rate Expectations in Sweden; A Forecast Evaluation och Forecasting Inflation Using Constant Gain Least Squares.

Konjunkturinstitutets miljöekonomiska arbete

Konjunkturinstitutet fick 2011 i uppdrag att skriva en årlig rapport om miljöpolitikens

samhällsekonomiska aspekter. Den första rapporten publicerades i december 2012. Rapporten fokuserade på klimatpolitiken, regeringens högst prioriterade miljöfråga, och behandlade styrmedel och scenarier på området. Rapporten innehöll också ett antal fördjupningsanalyser om bl.a. koldioxidvärdering, rekyl-effekter (energieffektivisering kan stimulera ny energiefterfrågan som motverkar effektiviseringsens energibesparande potential) och gröna jobb.

I juni 2012 redovisade Konjunkturinstitutet, på uppdrag av regeringen, en analys av interaktioner mellan de klimat- och energipolitiska målen.

Under 2012 analyserade Konjunkturinstitutet även vilken miljöekonomiskt relaterad statistik som behövs för högkvalitativ miljöekonomisk forskning, liksom hur allmänjämviktsmodellen EMEC kan utvecklas och göras tillgänglig för forskare. Uppdragen redovisades i juni 2012. Samtliga rapporter från Konjunkturinstitutet kan laddas ned via myndighetens hemsida.

Ekonomistyrningsverkets prognosverksamhet

ESV:s uppdrag inom området prognosverksamhet är att tillgodose bl.a. regeringens och riksdagens behov av information om den statliga ekonomin och de offentliga finanserna. ESV följer varje månad upp utfallet för statens budget och redovisar varje kvartal kort- och medelfristiga prognoser över budgeten och de offentliga finanserna samt följer upp de budgetpolitiska målen. Myndigheten tar även fram underlag till årsredovisningen för staten genom en resultaträkning, en balansräkning samt en finansieringsanalys för de statliga myndigheterna. ESV producerar också finansstatistik över den statliga verksamheten som underlag till nationalräkenskaperna.

Ekonomistyrningsverkets analyser

ESV:s prognoser byggs upp underifrån genom prognoser på enskilda anslag och inkomstitlar. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra verktygen för att kunna analysera den helhetsbild som ges av prognoserna för de enskilda delarna.

För att fördjupa analysen och stärka kvaliteten i prognoserna har ESV under 2012 bl.a. vidareutvecklat det nya systemet för sammanställning av skatterna. Detta för att säkra konsistensen i redovisningarna mellan skatterna uttryckta i periodiserade respektive kassamässiga termer. ESV har även utvecklat och tagit i bruk en ny prognosmodell för beräkning av hushållens ränteinkomster, aktieutdelningar och avdrag för ränteutgifter. Vidare har myndigheten under 2012 inlett ett arbete med att utvidga och omarbete den årliga rapporten innehållande en analys av ESV:s prognosprecision.

Ekonomistyrningsverkets prognosprecision

ESV gör årligen en uppföljning av träffsäkerheten i prognoserna som lämnas till regeringen¹⁹. I uppföljningen jämför ESV sin prognosprecision avseende BNP och den offentliga sektorns sparande med andra prognosmakare samt utgifterna och inkomsterna på statens budget med regeringen. Utöver jämförelserna gör ESV även en fördjupad utvärdering och analys av prognosavvikelserna för utgifterna och inkomsterna på statens budget.

Avseende BNP och den offentliga sektorns sparande jämförde ESV de prognoser fr.o.m. hösten 2010 som är jämförbara med regeringens publicerade prognoser, dvs. budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen.

Prognosfelen för ESV och för de övriga prognosmakarna avseende 2012 följde samma mönster med stora överskattningar i början, sedan kraftigt nedreviderade prognoser som bottenade våren 2012. Sett enbart till de två prognoser som gjordes under 2012 var ESV mest träffsäker avseende offentliga sektorns finansiella sparande. ESV:s prognos nådde redan i marsprognosen 2012 den nivå som utfallet sedermera skulle hamna på.

¹⁹ Prognosutvärdering 2012 (ESV 2013:31).

Tabell 8.4 Prognosavvikelse jämförelse ESV och regeringen

Miljarder kronor

	Utfall 2012	Prognosavvikelse snitt ESV	Prognosavvikelse snitt regeringen
Totala inkomster	787,3	29,3	30,3
Totala utgifter	812,5	13,9	11,2
Budgetsaldo	-25,2	15,4	19,1

Källa: ESV.

ESV och regeringen är de enda prognosmakarna som gör prognoser över statens budget med samma detaljeringsgrad och struktur varför en jämförelse är möjlig endast mellan dessa två. Jämförelsen avsåg prognoserna i september 2011 samt april och september 2012. Sammantaget var ESV:s prognosprecision för budgetsaldot cirka 4 miljarder kronor bättre än regeringens precision.

Den årliga fördjupade utvärderingen av träffsäkerheten i prognoserna som ESV gjort bygger på de fem prognoser som gjorts mellan december 2011 och december 2012 och avser statens inkomster och utgifter (takbegränsade). För dessa prognoser görs ingen jämförelse med regeringen.

Tabell 8.5 Prognosavvikelse för Statens inkomster

Miljarder kronor

	Utfall 2012	Prognosavvikelse
Totalt	787,6	25,0
-Statens skatteintäkter	787,8	14,3
-Periodiseringar	4,9	6,8
-Övriga inkomster	-5,1	3,9

Källa: ESV.

För inkomsterna var den genomsnittliga prognosavvikelsen 25 miljarder kronor, vilket motsvarade 3,2 procent av utfallet för 2012. Rensat för effekter som beror på nya politiska beslut eller ändrade makroekonomiska förutsättningar var den genomsnittliga avvikelsen 19,8 miljarder kronor.

Avvikelsen på 19,8 miljarder kronor var sämre än genomsnittet för perioden 1999–2012 som uppgick till 10,4 miljarder kronor. Störst var avvikelser för Skatt på företagavinst och Mervärdesskatt.

Tabell 8.6 Prognosavvikelse för Takbegränsade utgifter

Miljarder kronor

	Utfall 2012	Prognosavvikelse
Totalt	1 022,2	4,1
-Utgiftsområden exkl. räntor	783,7	4,2
-Ålderspensionssystemet	238,5	-0,1

Källa: ESV.

För utgifterna gjordes en överskattning. Den genomsnittliga prognosavvikelsen av utgifterna var 4,1 miljarder kronor, vilket motsvarade 0,4 procent av de takbegränsade utgifterna. Rensat från effekter som beror på nya politiska beslut eller ändrade makroekonomiska förutsättningar var den genomsnittliga avvikelsen 3,9 miljarder kronor. Det var bättre än genomsnittet för perioden 1999–2012 på 4,6 miljarder kronor.

Störst var avvikelser inom områdena Internationellt bistånd, Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, Integration och jämställdhet, Arbetsmarknad och arbetsliv, Kommunikationer samt för Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet lämnade den 15 maj 2013 sin sjätte rapport i serien Svensk finanspolitik till regeringen (dnr Fi2013/1981). Årets rapport innehöll bl.a. bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet, analysmetoder, regeringens prognoser, bostadsmarknaden, fördelningseffekter av jobbskatteavdraget och klimatförändringar. Rådet har även publicerat fem underlagsrapporter under året. Med rapporten som utgångspunkt anordnade finansutskottet en offentlig utfrågning av rådets ordförande och finansministern. Regeringen kommenterar samtliga förslag i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.3 Granskning av finanspolitiken och ekonomisk styrning. Rådet har även under 2012 anordnat konferenser i syfte att öka den offentliga diskussionen i samhället om den ekonomiska politiken.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

ESO bedriver i första hand sin verksamhet genom att ge uppdrag till externa forskare och institutioner att skriva rapporter. Därutöver utför ESO även egna studier. Projekten mynnar

ut i rapporter som publiceras i en särskild skriftserie.

ESO:s arbete påbörjades 2008 och sedan dess har sammanlagt 38 rapporter publicerats och 26 seminarier arrangerats. Expertgruppens arbete leds av en styrelse. Expertgruppens kansli medverkar i arbetet med att ge uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Kansliet tar också fram förslag till studieområden och medverkar i upprättandet av projektplaner inför styrelsernas beslut.

Till studierna knyts även referensgrupper som består av olika sakkunniga, forskare, andra experter samt tjänstemän med relevant sakkunskap från Regeringskansliet.

8.3.2 Analys och slutsatser

Konjunkturinstitutet

När olika konjunkturbedömares prognosprecision ska jämföras är det olämpligt att utgå från resultaten för ett enskilt år eftersom tillfälligheter därigenom kan få stort genomslag. I Konjunkturinstitutets rapport Konjunkturläget mars 2013 redovisas därför även 15-åriga medelvärden för de olika institutens prognosfel. Beroende på val av mått visade utvärderingen att Konjunkturinstitutets prognosprecision var i linje med eller sämre än genomsnittet av prognosinstitut för BNP-tillväxt och arbetslöshet. För inflationen var Konjunkturinstitutets prognosprecision något bättre eller i linje med övriga prognosinstitut.

Vid sidan av det kontinuerliga arbetet med att förbättra den kvantitativa prognosprecisionen har Konjunkturinstitutet under de senaste åren utvecklat sina rapporter i riktning mot en mer fördjupad analys.

Regeringen ser positivt på det omfattande arbete som genomförts för att öka effektiviteten och säkerheten i beräkningsarbetet. Robusta beräkningssystem är en förutsättning för att data och beräkningar som Konjunkturinstitutet levererar håller hög kvalitet.

När det gäller Konjunkturinstitutets arbete på det miljöekonomiska området är analysen av långsiktiga klimatpolitiska frågor av fortsatt stor vikt.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att Konjunkturinstitutet har uppnått målet för sin verksamhet.

Ekonomistyrningsverket

ESV:s verksamhet resulterade i prognoser och utfallsinformation av god kvalitet. Regeringen bedömer att ESV har uppnått målet för sin prognosverksamhet för statens budget och de offentliga finanserna. Regeringen bedömer vidare att ESV har uppnått målet för sin verksamhet med information om den statliga ekonomin.

Finanspolitiska rådet

När det gäller Finanspolitiska rådets huvudsakliga mål, att bidra till att finanspolitiken är långsiktigt hållbar, är målet uppnått genom publicering av rapporten Svensk finanspolitik. Regeringen bedömer att Finanspolitiska rådet genom publiceringen av rapporten samt genom att arrangera konferenser och seminarier m.m. även har uppnått sina mål vad gäller en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och effektivitet.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

Regeringen bedömer att ESO har uppfyllt sitt mål genom att ha publicerat kvalificerade underlag och på så sätt bidragit till utformningen av den ekonomiska politiken.

8.4 Politikens inriktning

Regeringen lägger stor vikt vid att analyser och forskning används som grund för den framtida ekonomiska politikens utformning. Det finns också ett behov av oberoende underlag för prövning av existerande verksamheter.

En viktig förutsättning för regeringens styrning av myndigheterna är bl.a. de årliga myndighetsdialogerna och de underlag som tas fram inför dessa. Regeringen bedömer dock att det är viktigt att underlag som årsredovisning, budgetunderlag och Riksrevisionens revisionsberättelse regelbundet kompletteras med djupare analyser av myndigheterna. Analyserna breddar regeringens beslutsunderlag och ger förutsättningar för en förbättrad och utvecklad styrning. Statskontoret genomför sedan några år s.k.

myndighetsanalyser där Statskontoret på ett systematiskt sätt analyserar myndighetens utgifter, resurser, organisation och resultat. Regeringen avser att ge Statskontoret i uppdrag att genomföra en myndighetsanalys av Konjunkturinstitutet och att i samband med analysen uppdra åt en grupp med internationell expertis för en fördjupad analys av prognosverksamheten. En systematisk utvärdering av Finanspolitiska rådet har genomförts och resulterat i en revidering av uppdrag och organisation från den 1 juli 2011. Regeringen avser att efter analysen av Konjunkturinstitutet också genomföra en analys av ESV.

Statligt stöd vid korttidsarbete är en stabiliseringspolitisk åtgärd som riktar sig direkt mot arbetsmarknaden. Korttidsarbete innebär att arbetstid och lön tillfälligt minskar när efterfrågan i ekonomin faller synnerligen kraftigt. Det statliga stödet innebär att tre parter, arbetsgivare, arbetstagar och staten, delar på kostnaderna för korttidsarbete under den begränsade tiden. Ett väl utformat system för stöd vid korttidsarbete kan hålla sysselsättningen uppe genom att skapa incitament för företag att behålla arbetskraft i stället för att genomföra uppsägningar. För att minimera de negativa riskerna med ett statligt stöd vid korttidsarbete är det viktigt att det endast används i synnerligen djupa lågkonjunkturer. För Konjunkturinstitutets del innebär åtgärden att när Barometerindikatorn är mindre än 80 bör myndigheten lämna en bedömning av förutsättningarna för att regeringen ska få meddela föreskrifter om att stöd vid korttidsarbete är uppfyllda. Regeringen gör bedömningen att arbetet kan finansieras inom ramen för myndighetens anslag.

Konjunkturinstitutet ska även fortsättningsvis prioritera förbättringen av sin prognosprecision genom utveckling och fördjupning av den ekonomiska analysen samt genom fortsatt metod- och modellutveckling.

Inom det miljöekonomiska området ska Konjunkturinstitutet fortsätta att prioritera sådan samhällsekonomisk analysverksamhet som förbättrar beslutsunderlaget för svensk miljö-, energi- och klimatpolitik, särskilt vad gäller styrmedel för att uppnå uppsatta miljö-kvalitetsmål (inklusive intermediära mål).

För ESV gäller att myndighetens budgetprognoser ska vara tillförlitliga och ha en hög precision. Utvecklingsarbetet och arbetet med

att nå hög träffsäkerhet i prognoserna för statens inkomster och utgifter ska fortgå.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 8.7 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor				
2012	Utfall	8 675	Anslags-sparande	404
2013	Anslag	9 235	Utgifts-prognos	9 000
2014	Förslag	9 469		
2015	Beräknat	9 592 ¹		
2016	Beräknat	9 753 ¹		
2017	Beräknat	9 967 ¹		

¹ Motsvarar 9 469 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 8.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	9 235	9 235	9 235	9 235
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	245	368	529	744
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-11	-11	-11	-12
Förslag/ beräknat anslag	9 469	9 592	9 753	9 967

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Regeringen föreslår att 9 469 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till

9 592 000 kronor, 9 753 000 kronor respektive 9 967 000 kronor.

8.5.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 8.9 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2012	Utfall	55 309		1 711
2013	Anslag	57 573	Utgifts-prognos	58 413
2014	Förslag	60 536		
2015	Beräknat	60 356 ¹		
2016	Beräknat	61 442 ¹		
2017	Beräknat	62 862 ¹		

² Motsvarar 59 536 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 8.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	57 573	57 573	57 573	57 573
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 041	2 862	3 950	5 372
Beslut	1 000	0	0	0
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-78	-79	-80	-82
Förslag/ beräknat anslag	60 536	60 356	61 442	62 862

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Anslaget ökas med 1 000 000 kronor. Detta för att finansiera merkostnaden av de internationella experter som knyts till den översyn av myndigheten och dess prognosverksamhet som planeras ske under 2014.

Regeringen föreslår att 60 536 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 60 356 000 kronor, 61 442 000 kronor respektive 62 862 000 kronor.

9 Fastighetsförvaltning

9.1 Omfattning

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten, bl.a. regeringsbyggnader, länsresidens, ambassader, de kungliga slotten, museer, teatrar, monument, försvarsfastigheter, markområden och vissa fastigheter som har donerats till staten.

Kulturarvsfastigheter förvaltas tillsammans med vissa andra fastigheter av Statens fastighetsverk (SFV). Fortifikationsverket (FortV) förvaltar fastigheter som främst används för försvarsändamål. Verksamheterna finansieras framför allt genom avgifter, dvs. hyresintäkter. I området ingår även statens lokalförsörjning som hanteras av Ekonomistyrningsverket (ESV). ESV:s övriga verksamheter redovisas i avsnitt 4, inklusive budgetförslag, och avsnitt 8.

9.2 Mål

Målet för området är en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning. Förvaltningen ska ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. I korthet innebär detta att de fastighetsförvaltande myndigheterna ska tillämpa följande övergripande målsättningar.

- Fastigheterna ska förvaltas så att godushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktig lämplig nivå.

- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljövärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

SFV och FortV ska i sin verksamhet uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en viss avkastning på deras genomsnittliga myndighetskapital. Avkastningskravet för 2013 ligger på 4,9 procent för både SFV och FortV.

Inom SFV:s fastighetsbestånd finns det en kategori fastigheter som benämns som bidragsfastigheter. Bidragsfastigheterna är de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Målet för SFV:s bidragsfastigheter är att deras intäkter på sikt ska öka.

9.3 Resultatredovisning

9.3.1 Indikatorer

Grunderna för resultatbedömningarna avseende SFV och FortV baseras på årsredovisningarna samt övrig redovisning och statistik.

Ett arbete förbereds för närvarande för att identifiera och fastställa resultatindikatorer med syftet att ytterligare tydliggöra resultaten av myndigheternas verksamhet. Avsikten är att indikatorerna ska användas för att mäta resultat av myndigheternas verksamhet. Målet är att inleda implementeringen av arbetet i samband med att

regeringen beslutar om hur statens fastigheter fortsatt ska förvaltas.

9.3.2 Resultat

SFV och FortV är de två största förvaltarna av statens fastigheter. De förvaltar bl.a. olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader och ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader. Fastigheternas värdeförändring sedan 2009 framgår av tabell 9.1.

Tabell 9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2009	2010	2011	2012
Staten totalt	41 969	33 433	33 992	35 452
- varav SFV	13 521	13 320	13 273	13 645
- varav FortV	9 243	9 064	9 417	9 709
SFV och FortV:s andel	54,2 %	67,0 %	66,8 %	65,9 %

Källa: Årsredovisningarna för staten 2009–2012.

Uppgifterna i tabellen bör bedömas med viss försiktighet då bl.a. vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Riksdagsförvaltningen, Sveriges lantbruksuniversitet, Trafikverket, Kammarkollegiet och Riksantikvarieämbetet.

SFV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2012 till 13,6 miljarder kronor. De senaste åren har investering i fastigheter för Regeringskansliets räkning samt avyttrande av fastigheter som Försäkringskassan tidigare förvaltade genomförts och påverkat det bokförda värdet.

FortV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2012 till 9,7 miljarder kronor. Det är en marginell ökning jämfört med 2011. Sett över en längre tidsperiod har det bokförda värdet minskat, främst beroende på avyttringar och nedskrivningar med anledning av försvarsbeslut 1996, 2000 och 2004.

Tabell 9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning

Lokalarea (1000m²)

	2009	2010	2011	2012
Statens fastighetsverks bestånd	1 731	1 708	1 715	1 685
varav inrikes hyresfastigheter	1 229	1 196	1 193	1 161
varav utrikes hyresfastigheter	157	158	157	157
varav bidragsfastigheter	345	354	365	367
Försvarsfastigheter ¹	2 904	2 848	2 564	2 494

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea, omräkningsfaktor till lokalarea är 0,83.

Källa: Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket.

Sedan 2008 har inga större förändringar skett av SFV:s totala lokalarea. Uppgifterna om lokalarea för FortV omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

För 2012 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 442 miljoner kronor. Avkastningskravet till staten omfattade 89 miljoner kronor för 2012, vilket motsvarar 5,4 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet.

Tabell 9.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014
Totala intäkter	2 631	2 593	2 767	2 897	2 787	2 726
Totala kostnader	2 365	2 429	2 583	2 455	2 402	2 394
Resultat	266	164	184	442	385	332

Källa: Statens fastighetsverk.

FortV:s resultat av verksamheten under 2012 uppgick till 235 miljoner kronor före fastighetsförsäljningar. Försäljningsintäkten blev 284 miljoner kronor, vilket gav ett resultat på 200 miljoner kronor. Myndigheten har under 2012 betalat in 69 miljoner på statens centralkonto och redovisat mot inkomsttitel kopplat till avkastningskravet. För verksamhetsåret 2012 kommer FortV att betala in 70 miljoner kronor till statens centralkonto och redovisa mot inkomsttitel som överskott av fastighetsförsäljningar.

Tabell 9.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014
Totala intäkter	3 277	3 337	3 556	3 490	3 448	3 520
Totala kostnader	3 047	3 044	3 255	3 255	3 363	3 275
Resultat	230	293	301	235	85	245

Källa: Fortifikationsverket.

SFV och FortV genomför vart annat år kundundersökningar som visar på hur de klarar av att uppfylla målen gällande bl.a. tillhandahållande av det kunderna efterfrågar samt hur kunderna uppfattar dem som hyresvärd. Den senaste undersökningen genomfördes 2011 och visade på att myndigheterna har en kundnöjdhet som motsvarar branschen i övrigt. FortV har under de senaste åren stärkt sina indexvärden. SFV:s värde sjönk något under 2011 men då från en relativt hög nivå.

Myndigheterna har också fortsatt fokus på miljö- och kulturvärden och arbetet med att upprätta vårdplaner för alla statliga byggnadsminnen fortgår.

Ekonomistyrningsverket har inom området statens lokalförsörjning till uppgift att bl.a. lämna stöd till regeringen och myndigheterna gällande lokalförsörjningsfrågor. Stöd har getts bl.a. genom myndighetens analyser av lokal-användning och lokalkostnader i staten. Verket fick i november 2012 (dnr S2012/7633/SFÖ) i uppdrag att kartlägga statens förhyrningar i Stockholms innerstad. I kartläggningen skulle också anges vilka skäl myndigheter anger för att lokalisera sig i Stockholms innerstad. Verket skulle också redovisa möjliga verktyg för att förmå myndigheter att inte lokalisera sig i Stockholms innerstad. Uppdraget redovisades i april 2013 (dnr S2012/7633/SFÖ) och förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

9.3.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att SFV har genomfört sina instruktionsenliga uppgifter, uppfyllt de mål som regeringen ställt upp och genomfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Myndighetens avkastningskrav har överträffats, främst genom det låga ränteläget.

FortV:s uppdrag är att bedriva effektiv fastighetsförvaltning och att tillhandahålla ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar åt hyresgästerna. FortV:s största kund är Försvarsmakten. Regeringen bedömer att FortV uppfyllt de mål som regeringen har ställt upp. Regeringen anser att FortV:s försäljningar har genomförts affärs-mässigt och att statens intressen tillvaratagits på ett bra sätt.

Regeringen bedömer att ESV genom sina insatser har bidragit till målet om en effektiv statlig lokalförsörjning.

9.4 Politikens inriktning

De av riksdagen 1991 beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet vilka låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 ligger i huvudsak fast. Detta innebär bl.a. att fastighetsförvaltningen bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att statens fastighetsförvaltning bör bedrivas med ett så långt som möjligt marknads-mässigt avkastningskrav samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör läggas i en samordnad förvaltning i myndighetsform.

Statens fastighetsförvaltning

I april 2011 överlämnade Utredningen om en översyn av statens fastighetsförvaltning betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) till regeringen. Den särskilda utredaren tillkallades bl.a. för att göra en översyn av den statliga fastighetsförvaltningen i syfte att analysera grunderna för och organisationen av den nuvarande fastighetsförvaltningen samt lämna förslag till en mer effektiv struktur på fastighetsförvaltningen inom staten. Utredaren föreslog bl.a. att Fortifikationsverkets öppna bestånd och det statligt ägda fastighetsbolaget Specialfastigheter sammanförs i ett gemensamt bolag.

Inom kulturfastighetsområdet föreslog utredaren bl.a. principer för vilka fastigheter staten ska äga och kriterier för vilka kulturfastigheter som bör bevaras samt att de kulturfastigheter som i dag förvaltas av andra

myndigheter samlas under en förvaltare, Statens fastighetsverk (SFV). Utredaren föreslår även förändrade principer för hyra och att SFV inför en ny hyreskategori: Inrikes hyresfastigheter – Kulturfastigheter, med ett för denna kategori anpassat avkastningskrav.

Utredningens betänkande remissbehandlades under våren och sommaren 2011 och remissinstanserna var i huvudsak positiva till förslagen.

Regeringen har med anledning av utredarens förslag den 26 januari 2012 tillkallat två särskilda utredare för att förbereda genomförandet av förslagen samt belysa vissa ytterligare frågor. Genomförandet innebär bl.a. att Fortifikationsverket (FortV) upphör som myndighet.

Den första utredningen, Omstrukturering av statens bestånd av försvarsfastigheter (dir. 2012:6) har i uppdrag att förbereda och lämna förslag om en fördelning av statens bestånd av försvarsfastigheter. Utredaren ska lämna förslag om vilka myndigheter eller statligt ägda bolag som är mest lämpliga för förvaltning av försvarsfastigheter som i dag förvaltas av FortV. Utredaren ska utifrån Försvarsmaktens förslag föreslå vilka fastigheter, dvs. fast egendom, byggnader och anläggningar på ofri grund som staten inte längre behöver och som därför bör avyttras. Syftet med omstruktureringen är att få en mer effektiv struktur på den statliga förvaltningen av försvarsfastigheter samtidigt som förutsättningarna för respektive hyresgäst att bedriva den av statsmakterna ålagda verksamheten inte ska försämrats eller försvåras. Utredningen överlämnade sitt betänkande Försvarsfastigheter i framtiden (SOU 2013:61) till regeringen den 3 september 2013. Utredningen föreslår bl.a. att SFV och FortV läggs ned och att deras fastighetsbestånd läggs samman i en ny statlig fastighetsförvaltande myndighet. Vidare lämnas förslag om den framtida förvaltningen av försvarets fastigheter.

Den andra utredningen, Omstrukturering av statens bestånd av vissa kulturfastigheter (dir. 2012:7) har till uppgift att klarlägga vilka fastigheter och byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla för staten i bl.a. FortV:s, Riksantikvarieämbetets, Sjöfartsverkets, Trafikverkets med flera myndigheters förvaltning och som bör ägas av staten. Utredaren ska vidare föreslå en samlad förvaltning av statliga myndigheters kulturhistoriskt värdefulla fastigheter hos en myndighet, SFV. I uppdraget ingår också att inventera vilka kulturhistoriskt

värdefulla fastigheter som av kulturhistoriska eller andra skäl inte behöver ägas av staten, och som därmed kan avyttras. En opartisk värdering av dessa fastigheter ska genomföras i nära samarbete med utredningen om omstruktureringen av statens bestånd av försvarsfastigheter. Utredningen överlämnade sitt betänkande Statens kulturfastigheter - urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55) till regeringen den 6 september 2013.

Regeringen avser att under 2014 återkomma till riksdagen med förslag om den statliga fastighetsförvaltningen. Förslagen avses beröra principerna för den statliga fastighetsförvaltningen, förslag om styrningen av den statliga fastighetsförvaltningen samt redovisa frågor om förvaltningen av FortV:s fastighetsbestånd.

Regeringen avser också att samtidigt behandla vissa frågor om förvaltningen av statens kulturfastigheter. Se vidare under avsnittet Kulturfastigheter.

Kulturfastigheter

I samband med att regeringen återkommer till riksdagen avseende den statliga fastighetsförvaltningen avser regeringen också att slutgiltigt återkomma med de frågor som berör det som riksdagen 2009 gav regeringen till känna, nämligen att vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av tillkännagivandet beslutade regeringen att ge Utredningen om översyn av statens fastighetsförvaltning (Fi 2009:04) ett tilläggsdirektiv (dir. 2010:119). I direktivet gav regeringen utredningen i uppdrag att:

- belysa de underhållskostnader och antikvariska merkostnader som är förknippade med kulturbyggnader i allmänhet och jämföra dessa med andra typer av byggnader,
- se över den modell och tillämpning av hyressättning (kostnadshyra) som används för Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet, samt
- se över underhållsnivån för de ovan nämnda kulturbyggnaderna och bedöma hur en rimlig nivå kan upprätthållas.

Bakgrunden till uppdraget är att det finns ett flertal problem kring tillämpningen av nuvarande kostnadshyresmodell. Detta har lett till omfattande diskussioner om modellen och dess effekter.

Utredningen har i betänkandet (SOU 2011:31) föreslagit principer och utgångspunkter för nya hyresavtal mellan SFV och de fem institutionerna med kostnadshyror: Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Hyresavtalen föreslås bl.a. tecknas för lång tid (i normalfallet 10 år), ge förutsägbara hyreskostnader, präglas av en fördelning av risk och ansvar mellan hyresvärd och hyresgäst i linje med fastighetsmarknaden i övrigt och tillåta att underhållsinsatser kan genomföras på en rimlig nivå.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2012 SFV i uppdrag att förbereda för arbetet med att omförhandla hyresavtalen för huvudbyggnaderna vid de fem institutionerna Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Syftet är att förändra principerna för hyressättningen för berörda institutioner för att nå en mer ändamålsenlig hyressättning. SFV har avrapporterat sitt uppdrag till regeringen och har meddelat att det finns några enskilda frågor kvar att lösa som regeringen föreslås ta ställning till. Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Regeringen avser att under 2014 återkomma till riksdagen med utfallet av omförhandlingarna.

I de förslag som regeringen avser att återkomma till riksdagen med under 2014, kommer utgångspunkter för ägandet av kulturhistoriskt värdefulla statliga byggnader att redovisas samt hur regeringen avser att samla förvaltningen av statliga kulturfastigheter hos en myndighet, SFV.

Hyressättningsprinciper

Regeringen har för närvarande inte för avsikt att förändra de grundläggande principerna för hyressättningen för statliga myndigheter. Avsikten är dock att principerna för hyressättningen för de fem berörda kulturfastigheter ska omförhandlas.

Statens lokalförsörjning

I betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) pekar utredaren på att det finns brister vad gäller kostnadseffektiviteten i statens lokalförsörjning. Regeringen har konstaterat att det finns anledning att undersöka om ytterligare åtgärder behövs vad gäller statens lokalförsörjning. Regeringen gav i november 2012 ESV i uppdrag att bland annat kartlägga myndigheternas lokalisering till Stockholms centrala delar, föreslå en ändring i 9 § förordningen (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning och undersöka möjligheterna att utöka stödet till myndigheterna inom lokalförsörjningsområdet. ESV avrapporterade sitt uppdrag i april 2013. Ekonomistyrningsverket har i sin rapport redovisat att två tredjedelar av den lokalyta myndigheterna disponerar i Stockholms kommun ligger i Stockholms centrala delar. ESV har också via enkät frågat berörda myndigheter vilka skäl de anger till att välja lokalisering innan för tullarna. Det är framför allt tre skäl som framträder som tydliga: närheten till Stockholms centralstation, närheten till andra statliga myndigheter och möjligheten att behålla och rekrytera personal. ESV har bl.a. gjort beräkningar på besparingspotentialen om en majoritet av myndigheter i centrala Stockholm flyttar ut utanför tullarna. Myndigheterna skulle genom en sådan flytt kunna få ner sina lokalkostnader med cirka 200 miljoner kronor om året. Om myndigheterna samtidigt skulle effektivisera sina lokaler och minska sin lokalarea med tio procent i samband med flytten skulle besparingarna kunna uppgå till cirka 300 miljoner kronor om året. I rapporten beskriver ESV ett antal metoder för hur regeringen skulle kunna begränsa myndigheternas lokalisering till centrala Stockholm. Regeringen skulle till exempel kunna besluta om vilka myndigheter som får vara lokaliserade i Stockholms centrala delar, eller att det skulle krävas regeringens medgivande om myndigheter vill teckna avtal i centrala Stockholm för mer än tre år. ESV föreslår också att myndigheter som tecknar hyresavtal som kräver regeringens godkännande kommer att behöva redovisa mer tydligt vilka överväganden de har gjort. För myndigheter som väljer centrala lokaler skulle regeringen också kunna sänka den kompensation som myndigheterna får genom pris- och löneomräkningen. Förslagen i ESV:s rapport bereds nu

inom Regeringskansliet. Regeringen har bl.a. givit externa aktörer i uppdrag att analysera förslagen.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverks (SFV) uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose primärverksamhetens behov av lokaler och optimera brukarens nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* för underhållskostnader och löpande driftunderskott i sina bidragfastigheter.

Större investeringar i pågående projekt

Under 2014 och åren framöver beräknas stora investeringar behöva ske i den sedan länge planerade renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna i Stockholm. Renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna omfattar i detta skede kvarteret Björnen.

SFV genomför en projektering för renovering och ombyggnad av Nationalmuseum.

Byggnaden Västertorn på Riddarholmen i Stockholm har byggts om och moderniserats och arbetet avslutas under 2014.

I Wien genomför SFV en förtätning och ombyggnad av det befintliga residenset till bl.a. kontor och ambassad.

Musik- och teatermuseumets lokaler i kvarteret Kusen i Stockholm byggs om på grund av att verksamheten har förändrats.

Planerade större investeringar som inte är beslutade av regeringen

Efter genomförd projektering planeras själva ombyggnaden av Nationalmuseum.

Kungliga Operans huvudbyggnad behöver successivt renoveras och anpassas med ny teknik.

Utöver ombyggnaden och renoveringen av kvarteret Björnen behöver en ny kylcentral etableras i regeringskvarteren. Starttidpunkten för båda dessa projekt är oklar.

I Hanoi planerar SFV för en ny ambassadanläggning som möjligen kan etableras i samarbete med andra nordiska länder.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Statens fastighetsverk för 2014–2016 godkänns (tabell 9.5).

Tabell 9.5 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2014–2016

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014	Beräkn. 2015	Beräkn. 2016
Inrikes	466	416	814	955	793
Utrikes	25	42	74	100	114
Mark	11	15	20	4	15
Summa investeringar	502	473	908	1 059	922
Summa finansiering via lån	502	473	908	1 059	922

Tabell 9.6 Statens fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2014–2016

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2012	Prognos 2013	Budget 2014	Beräkn. 2015	Beräkn. 2016
Projekt som är beslutade av regeringen					
Regeringsbyggnader Kv. Björnen,	8	50	250	400	350
Nationalmuseum, (beslut finns endast för byggnadspgm)	16	30	154	280	300
Kv. Västertorn	14	50	30	–	–
Residenset i Wien	1	7	29	4	–
Musik- och teatermuseet	1	2	32	8	–

Projektet i tabellen listas i ordning efter total investeringskostnad
Alla objekten ligger i Stockholm

	Utfall t.o.m. 2012	Prognos 2013	Budget 2014	Beräkn. 2015	Beräkn. 2016
Större projekt som planeras men inte är beslutade av regeringen¹					
Regeringsbyggnader	0	0	1	6	35
Utrikes fastigheter	0	4	14	73	94
Museer, teatrar och scener	0	6	80	90	22
Övriga fastigheter	2	8	49	68	20
Summa	2	18	144	237	171

¹Summering per fastighetskategori och år för planerade investeringar.

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen i tabell 9.6. Omfattningen av dessa projekt beräknas 2014 till 2016 uppgå till mellan ca 100 och 270 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 12 800 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2013 om 12 300 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investe-

ringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov ökas med 500 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2014 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 12 800 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Tabell 9.7 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014
Utnyttjad låneram	10 618	11 268	11 612	12 000	12 300
Utnyttjad andel av låneram (%)	88,5	91,6	94,4	97,5	96,0

Utnyttjandet under 2013 uppgår f.n. till 11 712 miljoner kronor.

9.5.2 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 9.8 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

2012	Utfall	349 787	Anslags-sparande	-5 855
2013	Anslag	334 500	Utgifts-prognos	320 738
2014	Förslag	334 500		
2015	Beräknat	184 500		
2016	Beräknat	184 500		
2017	Beräknat	184 500		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll, löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som Statens fastighetsverk, SFV, förvaltar. Anslaget får även användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter som besöksmål.

Regeringens överväganden

Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	334 500	334 500	334 500	334 500
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-150 000	-150 000	-150 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	334 500	184 500	184 500	184 500

För 2014 föreslår regeringen att anslaget för underhåll av bidragsfastigheter föreslås ökas med 150 miljoner kronor 2014 och att den planliga minskningen skjuts ett år fram i tiden. Med bidragsfastigheter avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. SFV förvaltar 92 s.k. bidragsfastigheter med ca 1 000 byggnader och anläggningar. I ungefär hälften av bidragsfastigheterna ingår parker och trädgårdar. Vidare ingår bl.a. kungliga slottsmiljöer, ytterligare ett antal slotts- och herrgårdsmiljöer, flera stora slottsparkar, ett antal fästningsmiljöer, ruiner, kloster, bruksmiljöer och Vasaminnena. Två världsarv, Drottningholms slott och delar av Karlskrona örlogsstad, ingår också i bidragsfastigheterna.

Anslagsjusteringen utöver tidigare aviserad nivå om 184,5 miljoner kronor finansieras delvis genom att SFV betalar in en del av sitt balanserade resultat 2013 till staten. I samband med beredningen av betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) samt betänkandet Statens kulturfastigheter - urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55) som redovisades i september 2013, avser regeringen att fastställa den långsiktiga nivån för anslaget.

Regeringen föreslår att 334 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 184 500 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal om underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2015.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som avser att vårda och underhålla de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. De ekonomiska bindningar det gäller är större enskilda underhållsprojekt där kostnaden överstiger 10 miljoner kronor. Övriga mindre projekt innebär inte några mer omfattande ekonomiska bindningar och bör betraktas som löpande.

För att ett rationellt och planmässigt underhållsarbete ska kunna bedrivas bör regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll på bidragsfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2015.

Tabell 9.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden		30 000	
Nya åtaganden	30 000	30 000	
Infriade åtaganden	–	-30 000	-30 000
Utestående åtaganden	30 000	30 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	

9.5.3 Fortifikationsverket

Fortifikationsverkets (FortV) huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt

lämplig nivå. FortV har också ansvar för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. Inom FortV:s uppdrag ryms också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att kompetens för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas.

FortV:s verksamhet finansieras främst med hysesintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Fortifikationsverket för 2014–2016 (tabell 9.11) godkänns.

Tabell 9.11 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2013–2016

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014	Beräkn. 2015	Beräkn. 2016
Nybyggnad	401	500	650	680	700
Ombyggnad	578	580	800	600	630
Markanskaffning	28	20	140	20	20
Summa investeringar	1 007	1 100	1 590	1 300	1 350
Betalplan	174	160	190	200	250
Lån	833	940	1 400	1 100	1 100
Förskottshyra	–	–	–		
Summa finansiering	1 007	1 100	1 590	1 300	1 350

Tabell 9.11 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2014–2016

Miljoner kronor

Typ av projekt	Investeringar total utgift under perioden
Nybyggnad (N)	2 030
Ombyggnad (O)	2 030
Mark (M)	180
Summa	4 240

Ort	Typ	Projekt
Arvidsjaur	N	Skärmtak för fordon
Berga	O	Utbildningslokal
Berga	N	Hangar/garage för svävare
Boden	N	Mark till övningsfält
Boden	N	Förråd
Boden	O	Adm.byggnad
Eksjö	N	Utbildningsanordning teknik tjänst
Eksjö	O	Förråd
Eksjö	N	Anslutningsväg
Eksjö	O	Förråd och servicebyggnad
Enköpings	N	Datahall
Enköping/Härad	N	Förläggingsbyggnad
Gotland	N	Kontor m.m.
Göteborg	O	Utbyggnad av kaj
Göteborg	O	Vågbrytare
Göteborg	N	Kontor
Göteborg	N	Kontor
Halmstad	N	Adm- och personalbyggnad
Karlberg	O	Idrottshall
Karlberg	N	Elevförläggning
Karlsborg	O	Rull-/taxibana, flygpljus, el etc
Karlsborg	O	Utbildningslokaler m.m.
Karlsborg	O	Uppställningsplatta för flygplan
Karlskrona	O	Öppning/breddning av bro
Karlskrona	O	Bro Trossö
Karlskrona	O	Administrativa lokaler
Karlskrona	O	Förråd kontor
Kungsängen	NO	Garageområde
Kungsängen	O	Utbildningshall teknikhus m.m.
Kungsängen	N	Granhammars herrgård
Kungsängen	O	Strid i bebyggelse
Kungsängen	O	Tekniska verkstäder
Kungsängen	N	Utbildningslokaler
Kungsängen	N	Förråd
Kungsängen	N	Körplan
Kungsängen	N	Kontor för regional och lokal stab
Luleå	NO	Tvättshall, skärmtak m.m.
Luleå	O	Uppställningsplatta och taxibana
Luleå	NO	Hangar för JAS 39 (hang. 328)
Luleå	NO	Hangar för JAS 39 (hang. 87)
Luleå	N	Förråd
Luleå	NO	Hangar och platta för HKP 14

Malmen	O	Flygunderhållstødsbyggnad
Revinge	N	Kontor för regional stab
Revinge	N	Spohall och teknisk försörjning
Revinge	N	Utbildningscentrum stridsfordon
Ronneby	N	Hkp-hangar
Ronneby	N	Infrastruktur, vägar m.m.
Ronneby	N	Hkp-platta m.m.
Ronneby	N	Platta för transportflyg m.m.
Ronneby	N	Flygledartorn
Ronneby	N	Drivmedelsanläggning
Skövde	N	Uppställningsplats fordon
Skövde	N	Skärmtak för fordon mm.
Skredsvik/Uddevala	N	Förråd och kontor
Stockholm	N	Ridhus
Stockholm	O	Kavallerikasern
Såtenäs	O	Uppställningsplatta 7
Såtenäs	N	Flottiljväg
Umeå	N	Träningsanläggning för CBRN
Uppsala	N	Taxibana
Vidsele	N	Flygledartorn
Östersund, Lugnvik	O	Kontor, förråd, övningshall

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen av investeringsplanen, tabell 9.11. Omfattningen av dessa beräknas under åren 2014 och 2015 uppgå till mellan 650 och 850 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2014 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 500 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler.

Skälen för regeringens förslag: Fortifikationsverket disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2013 om 11 100 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov ökas med 400 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2014 besluta om att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 11 500 000 000 kronor för investering i mark, anläggningar och lokaler.

Tabell 9.12 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Prognos 2013	Budget 2014
Utnyttjad låneram	8 430	8 981	9 408	9 916	10 876
Utnyttjad andel av låneram (%)	89,6	92,0	92,2	89,3	94,6

10 God redovisningssed för företag och organisationer

10.1 Omfattning

Området omfattar Bokföringsnämnden och dess normgivning i redovisningsfrågor. Nämnden ger ut allmänna råd, ofta med vägledningar, då ramlagstiftningen på området förutsätter kompletterande normgivning. Nämnden består av elva ledamöter som utses av regeringen och ett kansli med motsvarande nio heltidstjänster.

10.2 Mål

Bokföringsnämnden är statens expertorgan på redovisningsområdet och ansvarar för att utveckla god redovisningssed. Verksamheten ska också bidra till att förbättra standarden i de mindre och medelstora företagens löpande bokföring och årsredovisningar respektive årsbokslut genom informationsinsatser.

10.3 Resultatredovisning

10.3.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Regeringens bedömning utgår från myndighetens uppgifter i instruktionen och mål i regleringsbrev.

10.3.2 Resultat

Myndigheten har för åren 2011–2013 tilldelats extra medel för att slutföra ett större arbete med samlade regelverk för upprättande av årsbokslut respektive årsredovisning, det s.k. K-projektet. Vidare fick myndigheten extra medel 2012 för oförutsedda retroaktiva pensionskostnader 2011.

Utfallet 2012 innebar ett för myndigheten relativt stort anslagssparande (0,3 miljoner kronor). Det beror framförallt på att arbetet med K-projektet inte kunnat utnyttja konsulter i planerad utsträckning, utan projektet har dragit ut på tiden och delvis förskjutits till 2014. Det har även påverkat verksamheten 2013, då utfallet första halvåret 2013 är ca 1 miljon kronor lägre än motsvarande period 2012.

Under 2012 har myndigheten arbetat vidare med att utveckla normgivningen framförallt inom ramen för K-projektet, som innebär att företagen utifrån sin företagsform och storlek ska tillämpa något av regelverken K1–K4.

I normgivningsarbetet har relativt sett mer resurser ägnats åt det egna arbetet och i likhet med 2011 främst åt K3-projektet. Mindre resurser har lagts på myndighetskontakter dvs. biträde till eller yttrande över andra myndigheters normgivningsarbete.

Tabell 10.1 Normgivningsprojektens status 2012

Projekt	Status
K1 Enskilda näringsidkare, fysiska personers handelsbolag och ideella föreningar av mindre omfattning.	Allmänna råd beslutades 2006 och 2010
K2 Mindre aktiebolag, ekonomiska föreningar samt de som inte vill/kan tillämpa K1	Allmänna råd beslutades 2008 och 2009
K3 Större icke-noterade företag, mindre företag som inte valt K1-K2	Ett komplett regelverk beslutades 2012. Ett allmänt råd under vilka förutsättningar företag får byta mellan K2 och K3 beslutades också 2012.
K4 Företag som följer internationella redovisningsregler (IFRS).	
Löpande bokföring (BFL:s regler om verifikationer, arkivering m.m.)	Allmänt råd med tillhörande vägledning remitterades 2012.

Informationsverksamhetens andel har minskat, men telefonrådgivningen har utökats till två personer i syfte att förbättra tillgängligheten och servicen. Antal frågor, besökare på webbplatsen och prenumeranter av nyhetsbrev har ökat.

Tabell 10.2 Nyckeltal för BFN:s verksamhet

	2010	2011	2012
Kostnader (mnkr)	9,2	13,6	11,1
Normgivningsarbete (%)	84	83	87
-varav myndighetskontakter (%)	14	12	7
Utgivna allmänna råd	9	2	5
Information till småföretag (%)	16	17	13
Tusental frågor från företag	2,9	3,1	3,2
Tusental webbplatsbesök	137	167	198
Tusental prenumeranter	6,6	7,2	7,7

10.3.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att måluppfyllelsen är god och att Bokföringsnämnden i hög grad bidrar till att uppfylla målet för området.

Genom att fylla ut de områden som inte regleras i lag bidrar de redovisningsnormer som Bokföringsnämnden meddelar till att förbättra kvaliteten på företagens löpande bokföring och årsredovisningar respektive årsbokslut. Genom att tydliggöra vad som är god redovisningssed blir det lättare att jämföra olika företags årsredovisningar respektive årsbokslut. Förut-

sättningarna för att analysera företagens ekonomiska ställning har därmed förbättrats. Normerna underlättar för t.ex. banker, rådgivare och Skatteverket att korrekt bedöma olika företags ekonomiska ställning och resultat.

Regeringens bedömning är att det arbete Bokföringsnämnden bedrivit under flera år avseende förenklningar är betydelsefullt. Genom att utveckla normgivningen och ta fram information och vägledning med utgångspunkt från användarens behov har myndigheten en betydande roll i att bidra till att minska företagets administrativa kostnader.

10.4 Politikens inriktning

Bokföringsnämnden ska fortsätta att arbeta för att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagets bokföring och offentliga redovisning. Verksamheten ska, i likhet med 2013, inriktas mot att förenkla regler och minska företagets administrativa kostnader.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 10.3 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor				
2012	Utfall	11 127	Anslags-sparande	322
2013	Anslag	11 398	Utgifts-prognos	10 462
2014	Förslag	9 627		
2015	Beräknat	9 753 ¹		
2016	Beräknat	9 920 ¹		
2017	Beräknat	10 140 ¹		

¹ Motsvarar 9 627 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens övervägande

Tabell 10.4 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	11 398	11 398	11 398	11 398
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	330	484	687	955
Beslut	-2 087	-2 114	-2 150	-2 198
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-14	-14	-14	-15
Förslag/ beräknat anslag	9 627	9 753	9 920	10 140

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Anslaget minskas med 2 miljoner kronor när de tidsbegränsade (2011–2013) medlen för att slutföra K-projektet planerligt upphör.

Regeringen föreslår att 9 627 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 9 753 000 kronor, 9 920 000 kronor respektive 10 140 000 kronor.

11 Riksrevisionen

11.1 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och ansvarar för oberoende granskning av statlig verksamhet. Granskningen omfattar såväl effektivitetsrevision som årlig revision. Riksrevisionen företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Myndigheten ska bedriva internationellt utvecklingsarbete och kan i övrigt inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster internationellt. För sin verksamhet disponerar Riksrevisionen anslagen 1:15 *Riksrevisionen* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning samt anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsarbete* under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

11.2 Mål för Riksrevisionen

11.2.1 Uppgifter

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen. Målen för Riksrevisionens verksamhet tar sin utgångspunkt i den roll och de uppgifter som riksdagen lagt fast i regeringsformen och i annan lagstiftning. Riksrevisionen granskar hela beslutskedjan i den verkställande makten och förser riksdagen med ett kvalificerat beslutsunderlag. Detta ställer stora krav på myndigheten. Riksrevisionen måste präglas av hög effektivitet och kvalitet. Riksrevisionen strävar efter att utföra sina uppgifter på ett sådant sätt att myndigheten utgör ett föredöme i statsförvaltningen.

11.2.2 Verksamhetsmål

Riksrevisionen redovisar sin verksamhet i fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklingsarbete och omvärldsriktad verksamhet.

Målet för den årliga revisionen är att i enlighet med god revisionssed och i tid avlämna revisionsberättelser avseende årsredovisningen för de granskningsobjekt som omfattas av lagen (2002:1022) om statlig revision. För granskningsverksamheten gäller vidare att den ska vara relevant och intressant, hålla hög kvalitet samt att den ska nå en hög verkningsgrad.

Målet för effektivitetsrevisionen är att granska och lämna förslag till förändringar så att den statliga verksamheten bedrivs effektivare, med högre kvalitet och/eller till lägre kostnad. För granskningsverksamheten gäller vidare att den ska vara relevant och intressant, hålla hög kvalitet samt att den ska nå en hög verkningsgrad.

Målet för det internationella utvecklingsarbetet är att bidra till att stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision enligt internationella standarder.

Målet för verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet är att befästa och främja revisionens roll, nationellt och internationellt, samt att bidra till ett högt genomslag av Riksrevisionens verksamhet.

11.3 Resultatredovisning

11.3.1 Resultat

Verksamhetsåret 2012 uppvisar ett tillfredsställande resultat för alla verksamhetsgrenar. Målen för verksamheten uppnåddes. Verksamhetsvolymen har ökat jämfört med 2011 för samtliga verksamhetsgrenar utom omvärldsriktad verksamhet. Stora ansträngningar har gjorts för att klara kompetensförsörjningen från ett läge med hög personalomsättning. Särskilda satsningar har gjorts i it-infrastruktur och för att säkra it-driften i myndigheten. Andra viktiga insatser som kan nämnas är uppgradering av ekonomisystemet. Vad gäller revisionsverksamheten så har resurser tillförts och kostnaderna har ökat både för egen personal och extern kompetens, samtidigt som intäkterna inom årlig revision också har ökat.

Den årliga revisionens granskning av årsredovisningarna för 2011 genomfördes enligt god revisionssed och samtliga revisionsberättelser lämnades i tid. Detsamma gäller granskningen av delårsrapporterna. Tillämpningen av internationell standard har inneburit ökade krav på revisionens genomförande och dokumentation och därmed på resursinsatsen. Genomförda enkätundersökningar visar på ett fortsatt högt förtroende för den årliga revisionen. Den årliga revisionen är avgiftsbelagd och inkomsterna redovisas mot inkomstitel. Årets underskott 2012 uppgick till 16,2 miljoner kronor vilket reducerade det ackumulerade överskottet.

Antalet rapporter vad gäller effektivitetsrevision har varit något lägre än 2011. Det förklaras huvudsakligen av att det antal timmar som tas i anspråk för varje granskning i genomsnitt har ökat och att betydande resurser lagts på omvärldsbevakning i syfte att förbereda nya granskningsstrategier och granskningar. Såväl de samlade kostnaderna för effektivitetsrevisionen som styckkostnaderna för effektivitetsgranskningarna har ökat mellan 2011 och 2012.

Det internationella utvecklingssamarbetet har genomförts med en hög aktivitetsnivå och huvudsakligen enligt plan. Efterfrågan på insatser från Riksrevisionen överstiger för närvarande den nuvarande kapaciteteten. Ytterligare samarbetsprojekt prövas. En tendens mot ökad efterfrågan på stöd i effektivitetsrevision

kan noteras. Begreppet Change management²⁰ är ett aktuellt ämne som diskuteras med samarbetspartnerna. Korttidsinsatserna tenderar att bli allt fler medan stöd i form av utlandsstationerad personal minskar.

Inom den internationella omvärldsriktade verksamheten har fokus varit på frågor rörande mandat och roll för nationella revisionsorgan. Frågan diskuteras inte minst som en följd av den ekonomiska krisen i EU. Riksrevisionen har under året bland annat varit värd för arbetsmötet i den internationella arbetsgruppen Global Working Group. Riksrevisionen har fortsatt insatserna för att förstärka effekterna av revisionen genom att allmänt, och i enskilda granskningsfrågor, träffa statsråd och myndighetsledning. Riksrevisionen har under året också publicerat årlig rapport, uppföljningsrapport och granskningsplan. Minskningen av kostnaderna för verksamhetsgrenen kan hänföras till de internationella aktiviteterna.

Tabell 11.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2012)

Tusental kronor

Årlig revision	141 642
Effektivitetsrevision	152 767
Internationellt utvecklingssamarbete	38 016
Omvärldsriktad verksamhet	28 516

11.3.2 Analys och slutsatser

Resultaten av Riksrevisionens verksamhet redovisas i myndighetens årsredovisning. Riksrevisionen redovisar i den årliga uppföljningsrapporten en uppföljning av genomförda granskningar.

Riksrevisionen konstaterar att verksamhetsmålen har nåtts 2012 men också att anslagsbelastningen varit högre än årets anvisade medel under anslaget 1:15 *Riksrevisionen*. De under 2011 planerade satsningarna har nu genomförts vilket har bidragit till en högre anslagsbelastning 2012. Riksrevisionens ekonomiska läge 2013 har föranlett en begäran om utökad anslagskredit

²⁰ Change management är ett strukturerat förhållningssätt för att uppnå förändring hos individer, team, organisationer och samhällen.

som en säkerhetsåtgärd för att på ett effektivt sätt kunna möta oförutsedda ökade kostnader.

Riksrevisionen bedömer att det för kommande år finns behov av ytterligare investeringar. Det gäller bland annat stöd för dokumenthantering och it-stödet för den årliga revisionen. Riksrevisionen föreslår att riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att för 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 15 000 000 kronor.

Under 2013 och 2014 vidtas åtgärder för att ställa om verksamheten mot ett reallt minskat anslagsutrymme. Riksrevisionens utgångspunkt är att anslaget kommande år enbart kommer att justeras med sedvanlig pris- och löneomräkning. Detta ställer stora krav på ökad anpassning av lokaler och administration för att det ska vara möjligt att fortsatt fullgöra Riksrevisionens uppdrag. En omprövning av inriktning och arbetssätt behöver ske. I sammanhanget bör nämnas att Riksrevisionen under 2013 är föremål för en genomlysning av såväl effektivitetsrevisionen som den årliga revisionen i form av en peer review. Denna förväntas resultera i ytterligare behov av satsningar och förbättringar inom flera områden.

Riksrevisionen bedömer sammanfattningsvis att anvisat anslag det kommande året endast bör påverkas av pris- och löneomräkningen. För anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* under utgiftsområde 7 bedömer Riksrevisionen att nivån även 2014 fortsatt bör vara nominellt oförändrad.

11.4 Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt att Riksrevisionens årsredovisning är i allt väsentligt rättvisande. Riksdagen har lagt Riksrevisionens årsredovisning för 2012 till handlingarna (2012/13:RR1, bet. 2012/13:FiU35, rskr. 2012/13:253).

11.5 Budgetförslag

11.5.1 1:15 Riksrevisionen

Tabell 11.2 Anslagsutveckling 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor				
2012	Utfall	322 231	Anslags-sparande	-7 019
2013	Anslag	302 285 ¹	Utgifts-prognos	301 100
2014	Förslag	310 732		
2015	Beräknat	314 769 ²		
2016	Beräknat	320 069 ²		
2017	Beräknat	327 127 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 310 732 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksrevisionens förvaltningsutgifter utom för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den årliga revision som Riksrevisionen utför är i allt väsentligt avgiftsbelagd. Inkomsterna tillförs inkomsttitel 2558 *Avgifter för årlig revision*.

Tabell 11.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	125 166		141 370	- 16 205
Prognos 2013	120 000		123 300	- 3 300
Budget 2014	121 800		123 100	- 1 300

Riksrevisionen gör årligen en översyn av avgifternas storlek i syfte att minska det överskott som uppstått under tidigare år och för att nå full kostnadstäckning på sikt.

Under år 2012 har avgiftsintäkterna ökat med 5 miljoner kronor. Det förklaras av att antalet timmar avseende revision har ökat. Taxorna för årlig revision har liksom föregående år lämnats oförändrade i syfte att minska det överskott som uppstått tidigare år, främst åren 2007 och 2008. Till följd av kostnadsökningarna inom verksamheten uppgår 2012 års underskott till

16,2 miljoner kronor. Därför har det ackumulerade överskottet minskat och uppgår nu till 4,5 miljoner kronor.

Tabell 11.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	125	276	- 151
Prognos 2013	150	150	0
Budget 2014	150	150	0

Den internationella uppdragsverksamheten har under 2012 avsett revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd (Council of Baltic Sea States) och Montenegro.

Uppdraget i Montenegro har syftat till att introducera effektivitetsrevision och att stimulera samverkan inom effektivitetsrevisionen med andra revisionsorgan i regionen.

Låneram för 1:15 Riksrevisionen

Riksrevisionens förslag: Riksrevisionen bemyndigas att för 2014 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 15 000 000 kronor.

Riksrevisionens överväganden

Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	302 285	302 285	302 285	302 285
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	8 286	12 321	17 618	24 673
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	161	163	166	169
Förslag/beräknat anslag	310 732	314 769	320 069	327 127

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Riksrevisionen föreslår att anslaget 1:15 *Riksrevisionen* för 2014 anvisas med 310 732 000 kronor. Anslaget för 2015, 2016 och 2017 bör beräknas till 314 769 000 kronor, 320 069 000 kronor respektive 327 127 000 kronor.

12 Vissa medlems- och garantiavgifter

12.1 Budgetförslag

12.1.1 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 12.1 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utfalls-avvikelse
2012	Utfall	2 149	221	
2013	Anslag	2 370		1 896
2014	Förslag	2 370		
2015	Beräknat	2 370		
2016	Beräknat	2 370		
2017	Beräknat	2 370		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges årliga medlemsavgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB).

Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut samt till garantiavgiften för Sveriges hus i Sankt Petersburg.

Regeringens överväganden

Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	2 370	2 370	2 370	2 370
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 370	2 370	2 370	2 370

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Beräknade utgifter för statsbidrag eller förvaltningsutgifter i form av medlemsavgifter²¹ till CEB, EIPA samt tankesmedjan Bruegel är en följd av Sveriges medlemskap i dessa organisationer sedan 1977, 1995 respektive 2009.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökade utgifter för Bruegel och EIPA motsvarande 102 000 respektive 55 000 euro.

I CEB pågår för närvarande en diskussion om att banken själv ska svara för en större andel av de administrativa kostnaderna som i dag finansieras av medlemsländerna, vilket kan leda en sänkning av det svenska statsbidraget (ca 35 000 euro) under kommande år.

²¹ S.k. contribution, annual subsidy eller membership fee.

Totalt beräknas dessa tre avgifter uppgå till cirka 1 600 000 kronor.

I enlighet med garantimodellen ska även anslaget kunna belastas om garantier till följande fem internationella finansieringsinstitut behöver infrias: Europeiska investeringsbanken (EIB), Nordiska investeringsbanken (NIB), Världsbanken (IBRD), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) och CEB. Inga medel beräknas för infrianden av dessa garantier (under 2014–2017).

Det av riksdagen beslutade garantiramen och utställda garantikapitalet (9 194 miljoner euro och 1 810 miljoner dollar) har av Riksgäldskontorets värderats till 91 miljarder kronor vid årsskiftet 2012, en minskning med cirka 3 miljarder sedan 2011.

För garantikapitalet har riksdagen beslutat om särlösning med en särskild garantireserv, där någon reservering för förväntade garantiförluster inte görs (prop. 2001/02:1, vol. 1 avsnitt 7.2, bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34 och prop. 2001/02:1, utg.omr 2, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/02:129).

Vid infrianden av garantier till (fyra) andra internationella finansieringsinstitut ska anslag inom utgiftsområdet 7 Internationell samverkan belastas, bl.a. för garantier till Multilaterala investeringsorganet (MIGA).

Riksgäldskontorets garantiavgift för Sveriges Hus i Sankt Petersburg avser lånegarantier till det delstatliga bolaget OAO Dom Shvetsii som förvaltar fastigheten (prop. 1994/95:78, bet. 1994/95:FiU04, rskr. 1994/95:75) och som beräknas uppgå till 300 000 kronor per år. I enlighet med Riksgäldskontorets ursprungliga invärdering beräknades anslagsmedel för dessa tillkommande garantiavgifter fr.o.m. 2001 t.o.m. 2017, dvs. utöver de garantiavgifter som bolaget då betalt sedan 1998.

Regeringen föreslår att 2 370 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2014. Även för 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 2 370 000 kronor.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Den statliga förvaltningens organisation och utveckling	7
2.1 Antalet myndigheter och antalet anställda	7
2.2 Organisationsförändringar per departement	7
2.3 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser	9
3. Personalstrukturen m.m. i staten	13
3.1 De anställda.....	13
3.2 Åldersstrukturen	14
3.3 Könsfördelningen.....	16
3.4 Den etniska och kulturella mångfalden.....	17
3.5 Personalrörligheten	19
3.6 Uppsägningar i staten.....	19
3.7 Sjukfrånvaro.....	20
3.8 Lönenivåerna och lönebildningen	22
Myndighetschefer per den 6 september 2013	31
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2013	36

Tabellförteckning

3.1 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten	10
3.2 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2011 och 2012 fördelade efter COFOG-grupper.....	14
3.3 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetenskategorier 2012.....	14
3.4 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012.....	15
3.5 Beviljade delpensioner 2011 och 2012.....	16
3.6 Andelen nybeviljade respektive löpande delpensioner hos anställda inom lednings-, stöd- och kärnkompetens	16
3.7 Fördelningen den 6 september 2013 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt.....	17
3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2011 och 2012	18
3.9 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetenskategorier 2012	18
3.10 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2011 och 2012.....	22
3.11 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2012.....	23

Diagramförteckning

2.1 Antal myndigheter under regeringen 2000–2013	7
3.1 Antalet statsanställda 1995–2012.....	13
3.2 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2012, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften.....	15
3.3 Medianåldern för statsanställdas pensionsavgångar 1998–2012.....	16
3.4 Personalrörlighet fördelad på kompetens kategorier och ålder 2011 och 2012.....	19
3.5 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2012	20
3.6 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, totalt och uppdelat på kön och ålder 2011 och 2012.....	20
3.7 Sjukfrånvaro 1990–2012 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar	21
3.8 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2012.....	22
3.9 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2012	23
3.10 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2003–2012	24

1. Inledning

Regeringen ger i denna bilaga en beskrivning av utvecklingen av statsförvaltningens organisation. Vidare redovisas bedömningar när det gäller framtida personalkonsekvenser och en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen sin bedömning av den statliga arbetsgivarpolitiken och dess utveckling för riksdagen, se utg.omr. 2, avsnitt 5.

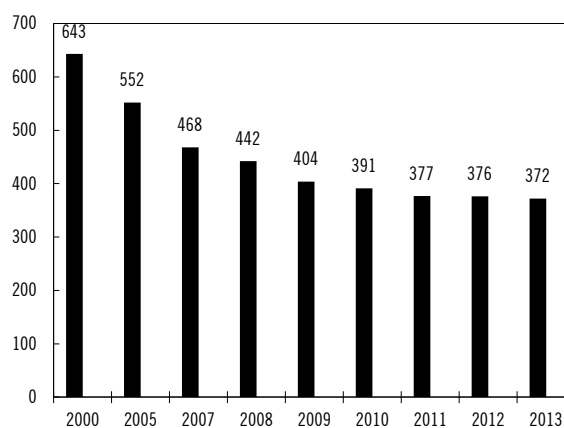
2. Den statliga förvaltningens organisation och utveckling

Arbetet inom det förvaltningspolitiska området är fortsatt intensivt. Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315). Ett antal organisationsförändringar har genomförts eller inletts som ett led i att stärka och effektivisera den statliga förvaltningen.

2.1 Antalet myndigheter och antalet anställda

Minskningen av antalet myndigheter har fortsatt under de senaste åren, men takten har avtagit. Antalet myndigheter har under 2012 fortsatt att minska. Den 1 januari 2013 fanns det enligt Statskontorets beräkningar 372 myndigheter under regeringen. Totalt har tolv myndigheter avvecklats och sju myndigheter nybildats under 2011 och 2012. Det innebär en minskning med fem myndigheter. Diagram 2.1 beskriver utvecklingen av antalet myndigheter under regeringen mellan 2000 och 2013.

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen 2000–2013



Källa: Statskontoret

År 2012 var drygt 243 000 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en ökning med cirka 4 000 sedan 2011. År 2012 var andelen kvinnor 51,6 procent av de anställda.

2.2 Organisationsförändringar per departement

Nedan beskrivs förändringar av myndighetsorganisationen per departement under perioden september 2012 till juli 2013.

Utrikesdepartementet

Den 1 januari 2013 upphörde Myndigheten för utländska investeringar i Sverige och dess verksamhet inordnades i Sveriges Exportråd den 1 januari 2013. Samtidigt bytte Sveriges Exportråd namn till Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) för att spegla den utökade verksamheten. Förändringen av det statligt finansierade export- och investeringsfrämjandet syftar bl.a. till att åstadkomma ett mer slagkraftigt och effektivt svenskt export- och investeringsfrämjande. Den utökade organisationen innebär en anpassning till hur beslut fattas i företagen där exportsatsningar, investeringar och joint-ventures kan vara olika vägar till internationalisering.

Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV) avvecklades den 31 december 2012. Utvärderingsfunktionen inom biståndet ersattes av att regeringen den 31 januari 2013 inrättade en kommitté i form av en expertgrupp för utvärdering och analys av Sveriges internationella bistånd. Expertgruppens uppdrag är att beställa, sammanställa, genomföra och kommunicera utvärderingar, analyser och

studier om biståndets genomförande, resultat och effektivitet. Regeringen avser att löpande följa expertgruppens arbete och senast under våren 2016 ta ställning till organisationens ändamålsenlighet.

Socialdepartementet

Statens bostadskreditnämnd (BKN) avvecklades den 30 september 2012 och dess verksamhet inordnades i Boverket den 1 oktober 2012. Syftet med sammanslagningen av myndigheterna är att förstärka kunskapsunderlagen och analyserna på bostadsområdet. Samtliga anställda vid BKN gick den 1 oktober 2012 över till Boverket genom verksamhetsövergång.

Den 1 juni 2013 inrättades den nya tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO), med ansvar för tillsyn över hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt lagen (1992:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Den nya myndigheten ansvarar också för tillståndsprovning inom dessa områden, t.ex. handläggningen av anmälningar, till exempel lex Sarah, lex Maria och kommunernas skyldighet att rapportera ej verkställda beslut.

Syftet med tillsynen är att granska att befolkningen får vård och omsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. IVO tog över tillsyns- och tillståndsverksamheter från Socialstyrelsen och den 1 juni 2013 gick cirka 490 personer över till IVO genom verksamhetsövergång från Socialstyrelsen. Regeringen bedömer att den nya renodlade tillsynsmyndigheten som står självständig från normering, kunskapsutveckling och bidragsgivning kan utveckla en effektiv och strategiskt inriktad tillsyn med långsiktig planering och tydligare prioriteringar.

Den 1 januari 2013 inrättades Ersättningsnämnden. Myndigheten har till uppgift att handlägga och besluta om särskild ersättning till de personer som under sin barndom varit utsatta för övergrepp eller försummelser inom samhällsvården. Myndigheten beräknas arbeta i tre år. I augusti 2013 hade ungefär 3000 ansökningar inkommit och beslut fattats i cirka 475 ärenden. Myndigheten har 28 anställda och nämnden består av 16 ledamöter.

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) avvecklades och upphörde som myndighet den 31 december 2012. Med anledning av förändringen har regeringen beslutat att följande

uppgifter ska överföras till angivna myndigheter den 1 januari 2013.

- att uppmärksamma regeringen på behov av samlade stödinsatser för kompetensförsörjningen i statsförvaltningen samt uppgiften att tillhandahålla de trycksaker m.m. som Krus distribuerat till statliga myndigheter till Statskontoret.
- att tillhandahålla utbildningar i ämnen som rör Europeiska unionen till Institutet för europapolitiska studier (SIEPS).
- att anordna utbildning inför deltagande i Europeiska unionens institutioners uttagningsprov, s.k. concours samt uppgiften att administrera och informera om nordisk och europeisk utbytestjänstgöring till Universitets- och högskolerådet.

Finansdepartementet

Den 1 oktober 2012 inordnades Kammarkollegiets avdelning Administrativ service med ett 40-tal anställda i Statens servicecenter.

Utbildningsdepartementet

Högskoleverket, Verket för högskoleservice och Internationella programkontoret för utbildningsområdet avvecklades den 31 december 2012. Verksamheten som tidigare bedrevs vid de tre myndigheterna bedrivs från och med den 1 januari 2013 vid två nya myndigheter, Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet. Regeringen tillkallade två utredare med ansvar för att förbereda och genomföra inrättandet av de båda myndigheterna (dir. 2012:55 respektive dir. 2012:56). Genom tilläggsdirektiv till Utredningen om inrättandet av Universitets- och högskolerådet (dir. 2012:111) fördes även det ansvar som Myndigheten för yrkeshögskolan hade i fråga om bedömning av utländska eftergymnasiala yrkesutbildningar som inte motsvarar utbildningar enligt högskolelagen (1992:1434) eller utbildningar som kan leda till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. I samma direktiv överfördes de uppgifter som Krus tidigare hade att dels anordna utbildning inför deltagande i Europeiska unionens institutioners uttagningsprov, s.k. concours, dels administrera och informera om nordisk och europeisk utbytestjänstgöring.

Högskolan på Gotland avvecklades fr.o.m. den 1 juli 2013 som egen myndighet och verksamheten inordnades i Uppsala universitet. Syftet med samgåendet är bl.a. att skapa en

långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig högskoleverksamhet på Gotland.

Näringsdepartementet

Riksdagen beslutade i enlighet med vårändringsbudgeten för 2012 (prop. 2011/12:99) att överföra kvarvarande uppgifter hos myndigheten Statens järnvägar till andra myndigheter under 2012. Myndigheten Statens järnvägar avvecklades den 31 december 2012.

2.3 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser

Inledning

Nedan redovisas respektive departements bedömning av framtida personalkonsekvenser som följer av förslagen i denna budgetproposition och andra propositioner som lämnas till riksdagen under 2013. Bedömningen avser 2013–2015. Redovisning sker endast av förslag som bedöms medföra personalpolitiska konsekvenser.

Bedömningarna är, i likhet med tidigare år, preliminära då det finns många osäkra faktorer. Huruvida bedömda minskningar av personal faktiskt leder till uppsägningar och arbetslöshet är något som inte kan förutses. I övrigt anges kommentarer under respektive utgiftsområde.

Justitiedepartementet

Allmänna reklamationsnämnden föreslås i denna proposition få ett tillskott på 2,6 miljoner kronor under 2014. Detta innebär en möjlig ökning av antalet anställda motsvarande två anställda.

Från och med den 1 juli 2013 har Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde utvidgats till att omfatta hela landet. Antalet anställda vid myndigheten kommer att öka till följd av förändringen.

Migrationsverket föreslås i denna proposition få tillskott p.g.a. fortsatt resursbehov till följd av ett stort antal asylsökande. Detta innebär att myndigheten kan behålla personal i nuvarande nivå under 2014. Från 2015 och framåt bedöms begränsade förändringar ske i antalet anställda.

Konsumentverket föreslås i denna proposition få ett tillskott på totalt 6,75 miljoner kronor under 2014, 16 miljoner kronor under 2015 och 15 miljoner kronor under 2016 respektive 2017. Regeringens satsning syftar främst till ett utvecklat konsumentstöd i form av en konsu-

mentupplysningstjänst per telefon och en webbaserad informationstjänst. Detta förväntas innebära en möjlig ökning av antalet anställda på Konsumentverket med inledningsvis ca tre personer och ytterligare ca tio personer från 2015.

Marknadsdomstolen föreslås i denna proposition få ett tillskott på 500 000 kronor under 2014 och en permanent anslagsökning fr.o.m. 2015 på 200 000 kronor. Tillskottet kommer främst att användas för domstolens ökade kostnader i verksamheten.

Utrikesdepartementet

Regeringen lämnar inte några förslag i denna proposition som bedöms leda till några större personalkonsekvenser vid myndigheter inom Utrikesdepartementets ansvarsområde.

Försvarsdepartementet

Vid Försvarsmaktens fortgår arbetet med att genomföra den personella omstrukturering som föranleddes av riksdagens försvarspolitiska inriktningsbeslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292 och prop. 2009/10:160, bet. 2009/10:FöU08, rskr. 2009/10:269).

Under 2012 har Försvarsmakten genomfört åtgärder syftande till att skapa en bättre fördelning av kompetens och därmed bättre förutsättningar för Försvarsmaktens verksamhet. Den nya organisationen (FM Org 2013) bemannades den 1 januari 2013. Åtgärderna innebar bl.a. att ett stort antal officerare, ca 3 500, placerades på befattningar för specialistofficerare. Antalet reservofficerare minskade med ca 1 000. Vidare minskade antalet civilanställda med ca 170 som sades upp p.g.a. arbetsbrist och med ca 1 300 som en följd av den verksamhetsövergång från Försvarsmakten till FMV som är ett led i myndigheternas arbete med att fullfölja regeringens uppdrag om en effektivare försvarslogistik (prop. 2011/12:86). Antalet officerare minskade med ca 350 genom tillämpning av det statliga trygghetsavtalet. Samtidigt påbörjade Försvarsmakten rekryteringen av ca 1 500 tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T) med stöd av lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar som trädde i kraft vid halvårsskiftet 2012. Antalet grundutbildade specialistofficerare ökade med ca 180 och antalet kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K) ökade med ca 300. De

olika åtgärderna innebar sammantaget att antalet anställda i Försvarsmakten minskade med ca 1 000 under 2012, samtidigt som stora förändringar skedde mellan de olika personalkategorierna.

Under perioden 2014–2016 sker en successiv ökning av antalet anställda, där ökningen för hela perioden beräknas uppgå till ca 3 500. Det huvudsakliga skälet för detta är rekryteringen av såväl tidvis (GSS/T) som kontinuerligt (GSS/K) tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän som efterhand som de anställs ersätter plikt-personalen i krigsförbanden. Regeringen föreslår en successiv förstärkning av anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* under perioden. Förstärkningen syftar främst till att förstärka insatserna för att rekrytera, utbilda och behålla tidvis tjänstgörande personal samt att öka övningsverksamheten vilket förutom att det höjer krigsförbandens förmåga även bedöms gynna rekryteringen. Av tabellen nedan framgår Försvarsmaktens planerade personalutveckling enligt myndighetens budgetunderlag för 2014.

Tabell 3.1 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten

Personer			
År	2014	2015	2016
Officerare	4 200	4 100	4 000
Specialistofficerare	4 800	4 850	4 900
Reservofficerare	1 800	1 900	2 000
Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K)	5 400	6 050	6 300
Tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T)	3 800	4 950	6 300
Civila	5 100	5 100	5 100
Summa	25 100	26 950	28 600
Förändring		+1 850	+1 650

Jämfört med det underlag myndigheten lämnade till regeringen inför propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140) har det angivna personalbehovet ökat med bl.a. fler än 2 000 kontinuerligt tjänstgörande. Regeringen har därför gett Försvarsmakten i uppdrag att vidta åtgärder för att minska sina planerade lönekostnader från och med 2019, jämfört med den planering Försvarsmakten redovisat i budgetunderlaget för 2014. Försvarsmakten redovisade den 26 augusti 2013 åtgärder för att minska de planerade lönekostnaderna 2019 med ca 500 miljoner kronor. Åtgärderna innebär

reviderade målvolymerna för respektive personalkategori år 2019. Försvarsmakten avser att i myndighetens budgetunderlag för 2015 redovisa hur åtgärderna kommer att påverka de planerade personalvolymerna för 2015–2017. De ovan redovisade personalvolymerna kan därmed komma att ändras.

Socialdepartementet

Den 1 januari 2014 inrättas en ny myndighet, Folkhälsomyndigheten, i enlighet med de överväganden som anges i propositionen En mer samlad myndighetsstruktur inom folkhälsoområdet (prop. 2012/13:116). Det innebär att de uppgifter som Statens folkhälsoinstitut (FHI) och Smittskyddsinstitutet (SMI) i dag ansvarar för överförs till den nya myndigheten. Till den nya myndigheten förs även vissa uppgifter från Socialstyrelsen, bl.a. avseende folk- och miljöhälso- och rapportering. Förändringen innebär att FHI och SMI avvecklas och upphör som myndigheter den 31 december 2013. Vid förändringen ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas. Vilka konsekvenser förändringen kommer att få för personalen är för närvarande svårt att överblicka. Förändringen bedöms på kort sikt varken leda till ekonomiska besparingar eller till ökade kostnader. På längre sikt kan effektiviseringar förväntas uppstå. Cirka 15 personer vid Socialstyrelsen berörs av förändringen.

Den 1 januari 2014 inrättas en ny myndighet vars verksamhet kommer att bestå av de uppgifter som utgjort verksamheten i Apotekens Service Aktiebolag (prop. 2012/13:128, bet. 2012/13:SoU26 och rskr. 2012/13:279). I och med bildandet av den nya myndigheten kommer Apotekens Service Aktiebolag att avvecklas. Vid förändringen, som berör cirka 100 personer vid Apotekens Service Aktiebolag, ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Inspektionen för vård och omsorg inrättades den 1 juni 2013. Verksamheten bygger på de tillsyns- och tillståndsverksamheter som Socialstyrelsen tidigare ansvarade för enligt patient-säkerhetslagen (2010:659), socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Den 1 juni gick sammanlagt cirka 490 personer över till Inspektionen för vård och omsorg genom verksamhetsövergång från Socialstyrelsen. Därutöver har Inspektionen för vård och omsorg rekryterat cirka 100 nya medarbetare.

Regeringen avser att besluta om att delar av Hjälpmedelsinstitutets (HI) nuvarande uppgifter som kan anses vara ett statligt åtagande inordnas i Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) i samband med att HI upplöses. Förändringen kommer att innebära effektiviseringar inom det administrativa området som förväntas leda till övertalighet bland administrativ personal. Det kommer även finnas övertalighet bland den personal som är sysselsatt i verksamhet som är kopplad till den del av HI:s verksamhet som inte är ett statligt åtagande. Organisationsförändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2014.

Regeringen avser att samla upphandlingsstödet hos Konkurrensverket. Se närmare under Näringsdepartementet.

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) avvecklades och upphörde som myndighet den 31 december 2012. Tre personer från Krus ingår i Avvecklingsmyndigheten för utbildningsmyndigheter, som ansvarar för avvecklingen av bl.a. Krus.

Finansdepartementet

Finansinspektionen föreslås i denna proposition få ytterligare medel. Antalet anställda förväntas kunna öka med ett femtiotal personer. Genom insatsen förbättras Finansinspektionens förutsättningar att ytterligare svara upp mot de höga ambitioner regeringen har avseende gott konsumentskydd, finansiell tillsyn och myndighetens utvidgade roll avseende finansiell stabilitetspolitik.

Förändringar avseende bl.a. Kammarkollegiets upphandlingsstöd redovisas vidare under Näringsdepartementet.

Utbildningsdepartementet

Regeringen föreslår i denna proposition att Statens skolverk ges ett tillfälligt tillskott om 146 miljoner kronor 2014 för handläggningen av ansökningar om legitimationer för lärare och förskollärare. Tillskottet kan innebära att antalet anställda inom myndigheten ökar, men i vilken omfattning det i så fall sker kan ännu inte överblickas.

Regeringen redovisade i propositionen Nya myndigheter på högskoleområdet m.m. (prop. 2011/12:133, bet. 2011/12:UbU22, rskr. 2011/12:278) sina avsikter i fråga om en ny myndighetsstruktur inom delar av utbildnings-

området. De myndigheter som berördes var Högskoleverket, Verket för högskoleservice och Internationella programkontoret för utbildningsområdet, som därmed avvecklades den 31 december 2012. Verksamheten som tidigare bedrevs vid myndigheterna bedrivs fr.o.m. den 1 januari 2013 vid två nya myndigheter, Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet. De uppgifter som Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) tidigare hade att dels anordna utbildning inför deltagande i Europeiska unionens institutioners uttagningsprov, s.k. concours, dels administrera och informera om nordisk och europeisk utbytestjänstgöring överfördes till Universitets- och högskolerådet. Den nya myndighetsstrukturen har fått personalkonsekvenser som innebär att den sammantagna personalstyrkan har minskat med 16 personer.

I enlighet med budgetpropositionen för 2013 tilldelades universitet och högskolor tillfälliga extra resurser om 300 miljoner kronor under perioden 2013–2015. Vidare tilldelades lärosätena enligt vårändringsbudgeten för 2013 ytterligare tillfälliga resurser om 107 miljoner kronor för 2013 och 2014. Konsekvenserna för personalen är svåra att överblicka, men de extra medel som tilldelats innebär sannolikt att antalet anställda kan behållas på nuvarande nivå och att viss nyanställning av personal eventuellt kan ske.

Med anledning den forskningspolitiska propositionen (prop. 2012/13:30) beräknas de statliga medlen till forskning öka med 4 miljarder kronor fram till 2016. En stor del av denna ökning kommer att tillfalla universitet och högskolor antingen i form ökade forskningsbidrag eller ökade anslag till forskning och forskarutbildning. De ökade forskningsresurserna bör resultera i att den forskande personalen vid universitet och högskolor kan utökas.

I enlighet med förslag i budgetpropositionen för 2013 godkände riksdagen dels att Högskolan på Gotland skulle avvecklas den 30 juni 2013, dels att verksamheten skulle inordnas i Uppsala universitet den 1 juli 2013. Samgåendet har inneburit förändringar i organisationsstrukturen. Det har inte gjorts några neddragningar av de anställda med anledning av förändringen.

I enlighet med förslag i vårändringsbudgeten för 2013 godkände riksdagen att verksamheterna vid Dans- och cirkushögskolan, Operahögskolan i Stockholm och Stockholms dramatiska

högskola ska inordnas i en ny gemensam konstnärlig högskola från den 1 januari 2014. En organisationskommitté (dir. 2012:121) har tillkallats med uppdrag att förbereda och vidta de åtgärder som krävs för att den nya högskolan ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2014. Konsekvenserna för personalen av samgåendet är ännu inte möjliga att överblicka.

Till följd av att en ökning om 12 miljoner kronor på Vetenskapsrådets förvaltningsanslag beräknas antalet anställda kunna öka med ca tio personer.

Regeringen bedömde i propositionen Forskning och innovation (prop. 2012/13:30) att insatser ska göras för att systematiskt väga samman och sprida forskningsresultat som bidrar till ökad kunskap om vetenskapligt väl underbyggda och effektiva metoder och arbets sätt i skola och förskola. För verksamheten har 20 miljoner kronor beräknats årligen i budgetpropositionen för 2013 och regeringen kommer att tillsätta en särskild utredare för att förbereda och genomföra bildandet av en myndighet med denna uppgift. Regeringens avsikt är att den nya myndigheten ska kunna inleda sin verksamhet den 1 september 2014. Utredaren kommer bl.a. att få i uppdrag att utarbeta en organisation för myndigheten, varför det för närvarande är svårt att bedöma antalet anställda vid den planerade myndigheten.

Landsbyggsdepartementet

Regeringen lämnar inte några förslag i denna budgetproposition som bedöms leda till några större personalkonsekvenser vid myndigheter inom Landsbyggsdepartementets ansvarsområde.

Miljödepartementet

Regeringen föreslår i denna proposition att förvaltningsanslaget till Strålsäkerhetsmyndigheten ska öka med 2,4 miljoner kronor per år för utökad tillsyn och tillsynsprövning i syfte att vidmakthålla strålsäkerheten. Förslaget beräknas innebära en ökning med en till två anställda vid myndigheten.

Kemikalieinspektionens förvaltningsanslag föreslås öka med 17 miljoner kronor 2014, 25 miljoner kronor 2015 och 27 miljoner kronor 2016–2020 för att intensifiera och vidareutveckla handlingsplanen för en giftfri vardag. Vilka personalkonsekvenser detta leder till kan för närvarande inte bedömas.

Näringsdepartementet

Ett nytt regelverk för EU:s sammanhållningspolitik kommer att gälla för perioden 2014–2020. Tillväxtverket fick enligt regeringsbeslut i januari 2013 i uppdrag att förbereda uppgiften att vara förvaltande myndighet för åtta regionala strukturfondsprogram och ett nationellt regionalfondsprogram. Tillväxtverket föreslås i denna proposition få ett tillskott på 19 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Hur detta påverkar antalet anställda är för närvarande svårt att bedöma.

Post- och telestyrelsens förvaltningsanslag föreslås öka med 6 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Ökningen avser cirka fyra till fem anställda för insatser inom funktionshindersområdet.

I syfte att förenkla och minska företagens uppgiftslämnande föreslår regeringen att ett uppgiftslämnarregister inrättas dit företagen kan lämna sina uppgifter samlat och vid ett tillfälle. Utredningen som ligger till grund för detta förslag (dir. 2012:01), bedömer preliminärt att cirka 10–20 personer berörs. Utredningens slutbetänkande i november 2013 kommer att specificera dessa uppskattningar.

Regeringen gör bedömningen att det offentliga upphandlingsstödet behöver koncentreras, förbättras och förstärkas. I dag är upphandlingsstödet utspritt på ett flertal myndigheter, i huvudsak Konkurrensverket, Kammarkollegiet, Vinnova och AB Svenska Miljöstyrningsrådet. Regeringen avser att samla det nuvarande stödet till vägledning och information om offentlig upphandling, inklusive innovationsupphandling i Konkurrensverket. Dessutom bedömer regeringen att denna verksamhet bör stärkas ytterligare, varför Konkurrensverkets anslag från 2015 utökas permanent med 35 miljoner kronor. Konsekvenserna för personalen av förändringarna är ännu inte möjliga att överblicka.

Kulturdepartementet

Regeringen bedömer i denna proposition att Statens kulturråd tillförs 15 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för ett uppdrag att ta initiativ till, samordna och följa upp läsrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. Denna förstärkning beräknas medföra en ökning av antalet anställda med fyra till fem personer.

Regeringen föreslår i denna proposition att Statens historiska museer tillförs 5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för att fortsatt kunna bedriva en kvalitativ verksamhet inom hela myn-

dighetens verksamhetsområde. Detta bedöms motsvara en ökning av antalet anställda med fyra till sex personer.

Regeringen föreslår i denna proposition att anslaget till Myndigheten för kulturanalys förstärks med 3,6 miljoner kronor per år under perioden 2014–2016 och därefter med 2,3 miljoner kronor årligen. Detta bedöms möjliggöra en ökning med två anställda.

Regeringen föreslår i denna proposition att språkvården inom Institutet för språk och folkminnen förstärks med ett tillskott på 3 miljoner kronor årligen. Detta bedöms möjliggöra en ökning med två anställda.

Arbetsmarknadsdepartementet

Regeringen föreslår i denna budgetproposition ett antal satsningar i Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för bland annat stärkta förmedlingsinsatser till ungdomar samt administration av yrkesintroduktionsanställningar. Samtidigt upphör tidigare tillfälliga förstärkningar av myndighetens resurser och till följd av detta föreslås anslaget för 2014 bli 92 miljoner kronor högre än 2013. Eventuella konsekvenser är ännu svåra att förutse.

3. Personalstrukturen m.m. i staten

Ansvar för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet vad gäller bl.a. att utforma organisation, arbetsprocesser, lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisning.

Myndigheterna ska i sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som de är ålagda och för att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska i sin strategiska kompetensförsörjning systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

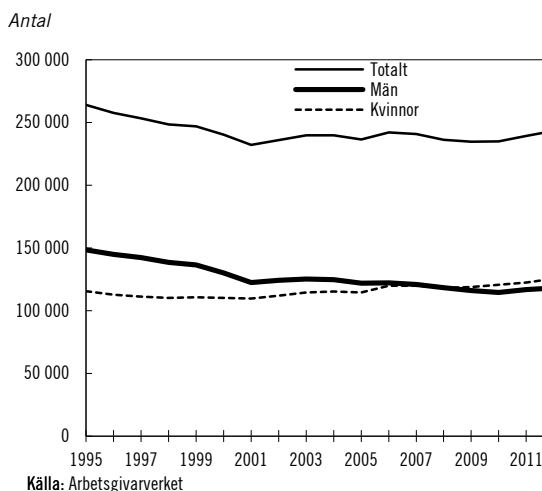
3.1 De anställda

Antalet statsanställda

År 2012 var 243 340 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en ökning med drygt 4 200 sedan 2011. De statsanställda motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden.

Av diagram 3.1 framgår utvecklingen av antalet statsanställda under perioden 1995–2012, uppdelat på kvinnor och män.

Diagram 3.1 Antalet statsanställda 1995–2012



Fram till 2008 var det fler män än kvinnor anställda i staten, men sedan 2009 är förhållandet det omvända.

Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 efter den internationella klassifikationen COFOG¹. Vissa justeringar har gjorts avseende några myndigheters COFOG-tillhörighet.

¹ COFOG (Classification of the functions of the government) syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål. Arbetsgivarverket har anpassat indelningsgrunden.

Tabell 3.2 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2011 och 2012 fördelade efter COFOG-grupper

Grupper, antal resp. procent

Kön	2011	2012
Allmän offentlig förvaltning	28 024	28 426
Kvinnor	61	62
Män	39	38
Försvar	25 164	25 767
Kvinnor	21	20
Män	79	80
Samhällsskydd och rättsskipning	50 517	50 752
Kvinnor	47	47
Män	53	53
Näringslivsfrågor m.m. ¹	24 253	24 471
Kvinnor	47	48
Män	53	52
Fritidsverksamhet, kultur och religion	2 644	2 637
Kvinnor	59	60
Män	41	40
Utbildning	73 879	73 646
Kvinnor	54	54
Män	46	46
Socialt skydd m.m. ²	34 605	37 641
Kvinnor	68	68
Män	32	32
TOTALT	239 086	243 340
Kvinnor	51	52
Män	49	48

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Näringslivsfrågor, miljöskydd samt bostadsförsörjning och samhällsutveckling.² Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård.

Som framgår av tabell 3.2 finns flest anställda inom COFOG-gruppen Utbildning och minst antal inom gruppen Fritidsverksamhet. I jämförelse med 2011 sker den största ökningen inom Socialt skydd m.m. Störst ökning bland enskilda myndigheter uppvisar Arbetsförmedlingen.

Andelen visstidsanställda är oförändrad

En knapp femtedel av statens anställda har visstidsanställning och av dessa är det något fler kvinnor än män. Andelen visstidsanställda är oförändrad 2012 jämfört med 2011.

Andelen visstidsanställda skiljer sig åt mellan olika myndigheter. År 2012, liksom tidigare år, fanns den högsta andelen visstidsanställda inom universitet och högskolor.

Befattningsstruktur i staten

Av tabell 3.3 framgår andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetens kategorier 2012. Fördelningen överensstämmer i stort med 2011.

Tabell 3.3 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetens kategorier 2012

Procent

	Totalt	varav kvinnor	varav män
Ledningskompetens ¹	7	37 ²	63
Kärnkompetens ²	65	51	49
Stödkompetens ³	25	60	40
Oklassade	3	38	62

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Ledningskompetens: personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.² Kärnkompetens: personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.³ Stödkompetens: personal med stödfunktion för lednings- och kärnkompetens, utan specifik sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

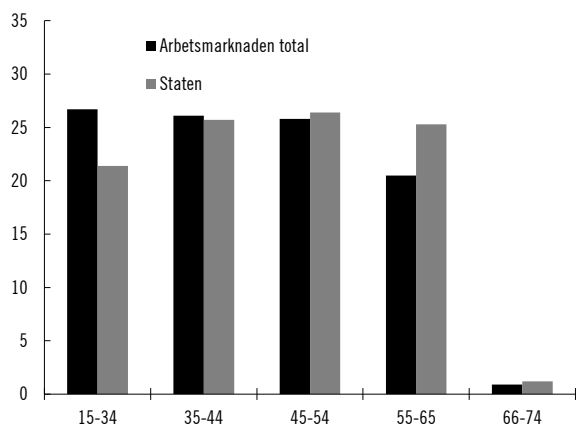
Fortfarande återfinns fler män än kvinnor i gruppen ledningskompetens. I gruppen stödkompetens har andelen kvinnor minskat med en procentenhet. Från att 2011 ha varit en helt jämn könsfördelning i gruppen kärnkompetens har andelen kvinnor ökat med en procentenhet. Bland oklassade befattningar har andelen kvinnor minskat med två procentenheter.

3.2 Åldersstrukturen

Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt. År 2012 var medelåldern för statligt anställda 45 år både för kvinnor och för män.

² Vid en exkludering av anställda tillhörande ledningskompetens inom Försvarsmakten uppgår andelen kvinnor på ledande befattningar i staten 2012 till 43,2 %. Se avsnitt 5, diagram 5.2.

Diagram 3.2 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2012, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften



Källa: Statistiska centralbyrån.

Att medelåldern för statsanställda är högre förklaras till stor del av att utbildningsnivån i statlig sektor är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att de anställda i den yngsta åldersgruppen är få.

Åldersfördelningen i staten 2012 överensstämmer i stort med 2011, dvs. 25 (27) procent av de statsanställda var 55 år eller äldre och 23 (22) procent var yngre än 35 år.

På hela arbetsmarknaden var endast ca 21 procent 55 år eller äldre, medan ca 27 procent var yngre än 35 år³.

Allt färre tar ut ålderspensionen vid 65 år

Antalet nybeviljade ålderspensioner till statsanställda ökade 2012 efter att ha minskat något 2011. Totalt uppgick antalet nybeviljade ålderspensioner under 2012 till 5 535 jämfört med 5 131 under 2011 och 5 441 under 2010⁴. För kvinnorna var ökningen 10,9 procent och för männen 4,8 procent.

Under de senaste åren är trenden att fler väljer att ta ut sin pension efter 65-årsdagen. Under 2012 liksom 2011 och 2010 var det ungefär

40 procent som avgick med pension efter att de uppnått 65 års ålder. Under 2012 var det 44 procent av männen som tog ut sin pension efter 65 år medan 37 procent av kvinnorna gjorde det.

Samtidigt var det fler som avgick med pension före 65 år. Bland kvinnorna var det 34,7 procent som avgick före 65 år 2012, jämfört med 32,2 procent 2011. Bland männen var det 30,8 procent som avgick före 65 år jämfört med 27,6 procent 2011. Det är fler kvinnor än män som nyttjar rätten till lägre pensionsålder enligt övergångsbestämmelser. Det är även fler kvinnor än män som gör s.k. förtida uttag av sin ålderspension.

Att såväl uttaget av pension före som efter 65 år ökar, innebär att allt färre avgår vid 65 år. Totalt avgick 26,6 procent vid 65 år under 2012 jämfört med 29,7 under 2011. Bland männen var det 24,5 procent och bland kvinnorna 28,5 procent som avgick vid 65 år, jämfört med 28,2 procent respektive 31,2 procent 2011.

Antalet statsanställda med månadslön och som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka, från 1 165 personer 2011 till 1 359 personer 2012. Detta kan jämföras med 2002, då antalet statsanställda med månadslön och som var 65 år eller äldre uppgick till drygt 30 personer

Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 3.3.

Tabell 3.4 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012

Antal	Antal		Total
	Män	Kvinnor	
Ledningskompetens	34	8	42
Kärnkompetens	641	287	928
Stödkompetens	84	125	209
Oklassad	144	36	180
Summa	903	456	1 359

Källa: Arbetsgivarverket.

Jämfört med 2011 har antalet ökat inom kärnkompetens och bland oklassade. En minskning har skett inom lednings- och stödkompetens. Andelen kvinnor bland totala antalet uppgår till 34 procent, att jämföra med 33 procent 2011.

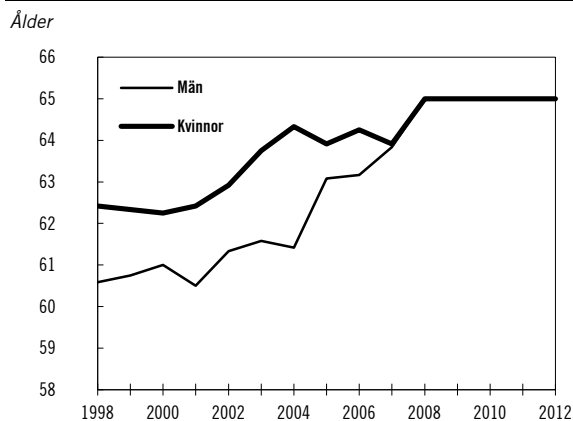
³ Data är insamlade under året och skattas för hela året. Populationen skiljer sig något från den åldersstruktur som redovisas i diagram 5.6, avsnitt. 5.3.2. Här redovisar Arbetsgivarverket läget per september 2012. I Arbetsgivarverkets underlag ingår affärsverken. Dessa ingår inte i de siffror avseende staten som Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar.

⁴ I antalet med nybeviljade ålderspensioner har inte de som har avgått med pensionsersättning eller sjukpension inräknats.

Medianåldern för statsanställdas pensionsavgångar

Medianåldern för de statsanställda som har gått i pension⁵ är fortsatt lika för kvinnor och män.

Diagram 3.3 Medianåldern för statsanställdas pensionsavgångar 1998–2012



Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Kvinnorna hade t.o.m. 2007 en högre medianålder vid pensionering än männen. Skillnaderna jämnades ut under åren 2005–2007. Från 2008 och framåt har medianåldern varit 65 år både för kvinnor och för män.

Antalet nybeviljade delpensioner fortsätter att minska

Under 2012 nybeviljades det sex procent färre delpensioner enligt Avtal om delpension för arbetstagare hos staten än under 2011. Den totala andelen beviljade delpensioner av antal aktiva 61 till 64 år har dock ökat något från föregående år, totalt med 0,2 procentenheter från 21,1 procent till 21,3 procent.

De första tre åren efter att avtalet om delpension infördes 2003 var det fler män än kvinnor som beviljades delpension. De senaste sju åren är det fler kvinnor än män som beviljats förmånen.

Tabell 3.5 Beviljade delpensioner 2011 och 2012

Antal				
Delpensionens omfattning	Kvinnor 2011	Män 2011	Kvinnor 2012	Män 2012
50 procent	103	146	103	133
40–49 procent	45	36	42	32
21–39 procent	49	30	37	15
≤ 20 procent	590	458	566	435
Samtliga	787	670	748	615

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Som framgår av tabell 3.5 var det liksom tidigare år fler män än kvinnor som under 2012 beviljades delpension med den högsta omfattningen 50 procent. Andelen kvinnor som beviljats delpension med en lägre omfattning är fortsatt större än andelen män.

Tabell 3.6 Andelen nybeviljade respektive löpande delpensioner hos anställda inom lednings-, stöd- och kärnkompetens

Procent		
Kompetenskategori	Nybeviljade delpensioner 2012	Löpande delpensioner 2012
Ledningskompetens	4,5	2,2
Kärnkompetens	62,0	64,5
Stödkompetens	33,0	32,7
Oklassade	0,4	0,6

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Av tabell 3.6 framgår att delpension är vanligast förekommande hos anställda inom kompetenskategorierna Kärnkompetens och minst vanliga inom Ledningskompetens.

Beviljade delpensioner står i relativt god proportion till kompetenskategoriernas relativa andel (se tabell 3.2).

3.3 Könsfördelningen

Jämn könsfördelning i staten

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor bland de anställda har ökat de senaste åren. År 2009 fanns det för första gången fler kvinnor än män bland de statsanställda. År 2012 var andelen kvinnor 51,6 procent, dvs. en ökning med 0,4 procentenheter från 2011.

Av tabell 3.1 framgår dock att könsfördelningen skiljer sig åt mellan COFOG-grupperna och därmed också mellan myndigheter och kompetenskategorierna.

⁵ Här ingår ålderspension, pensionsersättning, särskild pensionsersättning och sjukpension.

Andel kvinnor och män med chefsuppgifter

Andelen kvinnliga chefer har långsiktigt ökat i staten. Totalt finns nu ca 5 600 kvinnliga chefer, vilket motsvarar 37 procent av alla chefer att jämföra med ca 3 400 år 2003.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2012 anställde regeringen totalt 34 myndighetschefer, 18 var män och 16 var kvinnor. Andelen kvinnor var 47 procent.

Bland myndighetscheferna var andelen kvinnor 46,5 procent i september 2013, vilket innebär en ökning med 1,4 procentenheter sedan 2012. Som en följd av förändringar i myndighetsstrukturen har det totala antalet myndighetschefer, som regeringen anställer, minskat från 204 år 2012 till 198 år 2013.

Tabell 3.7 Fördelningen den 6 september 2013 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	45	56	101
Landshövdingar	13	8	21
Rektorer ¹	17	16	33
Överintendenter	3	7	10
Övriga titlar ²	14	19	33
Myndighetschefer totalt³	92	106	198

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusive vikarierande myndighetschefer.

3.4 Den etniska och kulturella mångfalden

Andelen anställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten ökar stadigt och uppgick 2012 till 15,2 procent. Det är en ökning med 1,1 procentenheter jämfört med 2011. Totalt 35 867 statsanställda har utländsk bakgrund. Bland de nyanställda i staten har 23,9 procent utländsk bakgrund, vilket är högre än andelen individer med utländsk bakgrund bland förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden och

andelen i befolkningen. Ökningen bland nyanställda är 2,5 procentenheter sedan 2011.

I och med att andelen individer med utländsk bakgrund bland de nyanställda i staten, jämfört med övriga arbetsmarknaden, ökar så ökar även andelen anställda med utländsk bakgrund i staten snabbare än bland det totala antalet förvärvsarbetande. Andelen i staten har ökat med 4,9 procentenheter under perioden 2003–2012. Bland de förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden var ökningen 3,8 procentenheter mellan åren 2003–2011. Den senast tillgängliga uppgiften om förvärvsarbetande är från 2011 då 17,2 procent av de förvärvsarbetande hade utländsk bakgrund.

Könsfördelningen

Andelen kvinnor i statsförvaltningen med utländsk bakgrund var 15,7 procent, och andelen män var 14,6 procent 2012. Att andelen är lägre bland män hänger samman med strukturen i de tre mest mansdominerade verksamhetsinriktningarna, Försvar, Näringslivsfrågor m.m. samt Samhällsskydd och rättsskipning. Inom dessa verksamhetsinriktningar har knappt 6, 9 respektive 10 procent av de anställda utländsk bakgrund. De låga andelarna kan till viss del förklaras av en skev könsfördelning och det krav på svenskt medborgarskap som följer av lag bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad LOA, eller av säkerhetsklassning som gäller för vissa arbetsuppgifter inom dessa verksamhetsinriktningar. Att en betydande andel av verksamheterna bedrivs i regioner med få i befolkningen med utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Åldersstrukturen

Medelåldern är lägre bland personer med utländsk bakgrund. Den totala andelen anställda i åldrarna 25–34 år var 20,5 procent 2012, medan andelen i gruppen anställda med utländsk bakgrund var 31,2 procent. Andelen äldre är generellt lägre bland anställda med utländsk bakgrund. Bland samtliga anställda 2012 var andelen som var 55 år eller äldre 25,6 procent, men bland anställda med utländsk bakgrund endast 17,3 procent.

Var och på vilka kompetens kategorier inom staten finns de anställda med utländsk bakgrund?

Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt mellan regioner, men kanske främst mellan storstadsområden och landsbygd. Utanför de tre storstadsområdena är andelen personer med utländsk bakgrund lägre än genomsnittet. Det gäller oavsett om jämförelsen görs för befolkningen, samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden eller statligt anställda. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö, där andelarna är 19,3, 18,6 respektive 19,4 procent.

Tabell 3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2011 och 2012

Procent		
	2011	2012
Staten totalt¹	14,1	15,2
Kvinnor	14,7	15,7
Män	13,6	14,6
Ledningskompetens	6,4	6,9
Kvinnor	7,6	8,4
Män	5,7	6,0
Kärnkompetens	15,5	17,0
Kvinnor	15,7	17,0
Män	15,4	16,9
Stödkompetens	11,7	12,0
Kvinnor	13,0	13,4
Män	10,0	10,1
Nyanställda i staten²	21,4	23,9
Förvärvsarbetande 20–64 år³	17,2	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	22,4	23,0

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

Anställda med utländsk bakgrund är något över genomsnittet i kategorin kärnkompetens och under genomsnittet i kategorierna lednings- och stödkompetens.

Variation mellan COFOG-grupperna

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen då verksamhetens karaktär har betydelse.

Tabell 3.9 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2012

Procent	Kompetenskategori			
	Totalt	Ledning	Kärn	Stöd
Allmän offentlig förvaltning	11,9	7,4	12,4	11,7
Försvar	5,7	3,6	5,9	5,4
Samhällsskydd och rättsskipning	9,6	4,6	9,8	10,5
Näringslivsfrågor m.m.	8,9	7,0	9,1	8,7
Fritidsverksamhet, kultur och religion	13,4	9,9	13,5	13,3
Utbildning	25,7	12,5	30,1	16,8
Socialt skydd m.m.	16,6	9,4	17,6	13,1
Totalt	15,2	6,9	17,0	12,0

Källa: Arbetsgivarverket.

Anm. Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos samtliga Arbetsgivarverkets medlemmar. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 25,7 procent, finns inom COFOG-gruppen Utbildning. Det är också denna grupp som har flest anställda i statlig sektor. Universitetens och högskolornas verksamhet karaktäriseras av internationellt samarbete inom både forskning och utbildning och rekryteringar sker ofta internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom gruppen. Även andelen nyanställda med utländsk bakgrund är högst inom Utbildning, 40,2 procent 2012.

COFOG-gruppen Socialt skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 16,6 procent. Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 15,2 procent.

Gemensamt för alla COFOG-grupper utom Fritidsverksamhet, kultur och religion, är att andelen anställda med utländsk bakgrund successivt ökat varje år under perioden 2003–2012.

Inom COFOG-gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion ökar även andelen med utländsk bakgrund, men inte varje år. Det beror delvis på att förändringarna inom denna, den minsta, gruppen påverkas procentuellt mer även av små förändringar i antalet anställda. Här finns endast totalt cirka 2 800 anställda varav 370 med utländsk bakgrund. Personalomsättningen är

också relativt sett högst inom denna grupp. Ökningen i staten som helhet mellan åren 2003 och 2012 var 4,9 procentenheter.

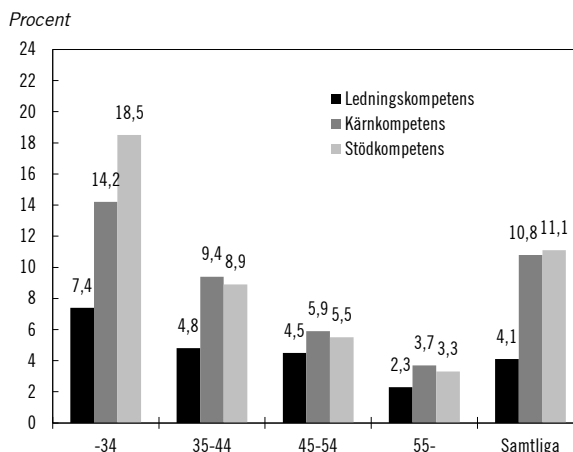
Den lägsta andelen anställda med utländsk bakgrund finns inom COFOG-gruppen Försvar, där 5,7 procent av de anställda har utländsk bakgrund. Inom både grupperna Försvar och Näringslivsfrågor m.m., där affärsverken finns, samt inom gruppen Samhällsskydd och rättsskipning, finns befattningar som förutsätter svenskt medborgarskap. Detta krav kan antas sänka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa COFOG-grupper. Inom gruppen Försvar har endast 95 av 24 750 anställda annat medborgarskap än svenskt, vilket motsvarar en andel om 0,4 procent av de anställda. Inom gruppen Samhällsskydd och rättsskipning är motsvarande antal knappt 300 av 48 000 anställda, motsvarande 0,6 procent. Inom den största gruppen Utbildning, som har 68 500 anställda, har 10 300 personer utländskt medborgarskap, vilket motsvarar en andel om 15,0 procent, att jämföra med 5,2 procent i statsförvaltningen och 8,6 procent i befolkningen mellan 20–64 år.

3.5 Personalrörligheten

Mellan september 2011 och september 2012 uppgick personalrörligheten⁶ i staten till 11 procent. Det innebär att rörligheten är oförändrad i jämförelse med perioden september 2010 – september 2011. Med personalrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

⁶ Personalrörlighet beräknas utifrån det lägsta av värdena för antalet nyanställda respektive de som slutat i förhållande till det genomsnittliga antalet anställda under året.

Diagram 3.4 Personalrörlighet fördelad på kompetenskategorier och ålder 2011 och 2012



Källa: Arbetsgivarverket.

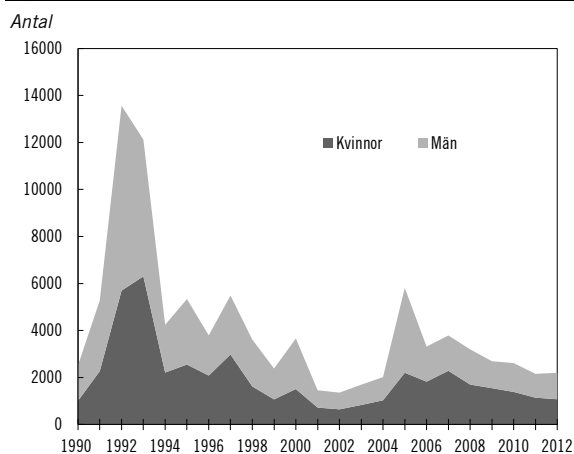
I likhet med tidigare år var rörligheten under 2012 totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder. Personalrörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personalrörligheten mellan kvinnor och män var marginella.

3.6 Uppsägningar i staten

När en statsanställd blir uppsagd p.g.a. arbetsbrist är det Trygghetsstiftelsens uppgift att så långt som möjligt förhindra att han eller hon blir arbetslös. Detsamma gäller när någon till följd av omlokalisering väljer att inte följa med till den nya orten.

Trygghetsstiftelsen bildades av parterna på den statliga arbetsmarknaden 1990 i samband med att de enades om Trygghetsavtalet för statligt anställda. Stiftelsens uppgift är att administrera och genomföra de aktiviteter som uttrycks i Trygghetsavtalet. Stödet till de uppsagda är individriktat och utgår ifrån regeringens arbetslinje.

Sedan starten 1990 har det totala inflödet till Trygghetsstiftelsen varit cirka 94 000 personer. Under de senaste åren har trenden varit att inflödet minskar. Vid en historisk jämförelse ligger antalet personer som anmäls till Trygghetsstiftelsen på en relativt låg nivå.

Diagram 3.5 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2012

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Under 2012 uppgick antalet anmälda personer till 2 202 personer, vilket är 49 fler än 2011. De tidsbegränsat anställda var för andra året i rad i majoritet bland nya kunder. Andelen var 52 procent 2012 och 55 procent 2011. De flesta kom från universitet och högskolor.

År 2012 var det första året sedan 2005 som det var en större andel män än kvinnor som anmäldes till Trygghetsstiftelsen. Andelen män som anmäldes uppgick till 51 procent och andelen kvinnor till 49 procent. Under 2011 uppgick andelen män till 47 procent och andelen kvinnor till 53 procent. Snittåldern var oförändrad under 2012 och uppgick liksom för 2011 till 42 år.

De personer som är aktuella för stiftelsens insatser är de som ännu inte fått en permanent lösning av sin arbetssituation. Vid utgången av 2012 uppgick dessa totalt till 4 751 personer, vilket enligt reviderade uppgifter från Trygghetsstiftelsen är något fler jämfört med slutet av 2011. Bland de personer som är aktuella för stiftelsens insatser har hälften en tillfällig lösning eller omfattas av en målinriktad åtgärd. De allra flesta av dem har en tillfällig anställning. Andra är på praktik, inskolning, utbildning eller håller på att starta ett eget företag. Jämfört med 2011 är det färre som har ett tillfälligt arbete eller är arbetslösa.

Under 2012 var det 2 300 personer som lämnade Trygghetsstiftelsen, jämfört med 3 282 personer under 2011, enligt reviderade uppgifter från stiftelsen. Av dem avskrevs 82 procent för att de fick ett nytt arbete eller startade eget företag jämfört med 70 procent 2011. Det var en

lägre andel som gick i pension, 11 procent 2012 jämfört med 16 procent 2011.

Av de som lämnat en tillsvidareanställning fick 78,3 procent under 2012 ett nytt arbete eller en annan lösning före uppsägningstidens slut.

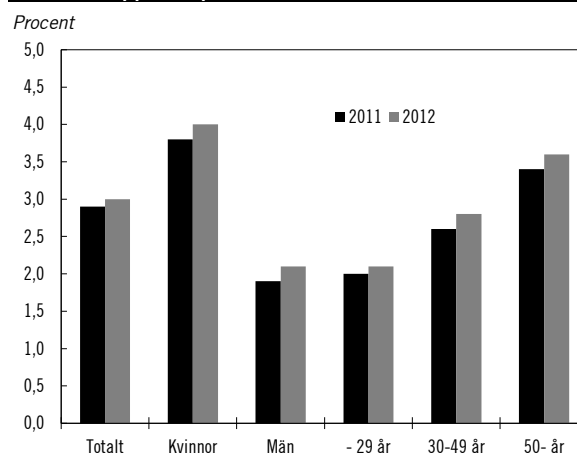
Motsvarande uppgift för 2011 var 80,1 procent. Av de personer som lämnat en tidsbegränsad anställning fick 84,6 procent under 2012 en lösning inom nio månader från uppsägningen. Detta kan jämföras med 82,8 procent för 2011.

Av de som fick ett nytt arbete anställdes 41 procent i den statliga sektorn, 16 procent i den kommunala sektorn och 43 procent i den privata sektorn. Tidigare år har det varit en högre andel som har återanställts inom staten än som anställdes inom den privata sektorn.

3.7 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

Enligt Statskontorets sammanställning av sjukfrånvaron vid statliga myndigheter ökade den totala sjukfrånvaron under 2012 från 2,9 procent till 3,0 procent av den tillgängliga arbetstiden.

Diagram 3.6 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, totalt och uppdelat på kön och ålder 2011 och 2012

Källa: Statskontoret.

Under 2012 ökade sjukfrånvaron marginellt för både kvinnor och män. Kvinnors sjukfrånvaro är fortfarande nästan dubbelt så hög som männens, 4,0 procent jämfört med 2,1 procent.

Ökningen av sjukfrånvaron gäller för samtliga åldersgrupper. För de som är yngre än 30 år var ökningen 0,1 procentenheter, och både för de som är 30 till 49 år gamla och de som är äldre än

50 var ökningen 0,2 procentenheter. Frånvaron för de som är yngre än 30 år har dock legat stadigt kring 2 procent av arbetstiden under de senaste åren.

När det gäller utvecklingen av långtidsfrånvaron, dvs. mer än 60 dagar, som en andel av den totala sjukfrånvaron har de senaste årens minskningar förbytt i en mindre ökning. Från en utgångsnivå på 55 procent år 2008 har långtidsfrånvarons andel stadigt minskat till 45,4 procent år 2011 men ökar marginellt till 45,6 procent år 2012.

Inom statens olika COFOG-grupper (se avsnitt 3.1) ökade sjukfrånvaron 2012 från 2,9 till 3,0 procent. Den största ökningen skedde inom området Samhällsskydd och rättsskipning där sjukfrånvaron ökade från med 0,4 procentenheter till 3,8 procent. Inom övriga sex verksamhetsområden var ökningen 0,1 till 0,2 procentenheter. Högst sjukfrånvaro finns inom området Socialt skydd och hälso- och sjukvård, samt Samhällsskydd och rättsskipning, där sjukfrånvaron 2012 uppgick till 4,9 respektive 3,8 procent. Lägst sjukfrånvaro har områdena Försvar och Utbildning, där sjukfrånvaron under 2012 uppgick till 1,7 respektive 2,1 procent. Inom områdena Allmän förvaltning, Näringslivsfrågor m.m. och Fritidsverksamhet m.m. var sjukfrånvaron 2,9 till 3,0 procent under 2012.

Att myndigheter inom verksamhetsområde Försvar hade den lägsta totala sjukfrånvaron och de inom Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård hade den högsta återspeglar verksamhetsområdenas könsfördelning, då sjukfrånvaron för kvinnor var betydligt högre än för män. På försvarsmyndigheterna var andelen män 80 procent och inom det sociala området var andelen kvinnor 69 procent. I verksamhetsområdet Utbildning hade kvinnor lägst sjukfrånvaro av de jämförda grupperna (2,8 procent), medan männens sjukfrånvaro (1,2 procent) var lägst av alla grupper. Då andelen kvinnor inom utbildningsområdet var hög blev dock den totala sjukfrånvaron för området högre än inom Försvar.

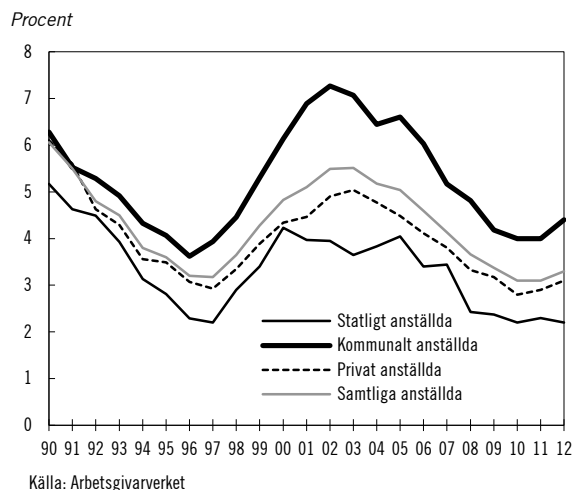
År 2012 hade 90 myndigheter oförändrad eller minskad sjukfrånvaro, medan 112 myndigheter hade ökad sjukfrånvaro jämfört med 2011. Sjukfrånvaron minskade i störst utsträckning bland de små myndigheterna (de med mindre än 50 årsarbetskrafter). I 26 av de 39 små myndigheterna, dvs. 67 procent, minskade sjukfrånva-

ron jämfört med 2011. Bland de medelstora myndigheterna (de med 50–999 årsarbetskrafter) hade 79 av totalt 128, dvs. 62 procent, minskad sjukfrånvaro 2012 jämfört med 2011. Av de stora myndigheterna (de med 1 000 årsarbetskrafter eller fler) hade 21 av 35, dvs. 60 procent, ökad sjukfrånvaro. Detta innebär en betydande avvikelse från de föregående årens mest dominerande trend, där det oftast har varit bland de stora myndigheterna som sjukfrånvaron minskat. Under t.ex. år 2010 var det 78 procent av de stora myndigheterna (25 av 32) som hade minskad eller oförändrad sjukfrånvaro sedan år 2009, jämfört med 51 respektive 53 procent av de små och medelstora myndigheterna

Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer

I Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökningar jämförs sjukfrånvaron mellan olika arbetsmarknadssektorer. Eftersom definitioner och mätmetoder är helt olika mellan sjukfrånvarouppgifterna i myndigheternas årsredovisningar som Statskontoret sammanställer och SCB:s arbetskraftsundersökningar, är dessa siffror inte jämförbara med de som visas i diagrammet nedan.

Diagram 3.7 Sjukfrånvaro 1990–2012 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar



Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar minskade sjukfrånvaron i staten 2012 med 0,1 procentenheter till 2,2 procent. Sjukfrånvaron bland anställda på arbetsmarknaden sammantaget ökade i stället med 0,2 procentenheter till 3,3 procent.

SCB:s arbetskraftsundersökningar visar att sjukfrånvaron under de senaste drygt 20 åren

varit lägre i staten än i de andra sektorerna. Att statsanställda i snitt är mindre sjuka än andra hänger samman med att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken än de andra arbetsmarknadssektorerna. Om man skulle jämföra enbart tjänstemannagrupper inom de olika sektorerna med varandra skulle skillnaderna bli mindre. Samtliga sektorer följer samma trend, dock nådde sjukfrånvaron inom staten, inte ens under åren i början av 2000-talet, upp till mer än lite drygt fyra procent.

Antal sjukpensioner

Antalet statsanställda med nybeviljad sjukpension, enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03, har minskat varje år från 2007 till 2011. Under 2012 har dock det totala antalet nybeviljade förmåner ökat, men ligger fortsatt på en låg nivå.

Tabell 3.10 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2011 och 2012

Antal	2011		2012	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Tillfällig sjukpension < 100 procent	68	34	81	36
Tillfällig sjukpension 100 procent	7	5	13	10
Sjukpension	75	48	78	36
Totalt	150	87	172	82

Källa: Statens tjänstepensionsverk

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension.

Av de statsanställda som 2011 beviljades sjukpension eller tillfällig sjukpension på heltid var 66 procent kvinnor och 34 procent män. Det innebar att skillnaderna mellan könen ökade med fem procentenheter jämfört med 2011. Även när det gäller partiella tillfälliga sjukpensioner ökade skillnaderna mellan könen, då andelen kvinnor ökade från 67 till 69 procent och andelen män minskade från 33 till 31 procent.

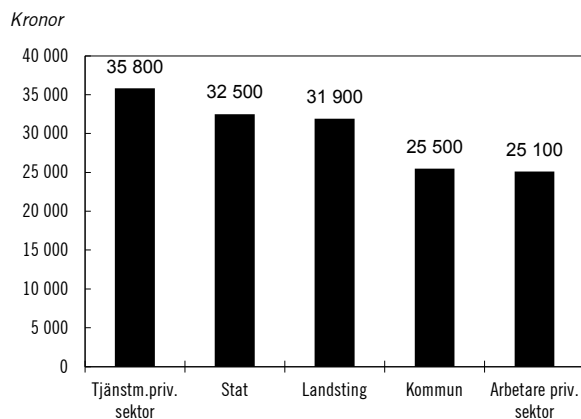
För 2012 sjönk medianåldern för kvinnor som beviljades en sjukpensionsförmån från 57 år och 3 månader till 56 år och 9 månader. Medianåldern höjdes något för män, från 58 år och 9 månader till 59 år och 4 månader.

3.8 Lönenivåerna och lönebildningen

Lönenivåer i staten

I diagram 3.8 redovisas den genomsnittliga månadslönen för olika sektorer på arbetsmarknaden 2012.

Diagram 3.8 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2012



Källa: Statistiska centralbyrån.

Den genomsnittliga månadslönen i staten uppgick till 32 500 kronor. Medellönen på arbetsmarknaden totalt var 29 800 kronor⁷.

Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S, P, O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Facket för service och kommunikation (SEKO).

Gällande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet gäller fr.o.m. den 1 oktober 2010 tills vidare med Saco-S (RALS 2010-T). Avtalen med OFR/S, P, O och med SEKO gäller t.o.m. den 30 september 2013 (RALS 2012–2013).

Arbetsgivarverket har tagit fram uppgifter om den kollektiva löneutvecklingen 1997–2012 kopplat till årstakt, se tabell 3.10.

⁷Alla tjänsters heltidslöner summeras och divideras med antalet tjänster.

Tabell 3.11 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2012

Procent				
Statistikperiod sept–sept	Avtalsperiod för centrala avtal	Löne-utv. års-takt	Förändring i KPI ¹	Real löneutv. i årstakt
1997–1998	RALS ² 1998–2001	3,8	-0,1	3,9
1998–1999	RALS 1998–2001	3,8	0,4	3,4
1999–2000	RALS 1998–2001	3,8	1,0	2,8
2000–2001	RALS 2001	4,2	2,5	1,7
2001–2002	RALS 2002–2004	3,8	2,1	1,7
2002–2003	RALS 2002–2004	3,6	1,9	1,7
2003–2004	RALS 2002–2004	3,4	0,4	3,0
2004–2005	RALS 2004–2007	3,1	0,4	2,7
2005–2006	RALS 2004–2007	3,2	1,4	1,8
2006–2007	RALS 2004–2007	3,2	2,2	1,0
2007–2008	RALS 2007–2010	3,7	3,5	0,2
2008–2009	RALS 2007–2010	3,4	-0,3	3,7
2009–2010	RALS 2007–2010	4,1	1,3	2,8
2010–2011	RALS 2010–2012/ RALS-T	2,9 ⁸	2,6	0,3 ⁹
2011–12	RALS 2010–2012/ RALS-T	2,3	0,9	1,4
Genomsnittlig årlig ökning 1997–2012		3,5	1,4	2,1

Källa: Arbetsgivarverket.

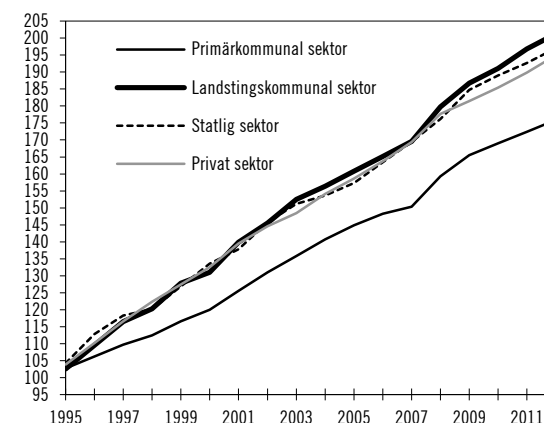
¹ Förändringen är beräknad som förändring i årsmedeltal.² RALS: Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten.

Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i övrigt, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen.

Diagram 3.9 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2012

Index 1994=100



Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

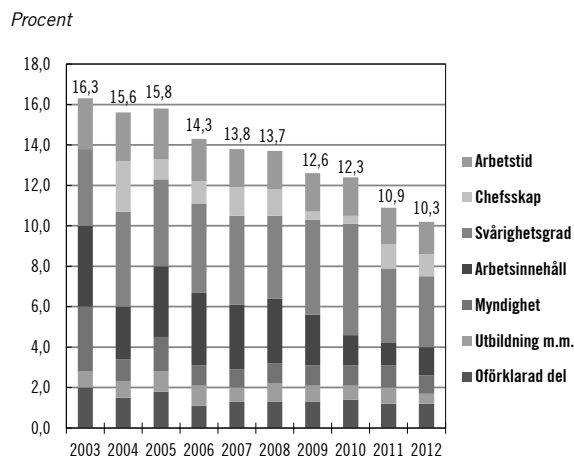
Mellan 1994 och 2012 uppgick löneutvecklingen inom landstingen till 101,3 procent, inom den statliga sektorn till 97,0 procent och inom den privata sektorn till 94,9 procent. Under samma period var löneutvecklingen inom den kommunala sektorn 75,9 procent.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

I september 2012 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 10,3 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön (se diagram 3.10). År 2011 var motsvarande löneskillnad 10,9 procent. Skillnaden har minskat successivt och trenden mot en minskad löneskillnad fortsatt.

⁸ Siffran korrigerad p.g.a. ytterligare inkommet utfall.⁹ Konsekvenskorrigerad siffra.

Diagram 3.10 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2003-2012

Källa: Arbetsgivarverket

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer. Stora delar av löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställde arbetar.

Den s.k. oförklarade löneskillnaden

Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2012 till ca 1,2 procent, dvs. samma nivå som 2011. År 2003 var den som högst och uppgick då till 2,0 procent.

Förklaringsfaktorer

Som framgår av diagram 3.10 är det två faktorer som tillsammans står för hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare innehar befattningar med en

lägre grupperingsnivå¹⁰ och att kvinnor i större utsträckning än män arbetar deltid. Skillnader i grupperingsnivå är 2012 fortfarande den viktigaste förklaringsfaktorn, även om den har minskat marginellt (0,2 procentenheter) i betydelse med den ökade andelen chefer på låga grupperingsnivåer främst bland män. Arbetsinnehåll har tagit över en del av förklaringsvärdet (plus 0,3 procentenheter i förhållande till 2011). År 2012 var det knappt 17 procent av kvinnorna som arbetade deltid (knappt 18 procent 2011) medan motsvarande andel för männen var 8,1 procent (8,5 procent 2011).

Bland samtliga statsanställda har 93 procent av kvinnorna en heltidsanställning att jämföra med 94 procent för männen.

Genomsnittslöner

Inom chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierat under den studerade perioden. Mellan 2004 och 2012 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 034 till 48 728 kronor per månad, medan snittlönen för manliga chefer ökade från 39 434 till 46 906 kronor. År 2004 var genomsnittslönen 3,6 procent högre för manliga chefer än för kvinnliga. För 2012 visar statistiken att genomsnittslönen för kvinnliga chefer är 3,9 procent högre än för manliga. Den nya organisationen inom Försvarsmakten, där personalansvaret delegerats till ca 1 600 i huvudsak manliga befäl i insatsorganisationen 2010, ger härvid genomslag.

Genomsnittlig löneutveckling

Den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt under statistikperioden september 2010 till september 2012 har varit högre för de kvinnliga cheferna än för de manliga. Den uppgår till 5,0 procent för de kvinnliga och 4,3 procent för de manliga cheferna i staten. Denna beräkning gäller endast identiska individer, de som varit

¹⁰ Grupperingsnivåerna i BESTA, Befattningsgruppering för statistik, anger arbetsuppgifternas omfång och komplexitet samt det ansvar, den självständighet, de kunskaper och erfarenheter som deras utförande förutsätter.

anställda på samma myndighet under hela mätperioden.

Partsgemensamt arbete

Parterna har ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling.

Det metodstöd, BESTA-vägen, som utvecklats i syfte att stödja lokala parter arbete med att säkerställa att det inte föreligger osakliga löneskillnader implementeras fortlöpande.

I nu aktuella avtal har centrala parter diskuterat behov av fortsatt stöd till lokala parter vad gäller hanteringen och utvecklingen av den lokala lönebildningen. Detta arbete innefattar bl.a. implementeringen och framtida förvaltning av nämnda metodstöd.

Bilaga

Underbilaga
Myndighetschefer och
ordförande i
styrelsemyndigheter

Bilaga

Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter

Innehållsförteckning

Myndighetschefer per den 6 september 2013	31
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2013	36

Myndighetschefer per den 6 september 2013

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över myndighetschefer som lyder omedelbart under regeringen och som anställs genom beslut av regeringen. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 6 september 2013¹¹.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	GD	Odenberg	Mikael
Allmänna reklamationsnämnden	Ordförande	Ahnmé Kågerman	Britta
Arbetsdomstolen	Ordförande	Lilja Hansson	Cathrine
Arbetsförmedlingen	GD vik.	Olsson	Clas
Arbetsmiljöverket	GD	Sjöberg	Mikael
Barnombudsmannen	Barnombudsman	Malmberg	Fredrik
Blekinge tekniska högskola	Rektor	Hederstierna	Anders
Bolagsverket	GD	Bränström	Annika
Boverket	GD	Valik	Janna
Brottsförebyggande rådet	GD	Wennerström	Erik
Brottsoffermyndigheten	GD	Öster	Annika
Centrala studiestödsnämnden	GD	Gellerbrant Hagberg	Christina
Dans- och cirkushögskolan	Rektor	Lilja	Efva
Datainspektionen	GD	Svahn Starrsjö	Kristina
Diskrimineringsombudsmannen	Ombudsman	Broberg	Agneta
Domstolsverket	GD	Thorblad	Barbro
Ekobrottsmyndigheten	GD	Fröjelin	Eva
Ekonomistyrningsverket	GD	Wikström	Mats
Elsäkerhetsverket	GD	Falemo	Elisabet
Energimarknadsinspektionen	GD	Vadasz-Nilsson	Anne
Exportkreditnämnden	GD	Apelman	Karin
Fastighetsmäklarinspektionen	Ordförande	Westberg	Eva
Finansinspektionen	GD	Andersson	Martin
Finanspolitiska rådet	Kanslichef	Sonnegård	Joakim
Folke Bernadotteakademin	GD	Söder	Sven-Eric
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)	GD	Petersson	Ingrid
Fortifikationsverket	GD	Karlström	Urban
Forum för levande historia	Överintendent	Franck	Eskil
Försvarets materielverk	GD	Erixon	Lena
Försvarets radioanstalt	GD vik.	Malm	Christina
Förvarsexportmyndigheten	GD	Hammarström	Ulf
Förvarshögskolan	Rektor	Enmark	Romulo
Förvarsmakten	ÖB	Göranson	Sverker
Förvarsunderrättelsesdomstolen	Ordförande	Viksten	Runar

¹¹ På grund av särskilda bestämmelser ingår inte Arbetsgivarverket och Regeringskansliet i sammanställningen.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Försäkringskassan	GD	Eliasson	Dan
Gymnastik- och idrottshögskolan	Rektor	Henriksson-Larsén	Karin
Göteborgs universitet	Rektor	Fredman	Pam
Havs- och vattenmyndigheten	GD	Risinger	Björn
Högskolan Dalarna	Rektor	Hilliges	Marita
Högskolan i Borås	Rektor	Brorström	Björn
Högskolan i Gävle	Rektor	Johansson	Maj-Britt
Högskolan i Halmstad	Rektor	Alexandersson	Mikael
Högskolan i Skövde	Rektor	Karlsson	Sigbritt
Högskolan Kristianstad	Rektor	Resic	Sanimir
Högskolan Väst	Rektor	Norén	Kerstin
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	GD vik	Wandemo	Gunilla
Inspektionen för socialförsäkringen	GD	Molander	Per
Inspektionen för strategiska produkter	GD	Ahlström	Christer
Inspektionen för vård och omsorg	GD	Hulth Backlund	Gunilla
Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	GD	Åslund	Olof
Institutet för rymdfysik	Föreståndare	Eliasson	Lars
Institutet för språk och folkminnen	GD	Johansson-Lind	Ingrid
Justitiekanslern	JK	Skarhed	Anna
Kammarkollegiet	GD	Ljungh	Claes
Karlstads universitet	Rektor	Bergenheim	Åsa
Karolinska institutet	Rektor	Hamsten	Anders
Kemikalieinspektionen	GD	Cromnier	Nina
Kommerskollegium	GD	Johansson	Lena
Konjunkturinstitutet	GD	Dillén	Mats
Konkurrensverket	GD	Sjöblom	Dan
Konstfack	Rektor	Lantz	Maria
Konsumentverket	GD och KO	Larsson	Gunnar
Kriminalvården	GD	Öberg	Nils
Kronofogdemyndigheten	Rikskronofogde	Adler Liedström	Eva
Kungl. biblioteket	Riksbibliotekarie	Herdenberg	Gunilla
Kungl. Konsthögskolan	Rektor	Wrange	Måns
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Rektor	Rydinger Alin	Cecilia
Kungl. Tekniska högskolan	Rektor	Gudmundson	Peter
Kustbevakningen	GD	Melin	Judith
Lantmäteriet	GD	Kjellson	Bengt
Linköpings universitet	Rektor	Dannetun	Helen
Linnéuniversitetet	Rektor	Hwang	Stephen
Livrustkammaren och Skokloster slott med Stiftelsen Hallwylska palatset	Överintendent	Hagberg	Magnus
Livsmedelsverket	GD	Orustfjord	Stig
Lotteriinspektionen	GD	Hallstedt	Håkan
Luftfartsverket	GD vik.	Larsson	Mikael
Luleå tekniska universitet	Rektor	Serte	Johan

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Lunds universitet	Rektor	Eriksson	Per
Läkemedelsverket	GD	Åkerman	Christina
Länsstyrelsen i Blekinge län	Landshövding	Andnor Bylund	Berit
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Landshövding	Norrfaik	Maria
Länsstyrelsen i Gotlands län	Landshövding	Schelin Seidegård	Cecilia
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Landshövding	Holmberg	Barbro
Länsstyrelsen i Hallands län	Landshövding	Lövdén	Lars-Erik
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Landshövding	Bohlin	Britt
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Landshövding	Akhtarzand	Minoo
Länsstyrelsen i Kalmar län	Landshövding	Carlsson	Stefan
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Landshövding	Alsér	Kristina
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Landshövding	Österberg	Sven-Erik
Länsstyrelsen i Skåne län	Landshövding	Pålsson	Margareta
Länsstyrelsen i Stockholms län	Landshövding	Heister	Chris
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Landshövding	Hagberg	Liselott
Länsstyrelsen i Uppsala län	Landshövding	Egardt	Peter
Länsstyrelsen i Värmlands län	Landshövding	Johansson	Kenneth
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Landshövding	Andersson	Magdalena
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Landshövding	Källstrand	Bo
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Landshövding	Skogö	Ingemar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Landshövding	Bäckström	Lars
Länsstyrelsen i Örebro län	Landshövding	Frebran	Rose-Marie
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Landshövding	Nilsson	Elisabeth
Malmö högskola	Rektor	Bengtsson	Stefan
Marknadsdomstolen	Ordförande	Carlson	Per
Medlingsinstitutet	GD	Stråth	Claes
Migrationsverket	GD	Danielsson	Anders
Mittuniversitetet	Rektor	Söderholm	Anders
Moderna museet	Överintendent	Birnbaum	Daniel
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)	GD	Älfvåg	Carl
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	GD	Camving	Meit
Myndigheten för kulturanalys	Direktör	Frykholm	Clas-Uno
Myndigheten för radio och tv	GD	Larsson	Magnus
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	GD	Lindberg	Helena
Myndigheten för tillgängliga medier	GD	Esaiasson	Roland
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	GD	Hjalmarsson	Dan
Myndigheten för vårdanalys	Direktör	Lennartsson	Fredrik
Myndigheten för yrkeshögskolan	GD vik.	Blom	Johan
Mälardalens högskola	Rektor	Röding	Karin
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	Överintendent	Arell	Berndt
Naturhistoriska riksmuseet	Överintendent	Westerberg	Jan Olov
Naturvårdsverket	GD	Ågren	Maria
Nordiska Afrikainstitutet	Direktör	Soiri	Iina
Operahögskolan i Stockholm	Rektor	Aspegren	Magnus

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Patent- och registreringsverket	GD	Ås Sivborg	Susanne
Patentbesvärsrätten	Ordförande	Strömberg	Peter
Pensionsmyndigheten	GD	Westling Palm	Katrin
Polarforskningssektariatet	Föreståndare	Dahlbäck	Björn
Post- och telestyrelsen	GD	Marby	Göran
Presstödsnämnden	Kanslichef	Finnström	Åsa
Revisorsnämnden	Direktör	Wickström	Anita
Riksantikvarieämbetet	Riksantikvarie	Amréus	Lars
Riksarkivet	Riksarkivarie	Jordell	Björn
Riksgäldskontoret	Riksgäldsdirektör	Lindblad	Hans
Rikspolisstyrelsen	Rikspolischef	Svenson	Bengt
Riksutställningar	GD	Forssell	Staffan
Rymdstyrelsen	GD	Norberg	Olle
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet)	GD	Lindh	Åsa
Rättsmedicinalverket	GD	Zelmin Ekenhem	Erna Ann-
Sjöfartsverket	GD	Zetterdahl	Catrine
Skatteverket	GD	Hansson	Ingemar
Skogsstyrelsen	GD	Stridsman	Monika
Smittskyddsinstitutet	GD	Carlson	Johan
Socialstyrelsen	GD	Holm	Lars-Erik
Specialpedagogiska skolmyndigheten	GD	Bååth	Greger
Statens beredning för medicinsk utvärdering	Direktör	Rosén	Måns
Statens centrum för arkitektur och design	Överintendent	Rahoult	Lena
Statens energimyndighet	GD	Brandsma	Erik
Statens fastighetsverk	GD vik.	Andersson	Bo
Statens folkhälsoinstitut	GD	Wamala	Sarah
Statens försvarshistoriska museer	Överintendent	Bengtsson	Staffan
Statens geotekniska institut	GD	Karlsson	Åsa-Britt
Statens haverikommission	GD	Ytterberg	Hans
Statens historiska museer	Överintendent	Jansén	Maria
Statens institutionsstyrelse	GD	Ehliasson	Kent
Statens jordbruksverk	GD	Denneberg	Leif
Statens konstråd	Direktör	Malm	Magdalena
Statens kulturråd	GD	Johansson	Kennet
Statens maritima museer	Överintendent	Olsson	Robert
Statens medieråd	Direktör	Thorslund	Ewa
Statens museer för världskultur	Överintendent	Houby-Nielsen	Sanne
Statens musikverk	GD	Westerberg	Stina
Statens servicecenter	GD	Pålsson	Thomas
Statens skolinspektion	GD	Begler	Ann-Marie
Statens skolverk	GD	Ekström	Anna
Statens tjänstepensionsverk	GD	Nykvist	Ann-Christin
Statens va-nämnd	Ordförande	Ståhl	Kurt
Statens veterinärmedicinska anstalt	GD	Mattsson	Jens
Statens väg- och transportforskningsinstitut	GD	Bjelfvenstam	Jonas
Statistiska centralbyrån	GD	Lundgren	Stefan
Statskontoret	GD	Gustafsson	Yvonne
Stockholms dramatiska högskola	Rektor	Gyberg	Bo-Erik

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Stockholms universitet	Rektor	Söderbergh Widding	Astrid
Strålsäkerhetsmyndigheten	GD	Persson	Mats
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)	GD	Strömbäck	Peter
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	GD	Petri Gornitzka	Charlotte
Svenska institutet	GD	Rembe	Annika
Svenska institutet för Europapolitiska studier (Sieps)	Direktör	Stelling	Anna
Sveriges geologiska undersökning	GD	Magnusson	Jan
Sveriges lantbruksuniversitet	Rektor	Sennerby Forsse	Lisa
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)	GD	Häll Eriksson	Lena
Säkerhetspolisen	GD	Thornberg	Anders
Södertörns högskola	Rektor	von Wright	Moir
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	GD	Wallström	Sofia
Tillväxtverket	GD	Nordlöf	Gunilla
Totalförsvarets forskningsinstitut	GD	Lind	Jan-Olof
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	GD	Ågren	Birgitta
Trafikanalys	GD	Saxton	Brita
Trafikverket	GD	Malm	Gunnar
Transportstyrelsen	GD	Widlert	Staffan
Tullverket	Generaltulldirektör	Mattsson	Therese
Umeå universitet	Rektor	Gustafsson	Lena
Ungdomsstyrelsen	GD	Bah Kuhnke	Alice
Universitets- och högskolerådet	GD	Melin	Ulf
Universitetskanslersämbetet	Universitetskansler	Haikola	Lars
Uppsala universitet	Rektor	Åkesson	Eva
Verket för innovationssystem (Vinnova)	GD	Brogren	Charlotte
Vetenskapsrådet	GD	Millnert	Mille
Åklagarmyndigheten	Riksåklagare	Perklev	Anders
Örebro universitet	Rektor	Schollin	Jens
Överklagandenämnden för studiestöd	Direktör vik.	Dalman	Robert

Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2013

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över ordförandena i de myndigheter som leds av en styrelse. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 1 september 2013.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	Landshövding	Källstrand	Bo
AP-fonden Första	GD	Karlström	Urban
AP-fonden Andra	VD	Arwidson	Marie S.
AP-fonden Tredje	F.d. statsråd	Nuder	Pär
AP-fonden Fjärde	Direktör	Caneman	Monica
AP-fonden Sjätte	Civilekonom	Lindsö	Ebba
AP-fonden Sjunde	Landshövding	Källstrand	Bo
Arbetsförmedlingen	VD	Johansson	Christina
Arbetsgivarverket	GD	Eliasson	Dan
Blekinge tekniska högskola	Konsult	Örn	Peter
Dans- och cirkushögskolan	F.d. rektor	Stark	Agneta
Exportkreditnämnden	VD	Roxendal	Jan
Finansinspektionen	F.d. statsråd	Westerberg	Bengt
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	Executive boardmember	Stålldal	Ewa
Försvarets materielverk	VD	Nilsson	Sven-Christer
Försvarshögskolan	Landshövding	Egardt	Peter
Gymnastik- och idrottshögskolan	F.d. landshövding	Eriksson	Björn
Göteborgs universitet	Landshövding	Schelin Seidegård	Cecilia
Högskolan Dalarna	Direktör	Samuelsson	Peter
Högskolan i Borås	F.d. regionråd	Andersson	Roland
Högskolan i Gävle	F.d. GD	Sjöstrand	Mats
Högskolan i Halmstad	F.d. generaltulldirektör	Starrin	Karin
Högskolan i Skövde	Docent	Wass	Urban
Högskolan Kristianstad	F.d. riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Högskolan Väst	F.d. landshövding	Eriksson	Eva
Karlstads universitet	GD	Larsson	Gunnar
Karolinska institutet	F.d. statsråd	Leijonborg	Lars
Konstfack	Bitr. universitets- direktör	Jacobsson	Kerstin
Konstnärsnämnden	Chefredaktör	Kindstrand	Gunilla
Kungl. Konsthögskolan	Kulturdirektör	Svedberg	Berit
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	F.d. förbundsdirektör	Carlsson	Sture
Kungl. Tekniska högskolan	VD	Eckholm	Börje
Lantmäteriet	F.d. GD	Sandebring	Hans
Linköpings universitet	GD	Ekström	Anna

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Linnéuniversitetet	Professor	Brändström	Dan
Lotteriinspektionen	Chefsjurist	Håkansson	Per
Luftfartsverket	F.d. VD	Olson	Jan
Luleå tekniska universitet	Ordförande	Nordmark	Eva
Lunds universitet	F.d. EU-kommissionär	Wallström	Margot
Läkemedelsverket	Docent	Hulter Åsberg	Kerstin
Malmö högskola	VD	Fransson	Gun-Britt
Mittuniversitetet	Bankdirektör	Nygårds	Peter
Myndigheten för vårdanalys	F.d. riksrevisor	Lindström	Eva
Mälardalens högskola	F.d. VD	Caesar	Madeleine
Operahögskolan i Stockholm	F.d. finansborgarråd	Axén Olin	Kristina
Post- och telestyrelsen	Civilekonom	Hedén	Åke
Pensionsmyndigheten	F.d. landshövding	Könberg	Bo
Riksgäldskontoret	F.d. kanslichef	Nilsson	Ove
Rymdstyrelsen	Landshövding	Egardt	Peter
Sjöfartsverket	Egen företagare	Sundling	Jan
Skogsstyrelsen	VD	Söderberg	Lena
Statens fastighetsverk	Direktör	Alvemur	Christer
Statens kulturråd	F.d. VD	Brunnberg	Kerstin
Statens servicecenter	F.d. VD	Böhlin	Birgitta
Statens tjänstepensionsverk	F.d. riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Statens väg- och transportforskningsinstitut	VD	Löfsjögård	Malin
Stockholms dramatiska högskola	F.d. GD	Wigzell	Kerstin
Stockholms universitet	Justitieråd	Calissendorf	Kerstin
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	F.d. GD	Sjöstrand	Mats
Sveriges lantbruksuniversitet	F.d. GD	Andersson	Inger
Södertörns högskola	Landshövding	Akhtarzand	Minoo
Tillväxtverket	Landshövding	Heister	Chris
Totalförsvarets forskningsinstitut	Direktör	Lindencrona	Eva
Trafikverket	F.d. GD	Sjöstrand	Mats
Transportstyrelsen	Kommunalråd	Gunnarsson	Carola
Umeå universitet	VD	Boman	Per
Universitets- och högskolerådet	F.d. universitetsdirektör	Rehnqvist	P-O
Uppsala universitet	Docent	Lemne	Carola
Verket för innovationssystem (Vinnova)	Direktör	Johansson	Hasse
Vetenskapsrådet	Styrelseordförande	Anell	Lars
Örebro universitet	F.d. GD	Sandebring	Hans